

Vuosikertomus 2011

Sisältö

UPM konserni

- 2 Lyhyesti
- 4 Avaintietoja 2011
- 6 Toimitusjohtajan katsaus
- 8 UPM – The Biofore Company
- 10 Strategia
- 11 Taloudelliset tavoitteet ja osinkopolitiikka
- 12 Riskienhallinta
- 20 UPM energiemarkkinoilla
- 26 UPM sellumarkkinoilla
- 32 UPM puumarkkinoilla
- 70 UPM:n materiaalitase 2011

Liiketoiminta-alueet

- 16 Energia
- 22 Sellu
- 28 Metsä ja sahat
- 34 Paperi
- 42 Tarrat
- 46 Vaneri

Menestystekijät

- 52 T&K ja kehittyvät liiketoiminnot
- 56 Vastuullisuus kaikessa toiminnassa
- 60 Henkilöstö
- 66 Ympäristö
- 74 GRI-sisältövertailu

- 78 Tapahtumia vuonna 2011

Hallinnointi

- 80 Hallinnointi
- 86 Selvitys yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä
- 90 Hallitus
- 92 Johtoryhmä ja johtajisto

Tilinpäätös 2011

- 94 Sisältö

- 169 Sanasto
- 172 Avaintietoja 2002–2011
- 174 Tuotantolaitokset ja myyntiverkosto
- 176 Yhteystietoja

Metsä on täynnä uusia mahdollisuuksia

- 19 Energia monipuolistaa osaamistaan
- 25 Tulevaisuuden puuviljelmät yhteistyössä WWF:n kanssa
- 31 UPM Living valmistaa puupohjaisia tuotteita kodin sisustamiseen ja ulkokäyttöön
- 40 Merkittävää energiansäästöä mekaanisen massan valmistuksessa
- 41 UPM tehostaa veden käyttöä
- 45 RafCycle kierrättää tarrateollisuuden sivutuotteet
- 49 Vanerin kehitystyö poikii kestäviä lopputuotteita
- 55 UPM:n tuotevalikoima kasvaa uusilla innovatiivisilla materiaaleilla
- 59 Jatkuvaan vuoropuheluun perustuvaa yhteistyötä
- 64 Turvallisuus ensin
- 65 UPM panostaa tulevaisuuden työntekijöihin
- 72 Ecodesign tuo elinkaariajattelun tuotesuunnitteluun
- 73 UPM sai FSC-sertifikaatin omistamilleen metsille Suomessa

UPM ei julkaise erillistä ympäristö- ja yritysraporttia, vaan tiedot on yhdistetty tähän vuosikertomukseen. Vuosikertomuksen liiketoimintaosioon on koottu useita vuoden 2011 tärkeitä tapahtumia. GRI-sisältövertailu on liitteenä sivuilla 74–76. Lisätietoja UPM:n vastuullisesta toiminnasta löytyy osoitteesta www.upm.fi/vastuullisuus.

Visio

UPM – The Biofore Company

Uuden metsäteollisuuden edelläkävijänä UPM yhdistää bio- ja metsäteollisuuden ja rakentaa uutta, kestävää ja innovaativetoista tulevaisuutta. Kustannustehokkuus, muutosvalmius sekä henkilöstömme sitoutuminen ja turvallisuus muodostavat menestyksemme perustan.

Toiminta-ajatus

Luomme lisäarvoa uusiutuvista ja kierrätettävistä raaka-aineista. Hyödynnämme osaamistamme ja teknologiaa kuitu-, energia- ja tekniset materiaalit -liiketoiminnoissa.

Arvot

Luota ja ole luotettava
Tuloksia yhdessä
Uudistu rohkeasti

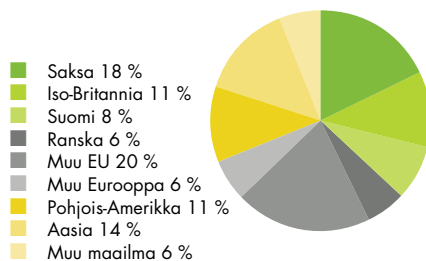
Lyhyesti

UPM on biometsäteollisuusyhtiö ja luo lisäarvoa uusiutuvista ja kierrätettävistä raaka-aineista

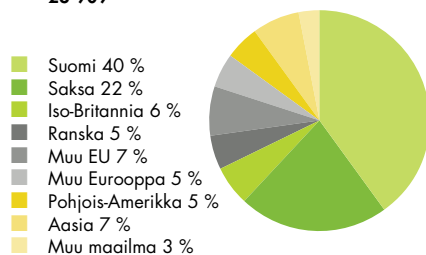
Vuonna 2011 UPM:n liikevaihto oli 10,1 miljardia euroa. UPM:llä on tuotantolaitoksia 16 maassa ja maailmanlaajuinen myyntiverkosto. UPM:n palveluksessa on noin 24 000 työntekijää. UPM:n osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsingin pörsissä

UPM maailmalla

**UPM:N LIIKEVAIHTO MARKKINA-ALUEITTAIN
2011: 10 068 MILJOONAA EUROA**

**UPM:N HENKILÖSTÖ ALUEITTAIN 31.12.2011
23 909**

Energia ja Sellu

UPM on merkittävä vähäpäästöisen energian ja johtava kemiallisen sellun tuottaja. Energia ja Sellu -liiketoimintaryhmään kuuluvat myös puutuotteet sekä saha- ja metsäliiketoiminta, ja se vastaa myös puun ja biomassan hankinnasta yhtiön käyttöön. UPM etsii kasvua kilpailukykyisessä sellussa sekä vähäpäästöisen energian ja biopolttoaineiden tuotannossa.

Paperi

UPM on maailman johtava graafisten papereiden valmistaja, jonka 22 uudenaikaista paperitehdasta sijaitsevat Euroopassa, Kiinassa ja Yhdysvalloissa. Monet tehtaista toimivat paperinvalmistuksen ohella merkittävänä bioenergian tuottajina ja kierrätyskeskuksina. Paperiliiketoimintaryhmän tavoitteena on kustannustehokas toiminta, joka tuo kilpailuetua. Asiakkaille lisätua antavat tuotteiden ympäristöominaisuudet sekä luotettavat ja innovatiiviset palvelut.

Tekniset materiaalit

Tekniset materiaalit -liiketoimintaryhmä muodostuu kasvuliiketoiminnoista, joiden tuotteilla on korkea jalostusarvo ja joiden kehittämisessä käytetään UPM:n omaa materiaali osaamista. UPM on maailman toiseksi suurin tarralaminaatin valmistaja ja Euroopan suurin vanerintuottaja. UPM pyrkii tarr- ja vanerituotteiden uudistamiseen sekä kehittämään uusia liiketoimintoja ja tuotteita.

- Energialiiketoiminta-alue tuottaa vähäpäästöistä energiaa ja toimii Pohjois- ja Keski-Euroopan sähkömarkkinoilla
- Selluliiketoiminta-alue tuottaa korkealaatuista kemiallista sellua markkinoille maailmanlaajuisesti. UPM:n luotettavan ja kilpailukykyisen liiketoiminnan perustana ovat neljä nykyaikaista tuotantolaitosta sekä kestävä puunhankinta ja puuviljelmät
- Metsä ja sahat -liiketoiminta-alue toimittaa puuta ja biomassaa UPM:lle ja ulkoisille asiakkaille sekä tarjoaa metsäpalveluita. Tuotevalikoimaan kuuluvat lisäksi sahatavara tuotteet rakennus- ja puusepänteollisuudelle sekä puupohjaiset tuotteet kodin sisustamiseen ja rakentamiseen
- Puu, yhtiön tärkein raaka-aine, on uusiutuva luonnonvara. Luonnon monimuotoisuuden edistäminen on olennainen osa UPM:n kestävä metsänhoitoa

Energia	2011	Osuus konsernista ¹⁾
Liikevaihto, milj. euroa	452	2 %
Sijoitettu pääoma 31.12., milj. euroa	1 022	8 %
Henkilöstö 31.12.	96	0 %

Sellu	2011	Osuus konsernista ¹⁾
Liikevaihto, milj. euroa	1 648	5 %
Sijoitettu pääoma 31.12., milj. euroa	2 558	21 %
Henkilöstö 31.12.	1 441	6 %

Metsä ja sahat	2011	Osuus konsernista ¹⁾
Liikevaihto, milj. euroa	1 651	8 %
Sijoitettu pääoma 31.12., milj. euroa	1 841	15 %
Henkilöstö 31.12.	2 638	11 %

¹⁾ liikevaihtoprosentti ulkoisesta liikevaihdosta

- Paperiliiketoiminnan tuotevalikoimaan kuuluu laaja valikoima aikakaus- ja sanomalehtipapereita sekä hieno- ja erikoispapereita
- Asiakkaita ovat pääasiassa kustantajat, painotalot sekä tukkurit ja paperin jalostajat
- UPM:n paperi on kestävä valinta. Paperintuotannossa UPM käyttää pääasiassa bioenergiaa, ja lähes kolmannes kuitu- raaka-aineesta on kierrätyskuitua. Puuraaka-aine on kestävästi hankittu

Paperi	2011	Osuus konsernista ¹⁾
Liikevaihto, milj. euroa	7 184	69 %
Sijoitettu pääoma 31.12., milj. euroa	5 735	47 %
Henkilöstö 31.12.	13 877	58 %

¹⁾ liikevaihtoprosentti ulkoisesta liikevaihdosta

- Tarraliiketoiminta valmistaa tarralaminatteja tuote- ja informaatioetiketöintiin
- Vaneriliiketoiminta-alue tuottaa vaneria ja viilua pääasiassa rakentamiseen, kuljetusvälineisiin sekä muuhun teollisuustuotantoon
- Vakiintuneiden liiketoimintojen lisäksi Teknisiin materiaaleihin kuuluu UPM ProFi -puumuovikomposiittituotteet

Tarrat	2011	Osuus konsernista ¹⁾
Liikevaihto, milj. euroa	1 150	11 %
Sijoitettu pääoma 31.12., milj. euroa	513	4 %
Henkilöstö 31.12.	2 629	11 %

Vaneri	2011	Osuus konsernista ¹⁾
Liikevaihto, milj. euroa	376	4 %
Sijoitettu pääoma 31.12., milj. euroa	258	2 %
Henkilöstö 31.12.	2 586	11 %

¹⁾ liikevaihtoprosentti ulkoisesta liikevaihdosta

Avaintietoja 2011

LIKEVAIHTO, MIJ. EUROA

2011 10 068 ▲ +13 %
2010 8 924

Korkeammat hinnat ja Myllykoski-yrityskauppa vaikuttivat liikevaihdon kasvuun

NETTOVELKA, MIJ. EUROA

2011 3 592 ▲ +9 %
2010 3 286

Tase on vahva Myllykoski-kaupan jälkeen vakaan rahavirran ansiosta

EBITDA (KÄYTTÖKATE), MIJ. EUROA

2011 1 383 ▲ +3 %
2010 1 343

Korkeammat myyntihinnat kumosivat selvästi korkeampien muuttuvien kustannusten vaikutukset

VELKAANTUMISASTE, %

2011 48 ▲ +2
2010 46 prosenttiyksikköä

LIKEVOITTO, MIJ. EUROA*

2011 682 ▼ -7 %
2010 731

* ilman kertaluonteisia eriä

MARKKINA-ARVO, MIJ. EUROA

2011 4 466 ▼ -35 %
2010 6 874

TULOS/OSAKE, EUROA

2011 0,88 ▼ -19 %
2010 1,08

OSINKO, EUROA*

2011 0,60 ▲ +9 %
2010 0,55

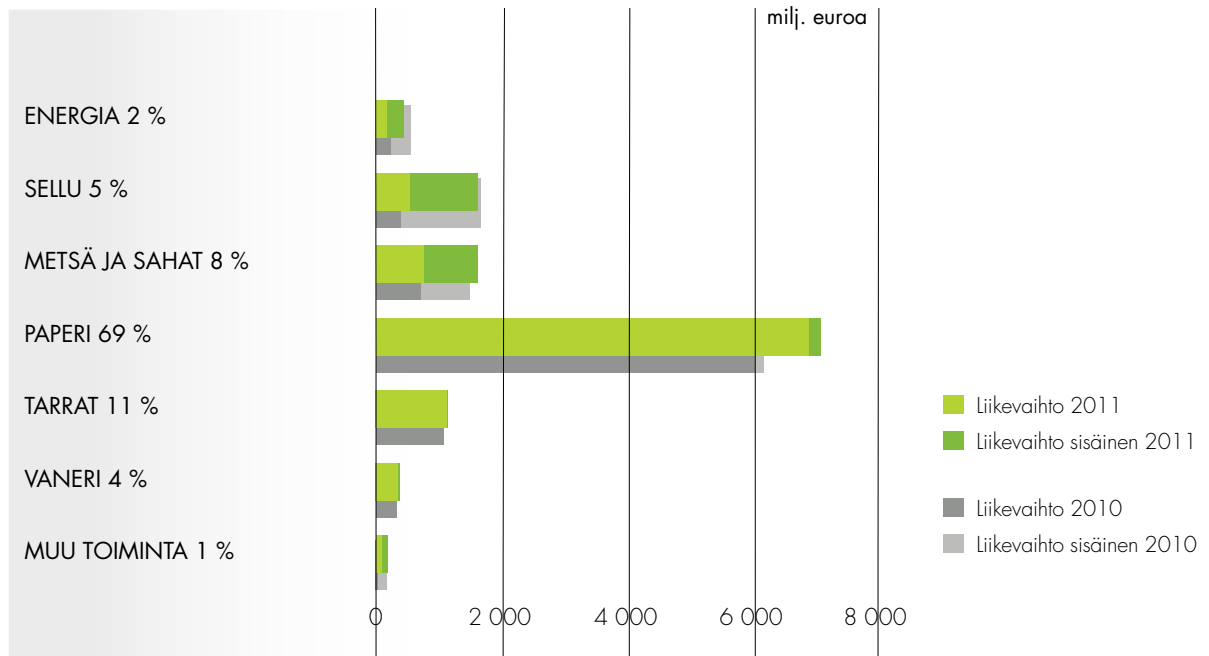
* 2011: hallituksen esitys

AVAINLUVUT 2009–2011

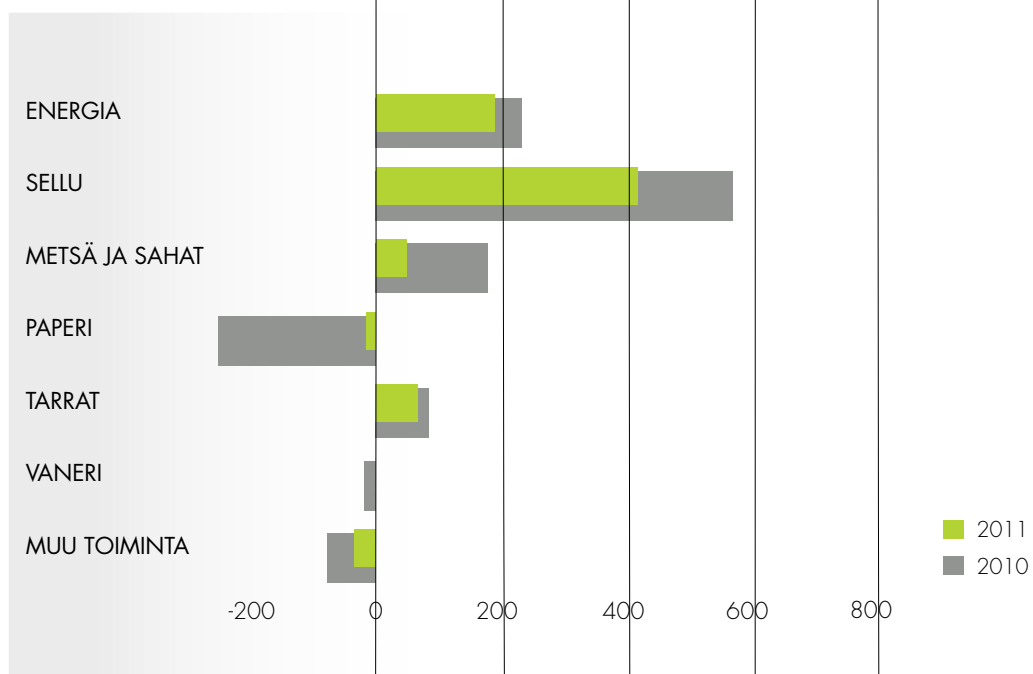
	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. euroa	10 068	8 924	7 719
Liikevoitto, milj. euroa	459	755	135
ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	682	731	270
Voitto ennen veroja, milj. euroa	417	635	187
Tulos / osake, euroa	0,88	1,08	0,33
ilman kertaluonteisia eriä, euroa	0,93	0,99	0,11
Liiketoiminnan rahavirta / osake, euroa	1,99	1,89	2,42
Oman pääoman tuotto (ROE), %	6,3	8,2	2,8
Osinko per osake (2011: hallituksen esitys), euroa	0,60	0,55	0,45
Oma pääoma per osake kauden lopussa, euroa	14,22	13,64	12,67
Velkaantumisaste kauden lopussa, %	48	46	56
Investoinnit, milj. euroa	1 179	257	913

EBITDA ja liiketoiminnan rahavirta paranivat ja taloudellinen asemamme säilyi vahvana. Kaikkien tuotantopanosten hinnat nousivat merkittävästi, mutta onnistuimme kattamaan kustannusten kasvun korottamalla hintoja. Vuoden loppupuolella sellun hintojen lasku sekä heikentynyt paperin ja puutuotteiden kysyntä vaikuttivat kuitenkin selkeästi kannattavuuteemme.

LIKEVAIHTO LIKETOIMINTA-ALUEITTAIN
(Liikevaihtoprosentti ulkoisesta liikevaihdosta)

LIKEVOITTO LIKETOIMINTA-ALUEITTAIN
(ilman kertaluonteisia eriä)

Hyvä osakkeenomistaja,

Vaikka maailmantalouden epävarmuus on vaikuttanut markkinoihimme, UPM:n asema vuoden 2011 päättyessä oli hyvä ja vuoden 2012 ensimmäisen vuosipuoliskon näkymät ovat varsin vakaat. Yhtiön muutosprosessi eteni vuoden 2011 aikana erinomaisesti ja olemme valmiita Biofore-vision toteutuksen seuraavaan vaiheeseen.

Vuoden 2011 aikana EBITDA (käyttökate) ja liiketoiminnan rahavirta paranivat vuoteen 2010 verrattuna ja näin ollen taloudellinen asemamme säilyi vahvana. Kaikkien tuotannon-tekijöiden hinnat nousivat merkittävästi vuoteen 2010 verrattuna, mutta kustannusten nousu katettiin korottamalla hintoja.

Vuoden loppupuolella taloustilanteen selvä heikkeneminen vaikutti tuotteidemme kysyntään. Sellun laskeva markkinahinta sekä paperin ja puutuotteiden kysynnän heikkeneminen vaikuttivat selkeästi kannattavuuteen. Tuloksemme laski kysynnän heikentyessä ja muuttuvien kustannusten pysyessä korkeina.

Liikevaihto kasvoi 13 %, pääasiassa Myllykoski-kaupan ansiosta. Kauden tulos ei yltänyt vuoden 2010 tasolle. Tulos osaketta kohti ilman kertaluonteisia eriä oli 0,93 euroa, verrattuna edellisvuoden 0,99 euroon. EBITDA oli 1 383 miljoonaa euroa, 13,7 % liikevaihdosta.

Myllykoski-integraatio edistyi kiitettävästi

Vuoden 2011 merkittävin strateginen hanke oli Myllykoski-ryhmän osto. Euroopan paperiliiketoiminnan menestys haastavassa toimintaympäristössä on meille ensiarvoisen tärkeää.

Yrityskauppa, toimintojen integraatio ja niihin liittyvät aikakauslehtipaperiliiketoiminnan uudelleenjärjestelyt ovat kaikki edenneet suunnitelmiamme mukaisesti.

Yritysjärjestely parantaa kustannuskilpailukykyämme paperimarkkinoilla. Pystymme myös palvelemaan asiakkaitamme entistä paremmin laajemman tuotevalikoiman ja paremman maantieteellisen kattavuuden ansiosta.

Olemme sulkeneet yli miljoona tonnia kapasiteettia vuonna 2011. Tavoitellut synergiahädyt ovat toteutumassa suunnitellusti ja alkavat näkyä vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä. Arvioimme 200 miljoonan euron hyötyjen toteutuvan täysimääräisinä vuonna 2013.

Kauppa parantaa kassavirtaamme ja keskipitkän aikavälin kannattavuuttamme. Euroopan paperiliiketoiminnan yhdentymis-

kehitys vahvistaa taloudellisia mahdollisuuksiamme toteuttaa laajentumissuunnitelmiamme kasvumarkkinoilla ja muilla liiketoimintalueilla.

The Biofore Company

Vuoden 2011 aikana jatkoimme Biofore-visioimme toteuttamista. Olemme uudistaneet liiketoimintaportfoliotamme Biofore-ajattelun mukaisesti. Tavoitteemme on pitkällä aikavälillä täydentää nykyisiä liiketoimintoja uusilla innovatiivisilla tuotteilla, joiden jalostusaste on korkea.

Tämä on tarkoittanut sekä luopumista joistakin ydinliiketoimintaan kuulumattomista liiketoiminnoista sekä etenemistä uusille tuotealueille ja markkinoille.

Heti Myllykoski-kaupan toteuduttua ryhdyimme valmistelemaan pakkauspaperiliiketoimintamme myyntiä.

Vähensimme osuuttamme suomalaisessa selluyhtiössä Metsä-Botniassa 11 %:iin ja julkistimme RFID-liiketoiminnan myynnin SMARTRACille.

Olemme hankkineet lisää maa-alueita Uruguaysta laajentaaksemme puuviljelmiamme ja teimme päänavauksen Latinlaisen Amerikan tarramarkkinoille ostamalla brasilialaisen tarrayrityksen Gumtacin.

Vuoden aikana toimimme markkinoille uuden UPM ForMi -biokomposiitin, jossa puukuidut korvaavat uusiutumattomia materiaaleja. Tuote sopii niin teolliseen käyttöön kuin kuluttajatuotteisiin. Esimerkiksi elektroniikka- ja autoteollisuus ovat olleet tuotteesta kiinnostuneita. Fibrilliselluloosahankkeemme eteni tutkimushankkeesta esikaupalliseen vaiheeseen.

Loppuvuonna tehostimme investointivalmisteluja maailman ensimmäisen puupohjaisen biodieseljalostamon rakentamiseksi.

Biofore-yhtiönä UPM on vahvasti sitoutunut toimimaan vastuullisesti talouteen, ihmisiin ja yhteiskuntaan sekä ympäristöön liittyvissä asioissa ja jatkuvasti parantamaan toimintaansa. UPM:n arvot, toimintaohje (Code of Conduct) ja johtamiskäytännöt luovat perustan yhtiön toiminnalle. Lisätäksemme toimintamme läpinäkyvyyttä olemme ottaneet käyttöön kestävän kehityksen rapor-

tointiohjeiston (Global Reporting Initiative, GRI).

Yhtiön pitkäjänteinen kehittäminen ja kasvu edellyttävät vahvaa taloudellista asemaa. Sitoutunut henkilöstö ja turvalliset työskentelyolosuhteet ovat meille kriittisiä menestystekijöitä. Sen vuoksi käynnistimme yhtiön laajuisen työturvallisuushankkeen, jonka tavoitteena on nostaa työturvallisuus UPM:ssä samalle tasolle maailman parhaiden toimijoiden kanssa.

Olen tässä maininnut vain muutamia UPM:n monista muutoshankkeista, joita toteutamme eri toiminoissamme. UPM:läisten muutosvalmius on noussut ennennäkemättömälle tasolle, ja haluan kiittää johtoa ja henkilöstöä rohkeudesta uudistua sekä hyvästä yhteistyöstä.

Vakaat näkymät

Arvioimme UPM:n liiketoimintojen markkinaolosuhteiden vakiintuneen. Vaikka kysyntä heikkeni vuoden 2011 jälkipuoliskolla, kausivaihtelut huomioon ottaen arvioimme UPM:n tuotteiden kysynnän ja hintatason säilyvän pääosin ennallaan vuoden 2012 alkupuolella verrattuna vuoden 2011 loppupuoleen.

Kustannustason odotamme laskevan vuoden alkupuolella. Tasainen kysyntä ja laskeva kustannuskehitys muodostavat edellytykset vakaalle tuloksenteolle. Vuoden 2012 ensimmäisen puoliskon liikevoiton ilman kertaluonteisia eriä arvioimme säilyvän suunnitellun vuoden 2011 loppupuoliskon tasolla.

Yhtiön hallituksen osinkoehdotus 0,60 euroa osaketta kohti merkitsee 9 %:n nousua viime vuoteen nähden. Se on merkki vahvasta luottamuksesta myönteisen kehityksen jatkumiseen.

Puun monipuolinen ja lisäarvoa tuottava käyttö, kilpailukykyinen toiminta ja edelläkävijäasenne vievät UPM:n Biofore-ajattelua eteenpäin myös vuonna 2012.

Jussi Pesonen
Toimitusjohtaja

UPM – The Biofore Company

fibrilliselluloosa

> lue lisää sivulta 55

biokemikaalit

> lue lisää sivulta 53

liikenteen biopolttoaineet

> lue lisää sivulta 54

bioenergia – lämpö ja sähkö

> lue lisää sivulta 20

tarrat ja komposiitit

> lue lisää sivuilta 42 ja 55

sellu, paperi, vaneri, puutuotteet

Kuituihin perustuvat liiketoiminnat ovat UPM:n ydinliiketoimintaa. UPM:n tavoitteena on pitkällä aikavälillä täydentää nykyisiä liiketoimintojaan innovatiivisilla, korkean jalostusasteen tuotteilla, jotka laajentavat yhtiön tuotetarjontaa ja luovat uusia kasvumahdollisuuksia.

Strategia

Biofore-yhtiönä UPM:n visio on yhdistää bio- ja metsäteollisuus. Tavoitteenamme on luoda lisäarvoa uusiutuvista ja kierrätettävistä raaka-aineista hyödyntämällä osaamista ja teknologiaa kuitu-, energia- ja tekniset materiaalit -liiketoiminnoissa. Kustannustehokkuus, muutosvalmius ja innovaatiot vahvistavat kilpailukykyä, luovat uusia markkinoita ja lisäävät omistaja-arvoa pitkällä aikavälillä.

Vastuullisuus on keskeinen osa UPM:n tapaa toimia. UPM on vahvasti sitoutunut toimimaan vastuullisesti sekä talouteen, ihmisiin että yhteiskuntaan ja ympäristöön liittyvissä asioissa ja jatkuvasti parantamaan toimintaansa. Yhtiön pitkäjänteinen kehittäminen ja kasvu edellyttävät vahvaa taloudellista asemaa. Sitoutunut henkilöstö ja turvalliset työolot ovat menestyksen keskeisiä edellytyksiä.

Muuttuva UPM

Arvioimme tulevaisuuden toimintaympäristöä ja sen pohjalta uudistamme liiketoimintaportfoliotamme ja siirrämme painopistettä markkinoille ja liiketoimintoihin, joissa on kestävä ja lisäarvoa tuottavaa kasvua. Maailmantalouden painopisteen siirtyminen kehittyville markkinoille korostaa niiden merkitystä myös UPM:n kasvussa.

Kustannustehokas teollinen toiminta metseen arvoketjussa muodostaa UPM:n toiminnan perustan, kun taas energiaan liittyvät liiketoiminnat ja tekniset materiaalit tarjoavat uusia kasvumahdollisuuksia.

Biofore-ajattelun mukaisesti tavoitteenamme on pitkällä aikavälillä täydentää nykyisiä liiketoimintoja uusilla innovatiivisilla tuotteilla, joiden jalostusaste on korkea.

Biopolttoaineet, biokomposiitit ja fibrilliseluloosa ovat esimerkkejä pyrkimyksestämme kasvattaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Strategian toteutus

UPM:n strategiaa toteutetaan liiketoiminta-alueittain. Jokaiselle liiketoiminta-alueelle on määritelty strateginen rooli ja selkeät tavoitteet.

Energialiiketoiminta kasvaa kustannuskilpailukykyisen ja vähäpäästöisen energian tuotannossa. Selluliiketoiminnan tavoitteena on kasvaa kilpailukykyisen sellun tuottajana. Metsä- ja sahaliiketoiminta vahvistaa yhtiön asemaa puu- ja biomassamarkkinoilla. Paperiliiketoiminta varmistaa kannattavuutensa Euroopassa ja etsii kasvua kehittyvillä markkinoilla. Tarraliiketoiminta keskittyy tuotteiden uudistamiseen ja kasvuun kehittyvillä markkinoilla. Vaneriliiketoiminnan tavoitteena on parantaa kannattavuutta ja uudistaa tuotteitaan ja teknologioitaan.

UPM toimii markkinaehtoisesti kaikissa liiketoiminnoissaan, mutta pyrkii myös hyödyntämään konsernin sisäiset synergiaedut. Kriittisten tuotantopanosten, kuten puun ja energian, saanti kilpailukykyiseen hintaan on yksi keskeisistä menestystekijöistä.

STRATEGISET TAVOITTEET/STRATEGISET TOIMENPITEET 2011

ENERGIA JA SELLU

VÄHÄPÄÄSTÖISEN ENERGIAN TUOTANNON LAAJENTAMINEN

- Päätettiin osallistumisesta Teollisuuden Voima Oy:n (TVO) Olkiluoto 4 -ydinvoimalaitosyksikön (OL4) kilpailutus- ja suunnitteluvaiheeseen
- Osana Myllykoski-kauppaa hankittiin 0,8 %:n omistusosuus energiayhtiö Pohjolan Voima Oy:stä

TOISEN SUKUPOLVEN BIOPOLTTOAINEIDEN KEHITTÄMINEN

- Kaukaan nestebiojalostamon ympäristövaikutusten arviointimenettely saatiin päätökseen
- Rauma tai Strasbourg valittiin UPM:n toisen sukupolven biodieseliä tuottavan biojalostamon mahdolliseksi sijoituspaikaksi

KASVU KILPAILUKYKYISESSÄ SELLUSSA

- Markkinaehtoisen liiketoimintamallin kehittämistä jatkettiin ja globaali myyntiorganisaatio luotiin
- Maanomistusta kasvatettiin Uruguayssa

PAPERI

PAINOPISTE EUROOPAN KANNATTAVUUDESSA

- Paperintuotantokapasiteetin leikkaukset Euroopassa toteutettiin
- Laadittiin suunnitelma 200 miljoonan euron kustannussynergioiden toteuttamiseksi
- Käyttöpääoman kiertonopeus parani merkittävästi

TEOLLISUUDEN RAKENNEJÄRJESTELYT EUROOPASSA

- Myllykoski-yrityskauppa saatiin päätökseen

KASVU KIINASSA JA MUILLA KEHITYVILLÄ MARKKINOILLA

- Aasian kasvuhankkeiden valmistelu jatkettiin

TEKNISET MATERIAALIT

KANNATTAVA KASVU TARRAMATERIAALEISSA

- Tarralaminatin valmistus- ja leikkuutuotantoa ostettiin Brasiliassa
- Uusi leikkuu- ja jakeluterminaali avattiin Moskovaan

VANERILIKETOIMINNAN UUDISTAMINEN

- Toimintaa tehostettiin esikunta- ja myyntitoiminnoissa sekä kunnossapidossa

TUOTTEIDEN UUDISTAMINEN

- Markkinoille tuotiin uusia räätälöityjä tarramateriaaliratkaisuja ja useisiin käyttötarkoituksiin suunniteltuja erikoistuotteita
- Muotoiltava UPM Grada -vaneri esiteltiin markkinoille ja uudentyypisen liimattavan kuljetusvälineiden lattiaratkaisun kehitystyö saatiin päätökseen

UUSIEN LIKETOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

- Fibrilliseluloosan esikaupallinen valmistus aloitettiin
- Uusi biokomposiitti UPM ForMi tuotiin markkinoille

Taloudelliset tavoitteet ja osinkopolitiikka

UPM asettaa sisäiset taloudelliset tavoitteet jokaiselle liiketoiminta-alueelle ja koko konsernille. Taloudelliset tavoitteet painottavat rahavirran ja taloudellisen liikkumavaran merkitystä liiketoiminnan ohjauksessa.

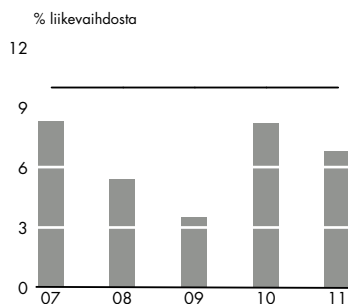
Yhtiön pitkän aikavälin tavoitteena on yli kymmenen prosentin liikevoitto. Oman pääoman tuoton tulee ylittää vähintään viidellä prosenttiyksiköllä kymmenen vuoden riskittömän sijoituksen – esimerkiksi Suomen valtion euromääräisen obligaation – tuotto. Vuoden 2011 lopussa näin määritelty vähimmäistuotto oli 7,3 %.

Yhtiön tavoite on pitää velkaantumisaste alle 90 %. Velan lyhentämisen prioriteettia on nostettu, ja tavoitteena on täyttää pääomamarkkinoiden vaatimukset.

Osinkopolitiikka

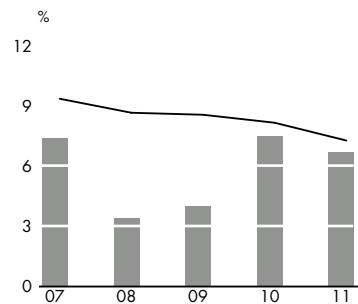
UPM jakaa osinkona vähintään kolmanneksen operatiivisilla investoinneilla vähennettyä liiketoiminnan nettorahavirrasta. Vakaan osingonmaksun varmistamiseksi nettorahavirta lasketaan kolmen vuoden keskiarvona. Jäljelle jäävä rahavirta käytetään kasvuinvestointeihin ja velan lyhentämiseen. Vuonna 2011 liiketoiminnan nettorahavirta oli 1 041 miljoonaa euroa ja operatiiviset investoinnit 237 miljoonaa euroa.

LIKEVOITTO ILMAN KERTALUONTEISIA ERIÄ VERRATTUNA TAVOITTEESEEN

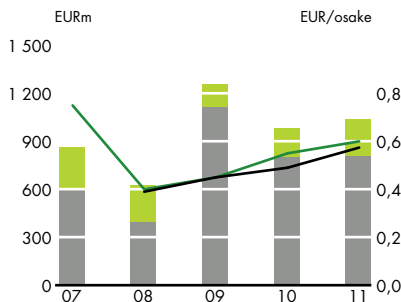
■ Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, % liikevaihdosta
— Tavoite > 10 %

OMAN PÄÄOMAN TUOTTO VERRATTUNA TAVOITTEESEEN

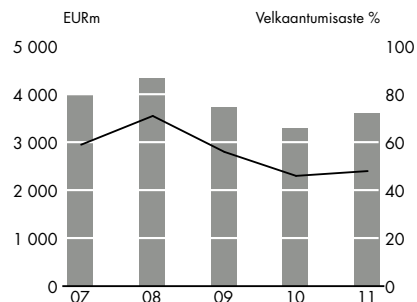
■ Oman pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %
— Minimitavoite

RAHAVIRTAPOHJAINEN OSINKOPOLITIIKKA

■ Operatiiviset investoinnit
■ Liiketoiminnan rahavirta operatiivisten investointien jälkeen
— Osinkopolitiikan mukainen minimiosinko
— Toteutunut osinko ja hallituksen ehdotus vuodelle 2011

KOROLLISET NETTOVELAT JA VELKAANTUMISASTE

■ Korolliset nettovelat
— Velkaantumisaste, %

Riskienhallinta

Myyntihintojen muutokset

Suurin UPM:n tulokseen vaikuttava tekijä on paperin myyntihinta. Toimitusmäärän yhtä suuren suhteellisen muutoksen vaikutus tulokseen on alle puolet myyntihinnan muutoksen vaikutuksesta.

Valuuttakurssit

Pitkäkestoiset valuuttakurssimuutokset vaikuttavat merkittävästi tulokseen.

Yhtiön noudattaman suojauspolitiikan mukaan arvioidusta 12 kuukauden tulevasta nettorahavirrasta suojataan keskimäärin 50 %.

Vuoden 2011 lopussa UPM:n arvioitu nettovaluuttavirta seuraaville 12 kuukaudelle oli 1,8 miljardia euroa. Yhdysvaltain dollarin osuus oli suurin, 880 miljoonaa euroa.

Muuttuvilla valuuttakursseilla voi olla myös välillisiä vaikutuksia, kuten muutos suhteellisessa kilpailukyvyssä valuutta-alueiden välillä.

Kustannusrakenne

Yhtiön suurimmat kustannuserät ovat kuituraaka-ainekulut sekä henkilöstökulut.

10 %-N HINNAN MUUTOKSEN VAIKUTUS VUODEN LIIKEVOITTOON

	milj. euroa
Sanoma- ja aikakauslehtipaperit	510
Hieno- ja erikoispaperit	260
Tarramateriaalit	115
Vaneri	35
Sahatavara ja jatkojalostus	34
Kemiallinen sellu (nettovaikutus)	-18

ULKOMAAN VALUUTAN NETTORAHAVIRTA

	milj. euroa
USD	880
GBP	610
JPY	290
Muut, yhteensä	50

Arvio seuraavalle 12 kuukaudelle 31.12.2011

KUSTANNUKSET ILMAN POISTOJA

%	2011	2010
Omien tuotteiden jakelu	9	10
Puu ja kuitu	24	25
Energia	11	11
Täyteaineet, päällysteet ja kemikaalit	12	12
Muut muuttuvat kustannukset	17	16
Henkilöstökulut	15	16
Muut kiinteät kustannukset	12	10
Yhteensä	100	100

Kustannukset olivat vuonna 2011 yhteensä 9,0 miljardia euroa (2010: 7,6 miljardia)

UPM:n liiketoiminta on altis erilaisille riskeille, joilla voi olla haitallinen vaikutus yhtiön toimintaan. Vaikka alla oleva luettelo ei ole tyhjentävä, siinä esitetään joitakin riskejä ja niiden mahdollisia vaikutuksia sekä miten UPM pyrkii hallitsemaan kyseisiä riskejä.¹⁾

RISKIN KUVAUS

VAIKUTUS

HALLINTA

STRATEGISET RISKIT

Rakenteelliset muutokset paperin kulutuksessa voivat johtaa paperin kysynnän laskuun ja sen seurauksena ylikapasiteettiin	Alhaisemmat käyttöasteet ja teollisuudenalan heikompi hinnoitteluvoima	Toiminnan kustannustehokkuuden varmistaminen myös alhaisilla käyttöasteilla Ennakoiva tuotevalikoiman hallinta
Puuraaka-ainetta ei ole riittävästi saatavilla tai se on liian kallista yhtiön tarpeisiin	Tuotannon tehokkuus heikenee eikä joitakin tuotteita voida tuottaa kannattavasti	Metsänomistus ja pitkäaikaiset metsänhoito-sopimukset Puun tuonti vaihtoehtoisista lähteistä
Viive uuden Olkiluodon ydinvoimalaitoksen (OL3) käynnistyksessä ja siitä seuraavat tulon menetykset ja kustannuslylykset	Merkittävä kustannusten ylitys	Kummankin osapuolen sopimusvelvoitteiden täyttämisen varmistaminen Kumpikin osapuoli on aloittanut välimies-menettelyn
Mahdollisen yritysoston hankintakustannukset osoittautuvat korkeiksi ja/tai toimintojen strategisen sopivuuden ja integraation tavoitteita ei saavuteta	Sijoitetun pääoman tuotto ei kata pääomakustannuksia	Järjestelmällinen kaupan valmistelu strategisen sopivuuden, oikean arvostuksen ja tehokkaan integraation takaamiseksi
Muutokset sääntelyssä, esimerkiksi EU:n ilmastopolitiikka ja uudet vaatimukset hiili-dioksidipäästöille	Tuet puuraaka-aineen vaihtoehtoiselle käytölle luovat uutta kilpailua ja lisäävät kustannuksia	Selkeä viestintä sääntelyn vaikutuksista työllisyyteen ja lisäarvon luomiseen Investointi uusiin, lisäarvoa tuottaviin biomassan käyttömahdollisuuksiin

OPERATIIVISET RISKIT

Tärkeiden tuotantopanosten, kuten kemikaalien tai täyteaineiden, hinta ja saatavuus	Kasvatavat raaka-ainekustannukset ja mahdolliset tuotantokatkokset alentaisivat kannattavuutta	Pitkäaikaiset hankintasopimukset ja turvautuminen vaihtoehtoisin toimittajiin
Kyky hankkia ja pitää palveluksessa ammattitaitoisia henkilöitä	Liiketoiminnan suunnittelun ja toteutuksen heikkeneminen vaikuttaa pitkän aikavälin kannattavuuteen	Osaamisen kehittäminen Kannustejärjestelmät

RAHOITUSRISKIT

Tärkeät kauppavälit, kuten Yhdysvaltain dollari, heikentyvät suhteessa euroon	Vahvempi euro heikentää viennin kannattavuutta ja houkuttelee kilpailevaa tuontia euroalueelle	Nettovaluuttavirran jatkuva suojaaminen Taseen suojaaminen
Maksukyvyttömyys tai asiakkaan konkurssi	Tulonmenetykset	Luottoriskien aktiivinen hallinta ja luotto-vakuutuksen käyttö

VAHINKORISKIT

Ympäristöriskit: vuoto, maahan valuminen tai räjähdys	Maineen vahingoittuminen, mahdolliset sanktiot Suorat kustannukset puhdistuksesta ja tuotantoyksikön mahdollisten vahinkojen korjaamisesta Tuotannon menetys	Kunnossapito, sisäinen valvonta ja raportointi Sertifioidut ympäristönhallintajärjestelmät (ISO 14001, EMAS)
Henkilöstölle tai omaisuudelle koitua fyysinen vahinko	Työntekijälle koitua vamma ja maineen vahingoittuminen Omaisuusvahinko tai tuotannon menetys	Työterveys- ja turvallisuusjärjestelmät Ennaltaehkäisevä työ Havaitsemis- ja estojärjestelmät Hätätilanneohjeistus ja liiketoiminnan jatkuvuuteen liittyvä ohjeistus

¹⁾ Yksityiskohtaisempi kuvaus riskeistä ja riskienhallinnasta on hallituksen toimintakertomuksessa sivulla 96.

Liiketoiminta-alueet

UPM koostuu kuudesta liiketoiminta-alueesta: Energia, Sellu, Metsä ja sahat, Paperi, Tarrat sekä Vaneri. Liiketoimintoja yhdistää yhteinen toiminta-ajatus: luoda lisäarvoa uusiutuvista ja kierrätettävistä raaka-aineista yhdistämällä niissä osaamistamme ja teknologiaa.

A man in a light blue shirt is looking at a mobile phone. The background is blurred, showing other people. There are digital data overlays in green and blue, including a line graph and some text, floating in the air.

Energia

UPM:n energialiiketoiminta-alue tuottaa Suomessa sähköä vesi-, ydin-, lauhde- ja tuulivoimasta

---

Energialiiketoiminta-alueen sähköntuotannon kokonaiskapasiteetti on 1 714 MW

UPM omistaa Suomessa yhdeksän vesivoimalaitosta

UPM on 44,0 %:n osuudella mukana osakkuusyhtiö Pohjan Voima Oy:ssä (PVO), jonka vuotuinen sähköntuotanto on noin 15 TWh

---

UPM:llä on osuuksia vesi-, ydin- ja lauhdevoimassa

PVO on 58,39 %:n osuudellaan enemmistö-osakas ydinvoimatuottaja Teollisuuden Voima Oy:ssä (TVO), jonka kokonaiskapasiteetti on 1 760 MW

UPM:llä on 581 MW:n osuus (33 %) Olkiluoto 1- ja Olkiluoto 2 -ydinvoimalaitosyksiköiden tuotantokapasiteetista

---

UPM omistaa 19 % Kemijoki Oy:n vesivoimaosakkeista (1 105 MW)

LIKETOIMINNAN TULOS

* ilman kertaluonteisia eriä

	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. euroa	452	567	472
josta sisäistä liikevaihtoa	275	336	337
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	192	237	162
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	956	882	870
ROCE ilman kertaluonteisia eriä, %	20,1	26,9	18,6
Henkilöstö 31.12.	96	72	66
Sähkön toimitukset, GWh	8 911	9 426	8 865

SÄHKÖNTUOTANTOKAPASITEETTI OMISTA VOIMALAITOKSISTA JA OSAKUUDETT

	Nimelliskapasiteetti, MW
Vesivoima	702
Ydinvoima	581
Lauhdevoima	431
Tuulivoima	2
Energialiiketoiminta-alue yhteensä	1 716
Tehtaiden lämmön ja sähkön yhteistuotanto ja vesivoima	1 561
UPM yhteensä	3 277

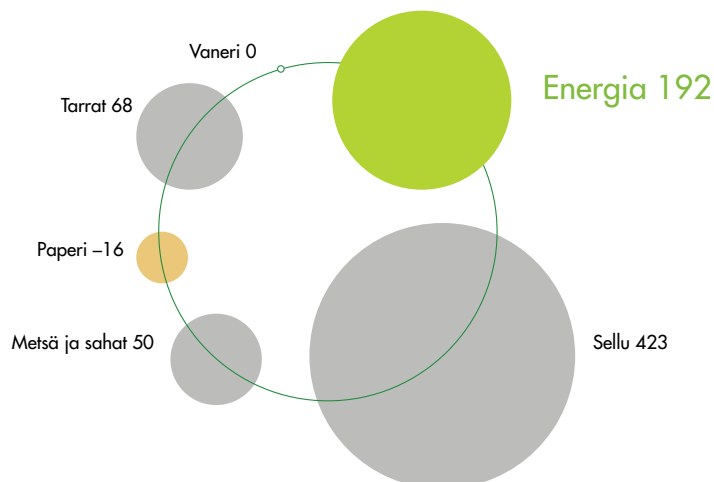
◀ Liikevoitto laski pääasiassa alhaisemman hinnan sekä alhaisemman lauhdetuotantomäärän vuoksi. Sähkön keskimyynnihinta laski 6 % 46,2 (48,9) euroon/MWh.

LIKETOIMINNAN KEHITYS

UPM:n tavoitteena on kasvaa Pohjoismaiden ja Euroopan hiilidioksidipäästöttömän energian markkinoilla hyödyntämällä kustannuskilpailukyysisiä energialähteitä. UPM on johdonmukaisesti kehittänyt monipuolisia energiainkerkitoimintojaan ja vahvistanut organisaatiotaan. Myyntimäärien kasvu, uudet tuotteet ja uudet markkinat ovat kehittäneet ja laajentaneet yhtiön sähkön kaupankäyntitapoja (lue lisää sivulta 19).

UPM laajensi vuonna 2011 toimintaansa fyysisen sähkön kaupassa ja sähkön johdannaismarkkinoilla sekä etsi kasvua uusiutuvas- ta ja vähäpäästöisestä energiasta. Fyysiset markkinat takaavat, että tarjonta ja kysyntä ovat koko ajan tasapainossa. Kaupankäynti johdannaismarkkinoilla parantaa energiainkerkitoiminnan tuloksen ennustettavuutta, kun sähkön osto- ja myyntihinnat voidaan varmistaa etukäteen.

UPM:N LIKEVOITTO 2011: 682 MILJ. EUROA
 (ilman kertaluonteisia eriä)
 Muu toiminta -35 milj. euroa

Energialiiketoiminta perusti vuonna 2011 tiimin analysoimaan energiamarkkinoita ja parantamaan yhtiön tietämystä energiamarkkinoiden kehittymisestä. Myllykoski-kaupan toteutuminen elokuussa laajensi UPM:n keski-eurooppalaista energiasalkkua.

Suurin meneillään oleva hanke on TVO:n kolmannen, vuosittaiselta tuotantokapasiteetiltaan 1 630 MW:n ydinvoimalaitosyksikön (OL3) rakentaminen Olkiluotoon. Uuden reaktorin arvioidaan aloittavan toimintansa vuonna 2014. UPM:llä on PVO:n kautta 491 MW:n eli noin 30 %:n osuus uuden laitoksen tehosta.

Eduskunta vahvisti heinäkuussa 2010 valtioneuvoston myönteisen periaatepäätöksen TVO:n OL4-ydinvoimalaitosyksikölle. OL4:n

rakentamislupahakemus tulee jättää viimeistään vuoden 2015 kesäkuussa. UPM osallistuu laitoksen tarjouskilpailu- ja suunnitteluvaiheeseen. UPM:llä on osakkuusyhtiönsä PVO:n kautta noin 30 %:n välillinen osuus OL4-projektista.

UPM perusti maaliskuussa yhdessä TuuliSaimaa Oy:n kanssa tuulivoiman kehitysyhtiön VentusVis Oy:n. Toiminta keskittyy UPM:n maa-alueiden kehittämiseen tuulivoimatuotantoon soveltuviksi.

UPM:n Myllykoski-kauppa saatiin päätökseen elokuussa. Kauppaan sisältyi myös Myllykoski Oy:n 0,8 %:n omistusosuus energiayhtiö Pohjolan Voima Oy:stä. Kaupan jälkeen UPM:n omistusosuus PVO:sta nousi yhteensä 44,0 %:iin.

Salkunhallinta

UPM:n energialiiketoiminta vastaa energiantuotannon lisäksi fyysisen sähkön kaupasta ja käy kauppaa sähkön johdannaismarkkinoilla sekä hoitaa keskitetysti yhtiön Euroopan energiasalkkua. UPM käy sähkökauppaa pohjoismaisilla Nord Pool Spot -markkinoilla ja NASDAQ OMX Commodities -johdannaismarkkinoilla.

Energialiiketoiminta toimii aktiivisesti Pohjoismaiden ja Keski-Euroopan sähkön, kaasun, hiilen ja päästöoikeuksien markkinoilla. Energialiiketoiminta vastaa myös UPM:n sähköverkkoiminnasta Suomessa sekä hankkii sähköä ja kaasua yhtiön muiden liiketoimintojen käyttöön.

MARKKINAKATSAUS

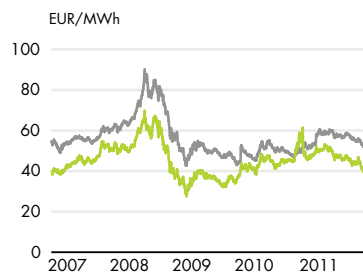
Pohjoismaiden vesivoiman tuotanto oli 19 TWh pitkäaikaisen keskiarvon yläpuolella vuoden 2011 lopussa. Vuoden 2011 kolmannella neljänneksellä tuotanto kasvoi huomattavasti Norjan ja Ruotsin suurten sademäärien ansiosta.

Pohjoismaisen sähköpörssin vuonna 2011 noteeraama sähkön keskimääräinen spot-hinta oli 47,0 euroa/MWh, mikä on noin 11 % edellisvuotta alhaisempi (53,1 euroa/MWh).

Öljyn ja hiilen markkinahinnat nousivat edellisvuodesta. Vuonna 2011 Brent-öljyn markkinahinnat nousivat noin 93 dollarista tynnyriltä noin 127 dollariin, kun taas hiilen hinta vuodeksi eteenpäin oli keskimäärin 16 % korkeampi kuin vuonna 2010.

Joulukuun lopussa hiilidioksidin päästöoikeuksien hinta oli 7,2 euroa/t eli 49 % alhaisempi kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana (14,2 euroa/t).

SÄHKÖN 12 KK:N TERMIINHINNAT

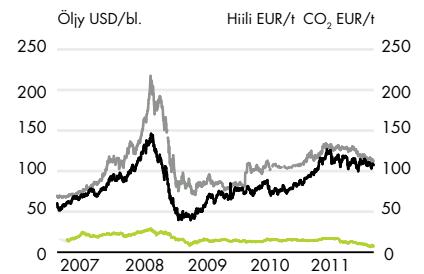

— EEX (Saksa)
— Nord Pool (Pohjoismaat)

Lähde: Nord Pool, EEX

^ Vuoden 2011 lopussa Pohjoismaisen sähköpörssin noteeraama sähkön termiinhinta vuodeksi eteenpäin oli 41,5 euroa/MWh eli 32 % alhaisempi kuin samana ajankohtana vuonna 2010 (61,4/MWh).

POLTOAINEIDEN JA CO₂ PÄÄSTÖ-OIKEUKSIEN MARKKINAHINNAT

— Hiili
— Öljy (Brent)
— CO₂ 08

Lähde: Nord Pool, EEX, IPE

^ Öljyn ja hiilen markkinahinnat nousivat edellisvuodesta. Hiilidioksidin päästöoikeuksien hinta laski merkittävästi vuonna 2011 ja vaihteli vuoden aikana 6,9 ja 17,4 euroa/t välillä.

Kaupankäyntitoiminnalla on keskeinen rooli UPM Energiassa

UPM rakentaa uutta osaamista muuttuville energiamaarkkinoille

Uusi tiimi luo pohjan UPM:n tavoitteelle kasvaa vähäpäästöisen energian tuottajana

Salkunhoitajat Juha Kortessalmi (vas.) ja Timo Javanainen katse tiukasti monitorissa UPM:n Energian kaupankäyntitalissa Helsingissä.

Energia monipuolistaa osaamistaan

Energialiiketoiminta on aktiivisesti kehittänyt ja monipuolistanut osaamistaan ja rekrytoinut palvelukseensa erilaisia energialiiketoiminnan asiantuntijoita. Viimeksi kuluneen vuoden aikana UPM Energia on vahvistanut organisaatiotaan noin 20 uudella osaajalla, joiden tehtäviin kuuluu mm. markkina-analyysi, kaupankäynti ja salkunhoito sähkö- ja kaasumarkkinoilla sekä biomassan hankinta.

Muutamassa vuodessa entisestä tukitoiminnosta on kehittynyt oma liiketoiminta-alueensa, jonka henkilöstöltä edellytetään erityisosaamista. Matemaatikot, ekonomit ja sähkö- ja voimalaitosinsinöörit työskentelevät yhteisten tavoitteiden hyväksi. Tavoitteena on hyödyntää UPM:n energiantuotantokapasiteettia mahdollisimman tehokkaasti markkinoilla ja auttaa paperitehtaita ostamaan tarvitsemansa energian mahdollisimman edullisesti.

Osaamisen kehittämisessä keskeisessä asemassa on työssä oppiminen, jossa korostuvat tiimien välinen yhteistyö sekä selkeät vastualueet.

”Vuonna 2011 teimme UPM Energialle henkilöstösuunnitelman. Määrittelimme siinä keskeiset UPM:n liiketoimintastrategiaa tukevat henkilöstön osaamisen kehitystavoitteet ja toimenpiteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämän jälkeen jokaiselle työntekijälle asetettiin suunnitelman mukaiset osaamis- ja tulostavoitteet”, sanoo fyysisen salkunhallinnan johtaja Anne Särki-lahti UPM:n Energialiiketoiminnasta.

Aktiivinen toimija sähkömarkkinoilla

Muiden suurten suomalaisten energiantuottajien tavoin UPM myy sähköä tukkumarkkinoille. UPM Energia käy kauppaa sähköllä, kaasulla, hiilellä ja päästöoikeuksilla Nord Pool Spot-, NASDAQ OMX-, EEX-, ECX- ja OTC-markkinoilla. UPM aloitti päivittäisen spot-kaupankäynnin pohjoismaisilla energiamaarkkinoilla yhtenä ensimmäisistä yrityksistä vuonna 1998.

Energiatiimi työskentelee pääosin Helsingissä ja Tampereella sekä Augsburgissa Saksassa.

UPM on aktiivinen toimija energiamarkkinoilla

Energia on UPM:lle markkinalähtöistä liiketoimintaa. Sähkötuo-
tannossa UPM suosii erilaisia vähäpäästöisiä energialähteitä. Liiketoimin-
noissa UPM keskittyy energiatehokkuuden parantamiseen ja energian-
säästöjen saavuttamiseen.

SÄHKÖMARKKINAT

Ulkoinen sähkönmyynti

3,5 TWh

UPM

Energia liiketoimintana

UPM myy sähköä aina markkinahintaan

UPM toimii aktiivisesti pohjoismaisilla ja keskieuropalaisilla energiamarkkinoilla ja käy kauppaa sähköllä, kaasulla, hiilellä ja päästöoikeuksilla

ENERGIALIIKETOIMINTA

SÄHKÖN TUOTANTO

TWh	2011	2010
Vesivoima	3,1	2,9
Ydinvoima	4,6	4,5
Lauhdevoima	1,1	1,8
Yhteensä	8,8	9,2

5,3 TWh

Sisäinen sähkön myynti

Kasvu vähäpäästöisen energian tuotannossa

UPM etsii kasvu pohjoismaisilla ja eurooppalaisilla hiilidioksidipäästöttömän energian markkinoilla hyödyntämällä kustannuskilpailukykyisiä energialähteitä

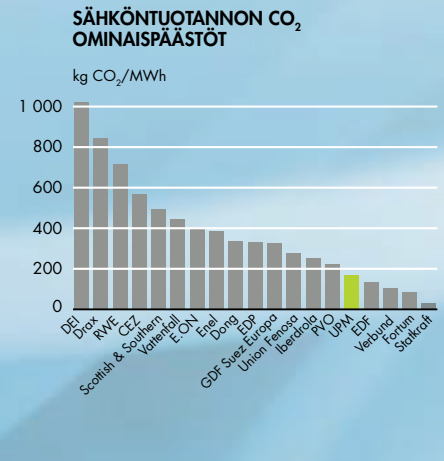
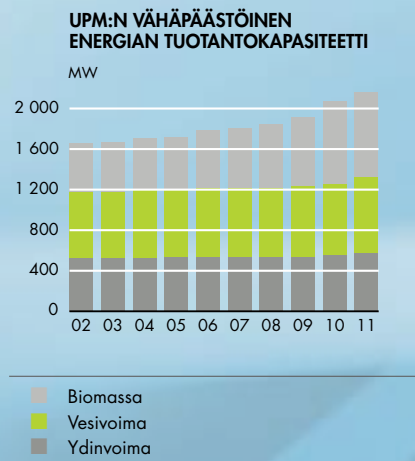
UPM on Euroopan toiseksi suurin biomassapohjaisen energian tuottaja

UPM investoi parhaillaan Suomessa uuteen, turvalliseen ydinvoiman tuotantoon

UPM:n tuottamasta sähköstä 79 % on hiilidioksidineutraalia

Biomassapohjaisten polttoaineiden osuus UPM:n käyttämistä polttoaineista on 67 %

UPM on investoinut tuotantolaitoksillaan yli miljardi euroa biomassapohjaisen energian ja lämmön tuotantoon (CHP) viimeisen 10 vuoden aikana ja enemmän kuin kaksinkertaistanut kapasiteettinsa

Lähde: PWC 2011, UPM

Sähkön ostot

5,0 TWh

UPM-konsernin sähköomavaraisuusaste **91%**

UPM:N TUOTANTO

SÄHKÖN KULUTUS

TWh	2011	2010
Tehtaat Suomessa	8,1	8,2
Tehtaat Suomen ulkopuolella	7,8	6,9
Nettomyynti	3,5	3,9
Yhteensä	19,4	19,0

5,7 TWh

Paperi- ja sellutehtaiden 30:lta CHP-laitokselta saatava sähkö

LÄMMÖN JA SÄHKÖN
YHTEISTUOTANTO TEHTAILLA

TWh	2011	2010
Sähkön tuotanto	5,7	4,8
Lämmön tuotanto	25,1	24,6

TEHTAIDEN LÄMMÖN-
TUOTANNON POLTTOAINEET

TWh	2011	2010
Mustalipeä	16,4	16,3
Kuori ja muu biomassa	8,7	8,3
Hiertämöiden lämmön talteenotto	1,6	1,7
Uusiutuvat polttoaineet yhteensä	26,7	26,3
Turve	1,0	1,0
Ostolämpö	0,3	0,2
Maakaasu	7,4	6,9
Öljy	0,7	0,5
Hiili	3,3	3,1
Yhteensä	39,4	38,0

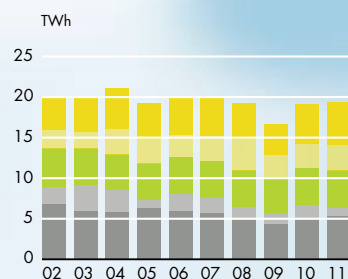
Energiatehokkuuden parantamisesta
merkittäviä säästöjä

Energiatehokkuuden parantaminen on UPM:lle jatkuva tavoite

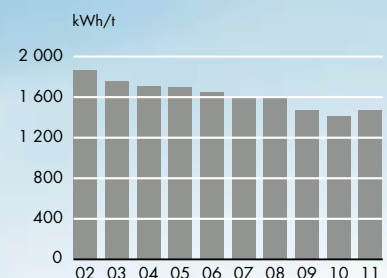
UPM säästi vuonna 2011 yhteensä 19 miljoonaa euroa energiansäätöinvestoinneillaan. Hiilidioksidipäästöjä vältettiin 112 000 tonnia ja energian kulutus pieneni 420 000 MWh

UPM:n mekaanisen massan valmistuksen energiansäätöä koskevan vuosien 2009–2011 tutkimusohjelman avulla pyritään jopa 30 % säästöihin energian kulutuksessa mekaanisen massan tuotannossa (lue lisää sivulta 40)

KONSERNIN SÄHKÖNHANKINTA

■ Lämmön ja sähkön yhteistuotanto
■ Vesivoima
■ Ydinvoima
■ Lauhdevoima
■ Ostosähkö

UPM:N SÄHKÖNKULUTUS
PAPERITONNIA KOHTI

Entisen Myllykosken tehtaiden tiedot sisältyvät vuoden 2011 lukuun viiden kuukauden ajalta eli elokuusta joulukuuhun.

Sellu

UPM:llä on Uruguayssa ja Suomessa neljä uudenaikaista ja tehokasta sellutehdasta, joiden yhteenlaskettu vuotuinen tuotantokapasiteetti on 3,2 miljoonaa tonnia

---

Uruguayssa tuotetaan lehtipuusellua (BHKP) eukalyptuksesta

Suomessa tuotetaan lehtipuusellua (BHKP) koivusta ja havupuusellua (BSKP) männystä ja kuusesta

---

Uruguayssa yhtiöllä on eukalyptusviljelmiä ja kaksi taimitarhaa

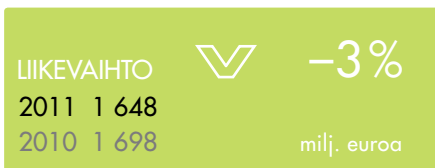

UPM:n sellutehtaat tuottavat soodakattiloissaan uusiutuvaa energiaa ja tarjoavat hiilidioksidineutraalia biomassapohjaista sähköä Uruguayn ja Pohjoismaiden markkinoille

---

LIKETOIMINNAN TULOS

* ilman kertaluonteisia eriä

	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. euroa	1 648	1 698	653
josta sisäistä liikevaihtoa	1 105	1 301	590
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	423	577	-127
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	2 396	2 473	1 668
ROCE ilman kertaluonteisia eriä, %	17,7	23,3	-7,6
Henkilöstö 31.12.	1 441	1 413	1 516
Sellun toimitukset, 1 000 t	2 992	2 919	1 759

SELLUN TUOTANTOKAPASITEETTI

1 000 t/v	Tammikuu 2012
Fray Bentos	1 100
Kaukas	740
Pietarsaari	790
Kymi	570
Tuotantokapasiteetti, yhteensä	3 200

< Liikevoitto pieneni pääasiassa sellun alhaisempien myyntihintojen sekä korkeampien puukustannusten ja muiden muuttuvien kustannusten vuoksi. Sellun toimitukset kasvoivat 3 %.

LIKETOIMINNAN KEHITYS

UPM:n tavoitteena on kasvaa vastuullisena kilpailukykyisen ja laadukkaan sellun tuottajana ja kehittyä aktiiviseksi toimijaksi maailman sellumarkkinoilla.

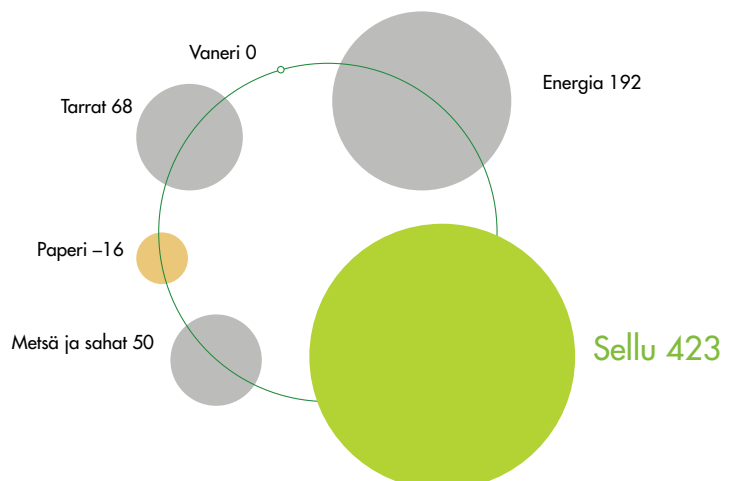
UPM jatkoi puuviljelmätoimintojen kehittämistä vuonna 2011. Tammikuussa puunviljelyyn erikoistunut Forestal Oriental osti noin 25 000 hehtaaria maata Uruguayssa. Hankinnan tavoitteena on parantaa puunhankintamahdollisuuksia ja edistää Fray Bentosin sellutehtaan toimitusten omavaraisuutta.

Helmikuussa UPM ilmoitti suunnitelmistaan rakentaa toinen taimitarha Uruguayhin. Näin pyritään turvaamaan laadukkaiden taimien ja siemenaineiston saatavuus. Uusi taimitarha otetaan käyttöön maaliskuussa 2012.

UPM jatkoi myös puuviljelmiin perustuvien uusien liiketoimintamahdollisuuksien sekä selluntuotannon kasvumahdollisuuksien selvittämistä eteläisellä pallonpuoliskolla.

UPM:N LIKEVOITTO 2011: 682 MILJ. EUROA

(ilman kertaluonteisia eriä)
Muu toiminta -35 milj. euroa

Kesäkuussa UPM myi noin 6,7 % Metsä-Botnian osakkeista Metsä-Botnialle. UPM sopi myös jäljelle jäävän 11 %:n Botnia-omistuksen osto-optiosta Metsäliitto-konsernin kanssa.

UPM jatkoi selluprosessiensa kehittämistä ja päätti Kymin tehtaan koivusellun tuotantolinjan modernisoinnista. Maaliskuussa 2012 käynnistyvä uudistus soveltaa uutta teknologiaa, joka vähentää raaka-aineen kulutusta ja pienentää prosessin ympäristövaikutuksia.

Myynti

UPM:n selluliiketoiminta toimii maailmanmarkkinoilla sekä sellun ostajana että myyjänä. UPM lisää jatkuvasti läsnäoloaan maailmanmarkkinoilla ja haluaa olla luotettava toimittaja, jonka selluvalikoima kattaa laajan asiakaskunnan erilaisten kasvavien loppukäyttäjien tarpeet, mukaan lukien pehmopaperit, kartonki ja erikoispaperit sekä kirjoitus-

ja painopaperit. Panostus myyntiin ja markkinoitiin jatkui vuonna 2011, ja UPM vahvisti asemiaan erityisesti Aasian markkinoilla.

Vuonna 2011 UPM:n selluliiketoiminnan kokonaismyynti oli noin 2 992 000 tonnia sellua, josta ulkoisille asiakkaille myytiin noin 890 000 tonnia Euroopassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa.

Puuviljelmät

Puuviljelmiin perustuvan sellun osuus UPM:n selluntuotannon kokonaiskapasiteetista on 35 %. UPM:n eukalyptuksen viljelyyn erikoistunut Forestal Oriental -yhtiö Uruguayssa on puuviljelmätoimintojen kansainvälinen osakeskus ja vastaa Fray Bentosin sellutehtaan puunhankinnasta. Yhtiön puuviljelmät ovat FSC- ja PEFC-sertifioitu.

Forestal Oriental on kehittänyt erittäin tuottoisia, paikallisiin olosuhteisiin sopeutettuja eukalyptuslajikkeita taimien kloonausme-

netelmän avulla. Näitä lajikkeita tuotetaan yhtiön omassa, uusinta teknologiaa hyödyntävässä taimitarhassa.

Forestal Oriental omistaa 229 000 hehtaaria maata, josta noin 60 % on istutettua eukalyptusmetsää. Muut maa-alueet ovat laiturina, metsänhoitoon liittyvän infrastruktuurin käytössä tai ne on suojeltu eikä niitä käytetä puuviljelminä. Näistä eukalyptusmetsistä korjattava puutuotanto kattaa nykyisellään 70 % Fray Bentosin sellutehtaan tarvitsemasta puuraaka-aineesta. Loput 30 % hankitaan itsenäisiltä tuottajilta.

Yhtiön FOMENTO-ohjelmalla pyritään yhteistyössä paikallisten yksityisten maanomistajien kanssa monipuolistamaan tuottajien maankäyttöä kestäville puuviljelmille.

MARKKINAKATSAUS

Vuonna 2011 sellun maailmanmarkkinahinnat laskivat vuoden 2010 hintoihin verrattuna. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla USD-määräiset markkinahinnat nousivat ja olivat ennätyskallisen korkealla kesäkuussa. Markkinatilanteen heikentymisen vuoksi hinnat alkoivat laskea nopeasti vuoden toisella puoliskolla.

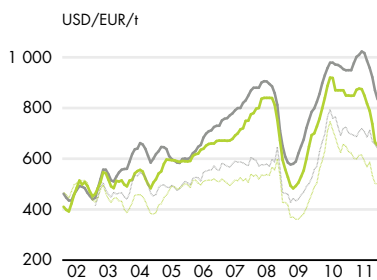
Havupuusellun (NBSK) keskimääräinen markkinahinta vuonna 2011 oli 689 (704)

euroa/tonni ja lehtipuusellun (BHKP) 581 (639) euroa/tonni. Vuoden lopussa havupuusellun markkinahinta oli 639 (724) euroa/tonni ja lehtipuusellun 499 (648) euroa/tonni.

Maailmanlaajuisesti sellutoimitukset kasvoivat 4 % edellisvuodesta. Toimitukset lisääntyivät erityisesti Kiinassa, missä ne kasvoivat 30 % vuodesta 2010. Toimitukset Eurooppaan, Pohjois-Amerikkaan ja Latina-

laiseen Amerikkaan vähenivät edellisvuodesta. Sellun maailmanlaajuisen kysynnän kausivaihtelu oli yleisesti ottaen erittäin suurta vuonna 2011. Sellutuottajien varastot kasvoivat koko vuoden.

SELLUN MARKKINAHINNAT

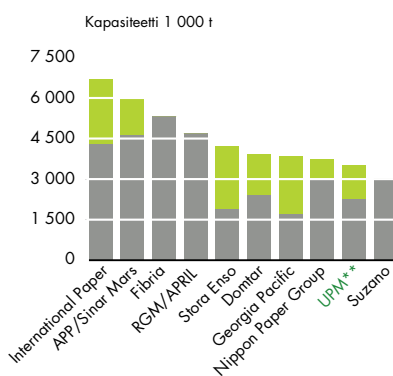

PIX NBSK (valkaistu havupuusellu)
— USD — EUR

PIX BHKP (valkaistu lehtipuusellu)
— USD — EUR

Lähde: FOEX Indexes Ltd.

MAAILMAN SUURIMMAT SELLUN TOIMITTAJAT*

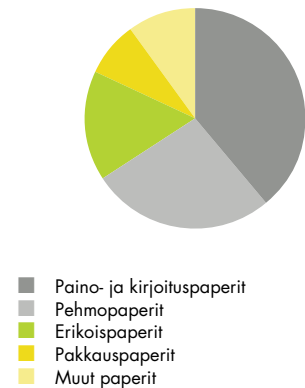

■ Havupuusellu
■ Lehtipuusellu

* pl. liukosellu ja fluff-sellu

** ml. osuus Botniasta
Lähde: Pöyry, UPM

VALKAISTUN SELLUN LOPPUKÄYTÖT MAAILMASSA

■ Paino- ja kirjoituspaperit
■ Pehmopaperit
■ Erikoispaperit
■ Pakkaspaperit
■ Muut paperit

Lähde: Pöyry

UPM osallistuu WWF:n Uuden sukupolven puuviljelmät -hankkeeseen, jolla pyritään edistämään tulevaisuuden puuviljelmien parhaita käytäntöjä

UPM:n ja WWF:n järjestämässä konferenssissa Lontoossa julkaistiin hankkeen raportti puuviljelmien vaikutuksista bioenergiaan ja hiilivarastoihin

Kaikki UPM:n puuviljelmät ovat sekä FSC- että PEFC-sertifioituja

UPM:n kaksi taimitarhaa Uruguayssa tuottavat eukalyptustaimia puuviljelmille. Uuden sukupolven puuviljelmät -hanke pyrkii edistämään parhaita käytäntöjä tulevaisuuden puuviljelmien suunnittelussa ja hoidossa.

Tulevaisuuden puuviljelmiä yhteistyössä WWF:n kanssa

WWF:n Uuden sukupolven puuviljelmät -yhteistyöhanke pyrkii edistämään parhaita käytäntöjä tulevaisuuden puuviljelmien suunnittelussa ja hoidossa. Uuden sukupolven puuviljelmät ylläpitävät ekosysteemien eheyttä, turvaavat merkittäviä suojeluarvoja, hyödyntävät sidosryhmien tehokasta osallistumista ja samalla tukevat taloudellista kasvua ja työllisyyttä.

UPM on osallistunut hankkeeseen keskeisenä toimijana sen alusta eli vuodesta 2008 saakka. Yksi hankkeen tavoitteista on lisätä tietoisuutta kestävästi hoidettujen ja oikein sijoitettujen puuviljelmien merkityksestä tulevaisuudessa. Hankkeen tavoitteena on edistää puuviljelmien hyvinvointia, monimuotoisuutta ja monikäyttöisyyttä, jotka palvelevat sekä luonnon monimuotoisuutta että paikallisyhteisöjen tarpeita.

”Puuviljelmät, jotka eivät syrjäytä luonnontilaisia elinympäristöjä vaan auttavat palauttamaan ylilaidunnettua ja kulutettua maata entiselleen, voivat rakentaa luonnonarvot paremmin huomioivaa taloutta tulevaisuudessa. Tällaiset puuviljelmät voisivat tuottaa puuta, kuitua ja bioenergiaa maailman tarpeisiin lisäämättä luonnon kuormitusta. Ne on vain toteutettava oikein”, sanoo WWF:n metsäasioiden johtaja Rodney Taylor.

”Projektin tarjoaa WWF:lle laaja-alaista tietoa siitä, mikä on mahdollista ja millaisia haasteita hankkeeseen osallistuvat yritykset kohtaavat. Uuden sukupolven käytännöistä on jo paljon kokemuksia, jotka yhdistämällä voimme saada aikaan uuden sukupolven puuviljelmiä”, Taylor jatkaa.

Vuonna 2011 UPM:n Lontoossa järjestämässä konferenssissa julkistettiin hankkeen raportti puuviljelmien vaikutuksista bioenergiaan ja hiilivarastoihin. Raporttiin sisältyi kaksi UPM:n hankekuvausta kestävästä puuviljelmien hoidosta Isossa-Britanniassa. ”Olemme iloisia voidessamme lisätä toimintojemme läpinäkyvyyttä jakamalla kokemuksiamme hankkeista”, toteaa johtaja Javier Solari, joka vastaa UPM:n eteläisen pallonpuoliskon puuviljelmistä.

Lue lisää hankkeesta www.upm.fi/vastuullisuus ja www.newgenerationplantations.com.

UPM on aktiivinen toimija sellumarkkinoilla

Kemiallinen sellu on UPM:lle markkinalähtöistä liiketoimintaa. UPM valmistaa paperia monista kestävästi hankituista kuitulahteista. UPM:n käyttämästä kuidusta 32 % on kierrätyskuitua.

MARKKINASELLU

Ulkoiset selluasiakkaat

0,9 milj. tonnia

UPM

Sellu liiketoimintana

UPM on merkittävä sellun myyjä ja ostaja

UPM myy sellua monipuolisiin loppukäyttötarkoituksiin ja ostaa sellua logistiikkakulujen ja tuotevalikoiman optimoimiseksi

UPM ostaa ja myy sellua aina markkinahintaan

SELLULIIKETOIMINTA

1 000 t/v	2011	2010
Sellun tuotanto ¹⁾	2 996	2 999

¹⁾ Lisäksi UPM hankki 282 000 tonnia sellua Metsä-Botnialta.

2,1 milj. tonnia

Sisäinen sellun myynti

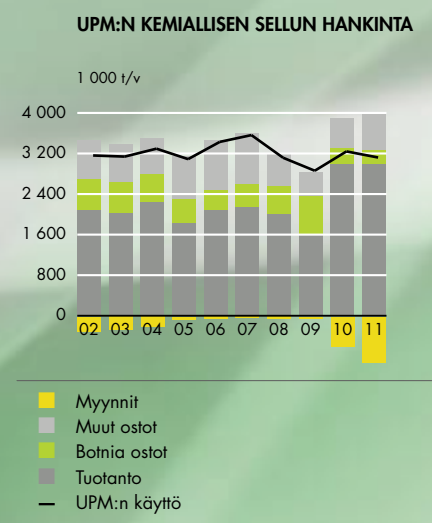
Kasvua kustannuskilpailukyisessä sellussa

UPM:n tavoitteena on kasvaa korkealaatuisen sellun kilpailukyisenä tuottajana

UPM pyrkii aktiiviseksi toimijaksi maailman sellumarkkinoilla

UPM on luotettava ja vastuullinen sellun tuottaja, joka toimittaa sellua monille eri asiakkaille ja useisiin eri loppukäyttötarkoituksiin, kuten pehmopapereiden, kartonkien, graafisten papereiden sekä kirjoitus- ja erikoispapereiden valmistukseen

UPM:n sellun tuotantokapasiteetista 35 % on eukalyptussellua puuviljelmiltä

Ulkoiset selluntoimittajat

1,0 milj. tonnia

UPM:n sellun omavaraisuusaste **96 %**

PAPERI

MASSAN KÄYTTÖ

1 000 t/v	2011	2010
Kemiallinen sellu	3 121	3 241
Mekaaninen massa	2 435	2 154
Uusiomassa	2 575	2 291
Yhteensä	8 131	7 686

MASSAN TUOTANTO PAPERITEHTAILLA

Mekaaninen massa	2 382	2 102
Uusiomassa	2 565	2 289
Yhteensä	4 947	4 391

Paperitoimitukset
10,6 milj. tonnia

Keräyspaperi
3,3 milj. tonnia

Monipuolinen kuituvalikoima paperintuotannossa

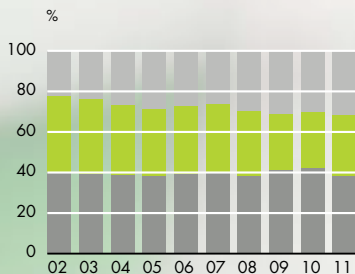
Paperintuotantonsa monipuolisen kuituvalikoiman ansiosta UPM tarjoaa laadukkaita tuotteita tehokkaasti ja tuotantokustannukset optimoiden

UPM:n paperi on kestävä valinta tuotteen koko elinkaaren osalta

UPM:n paperintuotannossa käytettävästä kuitu-
raaka-aineesta 32 % on kierrätyskuitua

UPM on sitoutunut vastuulliseen hankintaan sekä ympäristö- että sosiaaliset näkökulmat huomioon-
ottaen

UPM:N VALMISTAMIEN PAPEREIDEN KUITURAAKA-AINEET

■ Kierrätyskuitu
■ Mekaaninen massa
■ Kemiallinen sellu

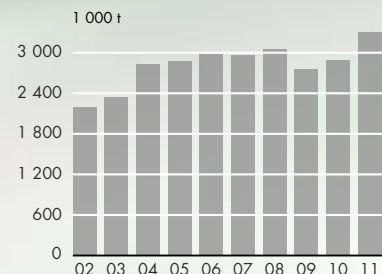
Kierrätyskuidun osuus kolmannes

UPM käytti 3,3 miljoonaa tonnia kierrätyskuitua vuonna 2011 ja on maailman suurin keräyspaperin käyttäjä graafisten papereiden tuotannossa

UPM:n Chapelle Darblayn tehdas Ranskassa, Hürthin ja Schwedtin tehtaot Saksassa ja Shottonin tehdas Ilossa-Britanniassa käyttävät raaka-aineenaan yksinomaan kierrätyskuitua

Kuituja voidaan käyttää paperituotannossa uudelleen 4–6 kertaa, minkä jälkeen ne voidaan hyödyntää polttoaineena uusiutuvan energian tuotannossa

KERÄYSPAPERIN KÄYTTÖ UPM:SSA

Lähde: Pöyry, UPM

Entisen Myllykosken tehtaiden tiedot sisältyvät vuoden 2011 lukuihin viiden kuukauden ajalta eli elokuusta joulukuuhun.

Metsä ja sahat

Metsä ja sahat -liiketoiminta-alue huolehtii kilpailukykyisestä ja tehokkaasta puun ja biomassan hankinnasta kestävästi kaikille UPM:n liiketoiminnoille ja vastaa biomassan myynnistä ulkoisille asiakkaille. Liiketoiminta-alue tarjoaa metsäpalveluja yksityisille metsänomistajille ja hoitaa UPM:n omistuksessa olevia metsiä sekä vastaa sahatavaran ja puupohjaisten tuotteiden tuotannosta ja myynnistä

PUUN JA BIOMASSAN HANKINTA

Hankkii vuosittain noin 27 miljoonaa kuutiometriä puuta ja biomassaa maailmanlaajuisesti yksityisiltä metsänomistajilta ja puunhankintaorganisaatioilta

METSÄLIIKETOIMINTA

Tarjoaa laadukkaita metsäpalveluita metsänomistajille mm. hoitamalla yhteensä 0,7 miljoonaa hehtaaria yksityisomisteisia metsiä Suomessa ja Isossa-Britanniassa

Omistaa lähes miljoona hehtaaria sertifioitua metsää Suomessa, Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa

Omistaa taimitarhan Suomessa

BIOMASSALIIKETOIMINTA

Vastaa puun ja biomassan myynnistä ulkoisille asiakkaille

UPM TIMBER

Valmistaa ja myy kestäviä ja korkealaatuisia mänty- ja kuusisaha-tavaratuotteita rakennus- ja puusepänteollisuudelle

Sahatavaran tuotantokapasiteetti 2,3 miljoonaa kuutiometriä vuodessa

UPM LIVING

Valmistaa ja myy puupohjaisia tuotteita kodin sisustukseen, pihakäyttöön sekä teollisuuteen

Puupohjaisten tuotteiden tuotantokapasiteetti 0,4 miljoonaa kuutiometriä vuodessa

LIKETOIMINNAN TULOS

LIKEVAIHTO
2011 1 651
2010 1 521

+9%

milj. euroa

LIKEVOITTO
2011 50
2010 181

-131

milj. euroa

* ilman kertaluonteisia eriä

	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. euroa	1 651	1 521	1 337
josta sisäistä liikevaihtoa	880	800	719
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	50	181	22
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	1 812	1 709	1 717
ROCE ilman kertaluonteisia eriä, %	2,8	10,6	1,3
Henkilöstö 31.12.	2 638	2 735	3 067
Sahatavaran toimitukset, 1 000 m ³	1 683	1 729	1 497

◀ Liikevoitto laski pääasiassa biologisten hyödykkeiden käyvän arvon pienemmän nousun vuoksi. Sahatavaran puukustannukset olivat korkeammat, ja sahatavaran keskihinta laski vuodesta 2010.

LIKETOIMINNAN KEHITYS

UPM:n tavoitteena on vahvistaa asemaansa puun ja biomassan markkinoilla sekä varmistaa kilpailukykyisen puun ja biomassan toimitukset kaikille yhtiön liiketoiminnoille. Kaikkien Metsä ja sahat -liiketoiminta-alueen liiketoimintojen tavoitteena on kannattava kasvu.

UPM Timber päätti tammikuussa 2011 järjestää uudelleen toimintonsa Suomen ja Venäjän tuotantolaitoksilla, keskushallinnossa ja ulkomaiden myyntikonttoreissa. Uudelleenjärjestelyjen seurauksena henkilöstömäärä laski 45 henkilöllä.

Helmikuussa UPM ilmoitti suunnitelmastaan laajentaa taimitarhaansa Joroisilla. Uuden kasvihuoneen ensimmäiset taimet istutetaan vuoden 2012 istutuskauden aikana.

UPM pyrkii kasvamaan puurakenteisten rakennusmateriaalien tuottajana. Parantaakseen palvelukykyään rakennus-, puusepänteollisuudelle sekä muille teollisuusasiakkaille ja kuluttajille erotettiin maaliskuussa puupohjaisten tuotteiden valmistus (UPM Living) sahatavara tuotannosta (UPM Timber).

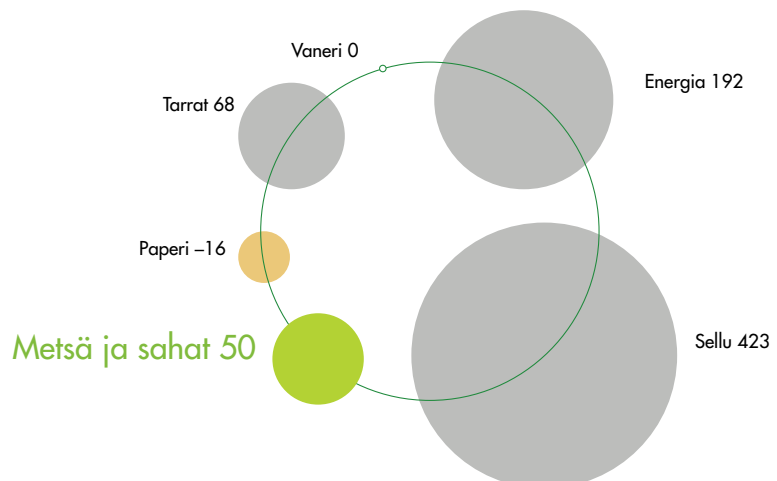
UPM ja International Paper allekirjoittivat huhtikuussa sopimuksen, jonka mukaan UPM

UPM:N OMAT METSÄT

	hehtaaria
Suomi	883 000
Iso-Britannia	7 000
Yhdysvallat	76 000
Yhteensä	966 000

UPM:N LIKEVOITTO 2011: 682 MILJ. EUROA

(ilman kertaluonteisia eriä)
Muu toiminta -35 milj. euroa

myy omistusosuutensa venäläisestä ZAO Tikhvinsky Komplexny Lespromkhoz -puunhankintayhtiöstä. Kauppa toteutui heinäkuussa.

Syyskuussa UPM sai ensimmäisenä Suomessa uuden FSC-standardin mukaisen sertifiikaatin. FSC-sertifikaatti kattaa noin puolet yhtiön metsistä Suomessa. UPM:n metsät on jo aiemmin sertifioitu PEFC-standardin mukaisesti (lue lisää sivulta 73).

Lokakuusta lähtien puun ja biomassan hankinta sekä metsäliiketoiminta on yhdistetty yhteisen hallinnon alle.

UPM jatkoi tuotannonrajoituksia UPM Timber- ja UPM Living-liiketoiminnoissa Suomessa vuoden 2011 aikana heikentyneen markkinatilanteen, kustannuskilpailukykyisen raaka-aineen saatavuuden ja liiketoiminnan huonon kannattavuuden johdosta.

MARKKINAKATSAUS

Puun ja biomassan hankinta

Puun ostomäärät Suomen yksityismetsistä jäivät alle pitkän aikavälin keskitason ja laskivat 25,3 miljoonaan kuutiometriin eli 24 % vuodesta 2010 (33,2 miljoonaa). Markkinat olivat melko hiljaiset vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla, kasvoivat vuoden kolmannella neljänneksellä ja hidastuivat jälleen vuoden loppua kohti.

Puun markkinahinnat pysyivät korkeina pitkän aikavälin keskihintoihin verrattuna.

Keski-Euroopassa puun kysynnän kasvu ja puun energiakäytön lisääntyminen nostivat markkinahintoja. Myllykoski-kaupan toteutuminen elokuussa kasvatti UPM:n puunhankintaa Keski-Euroopan markkinoilla.

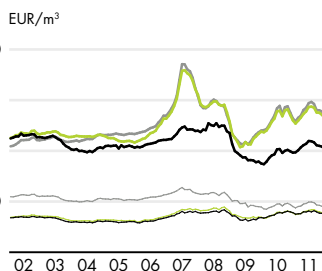
Timber

Sahatavaran kysyntä pysyi Euroopassa heikona koko vuoden 2011 taloudellisen epävarmuuden ja rakennustoiminnan vähäisyyden vuoksi. Sahatavaran vientimäärä

Suomesta laski 5 % edellisvuodesta. Pohjois-Afrikan poliittiset levottomuudet laskivat vientimääriä Euroopassa.

Sahatavaran tuotantomäärät Pohjoismaissa pysyivät suurina läpi vuoden, mikä laski sahatavaran markkinahintoja vuoteen 2010 verrattuna.

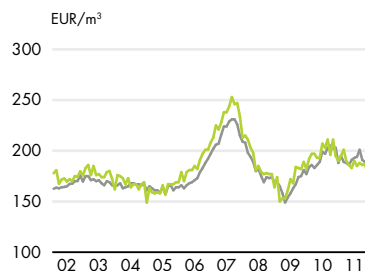
KUITUPUUN JA TUUKKIEN KUUKAUSITTAISET KANTOHINNAT SUOMESSA

- Kuusitukit
- Mänytukit
- Koivutukit
- Kuusikuitupuu
- Mäntykuitupuu
- Koivukuitupuu

Lähde: Metla

SAHATAVARAN VIENTIHINNAT SUOMESTA

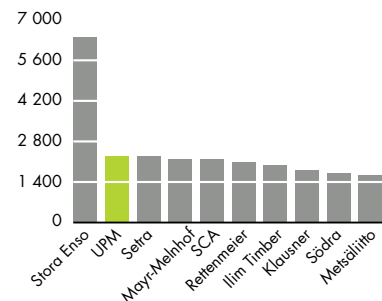

- Kuusi
- Mänty

Lähde: Suomen tulli

EUROOPAN SUURIMMAT SAHATAVARAN VALMISTAJAT

Kapasiteetti 1 000 m³/v

Lähde: UPM, yritysten www sivut

^ Kuitupuun markkinahinnat nousivat 2–4 % ja tukkipuun 3–8 % edellisvuoden samaan ajanjaksoon verrattuna puutavaralajista riippuen.

^ Suomen sahatavaran vientihinnat laskivat 2–6 % edellisvuodesta puutavaralajista riippuen.

UPM on sitoutunut tuotteisiin, jotka ovat kestäviä koko elinkaarensa ajan

Puu on monipuolinen ja vahva rakennusmateriaali, jota voidaan kierrättää ja käyttää uudelleen

UPM on kestäville puutuotteillaan yksi Helsinki World Design Capital 2012:n pääyhteistyökumppaneista

UPM esitteli UPM Livingin puupohjaisia tuotteita elokuussa 2011 Flow -musiikki- ja kaupunkikulttuurifestivaaleilla Helsingissä.

UPM Living valmistaa puupohjaisia tuotteita kodin sisustamiseen ja ulkokäyttöön

Puu uusiutuvana luonnonvarana on erittäin ympäristöystävällinen ja monipuolinen rakennusmateriaali. Vuonna 2011 perustettu uusi UPM Living -liiketoimintayksikkö valmistaa puupohjaisia kodinsisustustuotteita ja rakennusmateriaaleja kuluttajille ja teollisuuteen hyödyntämällä UPM:n kehittyntä teknologiaa ja laajaa materiaalituntemusta. UPM Timber vastaa edelleen sertifioitujen pohjoismaisen sahatavaran valmistuksesta.

Suomalainen arkkitehti ja UPM Living Design Poolin jäsen Anu Puustinen näkee puussa rajattomia mahdollisuuksia rakennusmateriaalina.

”Puu on aitoa ja jo sinänsä ekologinen tuote, eikä myöskään ole välttämättä pelkkää pintaa. Talon puurakennetta voidaan korostaa esimerkiksi näkyvinä sisustus-elementteinä”, hän huomauttaa.

UPM Living Design Poolin muut jäsenet ovat arkkitehdit Harri Helorinne, Jarkko Kallio ja Ville Hara sekä teollinen muotoilija Jaana Karell.

UPM:n puutuotteet World Design Capital 2012 -paviljongin rakennusaineina

Koko muotoilumaailman kääntäessä katseensa vuonna 2012 designpääkaupunki Helsinkiin UPM:llä on erinomainen tilaisuus näyttää, mitä Biofore-ajattelu tarkoittaa käytännössä.

World Design Capital Helsinki 2012:n keskeisenä kohtaamis- ja tapaamispaikkana toimiva paviljonki rakennetaan Helsingin keskustaan UPM:n uusiutuvista ja kierrätetyistä puutuotteista.

Lue lisää UPM:n puupohjaisista tuotteista www.upmliving.fi.

Lisäarvoa kestävästi hankitulle puulle ja biomassalle

Uusiutuva puu ja biomassat ovat UPM:n liiketoimintojen tärkeimmät raaka-aineet. Yhtiön asiantuntemus biomassan käsittelyssä ja hankinnassa luo vankan perustan uusien liiketoimintojen kehittämiselle.

PUUMARKKINAT

Ulkoisen puun ja biomassan myynti

UPM

Puu ja biomassat liiketoimintana

UPM on merkittävä puun ja biomassan ostaja ja myyjä

UPM pyrkii vahvistamaan asemaansa puu- ja biomassamarkkinoilla ja turvaamaan yhtiölle kilpailukykyisen biomassan hankinnan

UPM Metsät ja puunhankinta -liiketoiminta hoitaa yhtiön metsiä ja tarjoaa metsäpalveluja ulkoisille asiakkaille

Vuonna 2011 toteutettujen investointien jälkeen UPM taimitarha Suomessa tuottaa noin 16 miljoonaa taimea ja taimitarhat Uruguayssa noin 35 miljoonaa eukalyptuksen taimea joka vuosi

UPM pyrkii johtavaksi uusiutuvien biomassapohjaisten kiinteiden polttoaineiden toimittajaksi Euroopan energiamarkkinoilla

Vastuullisuus puun ja biomassan hankinnassa

UPM varmistaa, että sen käyttämä puu ja puukuitu ovat vastuullisesti hankittu

Kaikki UPM:n omat metsät ja puuviljelmät on sertifioitu

Kaikkea UPM:n käyttämää puutavaraa seurataan kolmannen osapuolen varmistamalla alkuperän seuranta järjestelmällä, ja 78 % tuotannossa käytetystä puusta on sertifioitu

UPM:n maailmanlaajuisen monimuotoisuusohjelman tavoitteena on ylläpitää ja lisätä monimuotoisuutta metsissä sekä edistää kestävä metsänhoidon parhaita käytäntöjä

6,2 milj. m³

UPM:N PUU- JA BIOMASSA-RESURSSIT

UPM:N OMAT METSÄT ¹⁾

	hehtaaria
Suomi	883 000
Iso-Britannia	7 000
Yhdysvallat	76 000
Yhteensä	966 000

UPM:N PUUVILJELMÄT ¹⁾

	hehtaaria
Uruguay	229 000

¹⁾ Lisäksi UPM:n hoidossa on 0,7 miljoonaa hehtaaria yksityismetsänomistajien metsiä ja 200 000 hehtaaria puuviljelmiä.

Laaja valikoima erilaisia metsäpalveluita

UPM tarjoaa laajan valikoiman erilaisia puukauppa- ja metsäpalveluita metsänomistajille ja metsäsijoittajille

Puukauppaan liittyvien palveluiden ohella UPM tarjoaa mm. metsänhoito-, luonto- ja suunnittelu- palveluja sekä laki- ja asiantuntijapalveluja

Hoidettu metsä tuottaa tuloa, iloa ja virkistystä omistajalleen

4,8 milj. m³

Sisäinen puun myynti

Puun ja biomassan ostot 20 maasta

26,8 milj. m³

Vuonna 2011 **16 %** UPM:n puunkäytöstä oli peräisin yhtiön omista metsistä ja puuviljelmiltä

UPM:N PUUN JA BIOMASSAN KÄYTTÖ ¹⁾

PUUN TOIMITUKSET UPM:N TEHTAILLE

1 000 m ³	2011	2010
Suomi	17 152	16 928
Saksa	1 196	643
Itävalta	781	813
Venäjä	639	951
Ranska	416	446
Iso-Britannia	322	299
Viro	150	122
Yhdysvallat	708	546
Uruguay	3 867	4 247
Yhteensä	25 231	24 995

¹⁾ Lisäksi UPM käytti biomassaa yhtiön omilla ja osakkuusvoimalaitoksilla 9,1 TWh:n (8,3) edestä.

Uusien liiketoimintojen kehittäminen

UPM:n Biofore-strategia perustuu uusiutuvia ja kierrätettäviä raaka-aineita käyttäviin liiketoimintoihin

UPM:n kattava asiantuntemus biomassan käsittelemisessä ja kierrättämisessä yhdessä yhtiön nykyisen hankintaverkoston kanssa luovat vankan perustan uusien, lisäarvoa tuottavien liiketoimintojen kehittämiselle

Useat UPM:n nykyisistä ja uusista tuotteista tarjoavat uusiutuvan ja kierrätettävän vaihtoehdon uusiutumattomille materiaaleille

TUKIT

Vaneri 0,7 milj. m³

Puutuotteet 1,7 milj. m³

KUITU-PUU

Sellu 3,0 milj. t

Paperi 10,6 milj. t

HAKKUU-TÄHTEET

Lämpö 25,1 TWh

Sähkö 8,9 TWh

Biopolttoaineet

Biokemikaalit

Komposiitit

Fibrilliseluloosa

Kierrätys

Entisen Myllykosken tehtaiden tiedot sisältyvät vuoden 2011 lukuihin viiden kuukauden ajalta eli elokuusta joulukuuhun.

Paperi

UPM:n paperiliiketoiminta valmistaa sanoma- ja aikakauslehtipaperia sekä hieno- ja erikoispapereita useisiin eri käyttötarkoituksiin

---

UPM:n paperintuotantokapasiteetti on 12,7 miljoonaa tonnia vuodessa. UPM:llä on 22 uuden aikaista paperitehdasta Suomessa, Saksassa, Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Itävallassa, Kiinassa ja Yhdysvalloissa

---

Asiakkaita ovat pääasiassa kustantajat, vähittäismyyjät, painotalot sekä tukkurit ja paperin jalostajat

---

UPM:llä on maailmanlaajuinen paperinmyyntiverkosto ja tehokas logistiikkajärjestelmä

Paperitehtaiden yhteydessä toimivat lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitokset kuuluvat paperiliiketoiminta-alueeseen

---

LIKETOIMINNAN TULOS

LIKEVAIHTO **+15%**
 2011 7 184
 2010 6 269 milj. euroa

LIKEVOITTO **+238**
 2011 -16
 2010 -254 milj. euroa

* ilman kertaluonteisia eriä

	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. euroa	7 184	6 269	5 767
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	-16	-254	346
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	5 437	5 465	5 714
ROCE ilman kertaluonteisia eriä, %	-0,3	-4,6	6,1
Henkilöstö 31.12.	13 877	11 901	12 187
Toimitukset, 1 000 t Sanoma- ja aikakauslehtipaperit	7 071	6 123	5 667
Hieno- ja erikoispaperit,	3 544	3 791	3 354
Yhteensä	10 615	9 914	9 021

LIKEVAIHTO MARKKINA-ALUEITTAIN

milj. euroa	2011	%
Eurooppa	4 850	68
Yhdysvallat ja Kanada	771	11
Aasia	1 105	15
Muu maailma	458	6
Yhteensä	7 184	100

< Kannattavuus parani. Aiempaa 7 % korkeammista myyntihinnoista huolimatta Paperiliiketoiminta-alueen liike-tulos oli tappiollinen muuttuneiden ja kiinteiden kustannusten nousun takia. Paperin toimitukset kasvoivat 7 % pääasiassa Myllykoski-kaupan vuoksi.

LIKETOIMINNAN KEHITYS

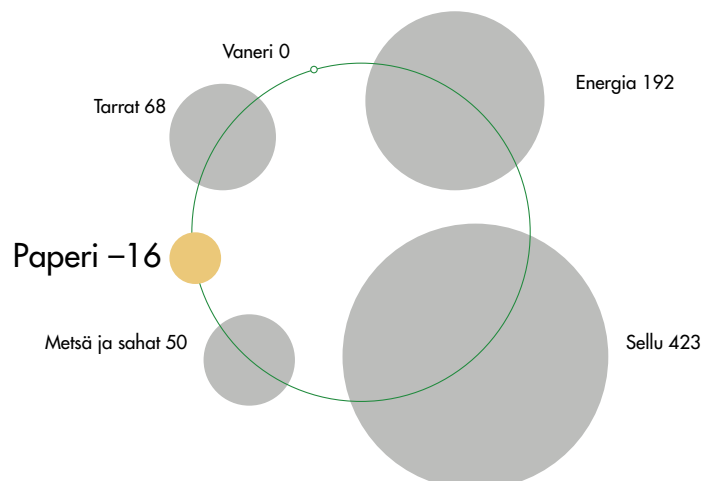
Paperiliiketoiminta keskittyy voimakkaasti kustannusjohtajuuteen ja Euroopan liiketoimintojen kannattavuuteen. Koko toimitusketjun kustannustehokkuuden parantamisen lisäksi kilpailuetua luodaan kestäväillä tuotteilla, luotettavuudella ja innovatiivisilla asiakaspalveluilla. Liiketoiminta-alue hakee kasvua Kiinassa ja muilla kehittyvillä markkinoilla.

UPM ilmoitti joulukuussa 2010 ostavansa Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n. Euroopan komissio hyväksyi yrityskaupan heinäkuussa 2011 ja kauppa toteutui elokuussa.

Kauppaan sisältyi kuusi painopaperitehdasta Suomessa ja Saksassa, joiden yhteenlaskettu tuotantokapasiteetti oli 2,8 miljoonaa tonnia mukaan lukien 50 %:n osuus Madison Paper -painopaperitehtaasta Yhdysvalloissa. Myllykoski-yrityskaupan tavoitteena on vahvistaa Paperiliiketoiminnan kustannusjohtajuutta (lue lisää yrityskaupasta sivulta 38).

UPM:N LIKEVOITTO 2011: 682 MILJ. EUROA

(ilman kertaluonteisia eriä)
 Muu toiminta -35 milj. euroa

Elokuun lopussa UPM ilmoitti suunnitelmastaan vähentää 1,3 miljoonaa tonnia paperintuotantokapasiteettia Euroopassa paperiliiketoiminnan kannattavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi sekä yhtiön tuotantokapasiteetin sovittamiseksi UPM:n globaalien asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi suunnitelmaan sisältyi päällekkäisten toimintojen uudelleenjärjestelyä paperin myynnissä, toimitusketjussa sekä globaaleissa funktioissa. Uudelleenjärjestelyjen arvioidaan tuovan noin 200 miljoonan euron vuosittaiset synergiahyödyt, joista merkittävän osan arvioidaan toteutuvan vuoden 2012 loppuun mennessä.

Syyskuussa UPM sulki tilapäisesti UPM Nordland Papierin päällystämätöntä hienopaperia valmistavan paperikone 2:n Saksassa.

Joulukuussa Myllykosken paperitehtaan ja Saksassa sijaitsevan Ettringenin paperitehtaan paperikone 3:n tuotanto päättyi pysyvästi. Myös toimitusketjun, paperin myynnin ja muiden toimintojen päällekkäisyyksiä Ettringenin, Plattlingin ja Hürthin tehtailla Saksassa poistettiin.

Suunnitelmaan sisältyi myös Albruckin tehtaan sulkeminen Saksassa ja arkituslinjojen siirto Albruckista Plattlingin tehtaalle. Sulkemisesta päätettiin tammikuussa 2012, ja tuotanto tehtaalla päättyi tammikuun 2012 lopussa.

Osana suunniteltuja toimenpiteitä UPM ilmoitti Stracelin paperitehtaan myynnistä Ranskassa tai muusta siirtämisestä pois UPM:n paperiliiketoiminnasta syyskuuhun 2012 mennessä.

Tehtaiden sulkemisten aiheuttamien vaikutusten lieventämiseksi UPM käynnisti muutosturvaan liittyvät toimenpiteet, joilla tuetaan aktiivisesti ihmisten uudelleentyöllistymistä, uudelleen koulutusta ja muuttoa toiselle paikkakunnalle (lue lisää sivulta 63).

UPM jatkoi toimitusketjun kustannustehokkuuden parantamista vuonna 2011. UPM:n ja Myllykosken liiketoimintojen yhdistäminen tarjosi mahdollisuuksia optimoida toimitusketjun synergiaetuja. Paperiliiketoiminnan käyttöpääoman kiertonopeus parani vuoden aikana merkittävästi.

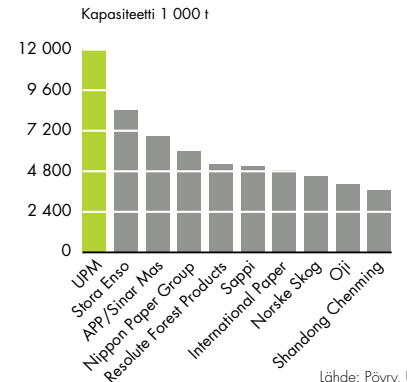
Toimitusketjun tehostamisen lisäksi UPM jatkoi tuotantoprosessien energia- ja materiaalihokkuuden parantamista erityisesti

kuidun- ja vedenkulutuksen osalta (lue lisää sivulta 41).

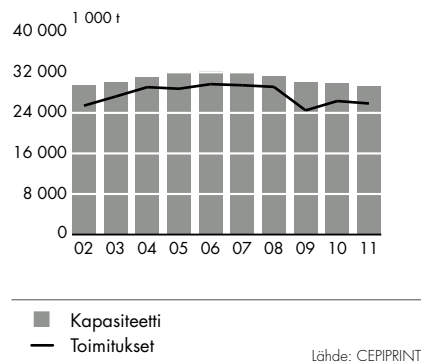
Uudelleenjärjestelyt ja kustannustehokkuuden lisääminen parantavat UPM:n paperiliiketoiminnan kustannuskilpailukykyä ja vähentävät suurten ylläpitoinvestointien tarvetta.

Yhtiö jatkoi tiukkaa investointipolitiikkaa vuonna 2011. Paperiliiketoiminnan investointien kokonaismäärä oli 159 (158) miljoonaa euroa.

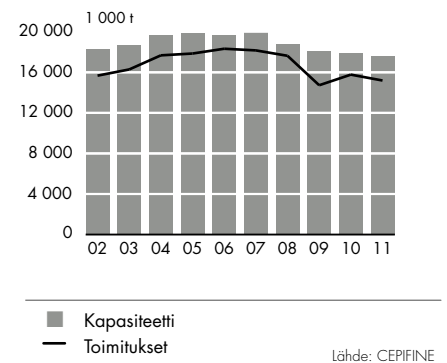
MAAILMAN SUURIMMAT GRAAFISTEN PAPERIEN VALMISTAJAT

SANOMA- JA AIKAKAUSLEHTIPAPERIEN KAPASITEETIT JA TOIMITUKSET EUROOPASSA

HIENOPAPERIKAPASITEETIT JA TOIMITUKSET EUROOPASSA

UPM:N TUOTANTOKAPASITEETTI JA MARKKINA-ASEMA

Paperiliiketoiminta	Paperituotantokapasiteetti 1 000 t/v	UPM:n markkina-asema	
		Eurooppa	Maailma
Aikakauslehtipaperit ¹⁾	5 775	1	1
Sanomalehtipaperit	2 730	1	3
Hienopaperit	3 310	3	3
Erikoispaperit	865	1-4	
Yhteensä	12 680		

¹⁾ Pois lukien UPM Albruckin tehdas, jonka toiminta päättyi tammikuussa 2012.

MARKKINAKATSAUS

Euroopassa sanoma- ja aikakauslehtipapereiden hinnat nousivat noin 13 % ja hienopaperin hinnat nousivat 3 % vuoden 2010 tasosta. Pohjois-Amerikassa aikakauslehtipaperin markkinahinnat nousivat 12 %.

Aasiassa hienopapereiden markkinahinnat nousivat vuoden 2011 alkupuoliskolla mutta laskivat vuoden jälkipuoliskolla.

Vuotta 2011 leimasi sellu- ja keräyspaperikustannusten selvä nousu. Kustannusten nousu oli huipussaan vuoden 2011 kolmannella vuosineljänneksellä, mutta heikkeni vähitellen vuoden loppua kohti. Energia- ja logistiikkakustannukset nousivat vuonna 2011.

Graafisten papereiden kysyntä laski Euroopassa 4 % ja Pohjois-Amerikassa 6 %. Aasiassa graafisten papereiden kysyntä kasvoi 2 %.

Aikakauslehtimainonta laski 1 % sekä Länsi-Euroopassa että Pohjois-Amerikassa. Euroopan suurimmalla markkina-alueella Saksassa mainonta kuitenkin kasvoi 1 %. Aikakauslehtimainonta heikkeni selvästi Itä-

Euroopassa, pois lukien Venäjä, jossa mainonta kasvoi noin 10 %. Kiinassa aikakauslehtimainonta kasvoi 5 %.

Euroopassa sanomalehtimainonta laski 2 %, mutta kasvoi voimakkaasti kehittyvillä markkinoilla kuten Intiassa ja Turkissa.

Suoramainonta ja vähittäiskauppa pysyivät vakaina edellisvuoteen verrattuna. Suoramainonnalla on edelleen keskeinen rooli monikanavaisissa markkinointikampanjoissa. Useiden tutkimusten mukaan sekä vasteprocentti että investoinnin tuotto prosentti ovat korkeita, kun kampanjoissa käytetään myös suoramainontaa.

Internetmainonta jatkoi kasvuaan koko vuoden ja tuki osaltaan myönteistä kehitystä mainonnan kokonaiskulutuksessa. Painetun mainonnan merkitys markkinointivälineenä pysyi vakaana muihin tiedotusvälineisiin verrattuna. Mainostajien ja vahvojen media-brändien suosiossa oleva monikanavainen mainonta hyödyntää sekä painetua että verkkomedialla.

Toimistopapereiden kysyntä Euroopassa laski 1 % vuodesta 2010. Paperinjälkelijöiden varastotasot laskivat vuoden 2011

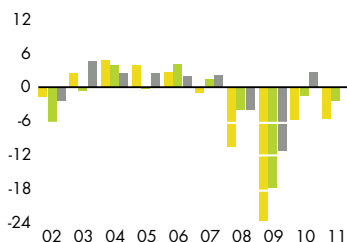
ensimmäisen puoliskon aikana ja pysyivät alhaisella tasolla koko loppuvuoden. Vuoden lopussa varastotasot olivat selvästi taantuma edeltävää tasoa alemmat.

Euroopassa graafisten papereiden markkinatasapaino oli heikko vuoteen 2010 verrattuna, koska nettoviennin kasvu ja tuotantokapasiteetin vähennykset eivät pystyneet täysin tasapainottamaan heikentyneen kysynnän vaikutuksia. Paperin nettovienti Euroopasta oli 5,9 miljoonaa tonnia, 7 % enemmän kuin vuonna 2010. Tuotantokapasiteetin vähennykset koskivat ensisijaisesti sanoma- ja aikakauslehtipapereita. Euroopassa graafisten papereiden tuotantokapasiteettia vähennettiin yhteensä 4 % (2,1 miljoonaa tonnia). Vuoden lopulla ilmoitettiin vuoden 2012 aikana toteutettavasta kolmen prosentin lisävähennyksestä.

Tarralaminaattien ja pakkauspapereiden kysyntä kasvoi vuoden 2011 alussa, mutta kääntyi laskuun vuoden toisella neljänneksellä ja heikkeni edelleen vuoden loppupuoliskolla.

MAINONTA PAINETUSSA VIESTINNÄSSÄ*

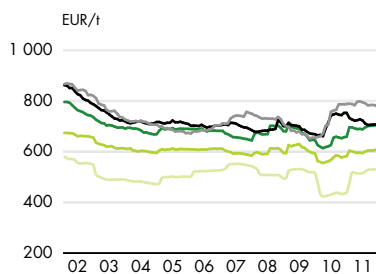
%-muutos vuositasolla

- Pohjois-Amerikka
- Eurooppa
- Aasia

Lähde: Zenith Optimedia
* pl. suoramainonta

PAPERIN HINNAT EUROOPASSA

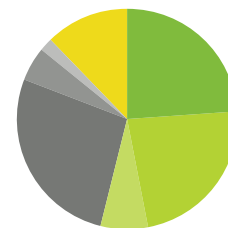

- WFUr 80 g
- WFCr 100 g
- LWC off 60 g
- SC rg 56 g
- Sanomalehtipaperi 45 g

Lähde: RISI/PPI

GRAAFISTEN PAPERIEN LOPPUKÄYTÖT EUROOPASSA

- Sanomalehdet
- Aikakauslehdet
- Kuvastot
- Suoramarkkinointi
- Kirjat ja hakemistot
- Lomakkeet ja kirjjeuoret
- Kopiopaperi

Lähde: CEPI, UPM

▲ Kasvava osuus painettuun mainontaan käytetystä rahamäärästä tulee kehittyviltä markkinoilta. Euroopassa painetun mainonnan rahamäärä oli lievästi laskussa. Suoramainonta pysyi vakaana.

▲ Sanoma- ja aikakauslehtipapereiden hinnat nousivat 13 % ja hienopaperien hinnat 3 % edellisvuoteen verrattuna.

▲ Graafisten papereiden kysynnästä noin 80 % perustuu mainontaan.

UPM ja Myllykoski muodostavat yhdessä kilpailukykyisen paperintuottajan painetulle medialle

Yritysjärjestelyt ja niihin liittyvä tuotannon rationalisointi ovat tehokkain keino parantaa paperiliiketoiminnan kustannuskilpailukykyä ja arvon luontia pysyvästi

Suunniteltujen kapasiteettileikkausten ja synergiahyötyjen saavuttamisen jälkeen UPM:n kustannuskilpailukyky on parempi kuin ennen yrityskauppaa

UPM:n asiakaspalvelu paranee laajemmalla paperivalikoimalla ja maantieteellisellä kattavuudella

Uudenaikaisen tuotantokapasiteetin ansiosta UPM:llä ei ole tarvetta suuriin ylläpitoinvestointeihin tulevaisuudessa

MYLLYKOSKEN JA RHEIN PAPIERIN YRITYSOSTO

UPM hankki Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n elokuussa 2011. Yrityskaupasta sovittiin alun perin joulukuussa 2010, ja Euroopan komissio hyväksyi yrityskaupan heinäkuussa 2011.

KAUPPAAN SISÄLTYY

Kuusi painopaperitehdasta Suomessa ja Saksassa, joiden yhteenlaskettu tuotantokapasiteetti on 2,8 miljoonaa tonnia, mukaan lukien 50 %:n omistusosuus Madison Paper-painopaperitehtaasta Yhdysvalloissa

0,8 %:n omistusosuus energiayhtiö Pohjolan Voima Oy:stä

Liiketoimintojen yritysarvo oli 835 miljoonaa euroa

Kaupasta odotetaan 200 miljoonan euron vuosittaisia synergiahyötyjä vuoden 2013 aikana

Yritysjärjestelyt on paras tapa parantaa arvon luontia Euroopan paperiteollisuudessa

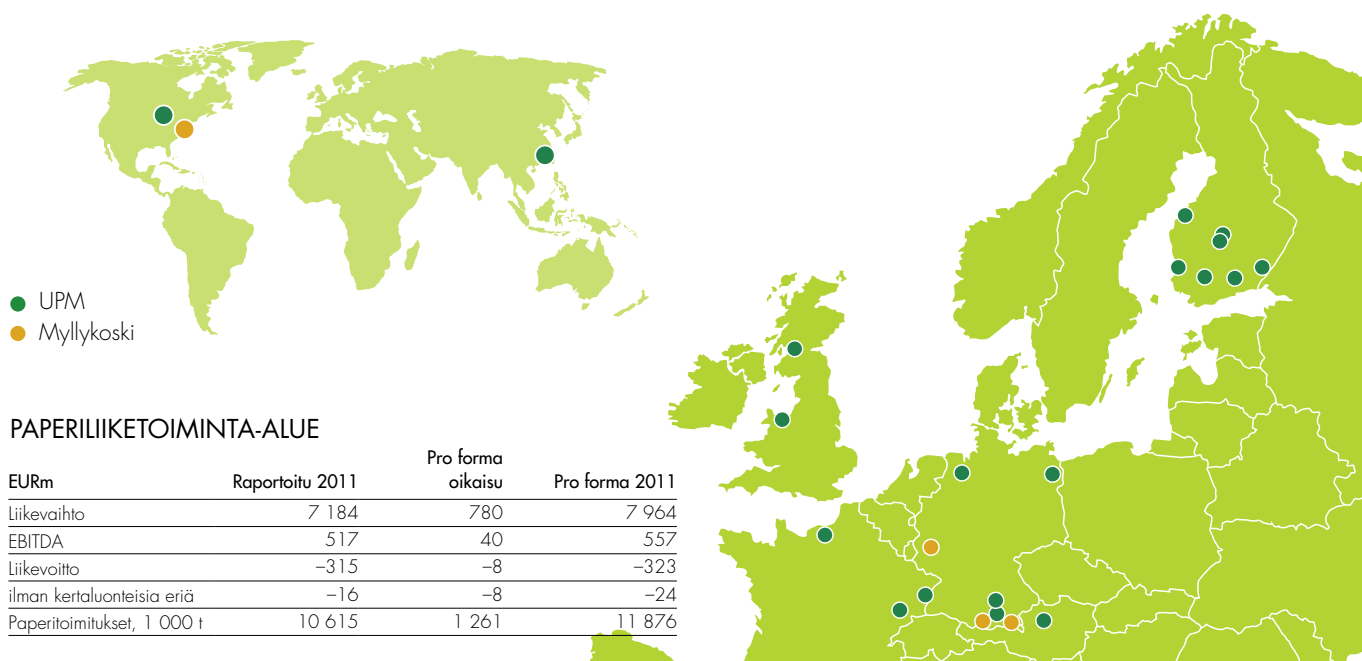
Myllykoski-yrityskauppa on UPM:lle merkittävä strateginen askel, ja erityisen tärkeä se on yhtiön aikakauslehtipaperiliiketoiminnalle. UPM:n keskeinen tavoite on parantaa paperiliiketoimintansa kustannustehokkuutta ja kannattavuutta Euroopassa.

Euroopan painopaperiteollisuuden kannattavuus on ollut heikko jo lähes kymmenen vuotta.

Kysynnän kasvu siirtyy Euroopan ulkopuolisille markkinoille, ja samalla sähköinen viestintä muodostaa painetulle medialle haasteen.

Vuoden 2009 taantuma lisäsi Euroopan paperimarkkinoiden ylikapasiteettia. Vaikka kysyntä elpyi hieman vuonna 2010, rakenteellista ylikapasiteettia on Euroopassa edelleen.

Tässä toimintaympäristössä kustannusjohtajuus ja tuotannon rationalisointi ovat välttämättömiä kestävästi kannattavuuden ja arvon luonnin saavuttamiseksi. Yritysjärjestelyt ovat paras tapa parantaa kustannustehokkuutta pysyvästi ja optimoida tuotantoa asiakkaiden tarpeisiin.

PAPERILIIKETOIMINTA-ALUE

EURm	Raportoitu 2011	Pro forma oikaisu	Pro forma 2011
Liikevaihto	7 184	780	7 964
EBITDA	517	40	557
Liikevoitto	-315	-8	-323
ilman kertaluonteisia eriä	-16	-8	-24
Paperitoimitukset, 1 000 t	10 615	1 261	11 876

Pro forma, jos yritysosto olisi toteutunut 1. tammikuuta 2011. Pro forma oikaisu sisältää seitsemän ensimmäistä kuukautta vuodesta 2011. Myllykosken toiminnot sisältyvät raportoituihin lukuihin elokuusta 2011 alkaen.

Suunnitelma pitkän aikavälin kilpailukyyn parantamiseksi

UPM teki Myllykoski-kaupan jälkeen laajan selvityksen painopaperitehtaidensa pitkän aikavälin kilpailukyystä.

UPM julkisti 31.8.2011 suunnitelman aikakauslehtipaperikapasiteettinsa sopeuttamisesta maailmanlaajuisen asiakaskunnan tarpeisiin. Suunnitelmaan sisältyi 1,2 miljoonan tonnin aikakauslehtipaperikapasiteetin pysyvä vähentäminen Suomessa, Saksassa ja Ranskassa sekä 110 000 tonnin sanomalehtipaperikapasiteetin sulkeminen Saksassa. Lisäksi suunnitelma käsitti päällekkäisten toimintojen uudelleenjärjestelyt paperin myynnissä, toimitusketjussa ja globaaleissa funktioissa.

Suunnitelman toteuttaminen vähentää UPM:n henkilöstöä noin 1 170 työntekijällä. UPM on käynnistänyt muutosturvaan liittyviä toimenpiteitä tehtaiden sulkemisen yhteydessä tavoitteena tukea henkilöstöä muutostilanteessa. Toimenpiteisiin sisältyy aktiivisia työllistymistä, uudelleen koulutusta ja uudelleen sijoittumista edistäviä toimenpiteitä. (Lue lisää sivulta 63).

Parantunut kustannuskilpailukyky ja laajempi tuotevalikoima

UPM:n Myllykoski-kaupasta saavutettavien vuosittaisten synergiahyötyjen arvioidaan olevan noin 200 miljoonaa euroa suunnitellut toimenpiteet mukaan lukien. Kaupan arvioidaan parantavan UPM:n osakekohtaista tulosta vuonna 2012.

Suunniteltujen toimenpiteiden ja synergiahyötyjen saavuttamisen jälkeen UPM odottaa aikakauslehtipaperien yksikkökustannusten laskevan alemmas kuin ennen Myllykoski-kauppaa. Uudenaikaisen tuotantokapasiteetin ansiosta UPM:llä ei ole tarvetta suuriin ylläpitoinvestointeihin tulevaisuudessa.

UPM pystyy vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin entistä paremmin kehittyneen tuotevalikoiman ja laajan maantieteellisen kattavuuden avulla. Lisäksi yhtiö on vahvistanut läsnäoloaan erityisesti Keski-Euroopassa.

”Myllykoski-kauppa parantaa olennaisesti kilpailukykyämme niin kustannustehokkuudessa kuin myös asiakastarjonnassa. Olemme luoneet aidosti kilpailukykyisen paperitoimittajan painetulle medialle”,

Paperiliiketoimintaryhmän johtaja Jyrki Ovaska toteaa.

”Ilmapiiiri on ollut myönteinen koko integraatioprojektin ajan. Integraatioprosessi on edennyt nopeasti, ja samalla olemme pitäneet hyvää huolta asiakaspalvelustamme.”

”Epävarmoissa talousnäkymissä UPM:lle on erittäin tärkeää varmistaa jäljellejäävän tuotantokapasiteetin tehokas käyttö ja 200 miljoonan euron synergiahyötyjen saavuttaminen.”

Energiatehokkuuden parantaminen on UPM:lle jatkuva tavoite

Tutkimusohjelman ansiosta saavutettiin jopa 30 %:n säästöjä energian kulutuksessa

Tuloksellista yhteistyötä tutkimus- ja kehitystoiminnan ja tehtaiden välillä

Kaipolan paperitehtaan hiertämössä valmistellaan uuden energiatehokkaan jauhinlinjan käynnistämistä.

Merkittävää energiansäästöä mekaanisen massan valmistuksessa

Paperintuotannossa merkittävä osa energiasta kuluu mekaanisen massan valmistukseen, joka on yksi aikakauslehtipaperin pääraaka-aineista.

UPM:n vuosina 2009–2011 toteuttaman mekaanisen massan valmistuksen energiansäästöä koskevan strategisen tutkimus- ja kehitysohjelman tavoitteena oli kehittää ja ottaa käyttöön uusia energiaa säästäviä tuotantoteknologioita.

Tavoitteeksi asetettu 30 %:n säästö sähkön kulutuksessa edellytti perinteisten massanvalmistusperiaatteiden uudelleen arviointia yhteistyössä tehtaiden ja tutkimuksen kanssa.

Säästöjä prosesseja kehittämällä

Vuonna 2011 energiatehokkaita massanvalmistuskonsepteja otettiin käyttöön usealla tehtaalla. Prosessiparannuksia toteutettiin päivittämällä tuotantolinjoja uudella teknologialla ja yksinkertaistamalla prosesseja.

Esimerkiksi Plattlingin tehtaalla Saksassa ja Madisonin tehtaalla Yhdysvalloissa modernisoitiin hiokkeen valmistusteknologiaa. Kaipolan ja Rauman tehtailla sekä Steyermühlin tehtaalla Itävallassa puolestaan sovellettiin energiatehokkaita ratkaisuja hierteen valmistuksessa.

Useita vuosia jatkuneen energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämistyön tulokset siirrettiin käytäntöön UPM:n tutkimus- ja kehitystoiminnan ja paperitehtaiden menestyksekkään yhteistyön ansiosta.

”Tutkimusohjelman tulokset ovat olleet monin tavoin jopa odotettua parempia. Tehtailla on saavutettu 10–30 %:n ja usean miljoonan euron säästöt ja se kannustaa jatkamaan kehitystyötä muilla UPM:n tehtailla”, sanoo tutkimusohjelman päällikkö Vuokko Pietarila.

UPM:n vesiohjelman tavoitteena on vastuullinen veden käyttö kaikessa toiminnassa

UPM selvittää vedenkäytön hallintaa ja materiaali-tehokkuutta useilla tehtailla

Tavoitteena vähentää jäteveden ja kemiallisen hapenkulutuksen (COD) määrää vuoden 2008 tasosta 15 % vuoteen 2020 mennessä

Prosessi-insinööri Samppa Kutvonen osallistuu uuden vesihallintajärjestelmän pilotointiin UPM Hürthin tehtaalla Saksassa.

UPM tehostaa veden käyttöä

Vesi on sellun ja paperin valmistusprosessien tärkeä raaka-aine. UPM käyttää vettä myös voimanlähteenä, sillä 20 % yhtiön sähköntuotannosta tuotetaan päästöttömällä vesivoimalla.

Vuonna 2011 UPM toteutti useita vedenkäytön parempaan hallintaan tähtäviä hankkeita. Vuonna 2010 Nordlandin paperitehtaalla Saksassa tehtyä selvitystä vesijalanjäljen mittaamisesta laajennettiin veden käytön kestävyysarvioinnilla. Vesijalanjälkeen liittyviä tutkimuksia on käynnissä UPM:n vaneri- ja puumuovikomposiittiliiketoiminnoissa.

”Tekemällä yhteistyötä Water Footprint -verkoston kanssa UPM on ottanut edelläkävijän roolin veden kestävänsä käytön tarkastelussa. Yhtiön pilottitutkimus osoittaa, että jos metsiä hoidetaan kestävästi, paperituotteilla on vähäinen vaikutus vesivaroihin ja veden niukkuuteen tulevaisuudessa”, toteaa Water Footprint -verkoston johtaja Ruth Mathews.

Loppuvuonna UPM aloitti uuden vesihallintajärjestelmän pilotoinnin UPM Hürthin tehtaalla Saksassa yhdessä Alliance of Water Stewardship -järjestön (AWS) kanssa.

UPM selvittää vesivarojen riittävyttä

Veden riittävyys on yksi lähitulevaisuuden ympäristöä koskevista huolenaiheista. UPM selvitti vesivarojen riittävyttä Water Scarcity Index -työkalun avulla. Tulosten mukaan UPM:n tehtaat sijaitsevat alueilla, joilla vettä on riittävästi saatavilla.

Vuonna 2011 UPM:n kaikilla paperitehtailla aloitettiin materiaalitehokkuuskampanja, jonka tavoitteena on vähentää jätevesiin joutuvan kiintoaineen määrää sekä prosessiveden kulutusta. Tavoitteisiin pyritään investoinneilla sekä jakamalla parhaita käytäntöjä tehtaiden välillä.

Vuoden 2011 alussa UPM aloitti kolmivuotisen, tulevaisuuden sellutehtaiden tehokasta vedenkäyttöä koskevan tutkimusohjelman. Koeajoja on tehty vuoden aikana UPM:n Fray Bentosin sellutehtaalla Uruguayssa.

Lue lisää UPM:n vastuullisesta vedenkäytöstä www.upm.fi/vastuullisuus.

Tarrat

UPM:n tarraliiketoiminta, UPM Raflatac, valmistaa tarralaminaatteja tuote- ja informaatioetiketöintiin. Tarralaminaattia käytetään sekä massatuotannossa että erikoistuneissa loppukäyttökohteissa

---

12 tehdasta ja noin 20 leikkuuterminaalia kaikilla tärkeimmillä markkinoilla

---

Tuotteita myydään maailmanlaajuisesti laajan myyntiverkoston sekä leikkuu- ja jakeluterminaalien kautta

---

Asiakkaita ovat pääosin pienet ja keskiuuret painotalot, vaikka viime vuosina suurten etikettipainojen merkitys on kasvanut sekä teollisuudessa että UPM:n asiakkaina

---

LIIKETOIMINNAN TULOS

LIKEVAIHTO
2011 1 150
2010 1 100

▲ +5%

milj. euroa

LIKEVOITTO
2011 68
2010 87

▼ -19

milj. euroa

* ilman kertaluonteisia eriä

	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. euroa	1 150	1 100	943
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	68	87	43
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	486	509	503
ROCE ilman kertaluonteisia eriä, %	14,0	17,1	8,5
Henkilöstö 31.12.	2 629	2 543	2 595

◀ Liikevoitto pieneni pääasiassa merkittävästi korkeampien raaka-ainekustannusten vuoksi. Tarralaminatien myyntihinnat paikallisissa valuutoissa nousivat selvästi.

LIIKETOIMINNAN KEHITYS

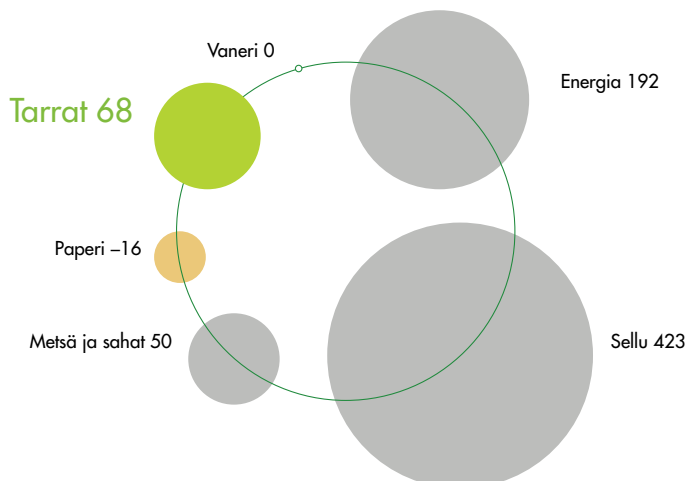
UPM Raflatac jatkoi panostuksensa lisäämistä nopeasti kehittyvillä markkinoilla. Tavoitteena on myös hyödyntää uusia kasvumahdollisuuksia kehittämällä uusia tuotteita.

UPM Raflatac osti toukokuussa BIC-konsernin tarralaminatien valmistus- ja leikkutuotannon Brasiliassa. Kaupan tarkoituksena on laajentaa tuotevalikoimaa ja tukea asiakkaiden kasvua Latinalaisessa Amerikassa. Tarralaminatitehtaalla työskentelee noin 50 henkilöä.

Syyskuussa UPM Raflatac avasi Moskovaan Venäjälle uuden leikku- ja jakeluterminaalin, joka toimittaa korkealuokkaista filmi- ja paperitarralaminatia paikallisiin tarpeisiin.

Vuonna 2011 UPM Raflatac panosti edelleen vahvasti erikoiskäyttökohteisiin suunniteltujen uusien tuotteiden kehittämiseen erityisesti kehittyneillä markkinoilla olevien

UPM:N LIKEVOITTO 2011: 682 MILJ. EUROA
(ilman kertaluonteisia eriä)
Muu toiminta -35 milj. euroa

kasvumahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Raaka-aineiden hintojen nousun vuoksi tuotteiden ja arvoketjun kehitys suuntautui edelleen kohti ohuempia ja tiettyyn loppukäyttöön tarkoitettuja materiaalirakenteita ja kierrätysmahdollisuuksien parempaa hyödyntämistä (lue lisää sivulta 45).

MARKKINAKATSAUS

Tarramateriaalien maailmanmarkkinat ovat kasvussa, ja noin 80 % kasvusta tulee Aasian, Latinalaisen Amerikan ja Itä-Euroopan kehittyviltä markkinoilta. Myyntimäärät ovat kui-

tenkin suurimmat kypsillä markkinoilla kehittyvien markkinoiden kasvusta huolimatta.

Tarramateriaaleja käytetään lukuisiin tarkoituksiin, kuten elintarvike- ja juomateollisuudessa, vähittäiskaupassa, logistiikassa, hygienia- ja kodinhoitotuotteissa, kestokulutustuotteissa, tuotesuojauksessa ja lääketeollisuudessa. Tarralaminaattien kysynnästä noin 80 % perustuu yksityiseen kulutukseen ja loput 20 % teolliseen tuotantoon. Uusia loppukäyttösovelluksia luodaan markkinoille jatkuvan tuotekehityksen avulla.

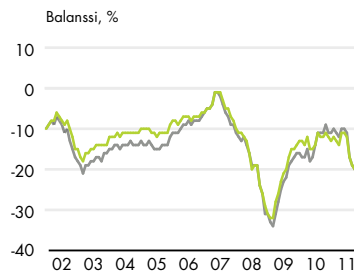
Vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla kysyntä Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa kasvoi hieman edellisen vuoden vastaavaan

ajanjaksoon verrattuna. Tarralaminaattien kysynnässä esiintyi normaalia enemmän vaihtelevuutta vuoden 2011 jälkimmäisellä puoliskolla ja heikkeni erityisesti Euroopassa.

Aasian ja Latinalaisen Amerikan nopeasti kasvavilla kuluttajamarkkinoilla kasvu jatkui koko vuoden, mutta oli maltillisempaa kuin edellisvuonna.

Vuotta 2011 leimasi kaikkien tärkeimpien raaka-aineiden kustannusten selvä nousu, joka oli huipussaan kolmannella vuosineljänneksellä, mutta heikkeni vähitellen vuoden loppua kohti.

EU-KULUTTAJIEN LUOTTAMUSINDEKSI

— Euroalue
— EU 27

Lähde: European Commission
Business and Consumer Survey

^ Talouden epävarmuus vaikutti kuluttajien luottamukseen.

TARRAMATERIAALIEN LOPPUKÄYTÖT MAAILMASSA

Lähde: AWA, UPM

^ Tarralaminaattien kysynnästä 80 % perustuu yksityiseen kulutukseen.

UPM:n tavoitteena on maksimoida raaka-aineiden hyötykäyttö ja minimoida jätteen määrä

Ainutlaatuisen RafCycle-kierrätyskonseptin avulla tarrateollisuuden sivutuotteista tehdään UPM ProFi -komposiittituotteita ja paperia tai ne hyödynnetään energiana

Aiemmin jätteenpolttolaitoksiin tai kaatopaikoille päätyneet tarrateollisuuden sivutuotteet voidaan hyötykäyttää UPM:n RafCycle-kierrätyskonseptin avulla.

RafCycle kierrättää tarrateollisuuden sivutuotteet

Arvokkaita teollisuuden sivutuotteita syntyy UPM Raflatacin tehtailla tarralaminaatin valmistuksessa, tarrapainoasiakkaiden tuotannossa sekä loppuasiakkailla, jotka etiketoivat omia tuotteitaan. Näitä sivutuotteita hyödynnetään RafCycle-kierrätyskonseptin avulla UPM ProFi -puumuovikomposiitin raaka-aineena, energiana UPM:n paperitehtailla sekä paperin raaka-aineena.

Raaka-aineiden hyötykäytön maksimointi ja kierrättäminen sopivat erinomaisesti UPM:n Biofore-ajatteluun. Tarralaminaatin valmistuksen sivutuotteet ovat UPM ProFi -puumuovikomposiitin tärkein raaka-aine. Sivutuotteet voidaan hyödyntää myös polttoaineena UPM:n kiinteän polttoaineen voimalaitoksissa, jotka tuottavat sekä lämpöä että sähköä. Tarran silikonoitu taustapaperi voidaan kierrättää kierrätysmassaksi ja takaisin UPM:n paperituotteiksi silikoninpoistotekniikan avulla.

Aiemmin jätteenpolttolaitoksiin tai kaatopaikoille päätyneiden sivutuotteiden hyödyntäminen on ollut haastavaa, sillä samassa tuotteessa on usein sekä paperia että muovikalvoa ja lisäksi liimaa ja silikonista.

Vuoden 2011 aikana RafCyclen kautta on alettu kierrättää tarrateollisuuden sivutuotteita UPM Raflatacin omien tehtaiden lisäksi myös asiakkailta ja loppukäyttäjiltä. Ympäristön lisäksi sivutuotteiden kierrätys hyödyttää UPM Raflatacin asiakkaita ja loppukäyttäjää myös taloudellisesti.

”UPM pyrkii RafCycle-konseptin avulla etsimään ratkaisuja ja hyötykäyttöä koko tarrateollisuuden arvoketjun sivutuotteille. Kiinnostus konseptia kohtaan kasvaa koko ajan”, sanoo liiketoiminnan kehitysjohtaja Erkki Nyberg Tekniset materiaalit-liiketoimintaryhmästä.

Vaneri

Vaneri on komposiittituote, joka on valmistettu uusiutuvista raaka-aineista ja jonka paino-lujuussuhde on ainutlaatuinen. Vaneria käytetään rakentamisen lisäksi useissa teollisissa käyttökohteissa

---

Vanerin ja viulun tuotantokapasiteetti on noin miljoona kuutiometriä vuodessa

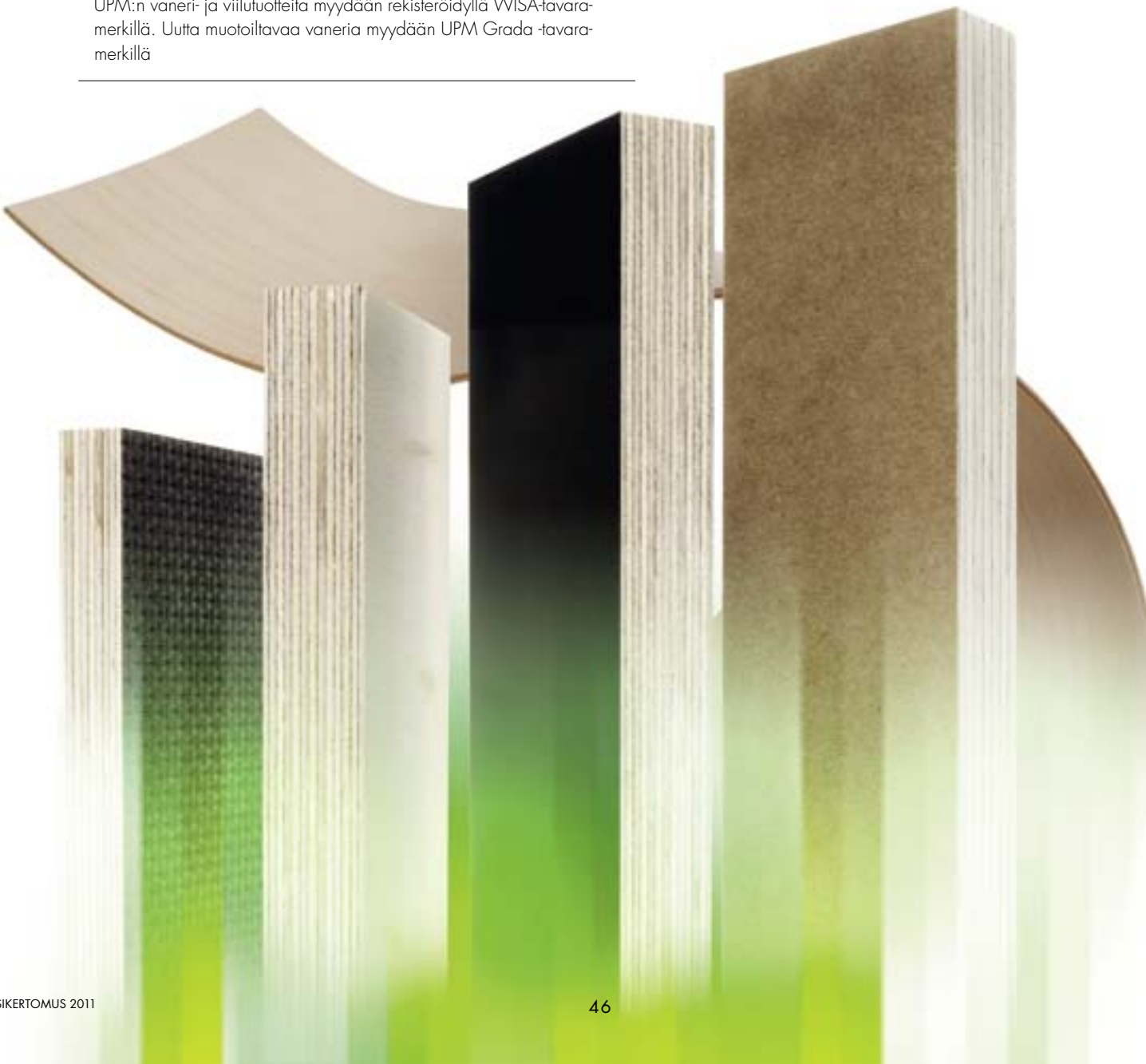

Tärkeimpiä asiakkaita ovat rakennus-, ajoneuvo- ja parkettiteollisuus

---

UPM:n vaneri- ja viulut tuotteita myydään rekisteröidyllä WISA-tavaramerkillä. Uutta muotoiltavaa vaneria myydään UPM Grada-tavaramerkillä

LIIKETOIMINNAN TULOS

* ilman kertaluonteisia eriä

	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. euroa	376	347	306
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	0	-18	-51
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	253	243	266
ROCE ilman kertaluonteisia eriä, %	0,2	-7,4	-19,2
Henkilöstö 31.12.	2 586	2 737	3 292
Toimitukset, 1 000 m ³	656	638	567

LIKEVAIHTO MARKKINA-ALUEITTAIN

milj. euroa	2011	%
Eurooppa	348	93
Aasia	20	5
Muu maailma	8	2
Yhteensä	376	100

◀ Liiketappio pieneni pääosin korkeampien myyntihintojen ja 3 % korkeampien toimitusmäärien ansiosta.

LIIKETOIMINNAN KEHITYS

UPM:n vaneriliiketoiminta keskittyy kustannustehokkuuteen ja tuloksen parantamiseen. Vaneriliiketoiminta hakee kasvumahdollisuuksia vaativiin loppukäyttökohteisiin suunnatuista ratkaisuista sekä uusista tuotteista ja komposiittimateriaaliratkaisuista.

UPM myi Lohjan viilutehtaan toukokuussa tehtaan toimivalle johdolle. Viilutehtaan tuotantokapasiteetti on noin 14 000 kuutiometriä koivuviilua.

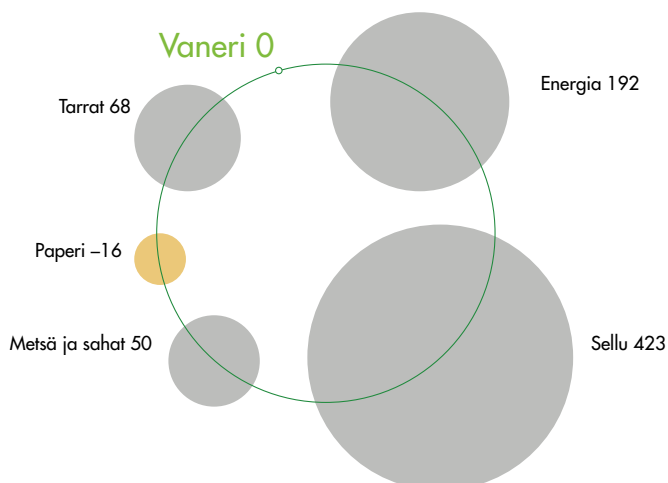
UPM julkisti syyskuussa suunnitelman vaneriliiketoiminnan uudelleenjärjestelystä Suomessa. Yhteistoimintaneuvotteluiden tuloksena UPM:n vaneriliiketoiminnan esikuntatoimintojen, myynnin ja kunnossapidon henkilöstömäärä vähenee Suomessa 97 henkilöllä. Henkilöstövähennykset toteutetaan vuoden 2012 puoliväliin mennessä.

Lisäksi UPM:n vaneriliiketoiminnan kansainvälinen myyntiorganisaatio järjestettiin uudelleen yhteen maantieteelliseen alueeseen perustuvan mallin mukaan. Organisaatio-

UPM:N LIKEVOITTO 2011: 682 MILJ. EUROA

(ilman kertaluonteisia eriä)

Muu toiminta -35 milj. euroa

tiorakenteen ja vastualueiden selkiyttämisen seurauksena Suomen ulkopuolella toimiva myyntihenkilöstön määrä väheni 17 henkilöllä.

Savonlinnan koivuvaneritehtaalla ovat käynnissä laajat laajennus- ja uudistustyöt, jotka saadaan päätökseen vuoden 2012 puolivälissä. Tehtaasta tulee teknologialtaan yksi maailman uudenaikaisimmista tuotantolaitoksista, jolla on tarjota laaja valikoima

korkealuokkaisia erikoiskoivuvanereita.

Tuote- ja teknologiakehitys ovat olennainen osa vaneriliiketoimintaa. Tuote- ja teknologiakehityksen tavoitteena on parantaa kilpailukykyä ja hakea kasvua kehittämällä uusia ja paranneltuja tuoteratkaisuja asiakas- ja markkinalähtöisesti. Lisäksi tavoitteena on luoda pysyvää kilpailuetua tuotantoteknologian tehokkuutta kehittämällä. (Lue lisää sivulta 49).

UPM toi vuonna 2011 markkinoille muotoiltavan UPM Grada -vanerin, joka perustuu uuteen kerrosrakenteisten komposiittimateriaalien teknologiaan. Uudenlaista vaneria voidaan muotoilla valmistuksen jälkeen, ja se soveltuu moniin käyttötarkoituksiin, kuten huonekaluihin ja erilaisiin teollisiin käyttökohteisiin.

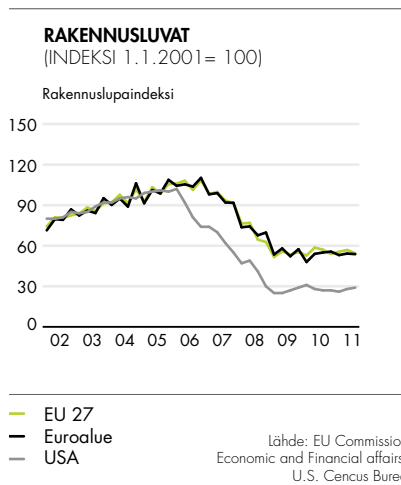
MARKKINAKATSAUS

Vuonna 2011 vanerin kysyntä Euroopassa kasvoi vuoden 2010 tasosta, mutta oli edelleen huomattavasti heikompaa kuin ennen taantumaa. Koivuvanerin kysyntä kasvoi muita myönteisemmin, ja myös kuusivanerin markkinat kasvoivat edellisvuodesta.

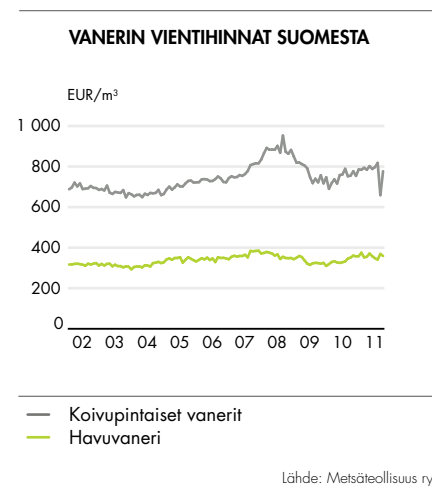
Vuoden alkupuoliskolla kysyntä oli vahvaa, ja kasvua oli pääasiassa teollisissa loppukäyttökohteissa, kuten ajoneuvoteollisuudessa. Kysyntä rakentamisen loppukäyttökohteisiin pysyi alhaisena, sillä rakentaminen oli vähäistä koko vuoden.

Vuoden jälkipuoliskolla vanerin kysynnän kasvu hidastui ja jopa heikkeni vuoden loppua kohti edellisvuoteen verrattuna Euroopan taloudellisen epävarmuuden seurauksena.

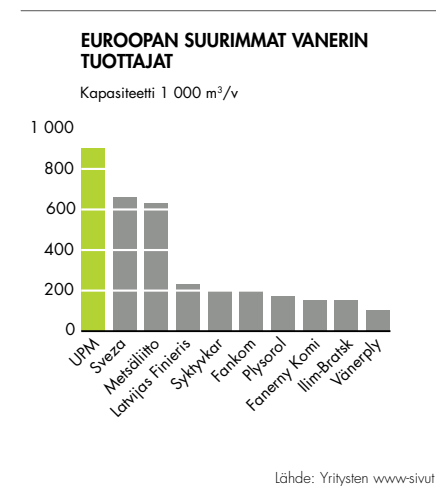
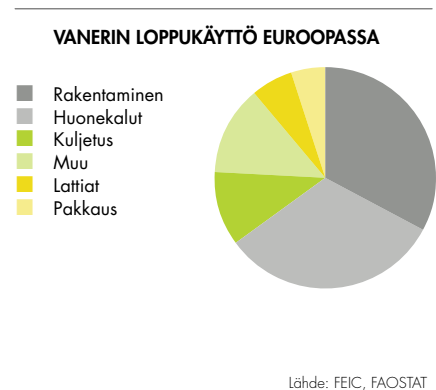
Vanerin markkinahinnat nousivat edellisvuodesta.

^ Rakennuslupien määrä pysyi vähäisenä ja selvästi alle pitkän aikavälin keskiarvon.

^ Suomen vanerin vientihinnat nousivat edellisvuodesta.

Vaneri on tekninen materiaali, jota on jalostettu monin eri tavoin kestäväksi esimerkiksi mekaanista kulutusta

UPM:n kehittämät uudet vanerituotteet ja -palvelut tukevat eco-designin periaatteita tuotteen suunnittelusta lähtien

Vaneri on luonnostaan aito Biofore-tuote

Tanskalaisarkkitehtien UPM:n kuusivanerista rakentama talo toimii mallina ympäristöystävälliselle rakentamiselle.

Vanerin kehitystyö poikii kestäviä lopputuotteita

Vanerin monista hyvistä ominaisuuksista tärkein on sen erinomainen paino-lujuus-hintasuhde, jota kilpailevilla materiaaleilla ei ole pystytty saavuttamaan.

UPM on kehittänyt rekka-autojen perävaunuihin uudentyyppisen lattiaratkaisun, joka mahdollistaa uusia energiansäästöjä kuljetuksissa.

Yhdessä yhteistyökumppanien kanssa kehitetyn teknologian avulla vanerilattia voidaan liimata perävaunun runkoon aikaisemman ruuvi kiinnityksen sijasta. Tämä jäykistää perävaunun rakennetta niin, että sen runko voidaan suunnitella aiempaa kevyemmäksi. Vuonna 2011 Euroopassa otettiin käyttöön useita kymmeniä perävaunua, joissa on käytetty WISA Bonded Floor -lattiaratkaisua.

Kestäviä ja turvallisia huonekaluja aiempaa tehokkaammin

UPM:n uuteen komposiittiteknoologiaan perustuva muotoiltava UPM Grada -vaneri helpottaa ja tehostaa muotopuristeiden valmistusta merkittävästi. Huonekaluvalmistaja voi luopua neste-mäisten liimojen käytöstä ja monista käsityötä vaativista työvaiheista.

Komposiitti on erittäin lujaa, joten siitä voidaan tehdä aiempaa ohuempia rakenteita, jotka ovat kuitenkin erittäin kestäviä. Merkittävä etu on myös se, että UPM Grada -vanerissa käytetty liima ei sisällä lainkaan formaldehydiä.

Vaneritalolla pieni hiilijalanjälki

Vuonna 2011 vaneriliiketoiminta tuki kahden tanskalaisarkkitehdin pilottihanketta, jossa talo rakennettiin kahden miehen voimin WISA-Spruce-kuusivanerilevyistä.

Tulosta talo -konseptin rakennusmoduulit ja -komponentit muotoiltiin tietokonemallinnusta hyödyntäen ja valmistettiin työstökoneella helposti paikalla koottavaksi rakennusjärjestelmäksi. Ekologisen ja terveellisen talon hiilijalanjälki on pieni, eikä rakentamisessa ole käytetty lainkaan betonia.

MENESTYSTEKIJÄT

Osaava ja sitoutunut henkilöstö, erinomainen ympäristösuorituskyky ja tulevaisuuteen suuntaava tutkimus- ja kehitystyö ovat keskeisiä UPM:n pitkän aikavälin menestykselle.

Tutkimus ja kehitys sekä kehittyvät liiketoiminnot

Noin puolet UPM:n tutkimuksesta ja kehityksestä suunnataan uusien teknologioiden ja liiketoimintojen kehittämiseen

---

UPM:n tavoitteena on täydentää nykyisiä liiketoimintoja lisäarvoa tuottavilla innovatiivisilla tuotteilla

---

Uudessa UPM ForMi -biokomposiitissa uusiutumaton raaka-aine on korvattu puukuidulla

---

UPM käynnisti fibrilliselluloosan esikaupallisen tuotannon

Mekaanisen massan valmistuksessa saavutettiin jopa 30 % energiansäästöjä

UPM:n tutkimus- ja kehitysohjelmien sekä liiketoiminnan kehittämisen tavoitteena on teknologiaratkaisuja kehittämällä luoda uusia tuotteita ja liiketoimintaa sekä tukea nykyisiä liiketoimintoja tuotteiden kilpailukykyä lisäämällä.

Vuonna 2011 UPM käytti tutkimus- ja kehityshankkeisiin noin 50 (45) miljoonaa euroa, mikä vastaa 0,5 (0,5) % konsernin liikevaihdosta. Noin puolet UPM:n tutkimus- ja kehityspanostuksesta suunnataan uusien teknologioiden ja liiketoimintojen kehittämiseen.

Yhteistyötä eri tutkimuslaitosten kanssa

Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes on tarjonnut merkittävää osarahoitusta useisiin UPM:n tutkimushankkeisiin, kuten energiatehokkaisiin teknologioihin ja biokemikaaleihin liittyvän osaamisen laajentamiseen sekä fibrilliselluloosan kehittämiseen. Tutkimushankkeet on toteutettu yhteistyössä tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa. Vuonna 2011 UPM sai Tekesin tutkimustukea noin 4,7 (7,2) miljoonaa euroa.

UPM on lisäksi mukana 15 % osuudella Suomen metsäalan yhteisessä strategisen huippuosaamisen keskittymässä Metsäklusteri Oy:ssä, jonka tutkimusohjelmat tukevat UPM:n omaa tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Uusia liiketoimintamahdollisuuksia tutkitaan

Keskeisenä osana Biofore-strategiaansa UPM on investoinut viime vuosina vahvasti tutkimus- ja kehitystoimintaan tavoitteenaan luoda uutta lisäarvoa biomassasta.

UPM hyödyntää kokemustaan biopolttoaineiden tuotantoteknologioiden ja -konseptien kehittämisessä. Vuonna 2011 UPM haki suunnittelemaalleen biojalostamolle EU:n NER300-investointitukea jalostamon vaihtoehtoisille sijoituspaikoille Suomessa ja Ranskassa. Lisäksi ympäristövaikutusten arviointi

vetykäsitteltyjä biopolttoaineita tuottavan nestebiojalostamon toteuttamiseksi UPM:n Kaukaan tehtaalla saatiin päätökseen (lue lisää sivulta 54).

Vuonna 2011 UPM toi markkinoille uuden UPM ForMi -biokomposiitin, jossa uusiutuman raaka-aine on korvattu puukuidulla. Lisäksi UPM käynnisti fibrilliselluloosan esikaupallisen tuotannon Espoon Otaniemessä. Vuonna 2008 alkanut tuotekehityshanke toteutetaan yhteistyössä VTT:n ja Aalto-yliopiston kanssa (lue lisää sivulta 55).

Yksi keskeinen tutkimusalue keskittyy puuaineksen hajoamisprosessissa vapautuvien biokemikaalien hyödyntämiseen. Pitkälle jalostetuille biokemikaaleille pyritään kehittämään uusia loppukäyttökohteita yhdessä potentiaalisten asiakkaiden kanssa. Mahdollisia lopputuotteita ovat esimerkiksi suojamateriaalit, liimat, muovit, hartsit ja biopohjaiset kemikaalit.

Vuonna 2011 UPM lahjoitti viisivuotisen erotustekniikan professorin Lappeenrannan teknilliselle yliopistolle. Tavoitteena on vahvistaa alan tutkimusta ja tukea biojalostamokonseptien kehittämistä.

30 % energiansäästöt mekaanisen massan valmistuksessa

UPM:n Paperiliiketoimintaryhmän vuosien 2009–2011 aikana toteuttamalla strategialla, mekaanisen massanvalmistuksen energiansäästöä koskevalla tutkimus- ja kehitysohjelmalla pyritään jopa 30 % säästöihin energiankulutuksessa (lue hankkeesta lisää sivulta 40).

UPM:n muissa paperiin liittyvissä tutkimusohjelmissa kehitetään siistausjämiä kierrätystä. UPM tutkii mahdollisuutta käyttää siistausjämiä uusien tuotteiden raaka-aineena polttamisen tai maantätön sijasta.

Vastauksena pakkausmarkkinoiden tarpeisiin UPM on kehittänyt ympäristöystävällisiä erikoispapereita pakkausloppukäyttöön. Yhdeltä puolelta päällystetyt UPM SwanBar-

rier- ja UPM SwanBarrier light -erikoispaperit soveltuvat fleksopainamiseen ja ne on elintarvikehyväksytty käytettäväksi kuivien ruoka-aineiden kanssa. UPM SwanBarrier Plus on suunniteltu teollisuuskäreeksi. Kaikki paperit voidaan kierrättää ja hävittää.

Uusia tarralaminaatti- ja vanerituotteita

Tarralaminaattien tutkimuksessa ja kehityksessä UPM keskittyi edelleen uusien teknologia-alustojen sekä tuoteratkaisujen ja -innovaatioiden kehittämiseen.

Vuonna 2011 tuotiin markkinoille huomattava määrä uusia räätälöityjä tarralaminaattiratkaisuja ja useisiin käyttötarkoituksiin suunniteltuja erikoistuotteita. Myös vähittäiskaupan loppukäyttökohteisiin kehitettiin uusia, tuotteen koko elinkaaren huomioon ottavia ratkaisuja. UPM Raflatac kehitti tuotteita uusiin kasvaviin painoteknologioihin, kuten UV-inkjet.

Vanerin tuote- ja teknologiakehitys keskittyi uusien tuoteratkaisujen kehittämiseen eri käyttökohteisiin sekä tuotantoteknologian tehokkuuden kehittämiseen.

Vuonna 2011 UPM Vaneri sai päätökseen uudentyypisen liimattavan kuljetusvälineiden lattiaratkaisun kehitystyön. Kerrosrakteisten komposiittien tuotantoteknologian kehittämistä jatkettiin, ja markkinoille esitettiin tammikuussa muotoiltava UPM Grada -vaneri, joka on ensimmäinen uudella komposiittiteknologialla valmistettu tuote (lue lisää sivulta 49).

UPM ProFin terassijärjestelmä sai CE-merkinnän

UPM:n puumuovikomposiitista valmistettavalle UPM ProFi Deck -terassijärjestelmälle myönnettiin CE-merkintä vuonna 2011. Laatumerkintä osoittaa, että tuote täyttää Euroopan unionin rakennustuotedirektiivin turvallisuutta, terveyttä ja ympäristöä koskevat vaatimukset.

UPM ProFi kehittää, valmistaa, markkinoi ja myy laadukkaita komposiittituotteita, joiden pääraaka-aine on tarramateriaalituotannossa hyödyntämättä jäävä paperi ja muovi. Tuotteita käytetään ulko- ja sisätiloissa sekä teollisuuden sovelluksissa.

UPM ProFin tuotantolaitokset sijaitsevat Lahdessa ja Bruchsalissa Saksassa. Materiaalien kehitystyö ja uusien tuotteiden innovointi sijaitsee Lahdessa.

Uusi eukalyptustutkimuksen osaamiskeskus

UPM:n liiketoimintoja tukee maailmanlaajuisen tutkimus- ja kehityskeskusten verkosto.

Lappeenrannan tutkimuskeskus keskittyy pääasiassa kuitujen ja kuituraaka-aineiden, paperin, päällystyksen ja painatuksen sekä biopolttoaineiden tutkimukseen. Lappeenrannassa on lisäksi UPM:n biojalostamokehityskeskus, jossa testataan biopolttoaineita ja biokemikaaleja.

UPM:n kierrätyskuidun tutkimus on keskitetty Augsburgiin Saksaan. Lahdessa toimii vaneriin ja komposiittimateriaaleihin keskittynyt WISA-tutkimuskeskus, ja Tampereella kehitetään tarralaminaatteja.

Yhtiön Aasian tutkimus- ja kehityskeskus Kiinassa vastaa paikallisten raaka-aineiden tutkimuksesta. Lisäksi se antaa tuotannon ja

teknisen asiakaspalvelun tukea UPM:n Kiinassa ja muualla Aasian ja Tyynenmeren alueella sijaitseville tuotantolaitoksille.

Vuonna 2011 UPM perusti uuden osaamiskeskuksen Fray Bentosin sellutehtaalle Uruguayhin. Osaamiskeskus tutkii eukalyptuspuulajeja ja niiden vaikutusta sellun lopputuotteiden ominaisuuksiin. Osaamiskeskus tekee yhteistyötä paikallisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa.

UPM rakentaa maailman ensimmäisen puupohjaista biodieseliä valmistavan biojalostamon

UPM rakentaa raakamäntyöljystä biopolttoaineita valmistavan biojalostamon UPM Kaukaan tehdasalueelle Lappeenrantaan. Teollisen mittakaavan investointi on ensimmäinen laatuaan maailmassa. Päätös investoinnista tehtiin helmikuussa 2012.

Biojalostamo tuottaa vuosittain noin 100 000 tonnia pitkälle jalostettua toisen sukupolven biodieseliä liikennekäyttöön. Jalostamo käynnistyy aikataulun mukaan vuonna 2014. UPM investoi biojalostamoon kaikkiaan noin 150 miljoonaa euroa.

Ympäristövaikutusten arviointi biojalostamolle saatiin päätökseen tammikuussa 2011 ja ympäristölupa myönnettiin joulukuussa.

UPM:n kehittynyt biodiesel, UPM BioVerno, on innovaatio, joka laskee autoilun kasvihuonekaasupäästöjä jopa 80 % fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna. Tuote vastaa käyttöominaisuuksiltaan perinteisiä öljypohjaisia polttoaineita ja soveltuu erinomaisesti nyky-autoihin ja jakeluasemille.

Lappeenrannan vetykäsittelyprosessiin perustuvan biojalostamon pääraaka-aine on raakamäntyöljy. Sitä syntyy selluloosanvalmistuksen tähteenä. Huomattava osa raaka-aineesta tulee UPM:n omilta sellutehtailta Suomesta.

Suunnitteilla myös muita biojalostamohankkeita

UPM on kehittänyt viime vuosina biopolttoaineiden tuotantoteknologiaa ja -konsepteja. Kaikki UPM:n kehittyneiden biopolttoaineiden tuotantokonseptit perustuvat ravinnon tuotantoon soveltumattomiin raaka-aineisiin.

UPM on kehittänyt ja testannut yhteistyössä Andritz/Carbonan kanssa energiapuusta eli hakkuutähteistä, hakkeesta, kannoista ja kuoresta tuotetun BTL-biodieselin valmistuksessa tarvittavaa Fischer-Tropsch-kaasutus-teknologiaa.

Vuonna 2011 UPM haki EU:n NER300-tukea suunnittelemaansa BTL-biodieseliä tuotavalle biojalostamolle. Sen mahdollisia sijoituspaikkoja ovat UPM:n Rauman paperitehdasalue tai Stracelin tehdasalue Ranskan Strasbourgissa.

UPM arvioi muita biojalostamosuunnitelmiaan EU:n tukipäätösten jälkeen. EU:n NER300-tuesta odotetaan päätöksiä vuoden 2012 jälkimmäisellä puoliskolla.

UPM on myös jatkanut pyrolyysitekniikalla valmistettavan energiapuupohjaisen bioöljyn tuotantokonseptin tutkimista ja kehittämistä.

Uusi biokomposiitti ja fibrillisel-
selluloosa ovat johdonmukaisen
tuotekehityksen tulosta

Kuituihin perustuvat uudet
tuotteet heijastavat yhtiön
uudistumista ja Biofore-
strategiaa

Uusien liiketoimintojen tiimi arvioi ja analysoi
UPM ForMi -biokomposiitin ja fibrilliselluloosan
kaupallistamismahdollisuuksia.

UPM:n tuotevalikoima kasvaa uusilla innovatiivisilla materiaaleilla

UPM ForMi -biokomposiitti ja fibrilliselluloosa ovat erinomaisia esimerkkejä UPM:n uusista innovatiivisista tuotteista ja materiaaleista, jotka täydentävät UPM:n olemassa olevaa liiketoimintaa.

Korkealaatuinen biokomposiittimateriaali

UPM ForMista voidaan valmistaa tuotteita sekä teollisuus- että kuluttajakäyttöön. ”Uusi biokomposiitti tarjoaa uusia mahdollisuuksia elektroniikka- ja autoteollisuuden tuotteiden lisäksi muun muassa huonekalujen, ruokailuvälineiden ja muiden kulutushyödykkeiden valmistukseen”, toteaa UPM:n uusista kuitumateriaaleista vastaava johtaja Stefan Fors.

Biokomposiitti valmistetaan sellukuidusta ja puhtaista polymeereistä. Uusiutuvan raaka-aineen osuus voi olla jopa 60 %, joten tuote voidaan kierrättää ja polttaa elinkaarensa lopussa energiantuotannossa. UPM ForMin hiilijalanjälki on 30–60 % perinteisiä muoveja pienempi.

Fibrilliselluloosaa moniin käyttötarkoituksiin

Vuonna 2011 UPM aloitti fibrilliselluloosan esikaupallisen valmistuksen Espoon Otaniemessä. Tavoitteena on tarjota erilaisia fibrilliselluloosalaatuja laajoihin asiakaskokeisiin.

Ensimmäisessä vaiheessa UPM keskittyy paperi- ja pakkausmateriaaleissa sekä betoni- ja maalliteollisuudessa käytettävien tuotteiden kehittämiseen. UPM:n fibrilliselluloosan avulla tuotteista voidaan tehdä lujempia, kevyempiä tai ohuempia käyttökohteen mukaan. Fibrilliselluloosaa voidaan myös käyttää monissa teollisissa sovelluksissa, joissa tarvitaan suurta stabiilintikykyä ja korkeaa viskositeettia.

”UPM:n fibrilliselluloosa tuo perinteisiin materiaaleihin uusia ominaisuuksia ja muotoilumahdollisuuksia. Valmistimme esimerkiksi ensimmäistä kertaa tehdasmittakaavassa fibrilliselluloosalla lujitettua erikoispaperia UPM:n Tervasaaren tehtaalla”, kertoo fibrilliselluloosasta vastaava johtaja Esa Laurinsilta UPM:n Uusista liiketoiminnoista.

Vastuullisuus läsnä kaikessa toiminnassa

UPM:n vastuullisen toiminnan perustana ovat yhtiön vastuullisuusperiaatteet sekä taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät tavoitteet

Vastuullisuus on keskeinen osa UPM:n tapaa toimia

Vastuullisuusperiaatteiden pohjalta on asetettu selkeät tavoitteet, joiden toteutumista seurataan vuosittain

UPM:n Biofore-visio perustuu uusiutuvan raaka-aineen kustannustehokkaaseen, innovatiiviseen ja kestäväan käyttöön sekä henkilöstömme turvallisuuteen

Parannusta vaativat kehityskohteet on kartoitettu ja tarpeellisiin toimiin ryhdytty

UPM:n Biofore-visio luo pohjan yhtiön vastuulliselle toiminnalle ja ohjaa yhtiössä tehtäviä innovaatioita ja tuotekehitystä sekä turvallisia ja kestäviä toimintatapoja. Visio korostaa myös tuotteidemme merkitystä nykypäivän yhteiskunnassa. UPM:n käyttämät uusiutuvat ja kierrätettävät raaka-aineet ja niistä valmistetut tuotteet ovat erinomaisia esimerkkejä kestäväan kehityksen mukaisesta luonnonvarojen hyödyntämisestä.

Kunnianhimoiset tavoitteet näyttävät suuntaa

UPM:n vastuullisuusperiaatteet, -mittarit ja -tavoitteet luovat kehityksen kaikelle yhtiön toiminnalle.

Vastuullisuusperiaatteet kuvastavat UPM:n kokonaisvaltaista lähestymistapaa vastuulliseen toimintaan, joka kattaa taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Sitoutuminen jatkuvaan parantamiseen ja läpinäkyvyyteen on olennainen osa vastuullisuustavoitteita. UPM:n vastuullisen toiminnan

nykytila suhteessa tavoitteisiin on kuvattu oheisessa taulukossa.

Sidosryhmien näkemyksiä kartoitetaan jatkuvasti

Olenainen osa vastuullista toimintaa on jatkuva yhteistyö sidosryhmien kanssa. UPM:n sidosryhmästrategiatyössä yhtiön tärkeimmät sidosryhmät ovat sijoittajat, asiakkaat, henkilöstö, paikallisyhteisöt, toimittajat, kansalaisjärjestöt, viranomaiset ja päättäjät sekä tiedotusvälineet. (Lue lisää sivulta 59).

UPM toteutti vuonna 2011 useita kyselytutkimuksia yhteistyössä kolmansien osapuolten kanssa. Niillä pyrittiin selvittämään, miten eri sidosryhmät kokevat UPM:n ja mikä ovat yhtiön tärkeimmät kehityskohteet. Kyselyt tuottivat myös arvokasta tietoa yhtiön toimintaan vaikuttavista kestäväan kehityksen suuntauksista ja niihin liittyvistä riskeistä.

UPM:n toimintaan vaikuttavat samat maailmanlaajuiset ympäristökysymykset, kuten ilmastomuutos ja vesistöjen tila, kuin yrityk-

siin ja kuluttajiin kaikkialla maailmassa. UPM:n tavoitteet energiatehokkuuden parantamisesta, kaatopaikkajätteen vähentämisestä ja teollisuudenalan parhaasta vesijalanjäljestä pyrkivät omalta osaltaan vastaamaan tähän haasteeseen. Sosiaalisissa kysymyksissä UPM:n toiminnassa korostuvat paikallinen sitoutuminen ja vastuullinen toiminta uudelleenjärjestelyissä.

Biometsäteollisuusyhtiönä UPM:llä on ilmastomuutoksen ja veden riittävyteen liittyvistä mahdollisista riskeistä huolimatta erinomaiset toimintamahdollisuudet. Tuotteemme perustuvat uusiutuviin raaka-aineisiin, valtaosa tuottamastamme ja käyttämästämme energiasta on hiilidioksidineutraalia ja lähes kaikki tuotteemme ovat kierrätettäviä. Näiden vahvuuksien ansiosta UPM:llä on hyvät edellytykset menestyä toimintaympäristössä, jossa uusiutuvia ja kierrätettäviä luonnonvaroja arvostetaan niiden ympäristöominaisuuksien takia.

Sidosryhmäkyselyjen perusteella UPM:n sidosryhmät tuntevat ja arvostavat Bioforevisiota ja yhtiön vahvaa ympäristöosaamista. Toisaalta yhtiöltä toivottiin entistä avoimempaa vastuullisuusviestintää ja mahdollisuutta hyödyntää Biofore-ajattelun tarjoamia etuja osana sidosryhmäyhteistyötä. UPM jatkaa voimakasta panostustaan kestäväan kehitykseen yhdessä kumppaniensa kanssa.

UPM ottaa käyttöön GRI-viitekehiksen vastuullisuusraportoinnissaan

UPM parantaa vastuullisuusraportointinsa läpinäkyvyyttä ottamalla käyttöön Global Reporting Initiative (GRI) kestäväan kehityksen raportointiohjeiston.

Sovellamme vastuullisuusraportoinnissamme GRI:n yhteiskuntavastuun raportointiohjeen versiota 3.0. Englanninkielisen raportoinnin on varmentanut riippumaton kolmas

**MUUTOS-
VOIMAT** YRITYSVASTUUN
OSA-ALUE

MITTARIT

TAVOITE ¹⁾

SAAVUTETTU 2011

Edistyminen tavoitteen saavuttamisessa

TALOUDELLINEN

KANNATTAVUUS

Omistaja-arvon luominen

- Liikevoitto-%
- Oman pääoman tuotto
- Velkaantumisaste

- Liikevoitto yli 10 %
- Oman pääoman tuotto ylittää vähintään 5 prosenttiyksiköllä 10 vuoden riskittömän sijoituksen tuoton
- Velkaantumisaste alle 90 %

HALLINNOINTI

Selkeät vastuut ja ohjeiden noudattaminen

- Konsernin johtamisjärjestelmä
- Toimintaohje (Code of Conduct)

- Toimintaohjetta koskevaa koulutusta ja seurantaä kehitetään edelleen

SOSIAALINEN

JOHTAMINEN

Vastuullinen johtaminen

- Henkilöstön sitoutuminen yhtiöön
- Yrityksen arvojen ja toimintaohjeen mukainen toiminta
- Muutoksenhallintaan liittyvät toimintatavat

- Jatkuva parantaminen henkilöstön sitoutumisessa

HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN

Parhaisiin tuloksiin ylittävät ihmiset

- Kehityskeskustelut ja tavoitteenasetanta
- Avainosaamisalueiden kehittäminen

- Jatkuva parantaminen muutoksenhallinnassa ja innovaatiokulttuurin luomisessa

TYÖOLOSUHTEET

Turvallinen ja kannustava työympäristö

- Ihmisoikeuksien turvaaminen
- Tasavertaiset mahdollisuudet
- Hyvät työntekijä- ja työnantajasuhteet
- Nolla-tapaturmatavoite ja jatkuvat toimet poissaolojen vähentämiseksi
- Vastuullinen toiminta koko toimitusketjussa

- 10 %:n vuosittainen parannus tapaturmataajuudessa (2009–2011).
- Poissaolot alle 3,5 %:iin globaalisti (2009–2011)

10 %

3,5 %

YHTEISTYÖ SIDOSRYHMIEN KANSSA

Paikallinen sitoutuminen

- Työllistämismahdollisuudet
- Yhteistyö ja aloitteet paikallisten sidosryhmien kanssa
- Vastuullinen toiminta uudelleenjärjestelyissä

- Paikallista sidosryhmäyhteistyötä koskevia tietoja ja käytäntöjä jaetaan liiketoimintayksiköiden välillä

YMPÄRISTÖ

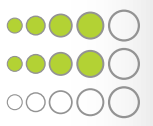
TUOTTEET

Otamme huomioon koko elinkaaren

- Uusiutuvat raaka-aineet
- Kierätyttävät tai biohajoavat tuotteet
- Korkea sertifioitujen tuotteiden osuus
- Kolmannen osapuolen varmistamat ympäristömerkit
- Elinkaariarviointi

- Ympäristöjohtamisjärjestelmät sertifioidaan kaikissa tuotantoyksiköissä vuoteen 2020 mennessä
- Ympäristötuoteselosteet kaikkiin tuoteryhmiin vuoteen 2020 mennessä
- Ympäristömerkittyjen tuotteiden osuus kasvatetaan 25 %:lla vuoteen 2020 mennessä ²⁾

25 %

ILMASTO

Ympäristöystävällisiä ratkaisuja

- Energiatehokkuuden parantaminen
- Hiilineutraalin energian käytön maksimointi
- Biomassapohjaisten polttoaineiden käytön lisääminen

- Fossiilisia hiilidioksidipäästöjä vähennetään 15 % vuoteen 2020 mennessä

15 %

VESI

Vastuullista vedenkäyttöä

- Teollisuudenalan paras vesijalanjälki ja jäteveden laatu
- Veden kulutus

- Jäteveden määrä vähennetään 15 % vuoteen 2020 mennessä ³⁾
- Kemiallista hapenkulutusta (COD) vähennetään 15 % vuoteen 2020 mennessä ³⁾

15 %

15 %

METSÄ

Täynnä elämää

- Sertifioidun kuidun osuuden maksimointi ja UPM:n biodiversiteettitavoitteiden täyttäminen yhtiön hoitamissa metsissä

- Sertifioidun kuidun osuutta kasvatetaan 80 %:iin vuoteen 2020 mennessä

80 %

JÄTTEET

Vähennä, käytä uudelleen ja kierrätä

- Kiinteän kaatopaikkajätteen minimointi
- Jätteen uudelleenkäyttäminen

- Kiinteän kaatopaikkajätteen määrää vähennetään 25 % vuoteen 2020 mennessä

25 %

¹⁾ Ympäristötavoitteet: vuoden 2008 tasosta²⁾ Mukaan lukien paperi, sellu, sahatavara ja vaneri³⁾ Numeeriset tavoitteet relevantteja sellu- ja paperituotannolle

osapuoli, PricewaterhouseCoopers Oy, ja vastaavuustarkistus on tehty suomenkielisen raportoinnin osalta. PricewaterhouseCoopers on tarkistanut, että raportointimme täyttää GRI:n soveltamistason B+ vaatimukset.

Sivuilla 74–76 on GRI-sisältöä kuvaava taulukko. Taulukon laajennettu versio sekä yksityiskohtainen kuvaus raportin laajuudesta ja tiedonkeruutavoista löytyy yhtiön internsivuilla osoitteessa www.upm.fi/vastuullisuus. GRI-viitekehys syventää yhtiön yritys vastuuraportointia ja lisää vastuullisuusraportoinnin läpinäkyvyyttä.

Jatkuva kehittäminen ja vuoropuhelu

UPM:n vastuullisuusperiaatteet ovat osa yhtiön strategiaprosessia. Tämä luo edellytykset jatkuvalle parantamiselle ja varmistaa vastuullisen toiminnan kehittämisen johtamisen alkaen yhtiön ylimmästä johdosta. Esimerkiksi vuonna 2011 UPM käynnisti kolmi-vuotisen konsernilaajuisen työturvallisuusohjelman ”Työturvallisuuden ryhtiiliike 2012–2014”. Hankkeen tavoitteena on parantaa työterveyttä ja työturvallisuutta koko yhtiössä (lue lisää sivulta 64).

UPM:n rooli työnantajana on merkittävä useimmilla UPM:n tehdaspaikkakunnilla.

Ajoittain UPM:n ja paikallisyhteisöjen välisiä suhteita ovat kiristäneet Euroopan metsäteollisuuden uudelleenjärjestelyt. UPM on omalta osaltaan pyrkinyt lieventämään vaikutuksia Työstä työhön -ohjelmalla ja muilla vastaavilla tukitoimilla. UPM pyrkii lisäksi eri keinoin edistämään yhtiön ja sidosryhmi- en välistä vuoropuhelua kaikilla UPM:n paik- kakunnilla. Lisätietoja vastuullisesta toiminnasta uudelleenjärjestelyissä on sivulla 63.

Yritysvastuun johtaminen

UPM:n yritys vastuuta johtaa toimitusjohtajan luotsaama konsernin johtajisto, joka asettaa suuntaviivat yhtiön vastuulliselle toiminnalle ja ohjaa toimintatapojen kehitystyötä.

UPM:n yritys vastuuseen liittyvästä työstä vastaa konsernissa yritys vastuutiimi, joka koordinoi erilaisia liiketoiminta-alueiden ja funktioiden aloitteita.

Vuonna 2011 luotiin konsernin sisäinen verkosto (CR Network) varmistamaan sujuvaa vastuullisuusasioiden viestintää ja kehitystyötä konsernin eri yksiköiden välillä.

Sitoutuminen vastuulliseen liiketoimintaan

UPM on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteen kymmeneen periaatteeseen, jotka

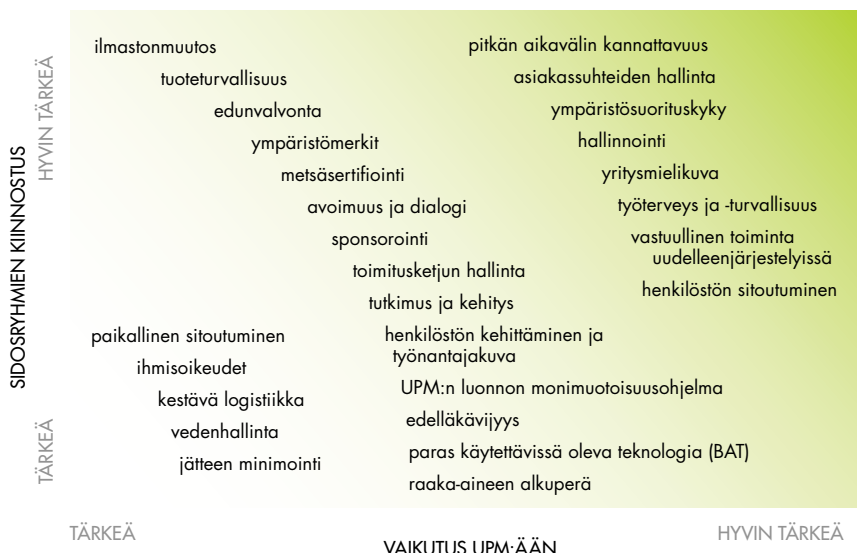
pohjautuvat ihmisoikeuksia, työmarkkinoita, ympäristöä ja lahjontaa koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin.

UPM:n toimintaohjeessa (Code of Conduct) määritellään ne yleiset linjaukset, joita jokaisen UPM:n palveluksessa olevan tulee noudattaa. Toimintaohjeessa käsitellään ihmisoikeuksia, hyvää liiketoimintatapaa, työturvallisuutta sekä ympäristön ja yhtiön omaisuuden suojelua. Myös UPM:n toimittajien on sitouduttava noudattamaan toimintaohjeessa määriteltyjä periaatteita.

UPM aloitti koulutushankkeen, jonka tavoitteena on varmistaa, että koko henkilöstö tuntee toimintaohjeen sisällön ja sen tärkeät periaatteet ja toimii vastuullisesti omissa työnsä. Koulutus toteutettiin verkkotyökalulla ja ryhmäkeskusteluilla koulutusmateriaalin pohjalta. Koulutusmateriaali koostui käytännön tilanteista, joissa korostuivat UPM:lle tärkeät asiat: työturvallisuus, ympäristövastuu sekä tapamme toimia.

Vuoden 2011 loppuun mennessä yli 17 000 työntekijää (82 % henkilöstöstä) oli osallistunut koulutukseen. Koulutus on myös olennainen osa Myllykoskelta tuleville uusille työntekijöille järjestettävää perehdytysohjelmaa.

UPM:N SIDOSRYHMÄANALYYSI

UPM ei julkaise erillistä ympäristö- ja yritys vastuuraporttia, vaan sen tiedot on yhdistetty tähän vuosikertomukseen. Vuosikertomuksen liiketoimintaosioon on koottu useita vuoden 2011 tärkeitä tapahtumia. GRI-sisältövertailu on liitteenä sivuilla 74–76.

Lisätietoja UPM:n vastuullisesta toiminnasta löytyy osoitteessa www.upm.fi/vastuullisuus.

Paikallinen sitoutuminen on UPM:n keskeinen vastuullisuusperiaate ja toiminnan painopistealue

Sidosryhmät osallistuvat käytännön hankkeisiin ja toimintaan

UPM jatkoi yhteistyötä WWF:n kanssa Uuden sukupolven puuviljelmät -hankkeessa

UPM tekee jatkuvaa yhteistyötä useiden eri sidosryhmien kanssa.

Jatkuvaan vuoropuheluun perustuvaa yhteistyötä

UPM:n suhteet ympäristöjärjestöihin ja paikallisyhteisöihin ovat kehittyneet vuosien mittaan konkreettisten, säännölliseen yhteydenpitoon ja vuoropuheluun perustuvien hankkeiden kautta. UPM:llä on useimmilla tuotantopaikkakunnillaan pitkät perinteet paikallisyhteisön toimintaan osallistumisessa.

Yhteistyötä WWF:n ja muiden ympäristöjärjestöjen kanssa

Vuonna 2011 UPM:n ja WWF:n yhteistyö jatkui niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Suomessa YK:n "Kansainvälinen metsien vuosi" sai UPM:n ja WWF:n yhdessä edistämään maailmanlaajuisia "Living Forests" -kampanjaa.

Kansainvälisesti UPM jatkoi yhteistyötä WWF:n kanssa Uuden sukupolven puuviljelmät -hankkeessa, joka kokoaa yhteen puuviljelmien suunnittelun ja hoidon asiantuntemusta. Hankkeen tavoitteena on edistää puuviljelmien sosiaalista ja ympäristövastuuta (lue lisää sivulta 25).

Toinen menestynyt hanke, jolla on selkeä yhteys UPM:n maailmanlaajuisen monimuotoisuusohjelmaan, on UPM:n yhteistyö Environment Online (ENO) -verkkokoulun kanssa. Vuosittain järjestetty puunistutuspäivä Ilossa-Britanniassa, Uruguayssa ja Suomessa on tärkeä tulevien sukupolvien metsä- ja luontosuhteen kehittämiseksi.

Vuonna 2011 UPM toimi tiiviissä yhteistyössä BirdLife Suomen kanssa lintujen tärkeiden pesintä- ja levähdyspaikojen hoitamisessa. UPM ja BirdLife Suomi muun muassa kunnostivat yhdessä suoalueen nummiriekon ja muiden suoalueilla elävien lajien elinympäristöksi.

UPM:n Säätöillä myönteisiä saavutuksia Uruguayssa

UPM:n Säätö on toiminut aktiivisesti Uruguayssa vuodesta 2006 lähtien edistäen maaseudun paikallisyhteisöjen kestävä kehitystä ja terveyttä kasvatuksen, koulutuksen ja yrittäjyyden avulla. Vuonna 2011 yli 35 000 henkeä 45:stä eri paikallisyhteisöstä osallistui säätön tukemiin hankkeisiin.

Yhteistyössä paikallisen Bio Uruguay -kansalaisjärjestön kanssa UPM edisti kestäviä viljelykäytäntöjä Uruguayn suurimmassa ja köyhimmässä provinssissa sijaitsevan 1 000 asukkaan Sauce de Batovissa ja tuki perheitä, jotka saavat toimeentulonsa pienimuotoisesta maanviljelystä.

"UPM:n Säätön tuen ansiosta meillä oli mahdollisuus kehittää yhteisön maanviljelykäytäntöjä sekä teknisesti että kulttuurisesti", toteaa hanketta koordinoiva Bio Uruguayn johtaja Alda Rodriguez.

Lisätietoja muista UPM:n yhteistyöhankkeista löytyy osoitteesta www.upm.fi/vastuullisuus.

Henkilöstö

Myllykoski-kauppaa seurannut henkilöstön integrointi sujui hyvin. UPM:n vastuullinen toiminta uudelleenjärjestelyissä jatkui paikkakunnilla, joihin sulkemiset ja muut vaikeat toimenpiteet kohdistuivat

---

UPM käynnisti konsernilaajuisen Työturvallisuuden ryhtiilike 2012–2014 -ohjelman

---

Uudet yrityksen arvoihin perustuvat johtamisperiaatteet otettiin käyttöön

---

Muutosturvaan liittyvät toimenpiteet käynnistettiin Myllykosken ja Albruckin paperitehtaiden sulkemisten yhteydessä

UPM:n henkilöstöstrategia on olennainen osa UPM:n liiketoimintastrategioita. Tavoitteena on varmistaa, että UPM:n henkilöstö ylittää parhaisiin tuloksiin.

UPM noudattaa henkilöstötoiminnassaan kansainvälisiä, kansallisia ja paikallisia sääntöjä ja määräyksiä sekä kansainvälisiä ihmisoikeuksia ja työmarkkinoita koskevia sopimuksia. UPM edistää yrityksen arvoja tukevaa johtamiskulttuuria sekä tukee aktiivisesti henkilöstön hyvinvointia ja motivaatiota sekä tarjoaa kehittämismahdollisuuksia.

UPM kunnioittaa yhdistymisvapautta ja noudattaa laillisesti sitovia työehtosopimuksia.

Henkilöstön osallistuminen ja kuuleminen on järjestetty kansainvälisten ja kansallisten sääntöjen ja määräysten mukaisesti. UPM edistää yhtäläisiä mahdollisuuksia ja tasa-vertaista työ- ja urakehitystä sekä kunnioittaa työntekijöiden yksityisyyttä.

Vuoden 2011 lopussa UPM:n palveluksessa oli yhteensä 23 909 työntekijää. Henkilöstön määrän kasvu oli pääasiassa seurausta Myllykosken hankinnasta. Myllykosken henkilöstön integrointi UPM:ään alkoi välittömästi kaupan toteutumisen jälkeen. Henkilöstön perehdytysohjelma käynnistyi marraskuussa.

Työterveys- ja turvallisuus ensiarvoisen tärkeää

Vuonna 2011 UPM:ssä ei sattunut kuolemaan johtaneita työtapaturmia. Tapaturmataajuudessa (poissaoloon johtaneiden työpaikkatapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohden) tapahtunut pitkän aikavälin myönteinen kehitys jatkui. Vuonna 2011 UPM:n tapaturmataajuus oli 15,2 (17,0). Lievä myönteinen kehitys jatkui paperi- ja tarra-liiketoiminnoissa.

Sairaudesta ja työtapaturmista johtuvien poissaolojen määrän myönteinen kehitys pysähtyi vuonna 2011. UPM:n 3,5 %:n tavoitettu ei saavutettu, kun poissaolojen määrä vuonna 2011 oli 3,65 (3,53) %. Poissaolot lisääntyivät edellisvuodesta paperi-, sellu- ja vaneriliiketoiminnoissa. Eri maiden vertailussa poissaolot lisääntyivät Saksassa, Ranskas-

sa, Suomessa, Kiinassa ja Yhdysvalloissa.

UPM:n pitkän aikavälin tavoitteena on työperäisten sairauksien ja vammojen ehkäiseminen. Turvallisuuden tärkeyden korostamiseksi UPM käynnisti koko konsernia koskevan Työturvallisuuden ryhti- ja 2012–2014 -ohjelman, jolla pyritään merkittävästi parantamaan UPM:n turvallisuustuloksia (lue lisää sivulta 64).

Työterveys ja työhyvinvointi

Yhteistyö työntekijöiden, työntekijäjärjestöjen, työnantajan ja työterveysorganisaation välillä luo perustan työterveyden parantamiselle. UPM:n työntekijöitä eri maissa koskee kansallinen työterveyslainsäädäntö.

Työntekijöiden hyvinvointia seurataan paikallisesti erilaisilla mittareilla ja indikaattoreilla, joihin kuuluvat vuosittainen EES-henkilöstökysely, työtapaturmista ja sairaudesta johtuvien poissaolojen seuranta sekä työterveysstarkastukset kansallisen lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Työntekijöiltä ja työyhteisöiltä saatujen seurantatietojen perusteella sovitaan paikalliset toimenpiteet työhyvinvoinnin parantamiseksi.

Monet UPM:n liiketoimintayksiköt järjestävät säännöllisesti paikallisia työhyvinvointitapahtumia. Työntekijöitä kannustetaan huolehtimaan hyvinvoinnistaan esimerkiksi parantamalla fyysisistä kuntoaan liikunnan avulla.

UPM:n tavoitteena on varmistaa työntekijöille terveellinen ja turvallinen työympäristö. Useimpia UPM:n toimipisteitä ja niiden työympäristöjä arvioidaan säännöllisesti.

Yrityskulttuuria vahvistetaan

UPM:n tavoitteena on vahvistaa yhtiön visiota tukevaa yrityskulttuuria, joka kannustaa saavutuksiin, nopeaan oppimiseen ja uudistamiseen. UPM panostaa johtamiskulttuurin kehittämiseen työntekijöiden kanssa käytävän vuoropuhelun ja erilaisten johtamiseen liittyvien kehityshankkeiden avulla.

Vuonna 2011 UPM uudisti yhtiön johtamiskehityksen, joka kattaa johtajuuden kolme ulottuvuutta: liiketoiminnan, henkilöstön ja yksilön oman itsensä johtamisen. Kehys muo-

dostaa perustan kaikille UPM:n johtajuutta koskeville kehitystoimille ja aloitteille. Tavoitteena on varmistaa, että kaikki kolme UPM:n johtamiskulttuurin osatekijää ovat tasapainossa.

Ylimmälle johdolle suunnatun johtamisen koulutusohjelman teemoina olivat vuonna 2011 innovaatiot ja johtamiskulttuuri. Keski-johdon koulutukset keskittyivät edelleen henkilöstö- ja muutosjohtamiseen. Myös mento-ointiohjelma sekä useat liiketoiminta- tai funktiokohtaiset kehittämissuunnitelmat jatkuivat hyvin tuloksin.

Henkilöstön kehittämiseen panostetaan

UPM:llä työntekijöiden kehittämisen lähtökohtana on työssä oppimisen tukeminen. Yhtiö hyödyntää 70/20/10-mallia, jonka mukaan 70 % kehittämisestä tapahtuu työssä, 20 % opitaan työtovereilta ja 10 % oppimisesta tapahtuu työn ulkopuolella.

UPM:n arvot uudistettiin vuonna 2010 ja uudistamiskeskustelua jatkettiin vuonna 2011, jolloin painopisteenä oli arvoihin pohjautuva toiminta. Yli 2 400 työntekijää kertoi mielipiteensä siitä, miten arvot muunnetaan käytännön toiminnaksi. Keskustelun tuloksena sovittiin 12 käytännöstä, joita sovelletaan päivittäisessä työssä eri puolilla organisaatiota.

Tuotantoympäristössä keskityttiin esimiesten pätevyyyden kehittämiseen. UPM:n eri liiketoimintayksiköt järjestivät räätälöityjä koulutustilaisuuksia, joissa keskusteltiin esimiehen roolista ja vastuusta, turvallisuuden liittyvistä kysymyksistä ja johtajuudesta. Koulutustilaisuuksista saatujen kokemusten perusteella luotiin modulaarinen ohjelma tuotantolaitoksessa toimivien esimiesten johtamistaitojen parantamiseksi. Ohjelman toteutus alkaa vuonna 2012.

UPM:n kehityskeskusteluprosessia hyödynnettiin järjestelmällisesti henkilöstön strategisten tavoitteiden asettamisessa ja kehityssuunnitelmien laatimisessa maailmanlaajuisesti. Kehityskeskustelujen painopiste oli tulostehokkuuden parantaminen aiempaa selkeämpien tavoitteiden, palautteen antami-

sen ja yksilöllisesti sovittujen kehittämistoi-
mien kautta. Vuonna 2011 kaikista UPM:n
työntekijöistä 82 % kävi kehityskeskustelun
esimiestensä kanssa.

Sähköisen työympäristön sovellukset
uusittiin koko henkilöstölle vuonna 2011.
Tavoitteena on uusien työtapojen avulla
tehostaa organisaatioiden välistä yhteistyö-
tä, edistää työssä oppimista ja luoda uusia
verkostoja ja jakaa ideoita. Henkilöstölle jär-
jestettiin 1 200 uusin IT-työkaluihin liittyvää
koulutustilaisuutta. Käyttöönotto ja koulutus
jatkuvat vuonna 2012.

Henkilöstön osallistuminen ja yhteis- työ paikallisten sidosryhmien kanssa

UPM pyrkii aktiivisesti ylläpitämään ja kehit-
tämään hyviä suhteita kaikkiin sidosryhmiin-
sä. UPM:n keskeisiä sidosryhmiä ovat oma
henkilöstö ja paikallisyhteisöt. UPM:n arvo-
jen mukaisesti vuoropuhelu, palaute ja toimi-
va yhteistyö ovat tärkeimmät keinot edistää
keskinäistä yhteisymmärrystä. (Lue lisää
sivulta 59).

UPM European Forum on konsernin viral-
linen kansainvälinen yhteistyöelin, jonka
kokouksiin osallistuvat kaikkien UPM:n Euroo-
pan-tehtaiden henkilöstöryhmien edustajat.
European Forum kokoontui kaksi kertaa
vuonna 2011. Kokouksissa käsiteltiin ajan-
kohtaisia, liiketoimintaympäristön ja yhtiön
muuttumiseen liittyviä kysymyksiä ja käytiin
avointa keskustelua.

UPM ei kerää tai raportoi työntekijöidensä
ammattiliittojäsenyyksiä koskevaa tietoa glo-
baalilla tasolla eri maiden kansallisen lain-
säädännön eroavaisuuksien vuoksi. Erialaisten
työehtosopimusjärjestelmien piirissä olevan
henkilöstön osuus arvioidaan olevan 71 %.

Työntekijöiden sitouttaminen

Henkilöstökysely on yksi keino saada palau-
tetta ja edistää henkilöstön osallistumista.
Vuonna 2011 toteutettuun kyselyyn osallistui
76 % henkilöstöstä.

Kyselystä saatua palautetta hyödynne-
tään työpaikoilla toteutettavissa kehittämis-
hankkeissa. Henkilöstön sitoutumista kuvaav-
an indeksin mukaan tyytyväisyys UPM:ää
kohtaan työnantajana on kasvanut. Myös
esimiestyön tehokkuudessa on tapahtunut
myönteistä kehitystä. UPM:n vahva panostus
työturvallisuuteen näkyi siten, että kyselyssä
oli useita turvallisuutta koskevia kysymyksiä.
Vastausten perusteella UPM otti käyttöön
uuden työterveys- ja turvallisuusindeksin.

Henkilöstökyselyn tulosten arvioinnin poh-
jalta määriteltiin kolme koko konsernia kos-
kevaa kehittämisaluetta: työpaikan turvalli-
suus, työnjohtotehtävissä toimivien viestintä-
osaamisen kehittäminen huippusuoritujiin
kannustamiseksi sekä aikaisempien kyselytu-
lostojen pohjalta laadittujen korjaavien toi-
menpiteiden toteuttaminen eri tiimeissä.

Lyhyen ja pitkän aikavälin palkkiot

UPM käyttää kokonaispalkkausmallia, joka
koostuu UPM:n globaalien sääntöjen, paik-
allisen lainsäädännön ja markkinakäytäntöjen
mukaisen peruspalkan lisäksi luontaiseduista
ja kannustepalkkiosta. Koko UPM:n henkilös-
tö kuuluu yhtenäisen, vuosittain arvioitavan
lyhyen aikavälin kannustepalkkiojärjestel-
män piiriin. Kannustepalkkiojärjestelmässä
huomioidaan yrityksen ja liiketoiminta-
alueen tavoitteiden ohella työntekijän ja/tai
tiimin suoritusavoitteet. Käyttökate (EBITDA)
on yksi keskeisistä tunnusluvusta, jolla mita-
taan yrityksen ja liiketoiminta-alueiden

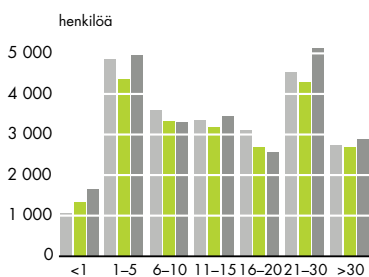
HENKILÖSTÖ MAITTAIN

31.12.	2011	2010	2009
Suomi	9 639	9 411	10 682
Saksa	5 332	3 668	3 620
Iso-Britannia	1 497	1 484	1 546
Ranska	1 195	1 203	1 321
Venäjä	1 006	1 081	1 026
Itävalta	572	576	619
Puola	369	326	334
Espanja	226	252	251
Viro	201	196	191
Italia	71	72	76
Turkki	39	36	21
Belgia	36	29	28
Ruotsi	24	20	20
Muu Eurooppa	116	117	132
Kiina	1 414	1 367	1 320
Yhdysvallat	1 080	1 001	1 005
Uruguay	554	533	524
Malesia	170	176	173
Australia	91	94	88
Etelä-Afrikka	82	80	91
Brasilia	44	-	-
Intia	33	31	23
Muu maailma	118	116	122
Yhteensä	23 909	21 869	23 213

tavoitteiden saavuttamista. Työturvallisuuden
ryhtiliike -ohjelman merkitystä korostetaan
laatimalla jokaiselle työntekijälle uusi turval-
lisuustavoite. Kannustepalkkioita maksettiin
vuodelta 2011 yhteensä 34 miljoonaa
euroa.

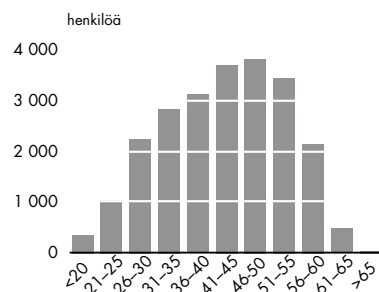
Avainhenkilöiden osakkeisiin ja optioihin
perustuvat pitkän aikavälin kannustinohjel-
mat jatkuivat vuonna 2007 tehtyjen päätös-
ten mukaisesti. Vuonna 2011 jaettiin
224 112 osakepalkkiojärjestelmän mukaista
osaketta nimetyille avainhenkilöille. Vuoden
2011 alusta lukien käynnistettiin uudet, vuo-

HENKILÖSTÖN PALVELUSVUODET
UPM:N PALVELUKSESSA 2009–2011

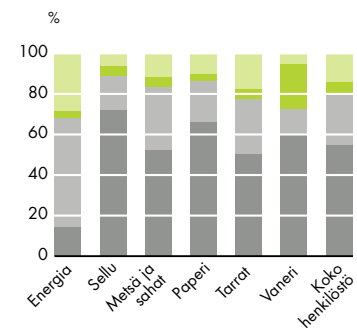

■ 2009, yhteensä 23 213
■ 2010, yhteensä 21 869
■ 2011, yhteensä 23 909

UPM:N HENKILÖSTÖN IKÄJAKAUMA 2011

UPM:N HENKILÖSTÖN
SUKUPUOLIJAKAUMA

■ Toimihenkilöt, naiset
■ Työntekijät, naiset
■ Toimihenkilöt, miehet
■ Työntekijät, miehet

HENKILÖSTÖ LUKUINA

HR-tunnusluvut ¹⁾	2011	2010	2009
Henkilöstö			
Henkilöstömäärä aktiivisessa työsuhteessa, yhteensä	23 367	21 560	22 279
Henkilöstö työsuhteittain			
Toimihenkilöt	9 239	8 516	8 687
Työntekijät	14 128	13 044	13 592
Henkilöstö työsuopimuksittain			
Vakituiset ²⁾	20 729	18 993	19 594
Määräaikainen	2 638	2 567	2 685
Henkilöstö työajoitain			
Kokoaikainen	22 870	20 970	21 729
Osa-aikainen	497	590	550
Henkilöstön keski-ikä	43,0	42,5	42,5
Henkilöstön vaihtuvuus	15,25	15,44	15,25
Henkilöstön vaihtuvuus (vapaaehtoinen)	4,80	6,50	6,56
Henkilöstön kehittäminen			
Keskimääräiset koulutustunnit ³⁾ (tuntia/työntekijä)	15,5	15,7	18,2
Henkilöstökyselyn vastausprosentti ³⁾	76	71	69

¹⁾ Aktiivisessa työsuhteessa oleva henkilöstö 31.12.2011.

²⁾ Toistaiseksi voimassa olevat työsuopimukset.

³⁾ Pois lukien vuonna 2011 hankitut Myllykosken liiketoimintayksiköt.

sittain alkavat pitkän aikavälin kannustinohjelmajelmät: tulosperusteinen osakepalkkio-ohjelma ylimmälle johdolle ja pitkän aikavälin palkkio-ohjelma muille avainhenkilöille. Ne korvaavat aiemmin käytössä olleet osakepalkkiojärjestelmän ja optio-ohjelman. Uusien ohjelmien piirissä oli noin 560 avainhenkilöä vuonna 2011.

Vastuullinen toiminta uudelleenjärjestelyissä

UPM:n vastuullinen toiminta uudelleenjärjestelyissä jatkui paikkakunnilla, joihin sulke-

set kohdistuivat. UPM muutosturvaan liittyvät toimenpiteet keskittyivät uudelleenkoulutukseen ja -työllistymiseen, uusien yritysten perustamiseen sekä henkilöiden uudelleensijoittamiseen yhtiön sisällä. Aktiivisia työllistymistä ja uudelleenkoulutusta edistäviä toimenpiteitä tehdään tiiviissä yhteistyössä viranomaisten ja muiden ulkoisten kumppanien kanssa.

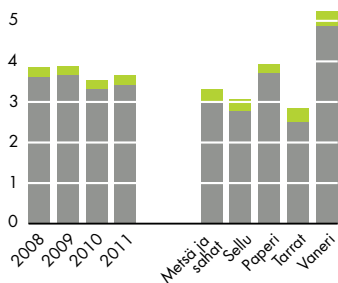
UPM käynnisti uuden Työstä työhön -ohjelman Myllykosken paperitehtaan sulke-

täkseen Albruckin tehtaan sulkemisesta aiheutuvien irtisanomisten vaikutuksia.

Ohjelma perustuu Voikkaalla vuonna 2006 ensimmäistä kertaa toteutettuun malliin. Ohjelmalla on saatu hyviä kokemuksia esimerkiksi Kajaanissa, jonne UPM perusti Renforsin Ranta -yritysalueen vuonna 2008 ja joka työllistää yli 400 henkilöä.

POISSAOLOT, UPM:N KOKO HENKILÖSTÖ

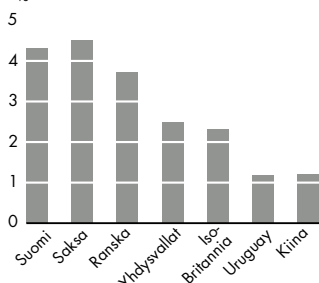
poissaolotunnit /säännöllinen työaika 1 000 t

■ Työpaikatapaturmat
■ Sairauspoissaolot

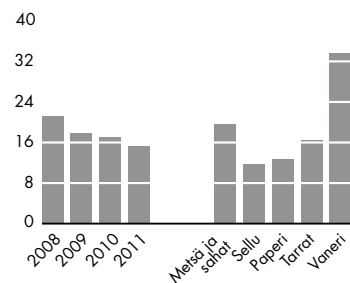
SAIRAUDESTA JA TYÖPAIKKATAPATURMISTA JOHTUVAT POISSAOLOT, KOKO UPM:N HENKILÖSTÖ

%

poissaolotunnit/
säännöllinen työaika

TAPATURMATAAJUUS, KOKO UPM:N HENKILÖSTÖ

poissaaloon johtaneet työpaikatapaturmat/
milj. työtuntia

Työturvallisuus on ensiarvoisen tärkeää kaikessa UPM:n toiminnassa

UPM on käynnistänyt koko yrityksen laajuisen Työturvallisuuden ryhtiliikkeen 2012–2014

Hankkeen tavoitteena on välttää kaikki kuolemaan johtavat tapaturmat UPM:n toimipisteissä ja vähentää merkittävästi tapaturmataajuutta

UPM:n turvallisuusperiaatteet, Turvallisuus ensin, Turvallisuus alkaa minusta sekä Voimme estää kaikki tapaturmat, ovat tuttuja kunnonasapitoteknikko Dave Clancyllle Shottonin paperitehtaalla Ilossa-Britanniassa.

Turvallisuus ensin

Kaikkien työntekijöiden, vierailijoiden, alihankkijoiden ja muiden yhtiön toiminnan vaikutuspiirissä olevien terveys ja turvallisuus ovat ensiarvoisen tärkeitä UPM:lle. Huolimatta pitkään jatkuneesta positiivisesta kehityksestä ja työstä työturvallisuuden parantamiseksi tapaturmataajuus (poissaoloon johtaneiden työpaikkatapaturmien lukumäärä miljoonaa työtuntia kohti) on edelleen liian suuri: 15.

Tästä syystä UPM on käynnistänyt koko yrityksen laajuisen työturvallisuusohjelman Työturvallisuuden ryhtiliike 2012–2014. Vuonna 2011 yhtiö lisäsi työturvallisuuden osaksi visiotaan ja uudisti turvallisuussääntönsä, johon kaikki työturvallisuustoiminta perustuu. Ryhtiliikkeen yhteydessä määritellään myös konsernitasoiset turvallisuuden tunnusluvut, niihin liittyvät palkitsemiskäytännöt sekä uudet turvallisuusstandardit. Myös resursseihin kiinnitetään huomiota.

Vuoden 2011 UPM:n Työterveys ja turvallisuuspalkinnon sai Blandinin paperitehdas Minnesotassa Yhdysvalloissa. Vuodesta 2007 lähtien jaettu palkinto on tunnustus määrätietoisesta työstä työterveyden ja työturvallisuuden parantamiseksi.

Parhaita paikallisia käytäntöjä jaetaan

Blandinin paperitehtaalla on kiinnitetty erityistä huomiota työturvallisuuden johtamiseen. Tehdas saavutti myös yhtiön työterveys- ja -turvallisuusauditointien parhaat tulokset. Vuonna 2011 tehdas lisäsi ergonomian osaksi työterveyden hallintaa.

”Blandinin työntekijät ovat sitoutuneet työturvallisuuteen ja osallistuvat aktiivisesti koulutuksiin, auditointeihin ja turvallisuuspuutteita käsitteleviin tiimikokouksiin sekä raportoivat vaarallisista työskentelyolosuhteista ja läheltä piti -tilanteista. Lisäksi he noudattavat tarkasti työturvallisuussääntöjä. Olemme havainneet, että työturvallisuustoimintaan osallistumisen ja työturvallisuustulosten välillä on selkeä yhteys”, kertoo tehtaanjohtaja Joe Maher.

UPM:n Changshun paperitehdas Kiinassa teki UPM:n turvallisuusennätyksen: yli kaksi vuotta ilman poissaoloon johtaneita työpaikkatapaturmia. Ennätys on paikallisen työturvallisuusohjelman ja turvallisten, jokapäiväiseen työhön integroitujen toimintatapojen ansiota. Tehtaalla hyödynnetään järjestelmällisesti parhaita sisäisiä ja ulkoisia turvallisuuskäytäntöjä, havainnoidaan turvallisuuspuutteista, tehdään ennaltaehkäiseviä turvallisuusanalyysyjä ja auditointeja sekä viestitään turvallisuusasioista aktiivisesti.

Toukokuussa UPM Raflatacin Changshun tehtaasta tuli ensimmäinen tarralaminaattitehdas, jossa ei ole vuoteen sattunut yhtään poissaoloon johtanutta tapaturmaa. Tehtaalla on käytössä jatkuva koulutusohjelma, johon kuuluvat muun muassa läheltä piti -tilanteista raportoiminen ja turvallisuuspuutteiden havainnointi.

UPM tarjoaa nuorille mahdollisuuksia tutustua kehittyvään Biofore-yhtiöön

UPM tarvitsee uutta osaamista sekä nykyisissä mutta erityisesti uusissa kehittyvissä liiketoiminnoissa

Tulevaisuuden työntekijät ovat UPM:n tärkeä sidosryhmä

Kesällä 2011 UPM tarjosi noin 160:lle iältään 15–17-vuotiaalle nuorelle erilaisen kesätyön, kun he istuttivat kahden viikon aikana taimia 60 metsäkohteessa ympäri Suomea.

UPM panostaa tulevaisuuden työntekijöihin

Viime vuonna UPM sai Suomessa noin 14 000 kesätyöhakemusta. Hakemusten perusteella UPM työllisti yli 1 000 nuorta tehtailaan ja UPM Metsän palveluksessa ympäri maata, Tampereen palvelukeskuksessa sekä konsernin pääkonttorissa Helsingissä.

Vuonna 2011 UPM Metsä käynnisti Suomessa trainee-ohjelman, jossa 11 ohjelmaan valittua harjoittelijaa sijoituivat UPM Metsän toimistoihin ympäri Suomea. 18 kuukauden koulutusohjelman jälkeen heistä tulee monipuolisia metsäalan ammattilaisia.

UPM oli mukana myös Paperi-insinöörit ry:n Nuorten Forumissa tukemalla insinööriopiskelijoiden ulkomaanharjoitteluohjelmaa. Kymmenen opiskelijaa sai mahdollisuuden lähteä harjoitteluun johonkin UPM:n kansainvälisistä paperitehtaista, UPM Raflatacin tarralaminaattitehtaista tai tutkimus- ja kehityskeskuksista.

Yhteistyötä jo kouluikäisten kanssa

Kesällä 2011 UPM palkkasi noin 160 iältään 15–17-vuotiasta nuorta istuttamaan puita yhdessä UPM Silvestan metsätyöntekijöiden kanssa 60:ssä UPM:n omistamassa ja hoitamassa metsässä ympäri Suomea.

Kahden viikon aikana istutettiin yli puoli miljoonaa taimia, joiden hakkuut voidaan aloittaa 60–80 vuoden kuluttua.

”Hanke sai hyvää palautetta sekä nuorilta että metsätyöntekijöiltä, vaikka kesä oli helteinen ja puiden istutus on rankkaa työtä”, sanoo UPM Silvestan toimitusjohtaja Jukka Koivumäki.

Vuonna 2011 UPM oli mukana myös 5.–6.-luokkalaisille suunnatussa Yrityskylä-oppimishjelmassa, jossa oppilaat pääsevät elämään päivän aikuisen roolissa. Työn tekeminen, rahankäyttö ja kuluttajana toimiminen havainnollistavat oppilaalle, miten talous toimii.

Ympäristö

UPM minimoi toimintansa ympäristövaikutuksia panostamalla kaikkien toimintojensa ja tuotteidensa ympäristösuorituskykyyn niiden koko elinkaaren ajan

---

UPM sai ensimmäisenä Suomessa uuden FSC-standardin mukaisen sertifikaatin omille metsilleen

---

Myllykoski-kaupan myötä UPM asetti kaikille tehtaalle yhteiset ympäristötavoitteet, joiden saavuttamiseksi toimipaikkojen välillä jaetaan parhaita käytäntöjä

UPM toteutti yhdessä ulkopuolisten sidosryhmien kanssa useita tutkimuksia ja arvioiteja, mm. vesijalanjälki- ja tuotejalanjälkitutkimuksen sekä Euroopan tehtaiden yhteisen EMAS-selonteon

---

UPM otti käyttöön ympäristövaikutukset huomioon ottavan ecodesign-konseptin tuotteiden suunnittelussa

---

UPM:N YMPÄRISTÖTAVOITTEET VUOTEEN 2020 MENNESSÄ *

Kestävää kehitystä tukevat tuotteet	Ympäristömerkittyjen tuotteiden osuutta kasvatetaan 25 % Ympäristöjohtamisjärjestelmät sertifioitu kaikissa tuotantoyksiköissä Ympäristötuoteselosteet kaikkiin tuoteryhmiin
Ilmasto	Fossiilisia hiilidioksidipäästöjä vähennetään 15 %
Vesi	Jäteveden määrää ja kemiallista hapenkulutusta (COD) vähennetään 15 %
Metsä	Sertifioidun kuidun osuutta kasvatetaan 80 %:iin
Jätteet	Kiinteän kaatopaikkajätteen määrää vähennetään 25 %

* vuoden 2008 tasosta

Sertifioidut johtamisjärjestelmät, tuoteselosteet ja ympäristömerkit ovat keinoja kertoa sidosryhmille kestävän kehityksen mukaisesti tuotannosta ja tuotteista.

Lähes kaikilla UPM:n tuotantolaitoksilla ja yhtiön puunhankinnassa on käytössä ympäristö-, laatu-, työterveys ja -turvallisuusjärjestelmät, jotka on sertifioitu ISO 9001:n, ISO 14001:n ja OHSAS 18001:n mukaan.

Kaikki UPM:n Euroopan sellutehtaat ja suurin osa paperitehtaista on sertifioitu EU:n EMAS-asetuksen mukaisesti. Vuonna 2011 sertifioitiin Docellesin paperitehdas. UPM sai EU:n uudistetun EMAS-ympäristörekisteröinnin yhtenä ensimmäisistä yhtiöistä. Pilottihankkeena toteutettu rekisteröinti kattoi 15 sellu- ja paperitehdasta.

Investoinnit ja kustannukset

Vuonna 2011 UPM:n ympäristöinvestoinnit olivat 14 (18) miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen investointi oli maakaasukattiloiden low-NOX-polttimet Schongaun paperitehtaalte Saksaan.

Yhtiön ympäristönsuojelukustannukset olivat 112 (90) miljoonaa euroa (poistot mukaan lukien), ja ne koostuivat pääasiassa jätevesien puhdistamisen ja jätehuollon kustannuksista.

Vuonna 2011 UPM:n tuotantolaitoksilla ei sattunut vakavia ympäristövahinkoja. Useita vähäisiä, tilapäisiä poikkeamia lupaehdoista kuitenkin tapahtui. Niistä raportoitiin välittömästi viranomaisille, ja ryhdyttiin korjaaviin ja ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Kohti vuoden 2020 tavoitteita

Vuonna 2010 UPM asetti pitkän aikavälin ympäristötavoitteet vuodelle 2020 sekä mittarit, joilla tavoitteiden saavuttamista arvioidaan vuosittain. UPM pyrkii jatkuvasti vähentämään tuotteidensa koko elinkaaren ympäristövaikutuksia.

Tuotteet – Otamme huomioon koko elinkaaren

UPM valmistaa kestäviä tuotteita uusiutuvista, biohajoavista ja kierrätettävistä raaka-aineista.

UPM:n kaikki liiketoiminnot ovat liittäneet ecodesign-ajattelun osaksi tuotekehitysprosessiaan. Ympäristönäkökohdat integroidaan järjestelmällisesti tuotteen suunnitteluun jo hyvin varhaisessa vaiheessa (lue lisää sivulta 72).

UPM käyttää puolueettomia ja laajalti tunnustettuja ympäristömerkkejä, kuten Euroopan unionin ympäristömerkkiä sekä

PEFC- ja FSC-metsäsertifikaatteja. UPM:n ympäristömerkittyjen tuotteiden osuus on huomattava.

EU:n ympäristömerkin saaneiden UPM:n tuotteiden määrä on kasvanut merkittävästi. UPM on suurin paino- ja kopiopaperin valmistaja, jolle on myönnetty EU:n ympäristömerkki. UPM käyttää lisäksi paikallisia ympäristömerkkejä, esimerkiksi saksalaista Blauer Engel -merkkiä. Vuonna 2011 Blauer Engel -merkki myönnettiin ranskalaisen Docellesin paperitehtaan kierrätyspaperituotteille.

UPM oli yksi WWF Suomen pääyhteistyökumppani vuonna 2011, kun YK vietti kansainvälistä metsien vuotta. UPM oli mukana myös WWF:n maailmanlaajuisessa Check Your Paper -työkalussa, josta paperinvalmistajat, ostajat ja jakelijat voivat etsiä arvioituja vastuullisesti tuotettuja paperituotteita.

Ilmasto – Ympäristöystävällisiä ratkaisuja

UPM kehittää jatkuvasti toimintojaan hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi. Yhtiön tuotteet sitovat hiilidioksidia ja tarjoavat vaihtoehdon uusiutumattomille materiaaleille.

UPM hyödyntää mahdollisimman paljon

Entisen Myllykosken tehtaiden tiedot sisältyvät UPM:n ympäristötietoihin koko vuoden 2011 osalta.

hiilidioksidineutraaleja energialähteitä ja pyrkii lisäämään biomassapohjaisen energian käyttöä. UPM:n käyttämistä polttoaineista on biomassapohjaista Suomessa noin 80 % ja maailmanlaajuisesti noin 63 %. Biomassapohjaisten polttoaineiden osuus vuonna 2011 laski 5 % edellisvuodesta, kun yrityskaupan kohteena oli paperitehtaita, joissa fossiilisten polttoaineiden osuus oli suuri. UPM on Euroopan toiseksi suurin biomassapohjaisen sähkön tuottaja.

UPM jatkoi panostuksiaan uusiutuviin energialähteisiin vuonna 2011. Yhtiön vesivoimalaitosten modernisointihanketta jatkettiin tavoitteena parantaa voimalaitosten tehokkuutta ja ympäristöturvallisuutta.

Lisäksi UPM perusti yhdessä TuuliSaimaa Oy:n kanssa tuulivoiman kehitysyhtiön VentusVis Oy:n. Toiminta keskittyy UPM:n maalueiden kehittämiseen tuulivoimatuotantoon soveltuviksi.

Viime vuosina UPM on parantanut energiatehokkuuttaan tehostamalla prosessejaan, laitteita uusimalla sekä sitouttamalla henkilöstöä maailmanlaajuisen energiansäästökampanjaan. Vuosina 2009–2011 toteutettu mekaanisen massan valmistuksen energiansäästöä koskeva strateginen tutki-

mus- ja kehitysohjelma johti jopa 30 %:n säästöihin energian kulutuksessa (lue lisää sivulta 40).

Vesi – Vastuullista vedenkäyttöä

UPM panostaa veden kestäväan käyttöön ja pyrkii olemaan teollisuudenalan paras vedenkulutuksen vähentämisessä ja jäteveden laadussa. UPM:n tavoitteena on minimoida toimintansa vaikutukset paikallisiin vesistöihin ja suojella veden luonnollista kiertokulkua metsissä.

Vuonna 2011 UPM toteutti yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa useita vedenkäytön parempaan hallintaan tähtääviä hankkeita. Osana yhtiön vesiohjelmaa UPM tutkii myös vedenkäyttöä ja materiaalitehokkuutta useilla tehtailla (lue lisää sivulta 41).

UPM on aktiivisesti mukana vesijalanjäljen mittaamisen ja vähentämisen kehittämisessä. Vuonna 2010 Nordlandin paperitehtaalalla Saksassa tehtyä selvitystä vesijalanjäljestä laajennettiin veden käytön kestävyysarvioinnilla. Yhteistyössä Water Footprint Networkin kanssa toteutetun tutkimuksen tulokset julkistettiin Tukholmassa maailman vesiviikolla elokuussa 2011.

Metsät – Täynnä elämää

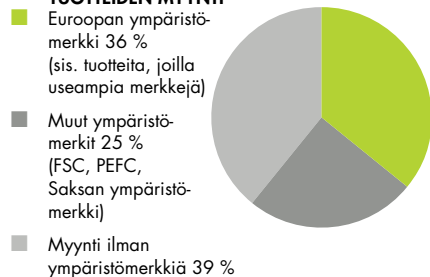
UPM noudattaa kestäväan metsänhoidon periaatteita. Yhtiö tietää puun alkuperän ja hankkii puuta vain laillisista lähteistä. UPM hoitaa metsiä edistäen biologista monimuotoisuutta, luontaisia ekosysteemin toimintoja ja hiilen kiertoa.

Puun alkuperän seurantajärjestelmät ja metsäsertifiointi ovat keinoja varmistaa, että puu on laillisesti ja vastuullisesti hankittu. Vuonna 2011 UPM sai ensimmäisenä Suomessa uuden FSC-standardin mukaisen sertifiointin omille metsilleen. UPM:n metsät on jo aiemmin sertifioitu PEFC-standardin mukaisesti. (Lue lisää sivulta 73).

UPM on tehnyt pitkäjänteistä työtä sertifioidun puun määrän lisäämiseksi. Vuonna 2011 noin 78 (78) % kaikesta UPM:n käyttämästä puusta oli peräisin sertifioiduista metsistä. 81 (79) % UPM:n paperista tuotettiin kuidusta, joka täyttää joko FSC- tai PEFC-sertifiointikriteerit.

UPM osallistui vuonna 2011 aktiivisesti WWF:n Uuden sukupolven puuviljelmät-hankkeeseen, jolla pyritään edistämään tulevaisuuden puuviljelmien parhaita käytäntöjä (lue lisää sivulta 25). Yhteistyössä BirdLifen kanssa toteutettiin laajoja ympäristöpro-

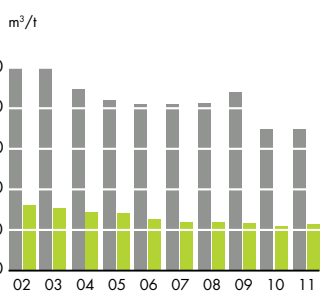
YMPÄRISTÖMERKITYJEN TUOTTEIDEN MYYNTI*

* sis. Paperi, Sellu, Sahat ja Vaneri

^ Vuonna 2011 kaikista UPM:n paperi-, sellu-, vaneri- ja sahatuotteista 61 % oli ympäristömerkittyjä. Luku sisältää FSC- ja PEFC-metsäsertifikaatit, Euroopan ympäristömerkin sekä kansalliset ympäristömerkit.

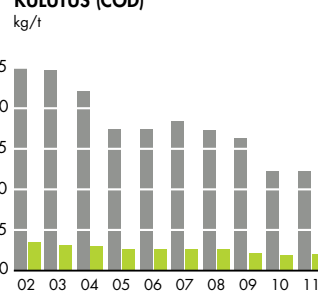
UPM:N PROSESSIJÄTEVEDEN MÄÄRÄ

■ sellutonna kohti
■ paperitonnia kohti

^ UPM on vähentänyt jäteveden määrää paperi- ja sellutonna kohden kymmenen viime vuoden aikana 30 %.

UPM:N KEMIALLINEN HAPEN KULUTUS (COD)

■ sellutonna kohti
■ paperitonnia kohti

^ Kemiallinen hapenkulutus (COD) on laskenut kymmenen viime vuoden aikana yli 40 % paperitonnia kohden ja 50 % sellutonna kohden.

jekteja Suomessa, Ison-Britanniassa ja Uruguayssa. (Lue lisää yhteistyöstä sidosryhmien kanssa sivulta 59).

Jätteet – Vähennä, käytä uudelleen ja kierrätä

UPM on sitoutunut maksimoimaan materiaalien uudelleenkäytön ja näin minimoimaan tuotannossa syntyvän jätteen määrän. Lähes kaikki tuotantoprosessissa syntyvä orgaaninen jäte, kuten kuori ja hakkuutähteet sekä siistauksen ja vesien puhdistamisen kuitupi- toiset kiintoaineet, käytetään tehtaiden energiantuotantoon.

Suurin osa UPM:n tuottamasta kiinteästä jätteestä on tuhkaa, joka jää jäljelle energi- antuotannosta. Huomattava osa tuhka- jätteestä käytetään uudelleen esimerkiksi täyte- aineena tienrakennuksessa tai maanrakennus- aineena. Nykyään yli 90 % UPM:n tuotannon jätteestä käytetään uudestaan tai kierrätetään.

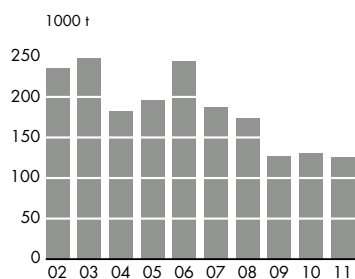
UPM on kehittänyt innovatiivisia tapoja vähentää jätteen määrää sekä käyttää sitä uudelleen uusissa tuotteissa. UPM on maailman suurin keräyspaperin käyttäjä graafisten papereiden tuotannossa. Ainutlaatuisen RafCycle-kierrätyskonseptin avulla tarrateol-

lisuuden sivutuotteita voidaan käyttää UPM ProFi -puuvuovikomposiittituotteiden tai paperin valmistuksessa tai ne voidaan muuttaa energiaksi (lue lisää sivulta 45).

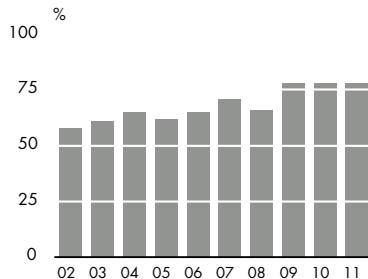
Vuosi 2011 oli UPM:n Shottonin paperitehtaalle Isoon-Britanniaan rakennetun kier- rätys- ja lajittelulaitoksen ensimmäinen kokonainen toimintavuosi. Uusi laitos pystyy lajittelemaan 270 000 tonnia ympäri Isoa-Britanniaa kerättyä kotitalouksien kuivajätettä. Laitoksen talteenottoaste on 99 %, joka on Ison-Britannian kärkiluku. Laitoksessa lajitte- tavasta materiaalista merkittävä osa on sanoma- ja aikakauslehtiä, joita tehdas hyö- dyntää paperin raaka-aineena.

UPM ei julkaise erillistä ympäristö- ja yri- tysturvastuuraporttia, vaan sen tiedot on yhdistetty tähän vuosikertomukseen. Vuosi- kertomuksen liiketoimintaosioon on koottu useita vuoden 2011 tärkeitä tapahtumia. GRI-sisältövertailu on sivuilla 74–76. Lisätie- toja UPM:n vastuullisuustoiminnasta löytyy osoitteesta www.upm.fi/vastuullisuus.

UPM:N KAATOPAIKKAJÄTTEEN KOKONAISMÄÄRÄ

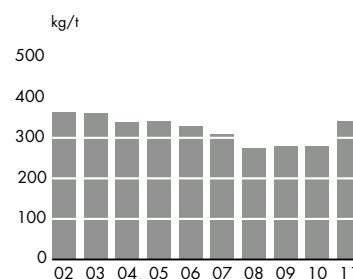

TEHTAILLE TOIMITETUN SERTIFIOIDUN PUUN OSUUS*

* 78 % puusta oli sertifioitua vuonna 2011

UPM:N FOSSIILISET HIILIDIOKSIDIPÄÄSTÖT PAPERITONNIA KOHTI

^ Kiinteän kaatopaikkajätteen määrä pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2010, vaikka tuotantomäärä kasvoi. Luku selittyy tuhka- jätteen uudelleenkäytön lisääntymisellä täyteaineena tienrakennuksessa tai maanrakennusaineena.

^ UPM:n tehtaille toimitetun sertifioidun puun osuus on pysynyt tasaisen korkeana eli keskimäärin lähes 80 %:ssa.

^ Fossiiliset hiilidioksidipäästöt paperiton- nia kohti ovat vähentyneet noin 25 % vuo- desta 1990. Vuonna 2011 hiilidioksidipää- stöt kasvoivat, kun yrityskaupan kohteena oli paperitehtaita, joissa fossiilisten poltto- aineiden osuus oli suuri.

Entisen Myllykosken tehtaiden tiedot sisältyvät UPM:n ympäristötietoihin koko vuoden 2011 osalta.

UPM:n materiaalitase 2011

Materiaalitase koostaa UPM:n globaalit ainevirrat vuodelta 2011. UPM:n pitkän aikavälin tavoite on tehostaa materiaalin ja energian käyttöä sekä vähentää toiminnasta aiheutuvia päästöjä.

Myllykosken yrityskaupan myötä suurin osa tunnusluvuista, kuten keräyspaperin käyttö paperinvalmistuksen raaka-aineena tai fossiilisen hiilidioksidin päästö, kasvoivat vuoteen 2010 verrattuna. Lisääntyneestä tuotannosta huolimatta kaatopaikalle toimitetun jätteen määrä pystyttiin pitämään vuoden 2010 tasolla.

Energia

Valtaosa UPM:n kuluttamasta sähkö- ja lämpöenergiasta kuluu paperin ja sellun tuotantoon

UPM suosii uusiutuvien ja muiden hiilidioksidineutraalien energianlähteiden sekä maakaasun käyttöä energiantuotannon ympäristölle aiheuttaman kuormituksen vähentämiseksi

Energiätehokkuuden parantaminen on UPM:n jatkuva tavoite

ENERGIA

	2011
Fossiiliset polttoaineet, GWh	15 000
Uusiutuvat polttoaineet, GWh ¹⁾	25 000
Ostosähkö, GWh	12 000
Ostalämpö, GWh	500

¹⁾ 85 % omista prosesseista (esim. kuori, kuituliete ja mustalipeä)

Raaka-aineet

UPM on asettanut kaikessa materiaalihan-kinnassaan yhteiset vastuullisuutta koskevat vaatimukset toimittajilleen

Sertifioiduilla puun alkuperän seurantajär-jestelmillä varmistetaan, että puuraaka-aine on peräisin kestävästi hoidetuista metsistä

RAAKA-AINEET

	2011
Puu, m ³	27 200 000
Markkinasellu, t	1 300 000
Keräyspaperi, t	3 800 000
Paperi jatkojalostettavaksi, t	150 000
Mineraalit, t	3 000 000
Muovit, sideaineet, hartsit, filmit, t	150 000

Vesi

Vesi on olennainen osa sellun- ja paperinvalmistusprosessia

Tuotannossa ja jäähdytyksessä käytettävä vesi otetaan pääosin joista tai järvistä. Pohjavettä käytetään pieniä määriä, ja pohjaveden tasoa valvotaan

VEDEN KÄYTTÖ ¹⁾

	2011
Pintavesi, milj. m ³	430
Pohjavesi, milj. m ³	80
Saniteettivedet, milj. m ³	10

¹⁾ Luvut kattavat sellu- ja paperitehtaat. UPM:n muiden yksikköjen vaikutukset ovat hyvin pieniä. Sadevettä ei käytetä prosesseissa, mutta paikallisista olosuhteista riippuen se voidaan kerätä ja johtaa erikseen vesistöihin.

Päästöt ilmaan

UPM:n päästöt ilmaan syntyvät pääasias-
sa energiantuotannosta yhtiön sellu- ja
paperitehtailla

Päästöjä voidaan vähentää polttoaine-
valinnoilla, oikealla polttotekniikalla ja
savukaasujen puhdistamisella

PÄÄSTÖT ILMAAN

	2011
SO ₂ , t	4 600
NO _x , t	11 300
CO ₂ (fossiilinen) ¹⁾ , t	4 400 000

¹⁾UPM:n fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuvat suorat hiilidioksidipäästöt sisältävät päästöt yhtiön omilla voimalaitoksilla sekä UPM:n energiankulutusta vastaavat osuudet yhteisömuotoisissa olevien voimalaitosten päästöistä. Lämmöntuotannossa mukaan lasketaan ulkopuoliset voima- ja kattilalaitokset ja lisäksi Hürthin paperitehtaan osalta läheisen voimalaitoksen tuottama sähkö. Epäsuorien hiilidioksidipäästöjen pää lähde on sähköverkosta ostetun sähkön hankinta. Joko 2010 sähkötoimitajien päästöarvojen tai kansallisten keskiarvojen (kansainvälinen energiajärjestö IEA) perusteella laskettuna epäsuorien fossiilisten CO₂-päästöjen määrä on 3,3 miljoonaa tonnia.

Tuotteet

UPM:n tuotteet perustuvat pääosin
uusiutuviin raaka-aineisiin, jotka ovat
biohajovia ja kierrätettäviä

Kolmansien osapuolten vahvistamat
ympäristömerkit kertovat yhtiön hyvästä
ympäristösuorituskyvystä

TUOTTEET

	2011
Paperi ¹⁾ , t	12 000 000
Sellu ¹⁾ , t	900 000
Fluff-massa, t	60 000
Jalostusmateriaalit, t	450 000
Vaneri ja viilu, m ³	700 000
Sahatavara, m ³	1 800 000
Lämpö, GWh	600
Sähkö, GWh	5 000

¹⁾ Paperin ja kemiallisen sellun määrät poikkeavat paperi- ja sellutehtaiden tuotannon kokonaismäärästä, koska jalostuslaitosten yhtiön paperitehtailla ostama paperi ja yhtiön sisäisesti käyttämä kemiallinen sellu on vähennetty myytyjen tuotteiden määrästä.

Kiinteä jäte

Kaikki tuotantolaitokset ovat vähentäneet
kiinteän jätteen määrää ja parantaneet
jätteen käsittelyä lajittelemalla jätteet jo
niiden syntypaikassa

Suuri osa prosessijätteestä hyödynnetään
joko raaka-aineena tai energiantuotannossa

Suurin yksittäinen kiinteä jätteen
tehtaiden voimalaitoksissa syntyvä tuhka

KIINTEÄ JÄTE

	2011
Uusiokäyttö, t	1 360 000
Kaatopaikat, t	126 000
Kunnallinen jätteenpolto, t	5 000
Ongelmajätteenkäsittelylaitos ¹⁾ t	4 500

¹⁾ Ongelmajäte on pääsääntöisesti öljyä ja muuta öljyjätettä, joka joko uusiokäytetään tai poltetaan

Päästöt vesistöihin

UPM:n suurimmat päästöt vesistöihin
aiheutuvat paperin ja sellun tuotannosta

UPM:n tavoitteena on saavuttaa teollisuudensa paras vesijalanjälki

Kaikki UPM:n jätevedet puhdistetaan
ensisijaisessa ja toissijaisessa puhdistamossa
ennen vesistöihin laskemista

Jätevesien päästötasoja ja ympäristövaikutuksia
arvioidaan säännöllisesti

PÄÄSTÖT VESISTÖIHIN¹⁾

	2011
Kemiallinen hapenkulutus ²⁾ , t	82 300
Biologinen hapenkulutus ²⁾ , t	10 700
AOX, t	300
Prosessiveden määrä, milj. m ³	260

¹⁾ Luvut kattavat sellu- ja paperitehtaat. UPM:n muiden yksikköjen vaikutukset ovat minimaalisia.

²⁾ Jätevesipäästöjen tiedot sisältävät myös Augsburgin, Caledonianin ja Hürthin paperitehtaiden ulkoisiin käsittelylaitoksiin laskeman jätevesikuorman. Kemiallista hapenkulutusta ei mitata Madisonin paperitehtaalla.

Entisen Myllykosken tehtaiden tiedot sisältyvät UPM:n ympäristötietoihin koko vuoden 2011 osalta.

UPM tarjoaa kestäviä tuotteita, jotka valmistetaan ensisijaisesti uusiutuvista, biohajoavista ja kierrätettävistä materiaaleista

Ympäristövaikutukset laajasti huomioon ottavalla suunnittelulla saadaan vähemmästä enemmän ja säästetään kustannuksia

Lafferty, Marstrander ja Ruud, 2003 pohjalta sovellettu

Osana Biofore-ajattelua tuotteen elinkaaren jokainen vaihe raaka-aineista valmistukseen, jakeluun, käyttöön ja käytöstä poistamiseen otetaan huomioon.

Ecodesign tuo elinkaariajattelun tuotesuunnitteluun

UPM:n kaikissa liiketoiminnoissa ja tuotekehityksessä ollaan ottamassa käyttöön ecodesign eli ekosuunnittelu, jossa ympäristönäkökohdat integroidaan järjestelmällisesti tuotteen suunnitteluun jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Osana yhtiön Biofore-ajattelua tuotteen elinkaaren jokainen vaihe raaka-aineista valmistukseen, jakeluun, käyttöön ja käytöstä poistamiseen otetaan huomioon, sillä valtaosa lopullisen tuotteen ympäristökuormituksesta määräytyy jo suunnitteluvaiheessa.

Omien sekä asiakkaiden ja toimittajien prosessien tehostaminen ja tuotteiden ympäristökuormituksen vähentäminen säästää kaikkien kustannuksia koko arvoketjussa.

Tavoitteena mahdollisimman pieni ympäristökuormitus

UPM:n tavoitteena on, että sen valmistamien tuotteiden ympäristökuormitus koko niiden elinkaaren aikana olisi mahdollisimman pieni. Esimerkiksi UPM:n kehittämä muotoiltavan vanerin valmistusprosessi parantaa tuotteen energia- ja materiaalitehokkuutta ja vähentää merkittävästi ympäristökuormitusta innovatiivisen komposiittiteknologian ansiosta.

Ecodesigniin kuuluvat olennaisesti myös kolmannen osapuolen varmentamat ympäristömerkit ja sertifioidut johtamisjärjestelmät, jotka kertovat kestävästä kehityksestä mukaisesta tuotannosta ja tuotteista.

Vastuullinen hankintaprosessi on keskeinen osa ecodesign-ajattelua. Vuonna 2010 käyttöön otetulla rajoitettujen aineiden luettelolla UPM varmistaa, että sen omista tuotteista käytetään vain turvallisia aineita. Luettelon perusteella on jo useiden tuotteiden kehittämissä vaiheissa löydetty yhteistyössä toimittajien kanssa korvaavia, kestävästi kehitettyjä mukaisia raaka-aineita.

UPM pyrkii maksimoimaan sertfioidun kuidun osuuden ja edistämään kestävän metsänhoidon parhaita käytäntöjä maailmanlaajuisesti

Ympäristömerkittyjen tuotteiden osuus on 61 %

UPM on metsäsertifioinnin edelläkävijä

Dialogi sidosryhmien kanssa on keskeinen osa kestävään metsänhoitoon liittyvää FSC-prosessia.

UPM sai FSC-sertifikaatin omistamilleen metsille Suomessa

UPM on ensimmäisenä Suomessa saanut uuden FSC-standardin mukaisen sertifikaatin. FSC-sertifikaatti kattaa noin puolet UPM:n metsistä Suomessa. UPM:n metsät on jo aiemmin sertfioitu PEFC-standardin mukaisesti.

”Suomen metsien FSC-sertifiointi laajentaa UPM:n ympäristömerkittyjen tuotteiden tarjontaa entisestään. Meillä on jo markkinoiden laajin valikoima paperituotteita, joilla on EU:n ympäristömerkki. Metsäsertifiointimerkit kertovat asiakkaillemme, että puukuitumme tulee kestävästi hoidetuista metsistä”, sanoo paperiliiketoimintaryhmän markkinointijohtaja Thomas Ehrnrooth.

Ensimmäiset suomalaisesta FSC-sertfioidusta kuidusta valmistetut UPM:n tuotteet tulivat markkinoille syksyllä 2011.

Yhteistyötä ympäristöjärjestöjen kanssa

Suomen uusi FSC-standardi hyväksyttiin tammikuussa 2011. Suomen metsille on voinut hakea uuden standardin mukaista sertifikaattia toukokuusta lähtien. Uudesta suomalaisesta FSC-standardista ja sen vaatimuksista sovittiin ympäristöjärjestöjen ja metsäteollisuuden välisissä neuvotteluissa.

UPM ja WWF ovat jo pitkään tehneet tiivistä yhteistyötä. WWF Suomen pääsihteerin Liisa Rohwederin mukaan UPM näyttää esimerkkiä muille yhtiöille FSC-sertifioinnissa Suomessa.

”Toivottavasti lisää metsänomistajia siirtyy FSC-standardin taakse”, toteaa Rohweder. UPM alkaa myös tarjota FSC-sertifiointia metsänhoidon palveluna yksityisille metsänomistajille.

GRI-sisältövertailu

UPM:n vuosikertomus 2011 soveltaa vastuullisuusraportoinnissaan GRI:n (Global Reporting Initiative) yhteiskuntavastuun raportointiohjeen versiota 3.0 ja täyttää GRI:n soveltamistason B+ vaatimukset, mikä kertoo indikaattorien määrästä. Tämä sisältövertailu osoittaa GRI-indikaattoreiden sijainnin vuosikertomuksessa ja yhtiön internetsivuilla. Laajennettu GRI-sisältövertailu on saatavilla osoitteessa www.upm.fi/vastuullisuus.

VSK = Vuosikertomus 2011

- Kokonaan raportoitu
- Osittain raportoitu

Sisältö	Tiedot	Raportoitu
1. STRATEGIA JA ANALYYSI		
1.1 Toimitusjohtajan katsaus	VSK sivut 6–7	●
1.2 Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	VSK sivut 10, 13, 56–58	●
2. ORGANISAATION KUVAUS		
2.1 Organisaation nimi	VSK sivu 112	●
2.2 Tärkeimmät tuotteet, palvelut ja tavaramerkit	VSK sivu 2–3	●
2.3 Operatiivinen rakenne	VSK sivut 2–3, 112, 149	●
2.4 Organisaation pääkonttorin sijainti	VSK sivu 108	●
2.5 Toimintojen maantieteellinen sijainti	VSK sivut 2, 102–103	●
2.6 Organisaation omistus ja juridinen muoto	VSK sivut 112, 161	●
2.7 Markkinoiden kuvaus	VSK sivut 2–3	●
2.8 Organisaation toiminnan laajuus	VSK sivut 2–3, 165	●
2.9 Merkittävät muutokset organisaation koossa, rakenteessa tai omistuksessa raportointikaudella	VSK sivu 38	●
2.10 Raportointikaudella saadut palkinnot	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
3. RAPORTOINTIPERIAATTEET		
Raportin kuvaus		
3.1 Raportointiajanjakso	1. tammikuuta 2011–31. joulukuuta 2011	●
3.2 Edellisen raportin ilmestymisajankohta	24. helmikuuta 2011	●
3.3 Raportointitiheys	Vuosittain	●
3.4 Yhteystiedot	VSK sivu 108	●
Raportin laajuus ja rajaukset		
3.5 Raportin sisällön määrittely (olennaisuus, asiakokonaisuuksien priorisointi ja raporttia käyttävät sidosryhmät)	VSK sivut 56, 58	●
3.6 Raportin laskentarajat ja kattavuus	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
3.7 Erityiset rajoitukset raportin laajuudessa tai rajauksessa	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
3.8 Raportointiperiaatteet yhteisyritysten, tytäryhtiöiden, vuokrakohteiden, ulkoistettujen toimintojen raportoinnille ja tietojen vertailukelpoisuus	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
3.9 Mittaus- ja laskentaperiaatteet	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
3.10 Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
3.11 Merkittävät muutokset raportin kattavuudessa, rajauksissa tai mittausmenetelmissä	VSK Sivut 38–39, 98, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
Varmennus		
3.13 Periaatteet ja käytäntö raportin ulkopuoliseen varmennukseen	VSK sivut 58, 77	●
4. HALLINTOKÄYTÄNNÖT, SITOUKUKSET JA VUOROVAIKUTUS		
Hallinto		
4.1 Organisaation hallintorakenne	VSK sivut 81–83	●

Sisältö	Tiedot	Raportoitu
4.2 Hallituksen puheenjohtajan asema	VSK sivu 86	●
4.3 Hallituksen jäsenten riippumattomuus	VSK sivu 86	●
4.4 Osakkeenomistajien ja henkilöstön vaikutusmahdollisuudet hallituksen toimintaan	VSK sivut 62, 81	●
4.5 Organisaation tulosten vaikutus hallituksen ja johdon palkitsemiseen	VSK sivut 84–85	●
4.6 Intressiristiriitojen ehkäiseminen hallitustyöskentelyssä	VSK sivut 86–87	●
4.7 Hallituksen jäsenten pätevyys strategisen johtamisen ja yhteiskuntavastuun alueilla	VSK sivut 82, 87, 90–91	●
4.8 Missio, arvot ja eettiset periaatteet	VSK sivut 1, 58, 61, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
4.9 Hallituksen tavat seurata yhteiskuntavastuun johtamista, mukaan lukien riskienhallinta	VSK sivut 81, 88	●
4.10 Hallituksen oman toiminnan arviointi	VSK sivut 81-82	●
Ulkopuoliset sitoumukset		
4.11 Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	VSK sivut 104–105	●
4.12 Sitoutuminen ulkopuolisiin aloitteisiin	VSK sivu 59, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
4.13 Jäsenyydet järjestöissä, yhdistyksissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	VSK sivu 25, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
Sidosryhmävuorovaikutus		
4.14 Organisaation sidosryhmät	VSK sivu 56	●
4.15 Sidosryhmien tunnistaminen ja valinta	VSK sivu 56	●
4.16 Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	VSK sivut 25, 56–59, 62, 65	●
4.17 Sidosryhmävuorovaikutuksessa esiin nousseet asiat ja huolenilmaukset	VSK sivut 56, 62, 73	●
5. TOIMINTAA MITTAAVAT INDIKAATTORIT		
TALOUDELLISEN VASTUUN TUNNUSLUVUT		
Lähestymistapa taloudellisen vastuun johtamiseen	VSK sivut 4, 10–13, 56–58	●
EC3 Eläkesitoumusten kattavuus	VSK sivu 141–143	●
EC4 Valtiolta saatu taloudellinen tuki	VSK sivut 53, 105, 130	●
Välilliset taloudelliset vaikutukset		
EC9 Välilliset taloudelliset vaikutukset	VSK sivu 63	○
YMPÄRISTÖVASTUUN TUNNUSLUVUT		
Lähestymistapa ympäristövastuun johtamiseen	VSK sivut 56–58, 66–69, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
Materiaalit		
EN1 Materiaalien käyttö	VSK sivu 70	●
EN2 Kierrätysmateriaalien käyttö	VSK sivut 27, 70	●
Energia		
EN3 Väliön energiankulutus	VSK sivut 20–21, 70	●
EN4 Välillinen energiankulutus	VSK 20–21, 70	○
EN5 Energiansäästötoimilla ja energiatehokkuudella saavutetut säästöt	VSK sivut 20–21, 40	●
EN6 Aloitteet ja toimet energiatehokkaiden tai uusiutuvalla energialla tuotettujen tuotteiden tai palveluiden kehittämiseksi	VSK sivut 40, 54, 68	●
Vesi		
EN8 Vedenotto	VSK sivu 70	●
EN9 Vesilähteet, joihin organisaation vedenkulutus vaikuttaa merkittävästi	VSK sivu 41, Laajennettu GRI-sisältövertailu	○
EN10 Veden kierrätys ja uudelleenkäyttö	Laajennettu GRI-sisältövertailu	○
Luonnon monimuotoisuus		
EN11 Luonnon monimuotoisuuden kannalta rikkaita alueita tai suojelluilta alueilta omistetut, vuokratut ja hallinnoidut maa-alueet	VSK sivu 24, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
EN12 Toiminnan vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen suojelualueilla tai luonnon monimuotoisuuden kannalta rikkaita alueilla	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
EN13 Suojellut tai kunnostetut elinympäristöt	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
EN14 Luonnon monimuotoisuuteen liittyvät strategiat, toimenpiteet ja suunnitelmat	VSK sivut 25, 32, 68, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
Päästöt ja jätteet		
EN16 Välittömien ja välillisten kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt	VSK sivu 71	●

Sisältö	Tiedot	Raportoitu
EN18 Aloitteet, toimet ja saavutukset kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	VSK sivu 21	●
EN20 Typen ja rikin oksidit ja muut merkittävät päästöt ilmaan jaoteltuna päästölajeittain	VSK sivu 71	●
EN21 Päästöt veteen ja jätevedet päästölajeittain	VSK sivut 68, 71	●
EN22 Jätteiden kokonaismäärä jaoteltuna jätelajeittain ja käsittelymenetelmän mukaan	VSK sivut 69, 71, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
Tuotteet ja palvelut		
EN26 Toimenpiteet tuotteiden ja palveluiden käytön aikaisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi	VSK sivut 45, 49, 54–55, 68, 72–73, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
SOSIAALISEN VASTUUN TUNNUSLUVUT		
Lähestymistapa sosiaalisen vastuun johtamiseen	VSK sivut 56–58, 61–63, 72	●
TYÖNTEKIJÄT JA TYÖOLOSUHTEET		
Työvoima		
LA1 Henkilöstön jakautuminen työsuhteen (koko-/osa-aikainen) ja työ sopimuksen (vakituinen/määräaikainen) mukaan sekä alueittain	VSK sivut 62–63	●
LA2 Henkilöstön vaihtuvuuden kokonaismäärä ja osuus ikäryhmittäin, sukupuolen mukaan ja alueittain	VSK sivu 63	○
Työntekijöiden ja työnantajan väliset suhteet		
LA4 Työehtosopimuksen piirissä olevien työntekijöiden osuus työvoimasta	VSK sivu 62	●
LA5 Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettava vähimmäisilmoitus aika	VSK sivut 62, 79, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
Työterveys- ja turvallisuus		
LA6 Työsuojelutoimikunnissa edustetun henkilöstön osuus kokonaistyövoimasta	VSK sivu 61	○
LA7 Tapaturmataajuus, ammattitaudit, menetetyt työpäivät, poissaolot, kuolemaan johtaneet tapaturmat	VSK sivut 61, 63–64, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
LA8 Työntekijöiden, perheiden ja paikallisyhteisön jäsenten valistus vakavista sairauksista	VSK sivu 61	○
Koulutus		
LA10 Keskimääräiset koulutustunnit työntekijää kohden	VSK sivu 63	○
LA11 Osaamisen kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvät ohjelmat	VSK sivut 61–63, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
LA12 Kehityskeskustelujen ja suoritusarviointien piirissä oleva henkilöstö	VSK sivu 62	●
Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet		
LA13 Hallintoelinten ja henkilöstöryhmien monimuotoisuus	VSK sivu 62, 90–91, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
IHMISOIKEUDET		
Investointi- ja hankintakäytännöt		
HR3 Henkilöstön koulutus ihmisoikeuksiin liittyvistä politiikoista ja toimintakäytännöistä	VSK sivu 58, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
YHTEISKUNTA		
Paikallisyhteisöt		
SO1 Paikallisyhteisöihin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja hallintaan liittyvät ohjelmat	VSK sivu 63	○
Korruptio		
SO3 Henkilöstön koulutus korruptioon liittyvistä politiikoista ja toimintakäytännöistä	VSK sivu 58	●
Poliittinen vaikuttaminen		
SO6 Poliittisille puolueille, instituutioille ja poliitikoille annetut lahjoitukset	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
SO7 Kilpailuoikeudellisten säännösten rikkomiseen, kartelleihin ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvät oikeustoimet	VSK sivu 103	●
Määräystenmukaisuus		
SO8 Merkittävät lakien ja säännösten rikkomuksiin liittyvät sakot ja muut sanktiot	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
TUOTEVASTUU		
Tuotteisiin liittyvät merkinnät		
PR3 Tuotteisiin ja palveluihin liittyvä pakollinen informaatio sekä merkittävien tuotteiden ja palvelujen osuus, joita vaatimukset koskevat	VSK sivut 53, 67–68, 73, Laajennettu GRI-sisältövertailu	●
PR5 Asiakastytyväisyyteen liittyvät toimintakäytännöt ja asiakastytyväisyyskyselyiden tulokset	Laajennettu GRI-sisältövertailu	●

Itsearviomme mukaan raportointimme vastaa GRI G3-ohjeiston soveltamistasoa B+. PricewaterhouseCoopers Oy on tarkistanut, että raportointimme vastaa GRI:n soveltamistasoa B+.

Riippumaton varmennusraportti

UPM-Kymmene Oyj:n johdolle

Olemme UPM-Kymmene Oyj:n (jäljempänä myös: ”Yhtiö”) johdon pyynnöstä suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon, jonka kohteena ovat olleet yritys vastuun toimintaindikaattorit taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun alueilla kaudelta 1.1.–31.12.2011. Toimintaindikaattorit on esitetty UPM-Kymmene Oyj:n vuosikertomuksessa 2011 ”Liiketoiminta-alueet”-osion case-esimerkeissä ja ”Menestystekijät”-osiossa sekä yhtiön verkkosivuilla ”Vastuullisuus”-osiossa (jäljempänä: ”Vastuullisuusraportointi”). Varmennetut toimintaindikaattorit kattavat kaikki kokonaan tai osittain raportoidut indikaattorit, jotka on lueteltu GRI-sisältövertailun jaksossa 5 ”Toimintaindikaattorit”. GRI-sisältövertailu on esitetty UPM-Kymmene Oyj:n vuosikertomuksessa 2011 ja yhtiön verkkosivuilla.

Vastuullisuusraportointi kattaa UPM-Kymmene-konsernin.

Johdon vastuu

UPM-Kymmene Oyj:n johto vastaa Vastuullisuusraportoinnin laatimisesta raportointikriteeristön eli Yhtiön raportointiohjeiden ja Global Reporting Initiativen laatiman yhteiskuntavastuun raportointiohjeiston (versio 3.0) mukaisesti.

Varmentajan velvollisuudet

Meidän velvollisuutenamme on esittää suorittamamme työn perusteella johtopäätös Vastuullisuusraportoinnista. Tämä varmennusraportti on laadittu toimeksiantomme ehtojen mukaisesti. Vastaamme työstämme, varmennusraportista ja esittämistämme johtopäätöksistä vain UPM-Kymmene Oyj:lle, emme kolmansille osapuolille.

Tehtävänäme ei ole ollut varmentaa Vastuullisuusraportoinnissa esitettyjä aikaisempia raportointikausia koskevia lukuja ja muita tietoja.

Olemme suorittaneet toimeksiannon kansainvälisen varmennustoimeksiannon standardin (ISAE) 3000 ”Muut varmennustoimeksiannot kuin menneitä kausia koskevaan taloudelliseen informaatioon kohdistuva tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus” mukaisesti. ISAE 3000 -standardi edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja varmennustoimeksiannon suunnittelemista ja suorittamista siten, että saadaan rajoitettu varmuus siitä, ettei tietomme ole tullut

seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, ettei Vastuullisuusraportointia olisi kaikilta olennaisilta osiltaan laadittu raportointikriteeristön mukaisesti.

Rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa evidenssin hankkimistoimenpiteet ovat rajoitetumpia kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa, minkä vuoksi siinä saadaan vähemmän varmuutta kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa. Varmennustoimeksiantoon kuuluu toimenpiteitä evidenssin hankkimiseksi Vastuullisuusraportointiin sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu varmentajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että Vastuullisuusraportoinnissa on olennainen virheellisyys. Olemme toteuttaneet muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- Haastatelleet ylimmän johdon edustajia UPM-Kymmene Oyj:ssä.
- Arvioineet, miten UPM-Kymmene-konsernin työntekijät soveltavat Yhtiön raportointiohjeita ja menettelytapoja.
- Vierailleet UPM-Kymmene Oyj:n pääkonttorissa ja neljässä toimipaikassa Kiinassa, Suomessa ja Saksassa.
- Haastatelleet Vastuullisuusraportoinnin sisältämien tietojen keruusta ja raportoinnista vastaavia henkilöitä UPM-Kymmene-konsernitasolla ja vierailumme kohteena olleissa toimipaikoissa.
- Tutkineet Vastuullisuusraportoinnin sisältämien tietojen keräämiseen, analysointiin ja yhdistelyyn käytettyjä dokumentteja ja järjestelmiä samoin kuin tehneet testejä otospohjaisesti.
- Arvioineet Vastuullisuusraportoinnin sisältämien tietojen yhdistelyprosessia UPM-Kymmene-konsernitasolla.

Johtopäätös

Rajoitetun varmuuden antavan toimeksiantomme perusteella tietomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, ettei Vastuullisuusraportointia olisi kaikilta olennaisilta osiltaan laadittu käytetyn raportointikriteeristön mukaisesti. Varmennusraporttiamme luettaessa on otettava huomioon yritys vastuutietojen tarkkuutta ja täydellisyyttä koskevat luontaiset rajoitteet. Tätä riippumatonta varmennusraporttia ei ole tarkoitettu käytettäväksi arvioitaessa UPM-Kymmene Oyj:n suoritumista määrittelemiensä yritys vastuun periaatteiden toteuttamisessa.

Helsingissä 16. päivänä helmikuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy

Juha Wahlroos
KHT

Sirpa Juutinen
Partner
Sustainability & Climate Change

Tapahtumia vuonna 2011

- 01**
- 17** UPM sai päätökseen Kaukaan neste-biojalostamon ympäristövaikutusten arviointimenettelyn. Biojalostamon päätuotteita ovat vetykäsittelyllä valmistetut, liikennekäyttöön sopivat biopolttoaineet.
- UPM ilmoitti, että UPM:n biojalostamon mahdolliseksi sijoituspaikaksi on valikoitunut Rauma tai Strasbourg. Biojalostamo valmistaisi toisen sukupolven biodieseliä energiapuusta: hakkuutähteistä, hakkeesta, kannoista ja kuorista.
- 20** UPM ilmoitti, että sen puuviljelmäyhtiö Forestal Oriental on kasvattanut maanomistustaan Uruguayssa. Yhtiö on hankkinut noin 25 000 hehtaaria maata Uruguayssa puunhankintamahdollisuuksien parantamiseksi ja Fray Bentosin sellutehtaan puunhankinnan omavaraisuuden lisäämiseksi.
- 02**
- 22** UPM Raflatac osti Gumtacin tarralaminat valmistus- ja leikkuutuotannon Brasiliassa. Gumtac sijaitsee Rio de Janeirossa ja työllistää noin 50 työntekijää. Kauppa saatiin päätökseen toukokuussa.
- 23** UPM ilmoitti laajentavansa taimituitantonsa Suomessa Joroisissa ja perustavansa uuden taimitarhan Uruguayhin tavoitteenaan turvata laadukkaan taimi- ja siemenmateriaalin saatavuus.
- 03**
- 8** UPM perusti yhdessä TuuliSaimaa Oy:n kanssa tuulivoiman kehitys-yhtiön VentusVis Oy:n. Yhtiön liiketoiminta keskittyy UPM:n maatalouden kehittämiseen tuulivoimatuotantoon soveltuviksi.
- 31** UPM:n sahaliiketoiminta jakautui erillisiin saha- ja jalosteliiketoimintoihin tavoitteenaan parantaa rakennusteollisuuden ja sahatarvare-asiakkaiden palvelukykyä. Jalosteliiketoiminnan nimeksi tuli UPM Living.
- 04**
- 7** UPM:n yhtiökokous päätti maksaa osinkoa 0,55 euroa osakkeelta. Kaikki hallituksen jäsenet valittiin uudelleen toimikaudelle, joka päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen järjestäytymiskokous valitsi uudelleen Björn Vahlroosin hallituksen puheenjohtajaksi ja Berndt Brunowin varapuheenjohtajaksi.
- 13** UPM myi omistusosuutensa venäläisestä puunhankintayhtiö ZAO Tikhvinsky Komplexny Lespromhosista International Paperille. Kauppa saatiin päätökseen heinäkuussa.
- 19** Energiatehtiö Pohjolan Voima Oy myi 25 %:n omistusosuutensa suomalaisesta sähkönsiirron kantaverkoyhtiöstä Fingridistä Suomen valtiolle ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle. UPM omistaa energiatehtiö Pohjolan Voimasta 44 %.
- 05**
- 6** UPM myi Lohjan viilutehtaan toimivalle johdolle.
- 23** UPM sai EU:n uudistetun EMAS-ympäristörekisteröinnin yhtenä ensimmäisistä yhtiöistä maailmassa. UPM:n rekisteröinnin piiriin kuuluu 15 sellu- ja paperitehdasta viidessä EU-maassa. Kaikki rekisteröinnin sisältämät tiedot ovat kolmannen osapuolen todentamia.
- 25** UPM ilmoitti aloittavansa päällystettyjen hienopaperiarkkien tuotannon Kymin paperitehtaalla Kouvolassa syksyllä 2012.
- 06**
- 30** UPM ja selluyhtiö Metsä-Botnia sopivat kaupasta, jolla Metsä-Botnia lunasti UPM:ltä itselleen 6,7 % osakkeistaan 140 miljoonalla eurolla. UPM sopi myös osakkeiden lunastuksen ja mitätöinnin jälkeen jäljelle jäävän 11 %:n Metsä-Botnian omistuksensa osto-optiosta Metsäliitto-konsernin kanssa.
- UPM osti M-real Oy:ltä 35 % omistusoisuuden Myllykoski Paper Oy:ssä sekä M-realin Myllykoski Paper Oy:lle myöntämän pääomallainan yhteensä 10,5 miljoonalla eurolla. Kauppa saatiin päätökseen syyskuussa.

13 Euroopan komissio hyväksyi kaupan, jossa UPM ostaa Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n. Yhtiöt julkistivat kaupan 21. joulukuuta 2010.

28 UPM Raflatac avasi uuden leikkua- ja jakeluterminaalin Moskovaan.

3 Yhteistoimintaneuvottelut Myllykosken tehtaalla päättyivät ja UPM ilmoitti tehtaan tuotannon lopettamisesta vuoden loppuun mennessä. UPM aloitti Työstä työhön -ohjelman tukemaan henkilöstöä muutostilanteessa. Ohjelmaan sisältyy aktiivisia, työllistymistä, uudelleen koulutusta ja uudelleensijoittumista edistäviä toimenpiteitä.

15 UPM ilmoitti aloittaneensa fibrilliselloosan esikaupallisen valmistuksen Espoon Otaniemessä ja tarjoavansa erilaisia fibrilliselluloosalaatuja laajoihin asiakaskokeisiin. UPM:n tavoitteena on luoda edellytykset fibrilliselloosan teollisen mittakaavan tuotannolle.

15 UPM ja Telko solmivat jakelijasopimuksen uudesta biokomposiittituotteesta UPM ForMista. Telko myy UPM:n kehittämää luonnonkuitukomposiittia kansainvälisen jakeluverkoston kautta.

07

09

11

08

10

12

1 UPM sai päätökseen Myllykoski-yrityskaupan, joka koostuu kuudesta painopaperitehtaasta Saksassa ja Suomessa sekä 50%:n osuudesta paperitehtaasta Yhdysvalloissa. Kauppaan sisältyy lisäksi Myllykoski Oyj:n 0,8 %:n omistusosuus energiayhtiö Pohjolan Voima Oy:stä.

Kaupan rahoittamiseksi UPM laski liikkeeseen 5 miljoonaa uutta osaketta Myllykosken ja Rhein Papierin suorille ja välillisille omistajille sekä pitkäaikaisia pankkilainoja 800 miljoonaa euroa.

31 UPM ilmoitti suunnitelmistaan vähentää pysyvästi 1,2 miljoonaa tonnia aikakauslehtipaperikapasiteettia Suomessa, Saksassa ja Ranskassa sekä 110 000 tonnia sanomalehtipaperikapasiteettia Saksassa tavoitteenaan sopeuttaa tuotantokapasiteetti yhtiön maailmanlaajuisen asiakaskunnan tarpeisiin. Lisäksi suunnitelmaan sisältyi päällekkäisten toimintojen uudelleenjärjestely paperin myynnissä ja toimitusketjussa sekä globaaleissa funktioissa. Suunnitelma vähentää henkilöstömäärää noin 1 170 henkilöllä. Vuosittaiset synergiahyödyt Myllykoski-kaupasta nousevat noin 200 miljoonaa euroon.

Myllykosken paperitehtaan sekä saksalaisen Ettringenin tehtaan paperikone 3:n tuotanto päättyi joulukuussa. Albbuckin paperitehdas Saksassa suljettiin tammikuussa 2012.

31 UPM:n vaneriliiketoiminta ilmoitti suunniteltavansa tehostavansa toimintaansa esikunta- ja myyntitoiminnoissa sekä Suomen kunnossapidossa. Yhteistoimintaneuvottelut saatiin päätökseen lokakuussa.

31 UPM toi markkinoille uuden biokomposiittin UPM ForMin, jossa puukuitu korvaa uusiutumattoman raaka-aineen. Uusi biokomposiitti valmistetaan sellukuidusta ja puhtaista muovipolymeereistä. Tuotteet soveltuvat teollisuus- ja kuluttajakäyttöön, esimerkiksi elektroniikka- ja autoteollisuuteen.

31 UPM ilmoitti osallistuvansa Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) Olkiluoto 4 -ydinvoimalaitosyksikön (OL4) kilpailutus- ja suunnitteluvaiheeseen. UPM osallistuu rahoitukseen yhtiön TVO-omistusta vastaavalla osuudella eli noin 90 miljoonalla eurolla. UPM on osakkaana TVO:ssa Pohjolan Voima Oyj:n kautta.

1 UPM ilmoitti suunnitelmistaan tehostaa toimintaansa Aureskosken jatkojalostustehtaalla ja Pestovon sahalla Venäjällä sekä metsänhoitotoihin keskittyvässä UPM Silvesta Oy:ssä.

12 UPM ilmoitti rakennuttavansa uuden toimitalon Helsingin Töölönlahden alueelle. Uusi viisikerroksinen rakennus on käyttökustannuksiltaan edullisempi kuin nykyinen ja tuo erinomaisesti esille UPM:n tuotteita ja puuta rakennusmateriaalina. Talon on määrä valmistua loppuvuodesta 2013.

15 UPM perusti uuden osaamiskeskuksen Fray Bentosin sellutehtaalle Uruguayhin eukalyptuskuidun tutkimukseen. Osaamiskeskus otetaan käyttöön vuoden 2012 alkupuoliskolla.

22 UPM ilmoitti myyvänsä RFID-liiketoiminnan SMARTRACille ja osti OEP Technologie B.V.:n kautta 10,6 prosentin osuuden SMARTRACista. Kauppa vaatii kilpailuviranomaisten hyväksynnän, ja se on tarjottu päätökseen vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä.

➤ lue lisää www.upm.fi

Hallinnointi

UPM:n hallinnointi perustuu Suomen osakeyhtiölakiin, UPM:n yhtiöjärjestykseen, NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sääntöihin ja Finanssivalvonnan asettamiin standardeihin. Tämän lisäksi UPM noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n vuonna 2010 julkaiseman Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksia

---

UPM:n hallinto- ja ohjausjärjestelmästä esitetään Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 54 mukainen selvitys sivuilla 86–89

Hallinnointi ja ohjaus

UPM:n hallinnoinnista ja ohjauksesta vastaavat yhtiökokoukseen osallistuvat osakkeenomistajat, hallitus ja toimitusjohtaja. Toimitusjohtajaa avustaa konsernin johtoryhmä ja konsernin johtajisto.

Yhtiökokous

Yhtiökokous on yhtiön ylin päättävä elin. Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päätyttyä. Osakeyhtiölain mukaan yhtiökokous päättää muun muassa seuraavista asioista:

- yhtiöjärjestyksen muuttaminen
- tilinpäätöksen hyväksyminen
- hyväksytyssä taseessa näkyvän voiton käyttäminen
- vastuuvapauden myöntäminen toimitusjohtajalle ja hallitukselle
- hallituksen jäsenten valinta ja heidän palkkionsa
- tilintarkastajien valinta ja tilintarkastuspalkkiot
- omien osakkeiden hankinta ja luovutus
- optio-ohjelmat.

Osakkeenomistajalla on oikeus saada haluamansa asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi sillä edellytyksellä, että hän lähettää ehdotuksensa hallitukselle kirjallisena hyvissä ajoin ennen yhtiökokousta, jotta asia voidaan mainita kokouskutsussa. Pyyntöä katsotaan saapuneen ajoissa, jos hallitus on saanut siitä

tiedon viimeistään neljä viikkoa ennen yhtiökokouskutsun julkaisemista tai hallituksen työjärjestyksen mukaisesti 15. tammikuuta mennessä sen mukaan, kumpi ajankohta on myöhäisempi.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka on kahdeksan arkipäivää ennen yhtiökokousta merkittynä osakkeenomistajaksi osakasluetteloon ja joka on ilmoittautunut yhtiökokoukseen yhtiön asettamaan viimeiseen ilmoittautumispäivään mennessä.

Hallitus

Hallituksen tehtävät

Hallitus vastaa yhtiön hallinnosta ja yhtiön toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä yhtiön kirjanpidon ja talouden valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sivulla 86 esitetystä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä koskevassa selvityksessä kuvataan hallituksen tärkeimmät tehtävät. Tehtävistä on määritetty hallituksen työjärjestyksessä, joka on saatavilla UPM:n internetsivuilla (www.upm.fi). Hallitus on hyväksynyt yhtiön toimintaohjeen (Code of Conduct), riskienhallintapolitiikan, rahoituspolitiikan, sisäpiiri-ohjeen ja tiedonantopolitiikan sekä hyväksymispolitiikan investoinneille, divestoinneille ja tietyille sopimuksille.

Työjärjestyksen mukaisesti hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan.

Hallituksen kokoonpano

Yhtiökokous valitsee yhtiön hallitukseen vähintään viisi ja enintään kaksitoista jäsentä. Hallituksen jäsenet valitaan yhden vuoden toimikaudeksi, joka alkaa yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen jäsenillä on oltava tehtävien edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää tehtävien hoitamiseksi niin paljon aikaa kuin voi kohtuudella edellyttää. Hallitus nimittää keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallitus katsotaan päätösvaltaiseksi, kun saapuvilla on enemmän kuin puolet sen jäsenistä ja näistä yksi on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaan hallituksen jäsenten tulee antaa hallitukselle riittävät tiedot pätevyytensä ja riippumattomuutensa arvioimista varten. Saadun tiedon perusteella hallitus on todennut, että kaikki hallituksen jäsenet ovat riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista lukuun ottamatta Jussi Pesosta, joka toimii yhtiön toimitusjohtajana, eikä siksi ole riippumaton yhtiöstä.

Lisätietoja hallituksen kokoonpanosta ja toiminnasta on selvityksessä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä sivulla 86.

UPM:N JOHTORYHMÄ JA JOHTAJISTO

KONSERNIN JOHTORYHMÄ

Konsernin johtoryhmä koostuu toimitusjohtajasta, kolmesta liiketoimintaryhmän johtajasta sekä talous- ja rahoitusjohtajasta. Konsernin johtoryhmän jäsenet ovat myös konsernin johtajiston jäseniä.

Hallituksen valiokunnat

Hallitus on perustanut tarkastusvaliokunnan, henkilöstövaliokunnan sekä nimitys- ja hallinnointivaliokunnan. Valiokunnat avustavat hallitusta valmistelemalla hallituksen päätösvaltaan kuuluvia asioita. Hallitus on nimittänyt keskuudestaan valiokuntien jäsenet ja niiden puheenjohtajat. Se on myös hyväksynyt valiokuntien työjärjestykset, joihin voi tutustua UPM:n internetsivuilla (www.upm.fi). Vuonna 2011 kaikki hallituksen valiokunnat täyttivät niitä koskevat Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin riippumattomuusvaatimukset. Yhtiön toimitusjohtajaa ei voi nimittää valiokuntien jäseneksi. Hallituksen valiokunnat raportoivat toiminnastaan hallitukselle säännöllisesti.

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi määrittelee tarkastusvaliokunnan jäsenten pätevyysvaatimukset. Tarkastusvaliokunnan työjärjestyksen mukaan valiokunnan jäsenillä on oltava riittävä laskentatoimen ja taloudellisen raportoinnin asiantuntemus, joka voi perustua koulutukseen tai kokemukseen kyseisistä toiminnoista tai niiden valvonnasta. Lisä-

HALLITUKSEN JÄSENTEN OSAKEOMISTUKSET 31.12.2011

Nimi	Osakkeet
Matti Alahuhta	47 192
Berndt Brunow	285 799
Karl Grotenfelt	43 053
Wendy E. Lane	18 850
Jussi Pesonen	195 294
Ursula Ranin	17 772
Veli-Matti Reinikkala	22 022
Robert J. Routs	5 589
Björn Wahlroos	228 513

Yllä esitetyt osakeomistukset sisältävät perheenjäsenten sekä/tai määräysvallayhteisöjen omistamat osakkeet.

tietoja hallituksen valiokuntien päätehtävistä, kokoonpanosta ja toiminnasta on selvityksessä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä sivulla 86.

Toimitusjohtaja

Hallitus nimittää yhtiön toimitusjohtajan. Hallitus on hyväksynyt yhtiön toimitusjohtajan

toimitusjohtajasopimuksen, joka sisältää taloudelliset edut ja muut palvelussuhteen ehdot. Henkilöstövaliokunta arvioi toimitusjohtajan toimintaa vuosittain. Lisätietoja toimitusjohtajasta ja tämän tehtävistä on selvityksessä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä sivulla 86.

Johdon organisaatio

Konsernin johtoryhmä ja konsernin johtajisto avustavat toimitusjohtajaa yhtiön operatiivisessa johtamisessa. Konsernin johtoryhmän tärkeimmät tehtävät ovat konsernin strategian ja liiketoimintaryhmien strategioiden valmisteluun ja toteutukseen liittyvät asiat, taloudelliset ennusteet sekä konsernin ja sen liiketoiminta-alueiden tulos, investoinnit ja myynnit. Konsernin johtajiston tärkeimmät tehtävät ovat puolestaan funktioiden strategioihin ja konsernin toimintatapoihin liittyvät asiat sekä liiketoimintaryhmien ja konserni-funktioiden välinen koordinointi.

Yhtiöllä on kolme liiketoimintaryhmää: Energia ja sellu, Paperi sekä Tekniset materiaalit. Yhtiön taloudellinen raportointirakenne

muodostuu seuraavista liiketoiminta-alueista: Energia, Sellu, Metsä ja sahat, Paperi, Tarat, Vaneri ja Muu toiminta.

Yhtiön kolmella liiketoimintaryhmällä on omat johtoryhmänsä, joiden tehtävänä on avustaa ko. liiketoimintaryhmän johtajaa. Lisäksi liiketoiminta-alueilla on omat johtoryhmät.

Sisäpiirisäännöt

Hallitus on hyväksynyt konsernin sisäpiiriohjeen, joissa määritetään yhtiön sisäpiirisäännöt.

Yhtiö noudattaa arvopaperilainsäädäntöä ja muita yhtiötä koskevia säännöksiä, kuten NASDAQ OMX Helsinki Oy:n, Keskuskauppakamarin ja Elinkeinoelämän keskusliiton laatimaa sisäpiiriohjetta (www.nasdaq-omxnordic.com).

Yhtiön julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, johtoryhmän jäsenet ja päävastuullinen tilintarkastaja. Julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluvien henkilöiden omistukset ovat julkista tietoa, joka on saatavana Euroclear Finland Oy:stä ja yhtiön internetsivuilta.

Tiettyjä kaupankäyntirajoituksia sovelletaan yhtiön sisäpiiriläisiin, joihin kuuluvat jul-

kiseen sisäpiirirekisteriin kuuluvat henkilöt sekä yhtiön palveluksessa olevat henkilöt, jotka saavat säännöllisesti sisäpiiritietoa. Hallitus määrittää vuosittain suljetut ikkunat, jolloin kaupan käyminen yhtiön arvopapereilla ei ole sallittua. Nämä kaudet alkavat neljä viikkoa ennen yhtiön vuosi- tai neljännesvuosituloksen julkistamispäivää, kyseinen päivä mukaan lukien. Tarvittaessa perustetaan hankekohtaisia sisäpiirirekistereitä ja asetetaan niihin perustuvia kaupankäyntirajoituksia. Henkilöt, joilla on sisäpiiritietoa, eivät saa käydä kauppaa yhtiön arvopapereilla.

Tilintarkastaja

Varsinainen yhtiökokous valitsee tilintarkastajan tarkastamaan yhtiön hallinnon ja tilinpäätöksen. Valitun tilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajan toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Vuoden 2011 yhtiökokous valitsi varsinaiseksi tilintarkastajaksi uudelleen KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy:n. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut Juha Wahlroos, KHT.

TILINTARKASTUSPALKKIOT

milj. euroa	2011	2010
Tilintarkastus	2,7	2,4
Tilintarkastukseen liittyvät palvelut	0,1	0,1
Veroneuvonta	0,9	1,3
Muut palvelut	1,0	0,3
Yhteensä	4,7	4,1

Riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Hallitus on hyväksynyt yhtiön riskienhallintapolitiikan. Liiketoimintayksiköt vastaavat riskien tunnistamisesta ja riskienhallinnan käytännön toteutuksesta. Konsernin johtajisto valvoo riskien ja riskikeskittymien kehitystä. Sisäinen tarkastus avustaa hallitusta sen valvontavelvollisuuden täyttämässä varmistamalla, että konsernin valvontatoimenpiteet on suunniteltu ja otettu käyttöön tehokkaasti. Sisäinen tarkastus on toimitusjohtajan alainen yksikkö, mutta raportoi säännöllisesti suoraan tarkastusvaliokunnalle.

Palkitseminen

Hallituksen ja johdon palkitseminen

Yhtiö on laatinut palkka- ja palkkioselvityksen Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 47 mukaisesti. Palkka- ja palkkioselvityksessä esitetään hallituksen ja toimitusjohtajan taloudelliset etuudet sekä päätöksentekojärjestys ja palkitsemisen keskeiset periaatteet.

Hallituksen taloudelliset etuudet

Vuoden 2011 varsinainen yhtiökokous hyväksyi nimitys- ja hallinnointivaliokunnan ehdotuksen pitää hallituksen ja valiokuntien jäsenten palkkiot ennallaan. Hallituksen jäsenille, jotka eivät kuulu operatiiviseen johtoon, maksettiin palkkioita seuraavasti:

	2011		2010	
	Vuosipalkkio (euroa)	josta osakkeita (kpl)	Vuosipalkkio (euroa)	josta osakkeita (kpl)
Puheenjohtaja	175 000	4 976	175 000	5 320
Varapuheenjohtaja	120 000	3 412	120 000	3 648
Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja	120 000	3 412	120 000	3 648
Jäsenet*	95 000	2 701	95 000	2 888

* Toimitusjohtaja ei saa hallituksen jäsenyydestä erilliskorvausta.

Vuoden 2011 aikana maksetuista yhteensä 890 000 euron vuosipalkkioista 60 % maksettiin rahana ja 40 % jäsenille hankittuina yhtiön osakkeina. Yhtiön hallituksen jäsenet

eivät saa hallituksen jäsenyyden perusteella vuosipalkkioiden lisäksi muita taloudellisia etuuksia.

Toimitusjohtajan taloudelliset etuudet

Toimitusjohtajan vuotuinen palkka ja muut taloudelliset etuudet:

TOIMITUSJOHTAJAN TALOUDELLISET ETUUDET

1 000 euroa	2011	2010
Palkka ja etuudet		
Palkka	1 034	1 044
Kannustepalkkiot	1 140	19
Osakepalkkiot	899	1 844
Etuudet	23	22
Yhteensä	3 096	2 929

Eläkekulut

Lakisääteinen työeläkejärjestelmä	396	188
Vapaaehtoinen lisäeläkejärjestely	663	648
Yhteensä	1 059	836

Konsernin johtajiston taloudelliset etuudet

Konsernin johtajiston vuotuinen palkka ja muut taloudelliset etuudet:

KONSERNIN JOHTAJISTO

1 000 euroa	2011	2010
Palkka ja etuudet		
Palkka	3 155	3 072
Kannustepalkkiot	2 076	487
Osakepalkkiot	2 805	5 042
Etuudet	137	136
Yhteensä	8 173	8 737

Eläkekulut

Lakisääteinen työeläkejärjestelmä	847	546
Vapaaehtoinen lisäeläkejärjestely	405	381
Yhteensä	1 252	927

Palkitsemisen päätöksentekojärjestys

Hallitus päättää kaikista toimitusjohtajan ja johtajiston jäsenten palkitsemiseen liittyvistä asioista. Hallitus hyväksyy kaikkien pitkän aikavälin osakkeisiin perustuvien kannustepalkkioiden ehdot, jotka henkilöstövaliokunta valmistelelee riippumattomia ulkopuolisia asiantuntijoita kuullen. Optio-ohjelmien ehdot päätetään yhtiökokouksessa.

Lyhyen aikavälin kannustepalkkiot

Toimitusjohtajan ja johtajiston lyhyen aikavälin kannustepalkkiot on sidottu konsernin tai

liiketoimintaryhmän ennalta määrättyjen taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen (70 % kannustepalkkiosta) ja johtajiston jäsenen henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen (30 % kannustepalkkiosta). Vuotuinen kannustepalkkion enimmäismäärä on 100 % johtoryhmän jäsenen perusvuosipalkasta ja 70 % johtajiston jäsenen perusvuosipalkasta. Toimitusjohtajan vuotuisen kannustepalkkion enimmäismäärä on 150 % perusvuosipalkasta. Vuoden 2011 kannustepalkkiojärjestelmässä taloudellinen tavoite määräytyi EBITDA-tunnusluvun perusteella.

Pitkän aikavälin kannustepalkkiot

Vuodesta 2011 alkaen yhtiön pitkän aikavälin kannustepalkkiot koostuvat osakepalkkiojärjestelmästä ylimmälle johdolle ja pitkän aikavälin palkkiojärjestelmästä muille avainhenkilöille. Nämä kaksi järjestelmää korvaavat aiemmat vuosien 2008–2010 osakepalkkiojärjestelmän sekä optio-ohjelma 2007:n.

Osakepalkkiojärjestelmä

Osakepalkkiojärjestelmä on suunnattu johtajistolle ja muissa keskeisissä tehtävissä toimiville johtajille. Osakepalkkiojärjestelmässä annettavien osakkeiden määrä perustuu konsernin tuloskehitykseen kolmen vuoden ansaintajakson päätyttyä. Järjestelmän ansaintajaksojen 2011–2013 ja 2012–2014 ansaintakriteerit perustuvat konsernin liiketoiminnan rahavirtaan ja osakekohtaiseen tulokseen (EPS). Järjestelmän perusteella maksettavien osakkeiden enimmäismäärä ansaintajakson 2011–2013 ajalta on 872 500 osaketta, josta enintään 150 000 osaketta maksetaan toimitusjohtajalle ja 337 500 osaketta muille johtajiston jäsenille. Vuonna 2011 järjestelmän piiriin kuului 38 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien osakkeiden enimmäismäärä ansaintajakson 2012–2014 ajalta on 1 369 000 osaketta, josta enintään 219 000 osaketta maksetaan toimitusjohtajalle ja 505 000 osaketta muille johtajiston jäsenille. Vuonna 2012 järjestelmän piiriin kuuluu 41 henkilöä.

Pitkän aikavälin palkkiojärjestelmä

Pitkän aikavälin palkkiojärjestelmä on suunnattu muille yrityksen avainhenkilöille. Osakekannusteet perustuvat järjestelmään osallistuvien vuositavoitteisiin. Järjestelmä koostuu yhden vuoden ansainta-ajasta ja kahden

vuoden rajoitusajaksosta, jonka jälkeen ansaitut osakkeet luovutetaan. Rajoitusajakson aikana, ennen osakkeiden luovuttamista, ansaittujen palkkio-osakkeiden määrä oikaistaan rajoitusajakson aikana kertyneillä mahdollisilla osingoilla sekä muilla osakkeenomistajille jaetuilla pääomilla. Ensimmäinen pitkän aikavälin palkkiojärjestelmä alkoi vuoden 2011 alussa, ja ansaitut osakkeet luovutetaan keväällä 2014. Maksettavien osakkeiden arvioitu määrä ansaintajakson 2011 ajalta on noin 250 000 osaketta. Vuonna 2011 järjestelmän piiriin kuului 521 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien osakkeiden arvioitu enimmäismäärä ansaintajakson 2012 ajalta on noin 1 800 000 osaketta. Vuonna 2012 järjestelmän piiriin kuuluu noin 580 henkilöä.

Yllä mainittujen osakepalkkioiden enimmäismäärät on ilmaistu palkkioiden bruttoarvona. Osakepalkkiosta vähennetään asianmukainen vero ennen kuin osakkeet toimitetaan järjestelmien piirissä oleville.

Hallitus kannustaa johtajistoa yhtiön suoraan osakeomistukseen ja on vahvistanut aiemman suosituksensa johtajiston osakeomistuksesta. Toimitusjohtajalla tulisi olla kahden vuoden bruttomääräistä peruspalkkaa vastaava määrä osakkeita. Muilla johtajiston jäsenillä tulisi olla vuoden bruttomääräistä peruspalkkaa vastaava määrä UPM:n osakkeita.

2008–2010 Osakepalkkiojärjestelmä

Osakepalkkiojärjestelmä 2008–2010 sisälsi kolme vuoden mittaista ansaintajaksoa vuosille 2008, 2009 ja 2010. Annettavien palkkio-osakkeiden määrä perustui hallituksen ennalta kullekin ansaintajaksolle asettamien taloudellisten tavoitteiden toteutumiseen. Viimeisen vuoden 2010 ansaintajakson taloudellisena tavoitteena oli liiketoiminnan rahavirta. Asetetusta tavoitteesta saavutettiin 46,4 % ja yhtiön toimitusjohtajalle ja johtajiston jäsenille tuli annettavaksi yhteensä 133 864 osaketta. Palkkio-osakkeisiin liittyy kahden vuoden luovutusrajoitus ja velvollisuus pääsääntöisesti palauttaa osakkeet työsuhteen päättyessä luovutusrajoituksen aikana.

Optio-ohjelma

Optio-ohjelma 2007 sisältää kolme optiosarjaa: 2007A, 2007B ja 2007C. Nämä optiosarjat oikeuttavat optionhaltijat merkittävään enintään 15 miljoonaa yhtiön osaketta. Kunkin optiosarjan merkintäaika on

KONSERNIN JOHTAJISTON JÄSENTEN OSAKE- JA OPTIO-OMISTUKSET 31.12.2011

Nimi	Osakkeet		Optiot		
	Osakkeita yhteensä	joista rajoitettuja*	2007A optioita	2007B optioita	2007C optioita
Jussi Pesonen**	195 294	102 480	100 000	340 000	360 000
Pirkko Harrela	35 488	23 120	80 000	80 000	70 000
Tapio Korpeinen**	45 792	45 312	85 000	170 000	180 000
Juha Mäkelä	32 068	25 620	80 000	80 000	100 000
Jyrki Ovaska**	64 812	51 240	55 000	170 000	180 000
Riitta Savonlahti	28 570	25 620	0	80 000	70 000
Hans Sahlström	43 382	23 120	32 800	80 000	70 000
Jussi Vanhanen**	45 792	45 312	45 000	170 000	180 000
Heikki Vappula**	25 920	25 920	0	40 000	180 000
Hartmut Wurster	38 692	28 120	0	120 000	70 000

* Rajoitetut osakkeet: Edellyttävät kahden vuoden omistusjaksoa ja voimassaolevaa työsuhdetta.

** Konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat UPM:n julkiseen sisäpiirirekisteriin ja heidän yllä esitetyt osakeomistuksensa sisältävät heidän perheenjäsentensä sekä/tai määräysvalta-yhteisönsä omistamat osakkeet.

kaksi vuotta, päättyen edellä mainitussa järjestyksessä aina 31.10. vuosina 2012, 2013 ja 2014.

Eläkesopimukset

Toimitusjohtajasopimuksen mukaisesti toimitusjohtaja Jussi Pesosen eläkeikä on 60 vuotta. Toimitusjohtajan tavoite-eläke on 60 % viimeisen kymmenen työvuoden keskimääräisestä indeksoidusta ansiosta laskettuna Suomen lakisäätöisen eläkejärjestelmän mukaan. Eläkeiän alentamisesta 60 vuoteen aiheutuvat kulut katetaan lakisäätöistä työeläkettä täydentävällä vapaaehtoisella etuusperusteisella lisäeläkkeellä. Mikäli toimitusjohtaja lopettaa yhtiön palveluksessa ennen 60 vuoden ikää, hänellä on täysi vapaakirjaoikeus vapaaehtoisen eläkevakuutuksen mukaiseen ansaittuun eläkkeeseen.

Johtajiston jäsenet ovat asuinmaansa (Suomen tai Saksan) lainsäädännön mukaisen eläkejärjestelmän piirissä. Lakisäätöistä eläkettä täydennetään vapaaehtoisella lisäeläkkeellä. Johtajiston suomalaisten jäsenten vapaaehtoinen eläkejärjestelmä on maksu-perusteinen järjestelmä, jonka maksu on 15 % perusvuosipalkasta. Eläkeikä on 63 vuotta. Johtajiston jäsenillä, jotka kuuluivat johtajistoon 1.1.2010, on täysi vapaakirjaoi-

keus kertyneeseen rahastoon. Johtajiston jäseniksi 1.1.2010 jälkeen tulleille täysi vapaakirjaoikeus syntyy heidän kuuluttuaan johtajistoon viiden vuoden ajan. Johtajiston saksalainen jäsen on vakuutettu vapaaehtoisen vastuuvakuuksen kautta yleisen saksalaisen käytännön mukaan. Eläkeikä on 63 vuotta.

Eroraha

Konsernin johtajiston jäsenillä on tiettyjä etuuksia siltä varalta, että heidän työsopimuksensa päättyvät ennen niissä mainittuja päättymispäiviä. Mikäli yhtiö irtisanoo toimitusjohtajan toimitusjohtajan, hänelle maksetaan 24 kuukauden peruspalkkaa vastaava irtisanomiskorvaus irtisanomisajalta maksettavan kuuden kuukauden palkan lisäksi. Jos toimitusjohtaja irtisanoutuu itse, irtisanomisajalta maksettavan palkan lisäksi ei makseta eroraha. Johtajiston muiden jäsenten irtisanomiskorvaus vastaa 12 kuukauden palkkaa, mikä lisäksi heille maksetaan irtisanomisajalta kuuden kuukauden palkka lukuun ottamatta tilannetta, jossa irtisanomisilmoitus on annettu työntekijästä johtuvista syistä.

Jos yhtiön määräysvallassa tapahtuu toimi- tai työsopimuksissa määritelty muutos, jokainen konsernin johtajiston jäsen voi irti-

sanoa työsopimuksensa yhden kuukauden tai toimitusjohtajan kohdalla kolmen kuukauden kuluessa määräysvallan muutoksen aiheuttaneesta tapahtumasta lukien ja saada 24 kuukauden peruspalkkaansa vastaavan korvauksen.

Lisätietoja palkoista ja palkkioista on UPM:n internetsivuilla esitetyssä palkka- ja palkkioselvityksessä www.upm.fi.

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

UPM noudattaa 1.10.2010 voimaan tullutta Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n julkaisemaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (2010). Hallinnointikoodi on julkisesti saatavana Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n internetsivuilta www.cgfinland.fi. UPM noudattaa kaikkia koodin suosituksia.

Selvitys on laadittu Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 54 mukaisesti. UPM esittää selvityksen erillisenä raporttina, joka on nähtävillä yhtiön internetsivuilla www.upm.fi. Hallituksen toimintakertomus esitetään sivulla 96.

Hallituksen kokoonpano ja toiminta

Hallitus muodostuu vähintään viidestä ja enintään 12:sta yhtiökokouksen valitsemasta jäsenestä. Yhtiökokouksessa 7.4.2011 hallituksen valittiin seuraavat yhdeksän jäsentä:

Björn Wahlroos, puheenjohtaja, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista, syntynyt 1952, kauppatiet. tri, Sampo Oyj:n hallituksen puheenjohtaja.

Berndt Brunow, varapuheenjohtaja, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista, syntynyt 1950, dipl.ekon., Oy Karl Fazer Ab:n hallituksen puheenjohtaja.

Matti Alahuhta, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista, syntynyt 1952, tekn. tri, KONE Oyj:n pääjohtaja.

Karl Grotenfelt, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista, syntynyt 1944, OTK, varatuomari, Famigro Oy:n hallituksen puheenjohtaja.

Wendy E. Lane, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista, syntynyt 1951, MBA (Harvard Graduate School of Business Administration), amerikkalaisen sijoitusyhtiön Lane Holdings, Inc:n hallituksen puheenjohtaja.

Jussi Pesonen, ei-riippumaton yhtiöstä, syntynyt 1960, dipl.ins., UPM-Kymmene Oyj:n toimitusjohtaja.

Ursula Ranin, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista, syntynyt 1953, varatuomari, dipl.ekon., Finnair Oyj:n hallituksen jäsen.

Veli-Matti Reinikkala, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista, syn-

tynyt 1957, eMBA, ABB:n Prosessiautomaatioryhmän johtaja.

Robert J. Routs, riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista, syntynyt 1946, tekn. tri, Aegon N.V.:n hallintoneuvoston puheenjohtaja.

Hallituksella oli vuoden 2011 aikana 12 kokousta. Jäsenet osallistuivat kokouksiin keskimäärin 96-prosenttisesti.

Työjärjestyksensä mukaan hallitus käsittelee kaikkia Suomen lainsäädännön nojalla sen vastualueeseen kuuluvia asioita. Suomen osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tämän lisäksi hallituksen vastuulla on muun muassa

- päättää strategisesta suunnasta ja arvioida sitä
- hyväksyä liiketoiminta- ja strategiset suunnitelmat ja arvioida niiden toimeenpanoa
- arvioida ja hyväksyä taloudelliset tavoitteet ja merkittävät yrityssuunnitelmat
- asettaa enimmäisrajat investoinneille, sijoituksille, divestoinneille ja taloudellisille sitoumuksille
- valvoa yhtiön strategisten ja toiminnallisten riskien hallintaa sekä sisäistä valvontaa
- nimittää toimitusjohtaja sekä konsernin johtoryhmän ja johtajiston jäsenet sekä
- määrittää osinkopolitiikka ja tehdä yhtiökokoukselle ehdotus maksettavasta osingosta.

Hallituksen valiokuntien kokoonpano ja toiminta

Hallitus on asettanut keskuudestaan tarkastusvaliokunnan, henkilöstövaliokunnan sekä nimitys- ja hallinnointivaliokunnan.

Tarkastusvaliokunta

Vuonna 2011 tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi Karl Grotenfelt ja jäseninä Wendy E. Lane ja Veli-Matti Reinikkala.

Hallitus on määritellyt tarkastusvaliokunnan tehtävät Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 27 mukaisesti.

Tarkastusvaliokunnalla oli vuoden 2011 aikana neljä kokousta. Jäsenet osallistuivat kaikkiin valiokunnan kokouksiin.

Tarkastusvaliokunnan työjärjestyksen mukaan valiokunnan jäsenillä on oltava riittävä laskentatoimen ja taloudellisen raportoinnin asiantuntemus, joka voi perustua koulutukseen tai kokemukseen kyseisistä toiminnoista tai niiden valvonnasta.

Työjärjestyksen mukaisesti tarkastusvaliokunnan tärkeimpiin tehtäviin kuuluu valvoa taloudellisia raportointiprosesseja ja tilintarkastusta sekä avustaa hallitusta taloudelliseen raportointiin, sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvien asioiden valvonnassa.

Tarkastusvaliokunnan muihin tehtäviin kuuluvat

- sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestelmien tehokkuuden valvonta
- tilintarkastajan pätevyyden ja riippumattomuuden arviointi

- tilintarkastajan valintaa koskevan ehdotuksen valmistelu ja
- sisäisen tarkastustoiminnan arviointi.

Henkilöstövaliokunta

Vuonna 2011 henkilöstövaliokunnan puheenjohtajana toimi Berndt Brunow sekä jäseninä Ursula Ranin ja Robert J. Routs.

Henkilöstövaliokunnalla oli vuoden 2011 aikana neljä kokousta. Jäsenet osallistuivat kaikkiin valiokunnan kokouksiin.

Työjärjestyksen mukaan henkilöstövaliokunnan tärkeimpiä tehtäviä ovat hallituksen avustaminen toimitusjohtajan ja toimitusjohtajalle raportoivien työntekijöiden nimittämisessä, arvioinnissa ja palkitsemisessa sekä yhtiön henkilöstöasioihin liittyvien menettelytapojen, palkitsemissuunnitelmien ja -ohjelmien valvonta ja ylimmän johdon seuraajasuunnittelun arviointi.

Nimitys- ja hallinnointivaliokunta

Vuonna 2011 nimitys- ja hallinnointivaliokunnan puheenjohtajana toimi Björn Wahlroos ja jäseninä Matti Alahuhta ja Karl Grotenfelt.

Nimitys- ja hallinnointivaliokunnalla oli vuoden 2011 aikana viisi kokousta. Jäsenet osallistuivat kaikkiin valiokunnan kokouksiin.

Työjärjestyksen mukaan nimitys- ja hallinnointivaliokunnan tärkeimmät tehtävät ovat hallituksen jäsenvalintoja sekä palkkoja ja palkkioita koskevien ehdotusten valmistelu yhtiökokousta varten, yhtiön hallinnointiperiaatteiden kehittäminen ja suositteleminen hallitukselle sekä yhtiön hallinnoinnin kokonaisuuden arviointi.

Toimitusjohtaja

Jussi Pesonen
Toimitusjohtaja
S. 1960
Dipl. ins.

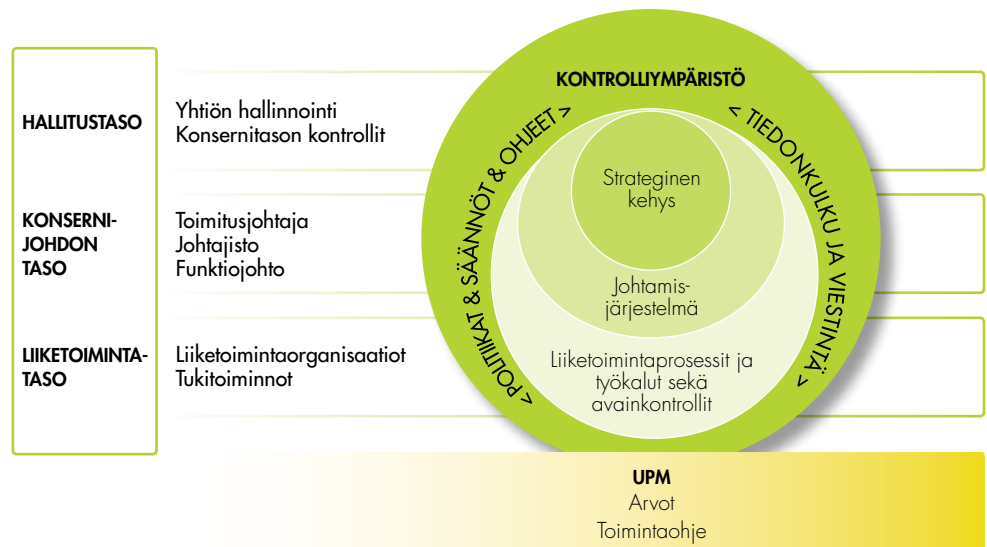
Toimitusjohtaja vastaa yhtiön juoksevasta hallinnosta ja johtamisesta hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Toimitusjohtaja vastaa yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varmistaa, että varainhoito on järjestetty luotettavasti. Toimitusjohtaja toimittaa hallitukselle tarvittavat tiedot sen tehtävien hoitamista varten.

Toimitusjohtaja voi ryhtyä epätavallisiin tai luonteeltaan tai laajuudeltaan mittaviin toimenpiteisiin vain hallituksen valtuuttamana, paitsi jos hallituksen hyväksynnälle tarvittava aika aiheuttaisi yhtiölle tilanteen, jossa yhtiön toiminnalle aiheutuu olennaista haittaa; tällöin toimitusjohtaja neuvottelee toimistaan etukäteen hallituksen puheenjohtajan kanssa.

Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvä sisäinen valvonta ja riskienhallinta

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINTAPROSESSIN PÄÄPIIRTEET UPM:SSÄ

UPM:n hallitus on hyväksynyt yhtiön riskienhallintapolitiikan, joka asettaa riskienhallinnan periaatteet, roolit ja vastuut konsernin organisaatiossa ja määrittelee riskienhallintaprosessit.

UPM:n sisäisen valvonnan viitekehys sisältää COSO:n (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) keskeiset elementit. Taloudelliseen raportointiin liittyvä riskienhallintaprosessi perustuu sisäisen valvonnan viitekehukseen, joka prosessitasolla on luotu käyttäen ylhäältä-alaspäin etenevää (top-down) riskiperusteista lähestymistapaa. UPM:ssä taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäiset kontrollit ovat osa sisäistä valvontaa.

Viisi keskeistä sisäisen valvonnan viitekehksen (COSO) aluetta ovat:

Valvontaympäristö

Yhtiön arvot ja toimintaohje muodostavat sisäisen valvonnan perustan ja määrittävät sisäisen valvonnan luonteen UPM:ssä.

Viitekehksen osa-alueita ovat

- konsernitason rakenne
- konsernitason prosessit
- konsernitason kontrollit
- liiketoiminnan ja tukitoimintojen kontrollit.

Hallituksen tarkastusvaliokunta seuraa konsernin sisäistä valvontaa.

Riskien arviointi

UPM:n riskien arviointi taloudellisen raportoinnin osalta pyrkii tunnistamaan ja arvioimaan merkittävimmät riskit, jotka vaikuttavat taloudellisen raportoinnin sisäiseen valvontaan konsernin yrityksissä, liiketoiminta-

alueilla ja prosesseissa. Riskien arvioinnin tuloksena ovat syntyneet kontrollitavoitteet, jotka varmistavat, että taloudelliselle raportoinnille asetetut keskeiset vaatimukset täytetään, ja jotka muodostavat perustan riskien hallintatavalle eri kontrollirakenteissa. Riskien arviointi sekä siihen perustuvat suunnitellut kontrollitoimet ja kontrollitavoitteet päivitetään vuosittain. Riskien arvioinnin kehittymisestä sekä suunnitelluista ja toteutetuista toimista raportoidaan säännöllisesti tarkastusvaliokunnalle.

Valvontatoiminta

Konsernin johtajisto on hyväksynyt sisäisen valvonnan säännöt. Niiden mukaan kunkin yksikön tai toiminnon päällikön on järjestettävä oman yksikkönsä tai organisaationsa sisäinen valvonta. Yhtiö on kehittänyt ja ottanut käyttöön kattavan sisäisen valvonnan järjestelmän, joka sisältää liiketoiminnan ja taloudellisen raportoinnin prosessit. Konsernin taloushallinto johtaa keskitetysti sisäistä valvontaa vuosittaisen aikataulun ja määritettyjen roolien ja vastuiden avulla. Konsernin taloushallinto vastaa keskitetysti liiketoiminta-, toiminto- ja yksikötason kontrolliprosessien valvonnasta. Kontrollien perustamisella ja yhtenäisillä testaus- ja seuranta-prosesseilla pyritään varmistamaan, että mahdolliset virheet ja poikkeamat estetään tai havaitaan ja korjataan.

Oleellinen osa sisäistä valvontaympäristöä on UPM:n tietoteknologiasovellusten ja -infrastruktuurin valvonta. Erityisten sisäisten kontrollien tavoitteena on taata UPM:n tietoteknologiatarvikaisujen luotettavuus ja tehtä-

vien eriyttäminen IT-ympäristössä.

Konsernin laskentaohjeet asettavat vaatimukset taloudelliselle raportoinnille konserni-tilinpäätöksen laatimista varten. Konsernin taloushallinto määrittelee liiketoimintaprosessien kontrollipisteet, ja sisäiset kontrollit toteutetaan taloudellisen raportoinnin kokonaisprosessissa. Säännölliset kontrollitoimenpiteet ovat oleellinen osa kuukausittaisia ja neljännesvuosittaisia raportointiprosessia. Kontrollitoimenpiteet sisältävät tarvittavat täsmäytyslaskelmat ja analyttiset tarkistukset, joilla varmistetaan raportoinnin oikeellisuudesta.

Kontrollien riskien arvioinnista ja prosessitason kontrollitestauksista saadut tulokset analysoidaan ja raportoidaan tarkastusvaliokunnalle.

Viestintä

Sisäinen valvontaprosessi dokumentoidaan ja arkistoidaan sisäisen valvonnan tietokantaan. Sisäistä valvontaprosessia tarkastellaan säännöllisesti ja sisäisiä kontrolleja muutetaan tarvittaessa. Sisäisen valvontaprosessin vastuuhenkilöt huolehtivat säännöllisestä viestinnästä ja antavat yksityiskohtaisia määritelmiä kontrollitoimenpiteistä ja tehokkaan sisäisen valvonnan minimivaatimuksista.

Seuranta

Hallitus, tarkastusvaliokunta, toimitusjohtaja, konsernin johto, konsernin talous sekä liiketoiminta-alueet ja konserniyritykset vastaavat seurannasta ja varmistavat siten sisäisen valvonnan tehokkuuden taloudellisen raportoin-

nin osalta. Riskienarviointiprosessin ja kontrollien tehokkuutta arvioidaan jatkuvasti eri tasoilla. Seurantaan ja arviointiin sisältyy kuukausittaisen ja neljännesvuosittaisen talousraporttien seuranta suhteessa budjettiin ja tavoitteisiin, tunnuslukuihin ja muihin analyttisiin menettelyihin.

Sisäiset tarkastajat seuraavat ja hyödyntävät riskien arviointia ja johdon valvontatyön testituloksia. Sisäisen valvonnan suunnitelma ja kontrollitestausten tulokset dokumentoidaan, ja ne ovat sisäisten ja ulkoisten tarkastajien sekä johdon käytettävissä vuosittain prosessin aikana. Tulokset raportoidaan tarkastusvaliokunnalle, liiketoiminnan johdolle sekä kontrolleista vastuussa oleville henkilöille.

Suorituksen arvioinnissa arvioidaan myös sisäiset kontrollit. Yhtiö- ja liiketoimintatason kontrollerit vastaavat vastuullaan olevien sisäisten kontrollien valvonnan tehokkuudesta. Itsearviointia ja -testaamista käytetään laajalti. Riippumattomat tahot testaavat säännöllisesti keskeisiä kontrolleja. Sisäinen tarkastus vertaa tarkastustyötään sisäisen valvonnan testitulosten arviointiin ja seurantaan. Ulkoiset tilintarkastajat arvioivat ja testaavat UPM:n sisäisiä kontrolleja osana tilintarkastustyötä. Havainnot ja suositukset otetaan huomioon sisäisen valvonnan ylläpito- ja kehitystyössä.

Hallitus 31.12.2011

BJÖRN WAHLROOS

Puheenjohtaja
Jäsen vuodesta 2008
Nimitys- ja hallinnointivaliokunnan puheenjohtaja
Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista

S. 1952
Kauppatiet. tri

Sampo Oyj:n konsernijohtaja 2001–2009. Mandatum Pankki Oyj:n hallituksen puheenjohtaja 1998–2000, Mandatum & Co Oyj:n toimitusjohtaja ja hallituksen varapuheenjohtaja 1992–1997 ja Suomen Yhdyspankin johtokunnan jäsen ja varatoimitusjohtaja 1985–1992. Ennen vuotta 1985 taloustieteen professori.

Sampo Oyj:n, Nordea Bank AB:n (publ) ja Hanken Svenska handelshögskolanin hallitusten puheenjohtaja.

BERNDT BRUNOW

Varapuheenjohtaja
Jäsen vuodesta 2002, varapuheenjohtaja vuodesta 2005
Henkilöstövaliokunnan puheenjohtaja
Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista

S. 1950
Dipl. ekon.

Oy Karl Fazer Ab:n toimitusjohtaja 2002–2007. Sanitec Oyj:n toimitusjohtaja 2000–2002. Yli 20 vuotta johtotehtäviä Finnppapissa ja UPM-Kymmene Oyj:ssä.

Lemminkäinen Oyj:n ja Oy Karl Fazer Ab:n hallitusten puheenjohtaja. Oy Nautor Ab:n, Hartwall Capital Oyj:n ja Hanken Svenska handelshögskolanin hallitusten jäsen.

MATTI ALAHUHTA

Jäsen vuodesta 2008
Nimitys- ja hallinnointivaliokunnan jäsen
Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista

S. 1952
Tekn. tri

KONE Oyj:n pääjohtaja vuodesta 2006 ja KONE Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2003. KONE Oyj:n toimitusjohtaja 2005–2006. Nokia Oyj:n varatoimitusjohtaja 2004, Nokia Mobile Phonesin toimitusjohtaja 1998–2003 ja Nokia Telecommunicationsin toimitusjohtaja 1993–1998.

Aalto-yliopiston säätöön hallituksen puheenjohtaja. International Institute for Management Developmentin (IMD) hallituksen jäsen.

KARL GROTFENFELT

Jäsen vuodesta 2004
Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, Nimitys- ja hallinnointivaliokunnan jäsen
Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista

S. 1944
OTK, varatuomari

Famigro Oyj:n hallituksen puheenjohtaja vuodesta 1986. A. Ahlström Osakeyhtiön palveluksessa lakiasiaintoimittajana, hallinnollisena ja paperiteollisuuden johtajana 1970–1986.

WENDY E. LANE

Jäsen vuodesta 2005
Tarkastusvaliokunnan jäsen
Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista

S. 1951
MBA (Harvard)

Amerikkalaisen sijoitusyhtiö Lane Holdings, Inc:n hallituksen puheenjohtaja vuodesta 1992. Johtajana Donaldson, Lufkin & Jenrette Securities Corp:n palveluksessa 1981–1992. Investointipankkiirina Goldman, Sachs & Co:n palveluksessa 1977–1980.

Laboratory Corporation of American ja Willis Group Holdings PLC:n hallitusten jäsen.

JUSSI PESONEN

Jäsen vuodesta 2007
Eriippumaton yhtiöstä

S. 1960
Dipl. ins.

UPM:Kymmene Oyj:n
toimitusjohtaja tammikuusta
2004 alkaen. Varatoimitus-
johtaja ja toimitusjohtajan
varamies 2001–2004.
Useita eri johtotehtäviä
paperitoimialoilla
1987–2001.

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö
Ilmarisen hallituksen
puheenjohtaja. Outokumpu
Oyj:n ja East Office of Finnish
Industries Oy:n hallitusten
jäsen. Euroopan paperiteollisu-
sjärjestö CEPI:n
(Confederation of European
Paper Industries) hallituksen
puheenjohtaja. Metsäteollisuus
ry:n hallituksen jäsen.

URSULA RANIN

Jäsen vuodesta 2006
Henkilöstövaliokunnan jäsen
Riippumaton yhtiöstä ja
merkittävistä osakkeen-
omistajista

S. 1953
Varat., dipl. ekon.

Nokia-konsernin palveluksessa
lakiasianttehtävissä
1984–2005, Nokian
lakiasianttehtäjä 1994–2005
ja vuodesta 1996 myös
hallituksen sihteeri.

Finnair Oyj:n hallituksen jäsen.

VELI-MATTI REINIKKALA

Jäsen vuodesta 2007
Tarkastusvaliokunnan jäsen
Riippumaton yhtiöstä ja
merkittävistä osakkeen-
omistajista

S. 1957
eMBA

ABB:n Prosessiautomaatio-
ryhmän johtaja, ABB Ltd
Switserlandin johtokunnan
jäsen vuodesta 2006. ABB
Process Automation
-liiketoiminta-alueen johtaja
2005. ABB-konsernin
Automation-liiketoimintaryhmän
johtaja Kiinassa 2003–2004.
ABB Drives -yhtiön johtaja
1997–2002. ABB Industryn
talousjohtaja 1994–1996.
Ennen vuotta 1994 erilaisia
tehtäviä paperi- ja pakkausteol-
lisyusyrityksissä Suomessa.

ROBERT J. ROUTS

Jäsen vuodesta 2010
Henkilöstövaliokunnan jäsen
Riippumaton yhtiöstä ja
merkittävistä osakkeenomistajista

S. 1946
Tekn. tri.

Johtaja ja Royal Dutch Shell plc:n
hallituksen jäsen 2004–2008. Shell
Groupin öljytuotteista, jalostuksesta
ja markkinoinnista vastaava johtaja
ja johtoryhmän jäsen 2003–2004.
Shell Oil Products US -toimintojen
johtaja ja Shell Oil Companyn
toimitusjohtaja 2002–2003.
Equilon Enterprises LLC:n
toimitusjohtaja 2000–2002. Useita
ylemmän johdon tehtäviä Royal
Dutch/Shell Groupin palveluksessa
Yhdysvalloissa, Kanadassa ja
Hollannissa 1971–2000.

Aegon N.V:n hallintoneuvoston
puheenjohtaja. KPN N.V:n ja Royal
DSM N.V:n hallintoneuvostojen
jäsen. Canadian Utilities Ltd:n, A.P.
Möller-Maersk A/S:n ja AECOM
Technology Corporationin hallitusten
jäsen.

Johtoryhmä ja johtajisto

Konsernin johtoryhmä koostuu toimitusjohtajasta, kolmesta liiketoimintaryhmäjohtajasta ja talous- ja rahoitusjohtajasta. UPM:n johtajiston muodostavat seuraavat henkilöt:

JUSSI PESONEN

Toimitusjohtaja
Dipl. ins.
S. 1960
Johtajiston jäsen vuodesta 2001. Konsernin johtoryhmän jäsen. UPM-Kymmenen palveluksessa vuodesta 1987

Useita eri johtotehtäviä paperitoimialoilla 1987–2001. Varatoimitusjohtaja ja toimitusjohtajan varamies 2001–2004. Toimitusjohtaja 2004–.

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hallituksen puheenjohtaja. UPM-Kymmene Oyj:n, Outokumpu Oyj:n ja East Office of Finnish Industries Oy:n hallitusten jäsen. Euroopan paperiteollisuusjärjestö CEPI:n (Confederation of European Paper Industries) hallituksen puheenjohtaja. Metsäteollisuus ry:n hallituksen jäsen.

TAPIO KORPEINEN

Talous- ja rahoitusjohtaja
Dipl. ins., MBA
S. 1963
Johtajiston jäsen vuodesta 2008. Konsernin johtoryhmän jäsen. UPM-Kymmenen palveluksessa vuodesta 2005

Erilaisia johtotehtäviä Jaakko Pöyry Consultingissa Suomessa ja Pohjois-Amerikassa 1991–1998 ja 1999–2005. A.T. Kearneyn palveluksessa Suomessa 1998–1999 ja McKinsey & Companyn palveluksessa Ruotsissa 1988–1990. UPM:n kehitysjohtaja ja strategiajohtaja 2005–2008. Energia ja sellu -liiketoimintaryhmän johtaja 2008–2010.

Pohjolan Voima Oy:n hallituksen puheenjohtaja. Teollisuuden Voima Oyj:n ja Kemijoki Oy:n hallitusten jäsen. Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman hallintoneuvoston jäsen.

HEIKKI VAPPULA

Energia ja sellu -liiketoimintaryhmän johtaja
S. 1967
Kauppat. maist.
Johtajiston jäsen vuodesta 2010. Konsernin johtoryhmän jäsen UPM-Kymmenen palveluksessa vuodesta 2006

Balance Consulting Oy:n myyntipäällikkö 1992–1993. Johdon laskentatoimen analyytikko, Nokia Oyj 1992–1996, useita johtotehtäviä Nokia Networks Oy:ssä Tanskassa, Unkarissa, Suomessa ja Isossa-Britanniassa 1996–2002, Nokia Mobile Phonesin toimitusketjun hallinnasta vastaava johtaja 2002–2006. UPM:n hankintajohtaja 2006–2010.

JYRKI OVASKA

Paperiliiketoimintaryhmän johtaja
Dipl. ins.
S. 1958
Johtajiston jäsen vuodesta 2002. Konsernin johtoryhmän jäsen. UPM-Kymmenen palveluksessa vuodesta 1984

Erilaisia johtotehtäviä Yhtyneet Paperitehtaat Oy:ssä ja UPM:n Painopaperitoimialalla 1984–2001. Toimialajohtaja, UPM:n Hieno- ja erikoispaperit 2002–2003. Toimialajohtaja, UPM:n Aikakauslehtipaperit 2004–2008.

Euroopan painopaperituottajien järjestön Euro-Graphin hallituksen puheenjohtaja. Amerikkalaisen kauppakamarin AmCham Finlandin hallituksen jäsen.

JUSSI VANHANEN

Tekniset materiaalit -liiketoimintaryhmän johtaja
Varat., MBA
S. 1971
Johtajiston jäsen vuodesta 2008. Konsernin johtoryhmän jäsen. UPM-Kymmenen palveluksessa vuodesta 1997

Finnpaperin lakimies, Samab Cian myyntipäällikkö Brasiliassa 1995–1999. Projektipäällikkö ja uusista liiketoiminnoista vastaava johtaja, UPM, Jalosteet-toimiala 1999–2001. Erilaisia johtotehtäviä UPM Raflatacissa Suomessa ja Espanjassa 2003–2005. Aluejohtaja, Aasian ja Tyynenmeren alue ja Euroopan toiminnoista vastaava johtaja, Tarratoimiala 2005–2008.

Peikko Group Oy:n hallituksen ja WWF Suomen hallintoneuvoston jäsen.

PIRKKO HARRELA

Viestintäjohtaja
Fil. maist.
S. 1960
Johtajiston jäsen vuodesta
2004. UPM-Kymmenen
palveluksessa vuodesta 1985

Viestinnän eri tehtäviä
Finnpapissa 1985–1996.
UPM:n Painopaperiteollisuuden
viestinnän johtotehtävissä
1996–2002. UPM-konsernin
viestintäjohtaja 2003–.

JUHA MÄKELÄ

Lakiasianjohtaja
OTK
S. 1962
Johtajiston jäsen vuodesta
2008. UPM-Kymmenen
palveluksessa vuodesta 2005

Erilaisia tehtäviä asianajo-
toimistoissa 1991–1996.
Erilaisissa lakimiestehtävissä
KONE Oyj:ssä 1997–2004.
UPM:n lakiasianjohtaja
2005–.

Kemijoki Oy:n hallintoneuvos-
ton jäsen.

RIITTA SAVONLAHTI

Henkilöstöjohtaja
Kauppat. maist.
S. 1964
Johtajiston jäsen vuodesta
2004. UPM-Kymmenen
palveluksessa vuodesta 2004

Henkilöstötehtäviä ABB:ssä
1990–1994. Nokia Oyj:n
Salon matkapuhelintehtaan
henkilöstöpäällikkö 1995–
2000. Raisio Yhtymä Oyj:n
henkilöstöjohtaja 2000–2001.
Elcoteq Network Oyj:n
henkilöstöjohtaja 2001–2004.

Itella Oyj:n hallituksen jäsen.

HANS SOHLSTRÖM

Yhteistyösuheteista ja
kehityksestä vastaava johtaja
Dipl. ins., kauppat. maist.
S. 1964
Johtajiston jäsen vuodesta
2004. UPM-Kymmenen
palveluksessa vuodesta 1988

Useita liiketoiminnan
kehittämiseen, markkinointiin ja
tulosyksikön johtamiseen
liittyviä tehtäviä Kymmene
Oy:ssä, Finnpapissa ja
UPM:ssä Suomessa, Ranskassa
ja Saksassa 1984–1998.
Myyntin ja markkinoinnin
johtotehtäviä UPM:ssä
1998–2007. Johtaja, Uudet
liiketoiminnat ja biopolttoaineet
2007–2008.

Saksalais-suomalaisen kauppa-
kamarin (DFHK) puheenjohtaja.
Metsäteollisuus ry:n hallituksen
varapuheenjohtaja.
Puheenjohtaja Venäjän
Pohjoisen ulottuvuuden
liiketoimintaneuvoston
metsäteollisuusyöryhmässä.

HARTMUT WURSTER

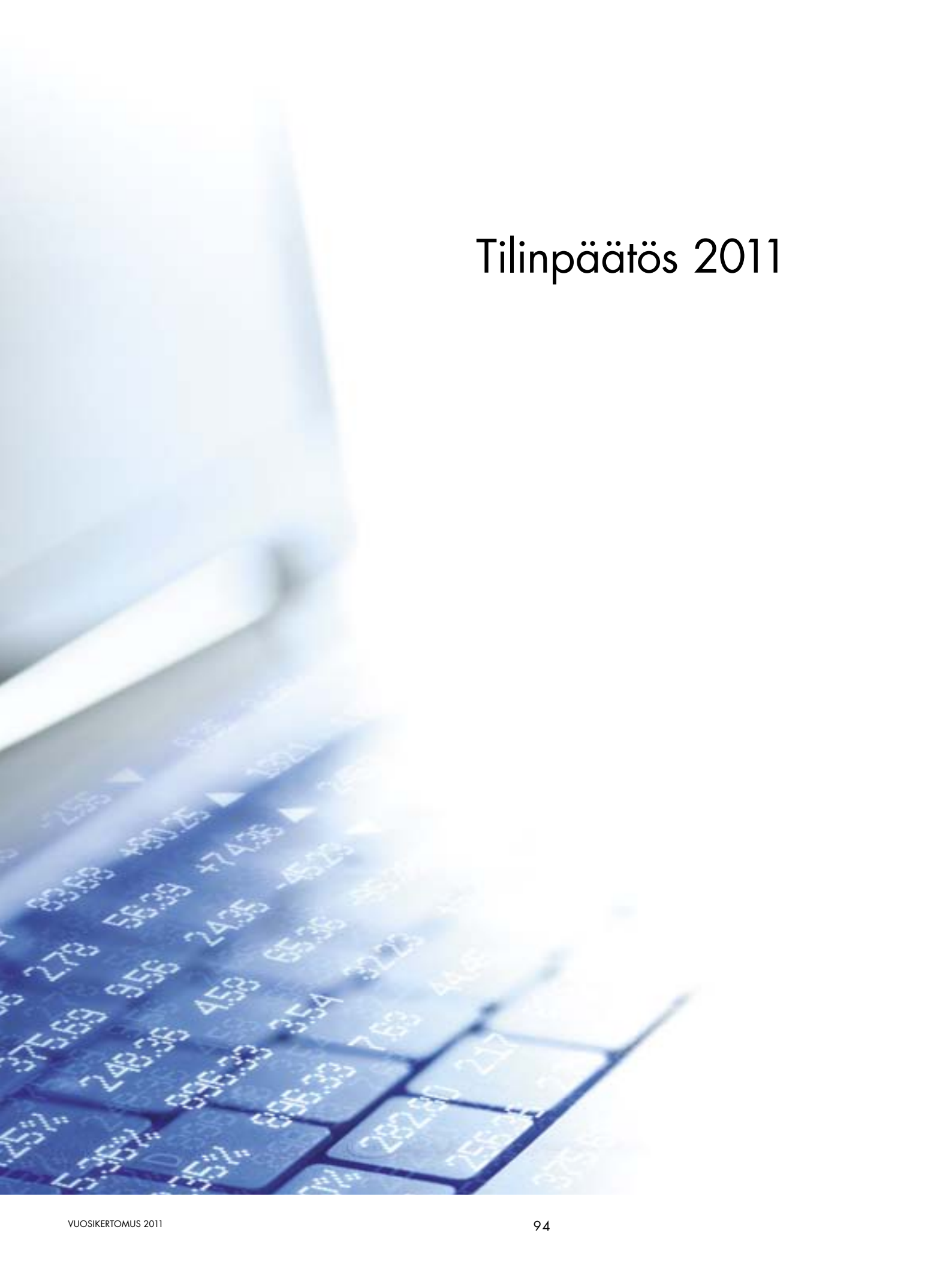
Teknologiajohtaja
Dr. (Techn.)
S. 1955
Johtajiston jäsen vuodesta
2002. UPM-Kymmenen
palveluksessa vuodesta 1987

Erilaisia tehtäviä Hamburger
AG ja Brigl & Bergmeisterin
palveluksessa Itävallassa
1982–1987. Ylimmän johdon
tehtäviä Haindl-konsernissa
1987–2001. UPM:n
Sanomalehtipaperiteollisuuden
johtaja 2002–2008.

Saksan sellu- ja paperiteollisu-
usjärjestön (VDP) hallituksen
jäsen. Saksan sellu- ja
paperiteollisuuden tutkimus- ja
kehitysinstituutin (PTS)
hallituksen puheenjohtaja.
Saksan teollisuuden energia- ja
voimalouden järjestön (VIK)
hallituksen jäsen ja vara-
puheenjohtaja.

Tilinpäätös 2011

- 96 Hallituksen toimintakertomus
- 107 Hallituksen voitonjakoehdotus

108 Konsernitilinpäätös, IFRS

- 108 Konsernin tuloslaskelma ja konsernin laaja tuloslaskelma
- 109 Konsernitase
- 110 Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista
- 111 Konsernin rahavirtalaskelma
- 112 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1	Tilinpäätöksen laatimisperusteet	20	Biologiset hyödykkeet
2	Johdon harkintaa edellyttävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja arvoihin liittyvät epävarmuustekijät	21	Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä
3	Rahoitusriskien hallinta	22	Myytavissä olevat sijoitukset
4	Segmentti-informaatio	23	Pitkäaikaiset rahoitusvarat
5	Yrityshankinnat ja -myynnit sekä rahavirtalaskelman liitetiedot	24	Muut pitkäaikaiset varat
6	Liiketoiminnan muut tuotot	25	Vaihto-omaisuus
7	Liiketoiminnan kulut	26	Myyntisaamiset ja muut saamiset
8	Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos ja hakuut	27	Oma pääoma
9	Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	28	Laskennalliset verot
10	Poistot ja arvonalentumiset	29	Eläkevelvoitteet
11	Nettovoitot myytävissä olevista sijoituksista	30	Varaukset
12	Rahoituskulut	31	Korolliset velat
13	Tuloverot	32	Muut velat
14	Tulos/osake	33	Ostovelat ja muut velat
15	Osakekohtainen osinko	34	Rahoitusinstrumentit ryhmittäin
16	Liikearvo	35	Rahoitusjohdannaiset
17	Muut aineettomat hyödykkeet	36	Tärkeimmät tytäryritykset
18	Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	37	Osakeperusteiset maksut
19	Sijoituskiinteistöt	38	Liiketoimet lähipiirin kanssa
		39	Vastuusitoumukset
		40	Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

- 154 Emoyhtiön tilinpäätös
- 160 Tietoja osakkeista
- 164 Tunnusluvut 2002–2011
- 166 Tiedot vuosineljänneksittäin 2010–2011
- 168 Tilintarkastuskertomus

Hallituksen toimintakertomus

Markkinat vuonna 2011

Vuoden 2011 alussa maailmantalouden näkymät kirkastuivat. Euroopassa talouden kokonaiskasvu kiihtyi, mutta alueen talousrakente ptyysi epävakana, sillä ydinmaissa näkyi merkkejä talouden ylikuumenemisesta ja yleisen hintatason noususta. Samalla osa alueen maista kärsi talouden hitaasta kehityksestä, korkeasta työttömyydestä ja ulkomaan velan kasvusta. Yhdysvalloissa finanssi- ja rahapolitiikan elvytystoimet maan talouden vauhdittamiseksi alkoivat vaikuttaa, mutta riski talouden heikkenemisestä säilyi. Kehittyneissä maissa talouden kasvu oli edelleen hidasta, mutta kehittyvissä maissa kasvu jatkui hyvällä tasolla. Kiinassa talouden kasvu on muuttamassa kuluttajavetoiseksi, mikä nosti inflaatiopaineita ja lisäsi tarvetta turvata vientiyriyten kilpailukykyä.

Vuoden jälkipuoliskolla maailmantalouden epävarmuutta lisäsivät euroalueen velkakriisin lisäksi Yhdysvaltojen raha- ja finanssipolitiikan vaikeudet sekä kehittyvien maiden pyrkimys hillitä inflaatiota ja valuuttojen vahvistumista.

Maailmantalouden kokonaiskasvu vuonna 2011 oli noin 4 %. Kasvua vauhdittivat kehittyvät markkinat, erityisesti Kiina. Talouskasvu Kiinassakin kuitenkin alkoi hidastua vuonna 2011, koska vienti heikkeni ja rahapolitiikka tiukennettiin.

Euro vahvistui Yhdysvaltain dollariin nähden vuoden alkupuoliskolla, mutta heikkeni vuoden lopussa noin 3 % lähtötalannetta alhaisemmalle tasolle, mikä alkoi parantaa eurooppalaisten vientiyriyten kilpailukykyä.

Vuotta 2011 leimasi kaikkien tärkeimpien raaka-aineiden kustannusten selvä nousu. Keskeisten hyödykkeiden ja raaka-aineiden, kuten kuidun, kemikaalien, öljyn ja kaasun, hinnat nousivat vuoteen 2010 nähden. Raaka-aineiden markkinahinnat olivat huipussaan vuoden 2011 kolmannella vuosineljänneksellä, mutta heikkenivät vähitellen vuoden loppua kohti.

Suomessa puuraaka-aineen kysyntä väheni selvästi edellisvuodesta. Tukki- ja kuitupuun markkinahinnat nousivat ja pysyivät pitkän aikavälin keskihintojen yläpuolella. Keski-Euroopassa puun markkinahinnat nousivat puun kysynnän kasvun ja puun energiakäytön lisääntymisen takia.

Sellun toimitukset kasvoivat globaalisti 4 % edellisvuoteen verrattuna. Kysyntä lisääntyi erityisesti Kiinassa, kun toimitukset Eurooppaan, Pohjois-Amerikkaan ja Latinalaiseen Amerikkaan vähenivät edellisvuodesta. Kysynnän kuukausivaihtelu oli suurta.

Sellun maailmanmarkkinahinnat laskivat vuoden 2010 hintoihin verrattuna. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla markkinahinnat nousivat ja olivat ennätyskorkealla kesäkuussa. Markkinatilanteen heikkenemisen vuoksi hinnat alkoivat laskea nopeasti vuoden jälkipuoliskolla.

Keräyskuidun kysyntä kasvoi maailmanlaajuisesti vuoden ensimmäisellä puoliskolla, ja hinnat nousivat kesällä 2011 ennätyslukemiin. Vuoden jälkipuoliskolla maailmantalouden heikkeneminen vähensi keräyskuidun kysyntää ja laski hintoja.

Maailmanlaajuisesti mainontaan käytetyn rahamäärän arvioidaan kasvaneen lähes 4 % vuodesta 2010. Internet-mainonta jatkoi kasvuaan koko vuoden ja tuki osaltaan myönteistä kehitystä mainon-

nan kokonaiskuluissa. Painetun mainonnan merkitys markkinointivälineenä pysyi vakana.

Graafisten paperien kysyntä väheni 4 % Euroopassa ja 6 % Pohjois-Amerikassa. Aasiassa paperin kysyntä kasvoi 2 %, vaikka maailmantalouden heikkeneminen vaikutti myös Kiinan talouteen.

Euroopassa sanoma- ja aikakauslehtipaperien hinnat nousivat 13 % vuodesta 2010. Hienopaperin hinnat nousivat 3 % koko edellisvuoteen verrattuna.

Pohjois-Amerikassa aikakauslehtipaperin markkinahinnat olivat 12 % korkeammat vuoteen 2010 verrattuna. Aasiassa hienopaperien markkinahinnat nousivat vuoden 2011 alkupuoliskolla, mutta laskivat vuoden jälkipuoliskolla.

Kuluttajakysyntää seuraava tarramateriaalimarkkina kasvaa maailmanlaajuisesti. Vähittäiskaupan kasvu aiheutui ensisijaisesti kulutustavaroiden kysynnän kasvusta Aasian, Etelä-Amerikan ja Afrikan kehittyvillä markkinoilla. Kypsillä markkinoilla kuluttajakysyntä kasvoi hieman, koska kuluttajat olivat tarkkoja hintojen suhteen talouden epävarmuuden takia. Uusien markkinoiden kasvun lisäksi kansainväliset vähittäiskauppaketjut laajensivat toimintojaan kehittyneillä ja kehittyvillä markkinoilla kattavien monikanavastrategioiden avulla.

Euroopassa vähäinen rakentaminen vuonna 2011 laski puupohjaisten materiaalien kysyntää. Rakennuslupien ja uusien asuntojen aloitusten määrä pysyi vähäisenä ja selvästi alle pitkän aikavälin keskiarvon.

Tunnuslukuja

	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	10 068	8 924
EBITDA, milj. euroa ¹⁾	1 383	1 343
% liikevaihdosta	13,7	15,0
Liikevoitto/tappio, milj. euroa	459	755
ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	682	731
% liikevaihdosta	6,8	8,2
Voitto/tappio ennen veroja, milj. euroa	417	635
ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	572	611
Kauden voitto/tappio, milj. euroa	457	561
Tulos per osake, euroa	0,88	1,08
ilman kertaluonteisia eriä, euroa	0,93	0,99
Laimennettu osakekohtainen tulos, euroa	0,87	1,08
Oman pääoman tuotto, %	6,3	8,2
ilman kertaluonteisia eriä, %	6,7	7,5
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,4	6,6
ilman kertaluonteisia eriä, %	5,8	6,4
Liiketoiminnan rahavirta per osake, euroa	1,99	1,89
Oma pääoma per osake kauden lopussa, euroa	14,22	13,64
Velkaantumisaste kauden lopussa, %	48	46
Korolliset nettovelat kauden lopussa, milj. euroa	3 592	3 286
Sijoitettu pääoma kauden lopussa, milj. euroa	12 110	11 087
Investoinnit, milj. euroa	1 179	257
Investoinnit ilman yritysostoja ja osakehankintoja, milj. euroa	340	252
Henkilöstö kauden lopussa	23 909	21 869

¹⁾ EBITDA = Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia sekä ilman biologisten hyödykkeiden arvon muutosta, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja kertaluonteisia eriä.

Tulos

Vuosi 2011 verrattuna vuoteen 2010

Vuoden 2011 liikevaihto oli 10 068 miljoonaa euroa, 13 % enemmän kuin vuoden 2010 liikevaihto 8 924 miljoonaa euroa. Liikevaihdon kasvu oli pääasiassa seurausta aiempaa korkeammista myyntihinnoista Paperi-, Tarrat- ja Vaneri-liiketoiminta-alueilla sekä hankittujen Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n sisällyttämisestä konserniin 1.8.2011 alkaen.

EBITDA oli 1 383 (1 343) miljoonaa euroa eli 13,7 % (15,0 %) liikevaihdosta.

Myyntihinnat nousivat Paperi-, Tarrat- ja Vaneri-liiketoiminta-alueilla, ja kumosivat aiempaa selvästi korkeampien muuttuvien kustannusten negatiivisen vaikutuksen. Korkeammat myyntihinnat paransivat EBITDAa noin 475 miljoonaa euroa.

Muuttuvat kustannukset nousivat selvästi vuotta aiemmasta. Puu- ja kierrätyspaperikustannukset kasvoivat noin 177 miljoonaa euroa viime vuodesta. Kemikaali- ja pinnoitekustannukset kasvoivat huomattavasti. Energiakustannukset kasvoivat noin 42 miljoonaa euroa. Myös muut muuttuvat kustannukset kasvoivat.

Toimitusmäärät Sellu-, Tarrat- ja Vaneri-liiketoiminta-alueilla kasvoivat, kun taas Energia-liiketoiminta-alueen ja sahatavaran toimitusmäärät vähenivät. Vertailukelpoiset Paperi-liiketoiminta-alueen toimitukset vähenivät. Toimitusmäärien muutoksilla oli myönteinen vaikutus EBITDAan.

Kiinteät kustannukset olivat noin 62 miljoonaa euroa korkeammat kuin viime vuonna ilman Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papierin yrityskaupan vaikutusta.

Liikevoitto oli 459 (755) miljoonaa euroa eli 4,6 (8,5) % liikevaihdosta. Kaikkiaan liikevoitto sisältää kertaluonteisia kuluja net-

tona yhteensä 223 miljoonaa euroa. Osakkuusyhtiö Pohjolan Voima Oy:n myytyä omistusosuutensa Fingrid Oyj:stä saatiin 86 miljoonan kertaluonteinen tuotto. Paperi-liiketoiminta-alueen 299 miljoonan euron kertaluonteisiin eriin sisältyy Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n hankintaan liittyvä 28 miljoonan euron kertaluonteinen tuotto sekä 29 miljoonaa euroa hankinnasta johtuvia ja siihen liittyviä menoja. Lisäksi niihin sisältyy 230 miljoonaa euroa Myllykosken ja Albbbruckin tehtaiden sulkemisiin liittyviä rakennejärjestelykuluja sekä 68 miljoonan euron poistot pitkäaikaisista varoista. Muilla liiketoiminta-alueilla kertaluonteisten erien nettokulut olivat yhteensä 10 miljoonaa euroa.

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 682 (731) miljoonaa euroa eli 6,8 (8,2) % liikevaihdosta.

Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon lisäys hakuilla vähenettynä oli 64 miljoonaa euroa verrattuna vertailuajanjakson 149 miljoonaan euroon.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista oli 82 (8) miljoonaa euroa. Tähän sisältyy 86 miljoonan euron kertaluonteinen tuotto, joka saatiin Pohjolan Voima Oy:n myytyä omistusosuutensa Fingrid Oyj:stä toisella vuosineljänneksellä.

Voitto ennen veroja oli 417 (635) miljoonaa euroa. Ilman kertaluonteisia eriä voitto oli 572 (611) miljoonaa euroa. Voitton ennen veroja sisältyy kertaluonteisena eränä 68 miljoonan euron myyntivoitto Metsä-Botnian 6,7 % osakeosuuden myynnistä toisella vuosineljänneksellä. Korkokulut ja muut rahoituskulut olivat nettona 80 (117) miljoonaa euroa. Lukuun sisältyy 25 miljoonan euron osinkotuotto Metsä-Botniasta ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Kursieroista ja käypien arvojen muutoksesta aiheutui 33 miljoonan euron tappio (4 miljoonan euron tappio).

Tuloverot olivat 40 miljoonaa euroa positiiviset (74 miljoonaa euroa negatiiviset). Kertaluonteisten erien vaikutus veroihin oli 125 (21) miljoonaa euroa positiivinen. Tähän sisältyy myös viimeisellä neljänneksellä 30 miljoonaa euroa vähentynyt laskennallinen verovelka, joka liittyy Suomen yritysverokannan muutokseen.

Tilikauden voitto oli 457 (561) miljoonaa euroa ja tulos osaketta kohti 0,88 (1,08) euroa. Ilman kertaluonteisia eriä tulos osaketta kohti oli 0,93 (0,99) euroa. Liiketoiminnan rahavirta osaketta kohti oli 1,99 (1,89) euroa.

Rahoitus

Vuonna 2011 liiketoiminnan rahavirta ennen investointeja ja rahoitusta oli 1 041 (982) miljoonaa euroa. Käyttöpääoma lisäytyi 73 (139) miljoonaa euroa.

Velkaantumisaste 31.12.2011 oli 48 % (46 %). Korollinen nettovelka oli kauden lopussa 3 592 (3 286) miljoonaa euroa.

UPM otti 1.8.2011 pitkäaikaisen 800 miljoonan euron lainan Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n hankinnan rahoittamiseksi.

UPM:n rahavarat ja käyttämättömät luottolimiitit olivat 31.12.2011 yhteensä 1,9 miljardia euroa.

Henkilöstö

Vuonna 2011 UPM:n palveluksessa oli keskimäärin 23 067 työntekijää (22 689). Vuoden alussa henkilöstön määrä oli 21 869 ja vuoden lopussa 23 909. Henkilöstön määrän kasvu oli pääasiassa seurausta Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n hankinnasta.

Lisätietoja (tilintarkastamaton) henkilöstöstä on julkaistu UPM:n vuoden 2011 vuosikertomuksessa.

Investoinnit ja omaisuuden myynnit

Vuoden 2011 investoinnit olivat 1 179 (257) miljoonaa euroa eli 11,7 (2,9) % liikevaihdosta. Ilman yritysostoja ja osakehankintoja investoinnit olivat 340 (252) miljoonaa euroa eli 3,4 (2,8) % liikevaihdosta. Operatiiviset investoinnit olivat 237 (186) miljoonaa euroa.

Tammikuussa UPM:n puuviljelmäyhtiö Forestal Oriental hankki noin 25 000 hehtaaria maata Uruguayssa. Hankintakustannus oli yhteensä noin 50 miljoonaa euroa.

Toukokuussa UPM osti BIC-konserniin kuuluvan Gumtacin tarralama-inaatin valmistus- ja leikkuutuotannon Brasiliassa.

Kesäkuussa UPM myi noin 6,7 % Metsä-Botnian osakkeista Metsä-Botnialle 141 miljoonan euron hintaan. UPM kirjasi osakekaupasta 68 miljoonan euron verovapaan myyntivoiton. Metsä-Botnian lunastamien osakkeiden mitätöinnin jälkeen UPM omistaa Metsä-Botniasta 11 %.

Heinäkuussa UPM myi venäläisen hakkuyhtiön ZAO Tihvinsky Komplexny Lespromhosin International Paperille.

Elokuussa UPM hankki Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n. Hankinnan yritysarvo oli 835 miljoonaa euroa.

Joulukuussa UPM allekirjoitti sopimuksen RFID-liiketoiminnan myynnistä SMARTRAC:lle. Vastineena kaupasta UPM saa 10,6 prosentin välillisen osuuden SMARTRAC:sta. Kauppa on tarkoitus saada päätöksen vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä.

Myllykosken ja Rhein Papierin hankinta

UPM sai Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n yrityskaupan päätökseen 1.8.2011. Sopimus julkistettiin 21.12.2010 ja EU:n komission kilpailuasioiden pääosasto hyväksyi kaupan 13.7.2011.

Myllykoski Oyj ja Rhein Papier GmbH muodostuivat kuudesta painopaperitehtaasta Saksassa ja Suomessa. Yhteenlaskettu vuotuinen paperikapasiteetti oli 2,6 miljoonaa tonnia. Kauppaan sisältyi myös 50 %:n osuus Yhdysvalloissa sijaitsevasta Madison Paper -painopaperitehtaasta sekä 0,8 %:n osuus energiayhtiö Pohjolan Voima Oy:stä. UPM sai 23.9.2011 päätökseen yrityskaupan, jossa se osti M-real Oyj:lta 35 %:n omistusosuuden Myllykoski Paper Oy:ssä.

Kaupan rahoittamiseksi UPM laski liikkeeseen 5 miljoonaa uutta osaketta, josta 4,8 miljoonaa osaketta oli suunnattu Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n omistajille. UPM on lisäksi ottanut pitkäaikaisia lainoja yhteensä 800 miljoonaa euroa.

Jos kauppa olisi toteutunut 1.1.2011, UPM:n vuoden 2011 liikevaihto olisi ollut 10 848 miljoonaa euroa ja liikevoitto 451 miljoonaa euroa (ilman kertaluonteisia eriä 674 miljoonaa euroa). Tilikauden voitto olisi ollut 439 miljoonaa euroa.

Konsernin pro forma -tunnuslukuja

Milj. euroa	Raportoitu 1-12/2011	Pro forma oikaisu	Pro forma 1-12/2011
Liikevaihto	10 068	780	10 848
EBITDA	1 383	40	1 423
Liikevoitto	459	-8	451
ilman kertaluonteisia eriä	682	-8	674
Voitto ennen veroja	417	-25	392
ilman kertaluonteisia eriä	572	-25	547
Kauden voitto	457	-18	439

Paperiliiketoiminta-alueen pro forma -tunnuslukuja

Milj. euroa	Raportoitu 1-12/2011	Pro forma oikaisu	Pro forma 1-12/2011
Liikevaihto	7 184	780	7 964
EBITDA	517	40	557
Liikevoitto	-315	-8	-323
ilman kertaluonteisia eriä	-16	-8	-24
Paperin toimitukset, 1 000 t	10 615	1 261	11 876

Rakennejärjestelyt UPM:n painopaperitoiminnan pitkän aikavälin kilpailukykyyn parantamiseksi

UPM teki Myllykoski-kaupan jälkeen laajan selvityksen painopaperitehtaidensa pitkän aikavälin kilpailukykyä. Selvityksessä arvioitiin tehtaiden tuotantotehokkuus, tuotantotekijöiden saatavuus ja kustannukset sekä lopputuotemarkkinat.

UPM julkisti 31.8.2011 suunnitelman aikakauslehtipaperikapasiteettinsa sopeuttamisesta maailmanlaajuisen asiakaskuntansa tarpeisiin. UPM käynnisti yhteistoimintaneuvottelut, jotka koskivat 1,2 miljoonan tonnin aikakauslehtipaperikapasiteetin pysyvää vähentämistä Suomessa, Saksassa ja Ranskassa sekä 110 000 tonnin sanomalehtipaperikapasiteetin sulkemista Saksassa. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy päällekkäisten toimintojen uudelleenjärjestely paperin myynnissä ja toimitusketjussa sekä globaaleissa toiminnoissa.

Työntekijöiden kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen Myllykosken paperitehdas (vuotuinen tuotantokapasiteetti 600 000 tonnia aikakauslehtipaperia) suljettiin 9.12.2011 ja Saksassa sijaitseva Ettringenin tehtaan paperikone 3 (vuotuinen tuotantokapasiteetti 110 000 tonnia sanomalehtipaperia) suljettiin pysyvästi 14.12.2011. Vuoden 2012 tammikuussa UPM ilmoitti sulkevansa pysyvästi Saksassa sijaitsevan Albrückin paperitehtaan (vuotuinen tuotantokapasiteetti 320 000 tonnia aikakauslehtipaperia) tammikuun loppuun mennessä. Paperikapasiteetin sulkemissuunnitelmat päättyivät Albrückia koskevaan päätökseen.

Ranskassa sijaitsevan Stracelin paperitehtaan (vuotuinen tuotantokapasiteetti 280 000 tonnia aikakauslehtipaperia) myyntiä tai muuta toiminnoista luopumista suunnitellaan. Myynnin odotetaan toteutuvan 12 kuukauden kuluessa järjestelyn ilmoituksesta.

Näillä toimilla henkilöstömäärä vähenee noin 1 170 henkilöllä. Suunnitelman mukaan UPM kirjasi vuoden 2011 kolmannelle ja viimeiselle neljännekselle 68 miljoonan euron käyttöomaisuuden poiston ja noin 230 miljoonan euron kustannukset. Uudelleenjärjestelyn nettokassavaikutus on noin 225 miljoonaa euroa. Vuosittaiset synergiahyödyt Myllykoski-kaupasta mukaan lukien suunnitellut toimenpiteet ovat noin 200 miljoonaa euroa.

Liiketoiminta-alueiden katsaukset

Energia

Vuosi 2011 verrattuna vuoteen 2010

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 192 miljoonaa euroa eli 45 miljoonaa euroa vähemmän kuin viime vuonna (237 miljoonaa). Liikevaihto laski 20 % ja oli 452 (567) miljoonaa euroa, josta 177 (231) miljoonaa euroa oli myyntiä konsernin ulkopuolelle. Sähkön myynti oli 8 911 (9 426) GWh.

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä laski edelliseen vuoteen verrattuna pääasiassa alemmista markkinahinnoista ja lauhdevoiman tuotannon vähenemisestä johtuen. Keskimääräinen sähkön myyntihinta laski 6 % ja oli 46,2 (48,9) euroa/MWh.

Energia	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	452	567
EBITDA, milj. euroa ¹⁾	204	236
% liikevaihdosta	45,1	41,6
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista, milj. euroa	77	7
Poistot ja arvonalentumiset, milj. euroa	-3	-6
Liikevoitto, milj. euroa	278	237
% liikevaihdosta	61,5	41,8
Kertaluonteiset erät, milj. euroa ²⁾	86	-
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	192	237
% liikevaihdosta	42,5	41,8
Toimitukset, sähkö, GWh	8 911	9 426
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	956	882
Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	20,1	26,9

¹⁾ EBITDA = Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia sekä ilman biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutosta ja hakuista, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja kertaluonteisia eriä.

²⁾ Vuoden 2011 kertaluonteinen tuotto 86 miljoonaa euroa liittyy osakkuusyhtiö Pohjolan Voima Oy:n myyntivoittoon Fingrid Oyj:n osakkeiden myynnistä.

Markkinat

Sähkön keskimääräinen spot-hinta Pohjoismaisessa sähköpörssissä oli vuoden 2011 aikana 47,0 euroa/MWh, mikä on noin 11 % viime vuotta alempi (53,1 euroa/MWh).

Öljyn ja hiilen markkinahinnat nousivat edellisvuodesta. Öljyn markkinahinta nousi vuoden 2011 aikana noin 93 Yhdysvaltain dollarista noin 127 dollariin barrelilta. Hiilidioksidin päästökauppahinta oli vuoden 2011 lopussa 7,2 euroa tonnilla eli 49 % vähemmän kuin samaan aikaan viime vuonna (14,2 euroa tonnilla).

Vuoden 2011 lopussa Pohjoismaisen sähköpörssin noteeraama sähkön termiinihintaa seuraavalle vuodelle oli 41,5 euroa/MWh eli 32 % matalampi kuin edeltävänä vuonna (61,4 euroa/MWh).

Pohjoismaiden vesivoiman kokonaistuotanto lisääntyi ajanjakson loppua kohti Norjan ja Ruotsin poikkeuksellisen suurten sademäärien vuoksi ja oli ajanjakson lopussa noin 15 % pitkäaikaisen keskiarvon yläpuolella. Suomen vesivoiman tuotanto pysyi kuitenkin 8 % pitkäaikaisen keskiarvon alapuolella.

Sellu

Vuosi 2011 verrattuna vuoteen 2010

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 423 miljoonaa euroa eli 154 miljoonaa euroa vähemmän kuin viime vuonna (577 miljoonaa).

Liikevaihto laski 3 % ja oli 1 648 (1 698) miljoonaa euroa. Toimitukset kasvoivat 3 % ja olivat 2 992 000 (2 919 000) tonnia.

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä laski edellisvuodesta pääasiassa sellun alempien myyntihintojen ja korkeampien puukustannusten vuoksi.

Sellu	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	1 648	1 698
EBITDA, milj. euroa ¹⁾	554	723
% liikevaihdosta	33,6	42,6
Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos ja hakuut, milj. euroa	7	2
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista, milj. euroa	1	-
Poistot ja arvonalentumiset, milj. euroa	-139	-148
Liikevoitto, milj. euroa	423	577
% liikevaihdosta	25,7	34,0
Kertaluonteiset erät, milj. euroa	-	-
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	423	577
% liikevaihdosta	25,7	34,0
Toimitukset, sellu, 1 000 t	2 992	2 919
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	2 396	2 473
Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	17,7	23,3

¹⁾ EBITDA = Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia sekä ilman biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutosta ja hakuista, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja kertaluonteisia eriä.

Markkinat

Vuonna 2011 sellun maailmanmarkkinahinnat laskivat vuoden 2010 hintoihin verrattuna. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla USD-määräiset markkinahinnat nousivat ja olivat ennätyskellisen korkealla kesäkuussa. Markkinatilanteen heikkenemisen vuoksi hinnat alkoivat laskea nopeasti vuoden jälkipuoliskolla.

Havupuusellun (NBSK) keskimääräinen markkinahinta oli 689 euroa tonnilla eli 2 % alempi edellisvuoteen verrattuna (704 euroa tonnilla). Vuoden lopussa havupuusellun markkinahinta oli 639 (724) euroa tonnilla.

Lehtipuusellun (BHKP) keskimääräinen markkinahinta oli 581 euroa tonnilla eli 9 % alempi edellisvuoteen verrattuna (639 euroa tonnilla). Vuoden lopussa lehtipuusellun markkinahinta oli 499 (648) euroa tonnilla.

Maailmanlaajuisesti kemiallisen sellun toimitukset kasvoivat 4 % edellisvuoteen verrattuna. Toimitukset lisääntyivät erityisesti Kiinassa, jossa ne kasvoivat 30 % vuoteen 2010 verrattuna. Toimitukset Eurooppaan, Pohjois-Amerikkaan ja Latinalaiseen Amerikkaan vähenivät edellisvuodesta. Sellutuottajien varastot kasvoivat.

Metsä ja sahat

Vuosi 2011 verrattuna vuoteen 2010

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 50 (181) miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 9 % ja oli 1 651 (1 521) miljoonaa euroa. Saha-tavaran toimitukset laskivat 3 % ja olivat 1 683 000 (1 729 000) kuutiometriä.

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä laski edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna pääasiassa biologisten hyödykkeiden käyvän arvon pienemmän nousun vuoksi. Sahojen puukustannukset olivat korkeammat ja myyntihinnat laskivat edellisvuodesta.

Biologisten hyödykkeiden (kasvava puusto) käypä arvo hakkuilla vähennettynä nousi 57 (147) miljoonaa euroa. Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon lisäys oli 129 (225) miljoonaa euroa. Puuraaka-ainekustannukset konsernin omista metsistä hakatun puun osalta olivat 72 (78) miljoonaa euroa.

Metsä ja sahat	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	1 651	1 521
EBITDA, milj. euroa ¹⁾	12	52
% liikevaihdosta	0,7	3,4
Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos ja hakkuut, milj. euroa	57	147
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista, milj. euroa	2	3
Poistot ja arvonalentumiset, milj. euroa	-21	-21
Liikevoitto, milj. euroa	52	218
% liikevaihdosta	3,1	14,3
Kertaluonteiset erät, milj. euroa ²⁾	2	37
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	50	181
% liikevaihdosta	3,0	11,9
Toimitukset, sahatavara, 1 000 m ³	1 683	1 729
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	1 812	1 709
Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	2,8	10,6

¹⁾ EBITDA = Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia sekä ilman biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutosta ja hakkuuta, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja kertaluonteisia eriä.

²⁾ Vuoden 2011 kertaluonteiset erät sisältävät 1 miljoonan euron tuoton muutoksesta Ison-Britannian eläkejärjestelyissä sekä 1 miljoonan euron tuoton rakennejärjestelyihin liittyvien varausten peruutuksista. Vuoden 2010 kertaluonteisiin eriin sisältyy 33 miljoonan euron myyntivoitto metsämaiden rasitesopimuksesta Minnesotassa. Muut kertaluonteiset erät, 4 miljoonaa euroa, liittyvät myyntivoittoon ja varausten peruutuksiin Suomen sahojen rakennejärjestelyistä.

Markkinat

Suomessa puun ostomäärät yksityismetsistä jäivät pitkän aikavälin tason alapuolelle ja laskivat 25,3 miljoonaan kuutiometriin eli 24 % vuodesta 2010 (33,2 miljoonaa). Markkinat olivat melko hiljaiset vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla, kasvoivat vuoden kolmannella neljänneksellä ja hidastuivat jälleen vuoden loppua kohti.

Puun markkinahinnat pysyivät korkeina pitkän aikavälin keskihintoihin verrattuna.

Kuitupuun markkinahinnat nousivat 2–4 % ja tukkipuun 3–8 % edellisen vuoden samaan ajanjaksoon verrattuna puulajista riippuen.

Sahatavaran kysyntä pysyi Euroopassa heikkona koko vuoden 2011 ajan taloudellisen epävarmuuden ja rakennustoiminnan vähäisyyden vuoksi.

Sahatavaran tuotantomäärät Pohjoismaissa pysyivät suurina läpi vuoden, mikä laski sahatavaran markkinahintoja vuoteen 2010 verrattuna.

Paperi

Vuosi 2011 verrattuna vuoteen 2010

Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n toiminnot ovat olleet elokuusta 2011 lähtien osa Paperi-liiketoiminta-alueita.

Liiketappio ilman kertaluonteisia eriä oli 16 miljoonaa euroa (tappio 254 miljoonaa euroa). Liikevaihto kasvoi 15 % ja oli 7 184 (6 269) miljoonaa euroa. Paperin toimitukset kasvoivat 7 % ja olivat

10 615 000 (9 914 000) tonnia. Painopaperien (sanoma- ja aikakauslehtipaperien) toimitukset kasvoivat 15 % pääasiassa Myllykoski-kaupan vuoksi. Hieno- ja erikoispaperitoimitukset laskivat 7 % viime vuodesta.

Kannattavuus parani edellisvuodesta. Aiempaa korkeammista myyntihinnoista huolimatta Paperi-liiketoiminta-alueen liiketulos oli tappiollinen muuttuneiden ja kiinteiden kustannusten nousun takia. Paperitoimitusten keskihinta euroiksi muunnettuna oli 7 % korkeampi kuin vertailuajanjaksolla.

Joulukuussa 2011 UPM lopetti tuotannon Myllykosken paperitehtaalla ja sulki pysyvästi Ettringenin paperitehtaan paperikone 3:n.

Lisäksi UPM ilmoitti aikeestaan sulkea pysyvästi Saksassa sijaitsevan Albrückin paperitehtaan. Sulkemispäätös tehtiin tammi-kuussa 2012.

Paperi	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	7 184	6 269
EBITDA, milj. euroa ¹⁾	517	275
% liikevaihdosta	7,2	4,4
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista, milj. euroa	2	1
Poistot ja arvonalentumiset, milj. euroa	-603	-527
Liikevoitto, milj. euroa	-315	-272
% liikevaihdosta	-4,4	-4,3
Kertaluonteiset erät, milj. euroa ²⁾	-299	-18
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	-16	-254
% liikevaihdosta	-0,2	-4,1
Toimitukset, sanoma- ja aikakauslehtipaperit, 1 000 t	7 071	6 123
Toimitukset, hieno- ja erikoispaperit, 1 000 t	3 544	3 791
Paperin toimitukset yhteensä, 1 000 t	10 615	9 914
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	5 437	5 465
Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	-0,3	-4,6

¹⁾ EBITDA = Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia sekä ilman biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutosta ja hakkuuta, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja kertaluonteisia eriä.

²⁾ Vuoden 2011 kertaluonteiset erät sisältävät Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n hankinnasta johtuvan 28 miljoonan euron kertaluonteisen tuoton sekä hankintaan liittyviä ja muita hankintakuluja yhteensä 29 miljoonaa euroa. Lisäksi kertaluonteiset erät sisältävät 5 miljoonan euron tuoton muutoksesta Ison-Britannian eläkejärjestelyissä, lähinnä Myllykosken ja Albrückin tehtaiden sulkemisiin liittyviä rakennejärjestelykuluja yhteensä 298 miljoonaa euroa, josta pitkäaikaisen varojen arvonalennuksien osuus oli 68 miljoonaa euroa ja 5 miljoonaa euroa muita rakennejärjestelykuluja. Vuoden 2010 kertaluonteiset erät sisältävät 4 miljoonaa euroa Myllykosken yrityskauppaan liittyviä kuluja, sekä nettona 14 miljoonaa euroa rakennejärjestelykuluja, joista arvonalennusten palautuksia 3 miljoonaa euroa.

Markkinat

Vuonna 2011 painopaperien kysyntä Euroopassa laski noin 3 % ja hienopaperien kysyntä 4 % viimevuotisesta. Pohjois-Amerikassa aikakauslehtipaperien kysyntä oli 7 % alempi kuin vuosi sitten. Aasiassa hienopaperien kysyntä kasvoi.

Euroopassa painopaperien hinnat nousivat vuoden 2011 aikana noin 13 % viime vuodesta. Hienopaperin hinnat olivat noin 3 % korkeammat kuin viime vuonna.

Pohjois-Amerikassa aikakauslehtipaperin keskihinnat Yhdysvaltain dollareina olivat 12 % korkeammat viimevuotiseen verrattuna. Aasiassa hienopaperien markkinahinnat nousivat vuoden alkupuoliskolla ja laskivat jälkipuoliskolla.

Tarrat

Vuosi 2011 verrattuna vuoteen 2010

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 68 (87) miljoonaa euroa.

Liikevaihto kasvoi 5 % ja oli 1 150 (1 100) miljoonaa euroa.

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä laski edellisvuodesta pääasiassa huomattavasti kasvaneiden raaka-ainekustannusten vuoksi.

Tarralaminaattien myyntihinnat paikallisissa valuutoissa nousivat selvästi edellisvuodesta, mikä ei kuitenkaan kompensoinut raaka-ainekustannusten nousua.

Toukokuussa UPM osti BIC-konserniin kuuluvan Gumtacin tarralaminaatin valmistus- ja leikkuutuotannon Brasiliassa.

Tarrat	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	1 150	1 100
EBITDA, milj. euroa ¹⁾	101	123
% liikevaihdosta	8,8	11,2
Poistot ja arvonalentumiset, milj. euroa	-33	-34
Liikevoitto, milj. euroa	68	88
% liikevaihdosta	5,9	8,0
Kertaluonteiset erät, milj. euroa ²⁾	-	1
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	68	87
% liikevaihdosta	5,9	7,9
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	486	509
Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	14,0	17,1

¹⁾ EBITDA = Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia sekä ilman biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutosta ja hakkuita, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja kertaluonteisia eriä.

²⁾ Vuoden 2011 kertaluonteiset erät sisältävät 2 miljoonaa euroa Euroopan toimintojen rakennejärjestelykuluja sekä 2 miljoonan euron tuoton muutoksesta Ison-Britannian eläkejärjestelyissä. Vuoden 2010 kertaluonteiset erät sisältävät 2 miljoonaa euroa arvonalennusten palautuksia ja 1 miljoonaa euroa rakennejärjestelykuluja.

Markkinat

Vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla tarralaminaattien kysyntä Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa kasvoi hieman edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Tarralaminaattien kysyntä vaihteli vuoden 2011 jälkimmäisellä puoliskolla ja heikkeni erityisesti Euroopassa.

Aasian ja Latinalaisen Amerikan nopeasti kasvavilla kuluttajamarkkinoilla kasvu jatkui koko vuoden, mutta oli maltillisempaa kuin edellisenä vuonna.

Vuotta 2011 leimasi kaikkien tärkeimpien raaka-aineiden kustannusten selvä nousu. Kustannusten nousu oli huipussaan vuoden 2011 kolmannella vuosineljänneksellä, mutta heikkeni vähitellen vuoden loppua kohti.

Vaneri

Vuosi 2011 verrattuna vuoteen 2010

Liiketappio ilman kertaluonteisia eriä oli 0 miljoonaa euroa (tappio 18 miljoonaa euroa). Liikevaihto kasvoi 8 % ja oli 376 (347) miljoonaa euroa. Vanerin toimitusmäärät kasvoivat 3 % ja olivat 656 000 (638 000) kuutiometriä.

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä nousi edellisvuodesta kasvaneiden myyntihintojen ja toimitusmäärien ansiosta.

Toukokuussa 2011 UPM myi Lohjan viilutehtaan tehtaansa operatiiviselle johdolle. Viilutehtaan tuotantokapasiteetti on noin 14 000 kuutiometriä koivuviilua vuodessa.

UPM julkisti syyskuussa suunnitelman vaneriliiketoiminnan uudelleenjärjestelystä Suomessa. Myös myyntiverkostossa tehtiin organisaatiomuutoksia.

Vaneri	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	376	347
EBITDA, milj. euroa ¹⁾	18	1
% liikevaihdosta	4,8	0,3
Poistot ja arvonalentumiset, milj. euroa	-18	-19
Liikevoitto, milj. euroa	-7	-17
% liikevaihdosta	-1,9	-4,9
Kertaluonteiset erät, milj. euroa ²⁾	-7	1
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	0	-18
% liikevaihdosta	0,0	-5,2
Toimitukset, vaneri, 1 000 m ³	656	638
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	253	243
Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	0,2	-7,4

¹⁾ EBITDA = Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia sekä ilman biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutosta ja hakkuita, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja kertaluonteisia eriä.

²⁾ Vuoden 2011 kertaluonteisiin eriin sisältyy 4 miljoonan euron kulut Suomen toimintojen rakennejärjestelystä ja 3 miljoonaa euroa omaisuuden nettomyyntitappioita. Vuoden 2010 kertaluonteiset tuotot sisältävät myyntivoittoa 1 miljoonaa euroa, liittyen omaisuuden myyntiin Suomessa.

Markkinat

Vanerin kysyntä kasvoi Euroopassa vuoden 2011 aikana, mutta jäi edelleen alle taantumaa edeltäneen tason.

Kysyntä kasvoi erityisesti teollisissa loppukäyttökohteissa, kuten kuljetuksessa. Teollisuuden loppukäytön osalta kysyntä kasvoi vuoden kolmannen neljänneksen loppuun asti ja laski viimeisellä neljänneksellä pääasiassa vähentyneen rakennustoiminnan takia. Jakeluliiketoiminnassa kysyntä kasvoi vuoden alkupuoliskolla, mutta pieneni toisella vuosipuoliskolla taloustilanteen epävarmuuden heijastuttua myös Euroopan rakennuslalle.

Vanerin markkinahinnat nousivat edellisvuodesta.

Muu toiminta

Muu toiminta sisältää konsernin kehitysryhmät (RFID-tunnisteet, puumuovikomposiittisyksiköt ProFi, biopoltoaineet), logistiikkapalvelut ja konsernin palvelutoiminnot.

Vuosi 2011 verrattuna vuoteen 2010

Liiketappio ilman kertaluonteisia eriä oli 35 miljoonaa euroa (tappio 79 miljoonaa euroa). Liikevaihto oli 188 (178) miljoonaa euroa.

UPM ilmoitti joulukuussa aikovansa myydä RFID-etätunnisteliiketoimintansa hollantilaiselle SMARTRACille. Kaupan arvioitu toteutusaika on vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä.

Muu toiminta	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	188	178
EBITDA, milj. euroa ¹⁾	-23	-67
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista, milj. euroa	-	-3
Poistot ja arvonalentumiset, milj. euroa	-11	-10
Liikevoitto, milj. euroa	-40	-76
Kertaluonteiset erät, milj. euroa ²⁾	-5	3
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	-35	-79
Sijoitettu pääoma (keskimäärin), milj. euroa	287	278
Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	-12,2	-28,4

¹⁾ EBITDA = Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia sekä ilman biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutosta ja hakkuita, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja kertaluonteisia eriä.

²⁾ Vuoden 2011 kertaluonteiset erät sisältävät 5 miljoonan euron kulut rakennejärjestelyistä. Vuoden 2010 kertaluonteiset tuotot muodostuvat pääosin 3 miljoonaa euron myyntivoitosta, liittyen omaisuuden myyntiin Suomessa.

Näkymät vuodelle 2012

Maailmantalouden kasvun odotetaan jatkuvan vuonna 2012. Euroopassa velkakiiriin jatkuminen lisää talouskehityksen epävarmuutta. Talousasiantuntijoiden mukaan euroalueella on odotettavissa lievä taantuma vuoden ensimmäisinä kuukausina.

UPM:n liiketoimintojen markkinaolosuhteiden ennustetaan pysyvän vakaina. Vaikka kysyntä heikkeni vuoden 2011 jälkipuoliskolla, kausivaihtelut huomioon ottaen UPM:n tuotteiden kysynnän ja hintatason arvioidaan säilyvän pääosin ennallaan vuoden 2012 alkupuolella verrattuna vuoden 2011 loppupuoleen.

Kustannustason odotetaan laskevan vuoden alkupuolella vuoden 2011 viimeiseen neljännekseen verrattuna. Raaka-aineiden markkinahinnat alkoivat laskea vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä ja tämän seurauksena kustannusten arvioidaan hieman laskevan vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä vuoden 2011 viimeiseen neljännekseen verrattuna. Myllykoski-kaupan ja siihen liittyvien rakennejärjestelyjen kustannussynergiaetujen odotetaan hyödyntävän yhtiötä vuoden 2012 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen.

Vuoden 2012 ensimmäisen puoliskon liikevoiton ilman kertaluonteisia eriä arvioidaan säilyvän suunnilleen vuoden 2011 loppupuoliskon tasolla.

Investointien arvioidaan vuonna 2012 olevan noin 350 miljoonaa euroa.

UPM:n vesivoiman tuotannon määrän arvioidaan vuoden alussa säilyvän verrattain hyvällä tasolla. Sähkön keskimääräisen myyntihinnan odotetaan alkaneen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä pysyvän lähes samalla tasolla kuin vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä.

Sellun toimitusten odotetaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kasvavan viime vuoden viimeiseen neljännekseen verrattuna. Sellun markkinahintojen arvioidaan olleen alimmillaan vuoden 2011 lopussa. UPM:n sellun toimitusten keskihinnan odotetaan hieman laskevan alkaneen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä viime vuoden viimeisen neljänneksen hinnanlaskujen seurauksena.

Sahatavaran heikon markkinatilanteen odotetaan jatkuvan. UPM pyrkii vastaamaan markkinatilanteeseen sulkemalla tuotantolaitoksiaan väliaikaisesti.

Euroopassa graafisten paperien kysynnän arvioidaan vuoden alussa hieman laskevan viime vuodesta. Aasiassa kysynnän odotetaan jatkuvan vakaana. UPM:n paperitoimitusten määrän arvioidaan vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä laskevan kausivaihtelun johdosta viime vuoden viimeiseen neljännekseen verrattuna. UPM:n toimittaman paperin keskihinnan euroiksi muunnettuna odotetaan alkaneen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä pysyvän viime vuoden viimeisen neljänneksen tasolla. Joulukuussa 2011 ja tammikuussa 2012 UPM sulki pysyvästi sanoma- ja aikakauslehtipaperien tuotantokapasiteetistaan yhteensä miljoona tonnia.

Tarralaminaattien toimitusten odotetaan vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä pysyvän lähes ennallaan viime vuoden viimeiseen neljännekseen verrattuna. Myyntihintojen paikallisissa valuutoissa arvioidaan säilyvän vakaina ja muuttuvien kustannusten laskevan viime vuoden viimeiseen neljännekseen verrattuna.

Vanerin toimitusmäärien odotetaan pysyvän vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä lähes ennallaan viime vuoden viimeiseen neljännekseen verrattuna. Myyntihintojen arvioidaan pysyvän vuoden 2011 viimeisen neljänneksen tasolla.

Osakkeet

Yhtiöllä on yksi osakesarja. Yhtiön osakkeisiin ei liity erityisehtoja lukuun ottamatta yhtiöjärjestyksen lunastusvelvollisuuslauseketta, mitä on selvitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 27. Tiedot suurimmista osakkeenomistajista sekä omistajien jakautumasta omistajaryhmittäin ja osakeomistuksen määrän mukaan on esitetty tilinpäätöksen kohdassa Tietoja osakkeista.

Yhtiö on osallisena eräissä sopimuksissa, jotka koskevat sen resursseihin liittyviä liiketoimintoja, joissa on määräyksiä sen varalta, että yhtiön määräysvalta vaihtuu. Toimitusjohtajan ja johtajiston jäsenten sopimukseen sisältyy yhtiön liittyvän määräysvallan muutos julkisen ostotarjouksen seurauksena. Toimitusjohtajan ja johtajiston sopimuksia on selvitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 7.

Hallituksen oikeudesta laskea liikkeeseen ja hankkia omia osakkeita sekä sääntöjä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta on käsitelty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 27.

Vuonna 2011 UPM:n osakkeiden vaihto NASDAQ OMX Helsingin pörsissä oli yhteensä 8 835 (8 243) miljoonaa euroa. Tämä on arviolta noin kaksi kolmasosaa kaikesta UPM:n osakkeilla tehdystä kaupankäynnistä. Osakkeen ylin noteeraus oli 15,73 euroa huhtikuussa ja alin 7,34 euroa marraskuussa.

UPM:n osaketalletustodistuksilla (American Depositary Share, ADS) käydään kauppaa Yhdysvaltain over-the-counter-markkinoilla (OTC).

7.4.2011 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen hankkimaan enintään 51 000 000 yhtiön omaa osaketta. Valtuutus on voimassa 18 kuukautta yhtiökokouksen päätöksestä lukien.

Varsinainen yhtiökokous muutti yhtiön osakeoptioiden 2007 ehtoja siten, että optio-oikeuksien nojalla voidaan merkitä joko yhtiön uusia tai jo olemassa olevia osakkeita. Hyväksytyt muutokset vaikuta osakkeiden kokonaismäärään, joka voidaan merkitä tai hankkia osakeoptioiden perusteella.

22.3.2010 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään osakeannista ja/tai yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakkeisiin oikeuttavien erityisten oike-

uksien antamisesta seuraavin ehdoin: (i) Valtuutuksen nojalla hallitus voi antaa uusia osakkeita ja luovuttaa yhtiön hallussa olevia omia osakkeita enintään 25 000 000 kappaletta. Tähän lukuun sisältyvät myös ne osakkeet, jotka voidaan saada erityisten oikeuksien nojalla. (ii) Uudet osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet voidaan antaa ja yhtiöllä olevat omat osakkeet luovuttaa yhtiön osakkeenomistajille siinä suhteessa, kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla. Valtuutus on voimassa 22.3.2013 saakka.

Myllykosken yrityskauppaan liittyen UPM päätti viiden miljoonan osakkeen suunnatusta osakeannista. Nämä osakkeet rekisteröitiin Kaupparekisteriin 3.8.2011. Osana Myllykoski-yrityskauppaan liittyviä sopimusjärjestelyjä uusista osakkeista yhteensä 211 481 UPM:n osaketta palautettiin vastikkeetta UPM:n haltuun.

UPM:llä on kolme optiosarjaa, jotka oikeuttavat haltijansa merkitsemään yhteensä enintään 15 000 000 yhtiön osaketta. Optio-ohjelmien 2007A-, 2007B- ja 2007C -optiot oikeuttavat merkitsemään yhteensä enintään 5 000 000 osaketta.

Edellä mainittujen lisäksi hallituksella ei ole muita voimassa olevia osakeantivaltuuksia eikä vaihtovelkakirjalainojen tai optio-oikeuksien liikkeeseenlaskuvaltuuksia.

Kaupparekisteriin merkitty osakkeiden kokonaismäärä 31.12.2011 oli 524 972 838. Antivaltuutuksen ja optio-oikeuksilla tehtävien merkintöjen seurauksena osakkeiden lukumäärä voi nousta enimmillään 559 970 088 osakkeeseen.

Vuonna 2011 300 osaketta merkittiin optio-ohjelman 2007A kautta ja 2 450 osaketta optio-ohjelman 2007B kautta.

2007B-optio-oikeudet on listattu NASDAQ OMX:n Helsingin pörssissä 3.10.2011 alkaen.

Kauden lopussa yhtiön hallussa oli 211 481 omaa osaketta.

Yhtiön johto

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 7.4.2011 hallitukseen valittiin uudeen seuraavat yhdeksän jäsentä: Matti Alahuhta, Berndt Brunow, Karl Grotenfelt, Wendy E. Lane, Jussi Pesonen, Ursula Ranin, Veli-Matti Reinikkala, Robert J. Routs ja Björn Wahlroos.

Hallituksen jäsenten toimikausi kestää seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen loppuun.

Hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan uudelleen hallituksen puheenjohtajaksi Björn Wahlroosin ja varapuheenjohtajaksi Berndt Brunowin.

Lisäksi hallitus valitsi jäsenistään uudelleen tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi Karl Grotenfeltin ja jäseniksi Wendy E. Lanen ja Veli-Matti Reinikkalan. Henkilöstövaliokuntaan valittiin uudelleen puheenjohtajaksi Berndt Brunow ja jäseniksi Ursula Ranin ja Robert J. Routs. Lisäksi nimitys- ja hallinnointivaliokuntaan valittiin uudelleen puheenjohtajaksi Björn Wahlroos ja jäseniksi Matti Alahuhta ja Karl Grotenfelt.

Riita-asiat ja muut kanteet

UPM on osakkaana rakenteilla olevassa Suomen viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa, osakkuusyhtiönsä Pohjolan Voima Oy:n kautta. Pohjolan Voima Oy on Teollisuuden Voima Oy:n ("TVO") enemmistöosakas 58,47 %:n omistusosuudella. UPM:n epäsuora osuus Olkiluoto 3:n kapasiteetista on noin 30 %.

Alkuperäinen sovittu voimalan käynnistysaika oli kesä 2009, mutta rakentaminen on viivästynyt. AREVA-Siemens vastaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta kiinteähintaisen avaimet käteen -sopimuksen perusteella. Yhtiö on arvioinut TVO:lle, että yksikkö aloittaa sähköntuotannon elokuussa 2014.

TVO:n mukaan AREVA-Siemens aloitti joulukuussa 2008 Olkiluoto 3:n viivästymistä ja siihen liittyviä kustannuksia koskevan välimiesmenettelyn. Kesäkuussa 2011 AREVA-Siemens toimitti päivitetyn kannekirjelmän, johon sisältyy määrältään päivitetty ja yksilöity vaatimus välillisine kustannuksineen ja viivästyskorkoineen. Päivitetty rahamääräinen vaatimus on yhteensä noin 1,9 miljardia euroa. TVO on todennut laitostoimittajan vaateen perusteettomaksi. Vastavasti TVO toimitti huhtikuussa 2009 vastavaatimuksen kuluista ja tappioista, joita TVO kärsii viivästymisestä ja muista virheistä toimitajan takia. TVO:n vastavaatimuksen arvo oli noin 1,4 miljardia euroa. TVO päivittää vastavaatimuksensa välimiesmenettelyn aikana. Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia ja osapuolten vaatimusten määrät voivat vielä muuttua.

Uruguayssa on vireillä Fray Bentosin sellutehtaaseen liittyvä riita-asia Uruguayn hallitusta vastaan.

Metsähallitus nosti 31.3.2011 vahingonkorvauskanteen UPM:ää ja kahta muuta suomalaista metsäyhtiötä vastaan. Kanne liittyi Markkinaoikeuden 3.12.2009 antamaan päätökseen, jossa vastaajien todettiin syyllistyneen kilpailusääntöjen rikkomiseen raakapuunmarkkinoilla. Metsähallitus vaatii tällä hetkellä yhteisvastuullisesti kolmelta yhtiöltä yhteensä pääomaltaan enintään 159,4 miljoonan euroa, josta vaihtoehtoisesti erikseen UPM:ltä 22,6 miljoonan euron vahingonkorvausta Metsähallitukselle syntyneestä väitetyistä vahingosta mainituissa kilpailurikkomuksissa. Pääomaan liittyvien vaateiden lisäksi Metsähallitus esittää arvonlisäveroon ja korkoihin liittyviä vaatimuksia. Vuoden 2011 lopussa 52 suomalaista kuntaa, seurakuntaa, yksityishenkilöä ja yhtiötä toimittivat vahingonkorvauksiin, arvonlisäveroon ja korkoihin liittyviä kanteita UPM:ää ja kahta muuta suomalaista metsäyhtiötä vastaan. Nämä kanteet ovat pääomaltaan yhteensä 44,4 miljoonaa euroa, josta kantajat vaativat vaihtoehtoisesti erikseen UPM:ltä 22,1 miljoonaa euroa. Lisäksi eräät yksityishenkilöt ja yhtiöt ovat toimittaneet vahingonkorvauksiin, arvonlisäveroon ja korkoihin liittyviä kanteita UPM:ää ja kahta muuta suomalaista metsäyhtiötä vastaan. Näiden kanteiden yksityiskohdat eivät ole vielä UPM:n tiedossa. UPM pitää vaatimuksia täysin perusteettomina.

UPM ei ole kirjannut varauksia näihin kanteisiin liittyen.

Riskit Riskienhallinta

UPM:ssä riskienhallinnalla tarkoitetaan systemaattisia ja ennakoivia toimia, joilla analysoidaan ja hallitaan liiketoimintoihin liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia.

UPM siirtää riskejä omalta vastuultaan vakuutusjärjestelyillä, mikäli riskien suuruus ylittää UPM:n riskinkantokyvyn. Vakuutusedot rajoittavat vakuutusten kattavuutta.

Alla on lueteltu merkittävimmät riskit, jotka saattavat heijastua olennaisesti UPM:n liiketoimintaan ja taloudelliseen tulokseen. Ne on luokiteltu strategisiin, operatiivisiin, rahoitus- ja vahinkoriskeihin.

Strategiset riskit

Kilpailu. Energian, sellun, sahatavaran, paperin, tarratuotteiden ja vanerin markkinat ovat hyvin kilpaillut. Voimakas kilpailu on johtanut hintapaineisiin UPM:n tärkeimmillä liiketoiminta- ja markkina-alueilla ja aiheuttanut yhtiön katteisiin poikkeuksellisen suuria vaihteluja.

Paperin kysyntä. Paperi- ja metsäteollisuuden tuotteiden markkinat ovat sykliset. Niille ovat tyypillisiä jaksot, jolloin kysyntä ja tarjonta ovat epätasapainossa. Paperi- ja metsäteollisuuden tuotteiden hinnat voivat tällöin vaihdella huomattavastikin. UPM:n graafisten paperien kysynnä päämarkkinoilla kysynnän odotetaan laskevan pitkällä aikavälillä. Paperiteollisuuden on tällöin sopeutettava tuotantoon myös sulkemalla kapasiteettia. Aasiassa ja muilla kasvumarkkinoilla graafisten paperien kysynnän odotetaan edelleen kasvavan. Näille markkinoille rakennetaan tai suunnitellaan myös uutta tuotantokapasiteettia, mikä osaltaan koventaa kilpailua vientimarkkinoilla.

Kuluttajien käyttäytymisen muutokset. Painetussa mediassa, kuten aikakauslehdissä, sanomalehdissä, luetteloissa ja mainoksissa, käytettävää paperia koskevat kuluttajien odotukset ovat tulleet vaativammiksi ja vaihtelevammiksi. Painettu mainonta on edelleen yksi tärkeimmistä paperin kysyntää ohjaavista tekijöistä. Tietokoneiden ja uusien sähköisten viestimien käytön lisääntyminen vaikuttaa paperin kulutustottumuksiin tulevaisuudessa. Tämä kehitys asettaa paineita painetun median asemalle keskeisenä mainontakanavana. Kuluttajien lisääntynyt ympäristötietoisuus saattaa myös vaikuttaa UPM:n tuotteiden kulutukseen sekä myönteisesti että kielteisesti tuotealueesta riippuen.

Fuusiot ja yritysostot. Paperi- ja metsäteollisuudessa voi tulevaisuudessa tapahtua fuusioita, jotka johtuvat osittain halusta alentaa kustannuksia ja parantaa asiakaspalvelua. Fuusioiden ja yritysostojen riskit liittyvät muun muassa siihen, pystytäänkö hankitun yrityksen toiminta ja henkilöstö integroimaan onnistuneesti sekä saavutaan yritysoston liikeloudelliset tavoitteet.

Liiketoimintaportfolion sopivuus. UPM:n nykyisessä liiketoimintaportfoliossa korostuvat paperituotteet, joiden osuus UPM:n liikevaihdosta vuonna 2011 oli noin 70 %. Laaja tuotevalikoima ja toiminnan maantieteellinen kattavuus yhdistettynä konsernin resursseihin, kuten energian, sellun ja kuidun tuotanto, on suunniteltu varmistamaan liiketoiminnan kannattavuus myös tulevaisuudessa. Muilla liiketoiminta-alueilla on metsäteollisuuden kanssa yhteisiä piirteitä, joten UPM uskoo, että sen tuotevalikoima kokonaisuudessaan ja toiminnan maantieteellinen kattavuus täyttävät tällä hetkellä kannattavan liiketoiminnan tarpeet.

Suurimpien asiakkaiden merkitys. UPM myy osan tuotteistaan useille pääasiakkaille, kuten eräille isoille painotaloille ja paperitukuliikkeille. Suurimman asiakkaan osuus UPM:n liikevaihdosta vuonna 2011 oli noin 3 %. Kymmenen suurimman asiakkaan osuus UPM:n liikevaihdosta oli noin 14 %.

Ympäristösäännökset. UPM:n on noudatettava monenlaisia ympäristölakeja ja -määräyksiä. Sen ympäristöprosessit ja -hallinto perustuvat lakien ja määräysten noudattamiseen kaikilta osin. Yhtiö tekee jatkuvasti ympäristöön liittyviä investointeja, auditointeja ja mittauksia. UPM ei tällä hetkellä ole osallisena merkittävässä juridisissa menettelyissä, jotka liittyvät ympäristöasioihin. Huomattavien ympäristöön liittyvien kustannusten ja vastuiden riski liittyy kuitenkin olennaisesti teolliseen toimintaan.

Poliittiset riskit. UPM:llä on tuotantolaitoksia kehittyvillä markkinoilla, kuten Uruguayssa, Kiinassa ja Venäjällä. Näiden markkinoiden poliittiset, taloudelliset ja lainsäädännölliset järjestelmät eivät ehkä ole yhtä hyvin ennakoitavissa kuin maissa, joissa instituutiokenteet ovat vakiintuneemmat ja pysyvämmät. Myös investointeihin tai hankintoihin voi näissä maissa kohdistua muita riskejä ja epävarmuustekijöitä, kuten epäedullinen verotuskohtelu, kaupan rajoitukset, inflaatio, valuuttavaihtelut ja kansallistaminen. Kehittyvien markkinoiden osuus oli vuonna 2011 noin 18 % konsernin liikevaihdosta.

Operatiiviset riskit

Merkittävien tuotantopanosten saatavuus ja hinta. Ulkopuoliset toimittajat toimittivat vuonna 2011 noin 84 % UPM:n käyttämästä puusta. Muut tuotantopanokset, kuten kemikaalit, täyteaineet ja keräyspaperi, hankitaan ulkopuolisilta toimittajilta. Merkittävimpien tuotantopanosten toimituskatkot vaikuttaisivat valmistustoimintaan. Seurauksena voisi olla esimerkiksi tuotannon keskeyttäminen tai vähentäminen, tuotevalikoiman muuttaminen, merkittävimpien tuotantopanosten hinnankorotukset tai puun saatavuus- ja hintavaihtelut. On myös epävarmaa, kuinka EU:n ehdotettu energiapaketti tulee vaikuttamaan kuidun ja energian saatavuuteen tai hintaan.

Liikekumppanit. UPM työskentelee nykyisin monien liikekumppanien kanssa ilman määräysvaltaa strategisesta suunnasta ja liiketoiminnasta. Erittäin kilpailtu markkinatilanne ja esimerkiksi biopolttoainien ja bioenergian kehitystyö on omiaan lisäämään liikekumppanien merkitystä korkeamman tehokkuuden saavuttamisessa. Liikekumppanit voivat kuitenkin aiheuttaa kannattavuusriskejä, esimerkiksi kumppanuusyhtiön sisällä tapahtuvien muutosten kautta tai yhteisyhtiötoimintamuutosten vuoksi.

Kyky hankkia ja pitää palveluksessa ammattitaitoista työvoimaa. Kasvun jatkuminen ja toiminnan tehokkuuden parantaminen edellyttävät ammattitaitoisia työntekijöitä. Koska ei ole varmaa, että tulevaisuudessa saadaan riittävästi ammattitaitoista työvoimaa, UPM arvioi jatkuvasti työhönotto-, palkkaus- ja urakehityskäytäntöjään ja valittujen toimenpiteiden avulla yhtiö pystyy palkkaamaan ja pitämään palveluksessaan ammattitaitoisia ihmisiä.

Rahoitusriskit

Vaihtokurssien ja korkojen muutokset. Altistuminen valuuttariskeille vaikuttaa ensisijaisesti vientitoimintaan siltä osin kuin liikevaihto on muuna valuuttana kuin siinä, jossa tuotantokustannukset syntyvät. Osa UPM:n myynnistä ja ostosta on muuna valuuttana kuin euroina (lähinnä Yhdysvaltojen dollareina ja Englannin puntina). Vaihtokurssien vaihteluille altistumisen hallitsemiseksi yhtiö seuraa tilannetta tarkasti. Samanaikaisesti yhtiö suojautuu riskeiltä erilaisten rahoitusinstrumenttien avulla, kuten käyttämällä valuuttatermiinisopimuksia ja valuuttavaihtosopimuksia. Myös korkojen muutokset voivat vaikuttaa huomattavasti yhtiön sellaisen omaisuuden (esimerkiksi biologisten hyödykkeiden) arvoihin, jotka arvostetaan käypään arvoon.

Pääoman ja likviditeetin saatavuus. UPM:n pääoman saatavuus riippuu rahoitusmarkkinoilla vallitsevista olosuhteista ja konsernin taloudellisesta tilanteesta. Mikäli jompikumpi näistä tekijöistä huononee dramaattisesti, pääoman hinta ja saatavuus voivat vaarantua. Näiden riskien toteutumismahdollisuuksia lieventää UPM:llä oleva likviditeettireservi, joka muodostuu vahvistetuista monivuotisista lainalimiteistä.

Maksukyvyttömyys. Tuotteiden myyntiin liittyy riski, että asiakkaat eivät maksa tuotteita tai täytä muita velvoitteitaan. UPM seuraa ja pyrkii minimoimaan asiakkaiden luottoriskejä useiden ohjelmien avulla. Vakuutukset kattavat valtaosan myyntisaatavista.

Lisätietoja rahoitusriskeistä ja pitkäaikaisten lainojen erääntymis-aikataulusta on konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa 3 ja 31.

Vahinkoriskit

UPM:llä on ympäri maailmaa huomattava määrä tuotantolaitoksia, joista valtaosa on sen omia. UPM on myös Suomen suurin yksityinen metsänomistaja. UPM:n toimintaa uhkaavia vahinkoriskejä ovat muun muassa työterveys- ja työturvallisuusriskit, ympäristöriskit, tulipalo, luonnonilmiöt ja yritysturvallisuusriskit. UPM hallitsee näitä riskejä ennalta määritellyillä toimintatavoilla ja vahingon ennaltaehkäisyohjelmilla. Vakuutettavia vahinkoriskejä katetaan myös UPM:n vakuutusohjelmalla.

Tutkimus ja kehitys

Vuonna 2011 UPM käytti tutkimus- ja kehityshankkeisiin noin 50 (45) miljoonaa euroa, mikä vastaa 0,5 (0,5) % konsernin liikevaihdosta. Noin puolet UPM:n tutkimus- ja kehityspanostuksesta suunnataan uusien tekniikoiden ja liiketoimintojen kehittämiseen.

Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes on tarjonnut merkittävää osarahoitusta useisiin UPM:n tutkimushankkeisiin, kuten energiatehokkaisiin teknologioihin ja biokemikaaleihin liittyvän osaamisen laajentamiseen sekä fibrilliselluloosan kehittämiseen. Vuonna 2011 UPM sai Tekesin tutkimustukea noin 4,7 (7,2) miljoonaa euroa.

UPM haki suunnittelemaalleen biojalostamolle EU:n NER300-investointitukea jalostamon vaihtoehtoisille sijoituspaikoille Suomessa ja Ranskassa. Lisäksi ympäristövaikutusten arviointi vetykäsiteltyä biopolttaineita tuottavan nestebiojalostamon toteuttamiseksi UPM:n Kaukaan tehtaalla saatiin päätökseen.

UPM on kehittänyt ja testannut yhteistyössä Andritz/Carbonan kanssa energiapuusta eli hakkuutähteistä, hakkeesta, kannoista ja kuoresta tuotetun BTL-biodieselin valmistuksessa tarvittavaa kaasutus-teknologiaa.

UPM toi markkinoille uuden UPM ForMi -biokomposiitin, jossa uusiutumaton raaka-aine on korvattu puukuidulla. Lisäksi UPM käynnisti fibrilliselluloosan esikaupallisen tuotannon Espoon Otaniemessä.

UPM:n Paperiliiketoimintaryhmän vuosina 2009–2011 toteuttaman strategisen, mekaanisen massan valmistusta koskevan tutkimus- ja kehitysohjelman avulla pyritään jopa 30 % säästöihin energiankulutuksessa. Lisäksi UPM tutkii mahdollisuutta käyttää siistausjämiä uusien tuotteiden raaka-aineina.

Tarraliiketoiminnassa UPM keskittyi edelleen uusien teknologia-alustojen sekä tuoteratkaisujen ja -innovaatioiden kehittämiseen. Vuonna 2011 tuotiin markkinoille huomattava määrä uusia räätälöityjä ratkaisuja ja useisiin käyttötarkoituksiin suunniteltuja erikoistuotteita.

Vuonna 2011 UPM Vaneri sai päätökseen uudentyypisen liimattavan kuljetusvälineiden lattiaratkaisun kehitystyön. Lisäksi kerrosrakenteisten komposiittien tuotantoteknologian kehittämistä jatkettiin, ja markkinoille esiteltiin ensimmäinen uudella komposiittiteknologialla valmistettu tuote.

UPM:n puumuovikomposiitista valmistettavalle UPM ProFi Deck -terassijärjestelmälle myönnettiin CE-merkintä vuonna 2011. Laatu-merkintä osoittaa, että tuote täyttää Euroopan unionin rakennustuote-direktiivin turvallisuutta, terveyttä ja ympäristöä koskevat vaatimukset.

Ympäristö Ympäristövaikutukset

UPM:n ympäristövastuun tärkeimmät osa-alueet ovat kestävät tuotteet sekä ilmastoon, veteen, metsiin ja jätteisiin liittyvät periaatteet. UPM seuraa vuonna 2010 asettamia pitkän aikavälin ympäristötavoitteita, jotka se aikoo saavuttaa vuoteen 2020 mennessä. UPM määrittä myös mittarit, joilla tavoitteiden saavuttamista arvioidaan vuosittain.

Vuonna 2011 UPM:n ympäristöinvestoinnit olivat 14 (18) miljoonaa euroa. Yhtiön ympäristönsuojelukustannukset olivat 112 (90) miljoonaa euroa (poistot mukaan lukien), ja ne koostuivat pääasiassa jätevesien puhdistamisen ja jätehuollon kustannuksista.

Vuonna 2011 UPM:n tuotantolaitoksilla ei sattunut vakavia ympäristövahinkoja. Useita vähäisiä, tilapäisiä poikkeamia lupaehtoja kuitenkin tapahtui. Niistä raportoitii välittömästi viranomaisille, ja ryhdyttiin korjaaviin ja ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Kestävät asiakasratkaisut

UPM pyrkii jatkuvasti vähentämään uusiutuvista, biohajoavista ja kierrätettävistä raaka-aineista valmistettujen tuotteidensa koko elinkaaren ympäristövaikutuksia.

UPM käyttää puolueettomia ja laajalti tunnustettuja ympäristömerkkejä, kuten Euroopan unionin ympäristömerkkiä sekä PEFC- ja FSC-metsäsertifikaatteja. Vuonna 2011 FSC- ja PEFC-metsäsertifikaatin saaneiden tuotteiden osuus kaikista UPM:n tuotteista laski 38 %:iin (41 %).

Suurimmalla osalla UPM:n tuotantolaitoksista ja puunhankinnassa on käytössä ISO 9001-, ISO 14001- ja OHSAS 18001 -sertifioidut järjestelmät.

Kaikki UPM:n Euroopan sellutehtaat ja suurin osa paperitehtaista on sertifioitu EU:n EMAS-asetuksen (Eco-Management and Audit Scheme) mukaisesti. Vuonna 2011 myös Docellesin paperitehdas sertifioitiin. UPM sai EU:n uudistetun EMAS-ympäristörekisteröinnin yhtenä ensimmäisistä yhtiöistä maailmassa. Pilotihankkeena toteutettu rekisteröinti kattoi 15 sellu- ja paperitehdasta.

Ilmastonmuutoksen ehkäiseminen

UPM hyödyntää mahdollisimman paljon hiilidioksidineutraaleja energianlähteitä ja pyrkii lisäämään biomassapohjaisen energian käyttöä. UPM:n käyttämistä polttoaineista on biomassapohjaista Suomessa 81 % ja maailmanlaajuisesti 67 %. UPM on Euroopan toiseksi suurin biomassapohjaisen sähkön tuottaja.

UPM jatkoi panostuksiaan uusiutuviin energianlähteisiin. Vuonna 2011 UPM perusti yhdessä TuuliSaimaa Oy:n kanssa tuulivoiman kehitysyhtiön VentusVis Oy:n.

Vastuullista vedenkäyttöä

UPM on vähentänyt veden kulutusta paperitonnia kohden kymmenen viime vuoden aikana 30 %. Kemiallisen hapenkulutuksen (COD) kuormitus on laskenut kymmenen viime vuoden aikana 51 % paperitonnia kohden ja 44 % sellutonnia kohden.

UPM on aktiivisesti mukana vesijalanjäljen kehittämisessä ja laskemisessa. Vuonna 2010 Nordlandin paperitehtaalla Saksassa tehtyä selvitystä vesijalanjäljestä laajennettiin vedenkäytön kestävyysarvioinnilla. Yhteistyössä Water Footprint Networkin kanssa toteutetun tutkimuksen tulokset julkistettiin Tukholmassa maailman vesiviikolla elokuussa 2011.

Metsät täynnä elämää

UPM on tehnyt pitkäjänteistä työtä sertifioidun puun määrän lisäämiseksi. Vuonna 2011 noin 78 (78) % kaikesta UPM:n käyttämästä puusta oli peräisin sertifioiduista metsistä. UPM:n tuottamasta paperista 81 (79) % valmistettiin kuidusta, joka täyttää FSC- ja PEFC-sertifiointikriteerit.

Vuonna 2011 UPM sai ensimmäisenä Suomessa uuden FSC (Forest Stewardship Council) -standardin mukaisen sertifikaatin omille metsilleen. UPM:n metsät on jo aiemmin sertifioitu PEFC-standardin mukaisesti.

Lisäksi UPM osallistui WWF:n Uuden sukupolven puuviljelmät-hankeeseen. Yhteistyössä BirdLifen kanssa toteutettiin laajoja ympäristöprojekteja Suomessa, Ison-Britanniassa ja Uruguayssa.

Jätteen vähennys, uusiokäyttö ja kierrätys

Nykyään yli 90 % UPM:n tuotannon jätteestä käytetään uudestaan tai kierrätetään. Lähes kaikki tuotantoprosessissa syntyvä orgaaninen jäte, kuten kuori ja hakkuutähteet sekä siistauksen ja vesien puhdistamisen kuitupitoiset kiintoaineet, käytetään UPM:n tehtaiden energiantuotantoon.

Suurin osa UPM:n tuottamasta kiinteästä jätteestä on tuhkaa, joka jää jäljelle energiantuotannosta. Huomattava osa tuhka-jätteestä käytetään uudelleen esimerkiksi täyteaineena tienrakennuksessa tai kiviaineksena.

Ainutlaatuisen RafCycle-kierrätyskonseptin avulla tarrateollisuuden sivutuotteita voidaan käyttää UPM ProFi -puumuovikomposiittituotteiden tai paperin valmistuksessa tai ne voidaan muuttaa energiaksi.

Vuosi 2011 oli UPM:n Shottonin paperitehtaalle Isoon-Britanniaan rakennetun kierrätys- ja lajittelulaitoksen ensimmäinen kokonainen toimintavuosi. Uusi laitos pystyy lajittelemaan 270 000 tonnia ympäri Isoa-Britanniaa kerättyä kotitalousjätettä. Laitoksen talteenotoste on 99 %, joka on Ison-Britannian kärkiluku.

Kaatopaikoille päätyvän jätteen määrä on pienentynyt viime vuosien aikana vähitellen. Vuonna 2011 UPM pystyi pitämään kaatopaikkajätteen määrän vuoden 2010 tasolla, vaikka tuotantomäärät kasvoivat yrityskaupan seurauksena. Vuonna 2011 kaatopaikkajätteen kokonaismäärä oli 126 000 tonnia.

Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Yhtiön johdolla ei ole tiedossa olennaisia tilikauden päättymisen jälkeisiä tapahtumia.

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

UPM esittää selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä erillisenä raporttina UPM:n vuoden 2011 vuosikertomuksessa sivuilla 86-89 sekä yhtiön internet-sivuilla www.upm.fi.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Emoyhtiön jakokelpoiset varat 31.12.2011 olivat 3 401 097 196,18 euroa. Hallitus ehdottaa UPM-Kymmene Oyj:n 30.3.2012 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan osingonmaksun täsmäytyspäivänä 4.4.2012 yhtiön ulkopuolisessa omistuksessa oleville osakkeille 0,60 euroa osaketta kohti.

Yhtiöllä on 1.2.2012 524 761 357 ulkopuolisessa omistuksessa olevaa osaketta, jota vastaava osinko on 314,9 miljoonaa euroa.

Hallitus ehdottaa osingon maksupäiväksi 13.4.2012.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Ehdotettu voitonjako ei hallituksen näkemyksen mukaan vaaranna yhtiön maksukykyä.

Vuoden 2011 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Helsingissä helmikuun 1. päivänä 2012

Björn Wahlroos
Puheenjohtaja

Berndt Brunow

Matti Alahuhta

Karl Grotenfelt

Wendy E. Lane

Ursula Ranin

Veli-Matti Reinikkala

Robert J. Routs

Jussi Pesonen
Toimitusjohtaja

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin tuloslaskelma

Milj. euroa	Liite	1.1. – 31.12.	
		2011	2010
Liikevaihto	4	10 068	8 924
Liiketoiminnan muut tuotot	6	86	76
Liiketoiminnan kulut	7	-9 013	-7 637
Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos ja hakkuut	8	64	149
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	9	82	8
Poistot ja arvonalentumiset	10	-828	-765
Liikevoitto/tappio	4	459	755
Voitot myytävissä olevista osakkeista, netto	11	71	1
Kurssierot ja käypien arvojen muutokset	12	-33	-4
Korko- ja muut rahoituskulut, netto	12	-80	-117
Voitto/tappio ennen veroja		417	635
Tuloverot	13	40	-74
Kauden voitto/tappio		457	561
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		457	561
Määräysvallattomille omistajille		-	-
		457	561
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta/tappiosta laskettu osakekohtainen tulos			
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	14	0,88	1,08
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, euroa	14	0,87	1,08

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. euroa	Liite	1.1. – 31.12.	
		2011	2010
Kauden voitto/tappio		457	561
Kauden muut laajan tuloksen erät, veroilla vähennettynä			
Muuntoerot		112	288
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus		-6	-69
Rahavirran suojaukset		22	-70
Myytävissä olevat sijoitukset		2	15
Osuus osakkuusyritysten muun laajan tuloksen eristä		-	9
Kauden muut laajan tuloksen erät, veroilla vähennettynä	13, 27	130	173
Kauden laaja tulos yhteensä		587	734
Laajan tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		587	734
Määräysvallattomille omistajille		-	-
		587	734

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot on esitetty liitetiedossa 13.

Muiden laajan tuloksen erien erittely on esitetty liitetiedossa 27.

Liitetiedot ovat osa tätä tilinpäätöstä.

Konsernitase

Milj. euroa	Liite	2011	31.12. 2010
Varat			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	16	1 022	1 022
Muut aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	17	458	424
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	18	6 242	5 860
Sijoituskiinteistöt	19	39	22
Biologiset hyödykkeet	20	1 513	1 430
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	21	717	573
Myytavissä olevat sijoitukset	22	260	333
Rahoitusvarat	23	415	323
Laskennalliset verosaamiset	28	508	359
Muut pitkäaikaiset varat	24	238	211
		11 412	10 557
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	25	1 429	1 299
Myyntisaamiset ja muut saamiset	26	2 003	1 661
Tuloverosaamiset		26	26
Rahavarat		495	269
		3 953	3 255
Myytäväenä oleviksi luokitellut varat		24	–
Varat yhteensä		15 389	13 812

Milj. euroa	Liite	2011	31.12. 2010
Oma pääoma ja velat			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	27	890	890
Omat osakkeet		–2	–
Muuntoerot		161	55
Arvonmuutos- ja muut rahastot	27	129	90
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		1 199	1 145
Kertyneet voittovarot		5 084	4 913
		7 461	7 093
Määräysvallattomien omistajien osuus		16	16
Oma pääoma yhteensä		7 477	7 109
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	28	675	629
Eläkevelvoitteet	29	490	424
Varaukset	30	326	150
Korolliset velat	31	3 750	3 649
Muut velat	32	79	70
		5 320	4 922
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	31	883	330
Ostovelat ja muut velat	33	1 667	1 417
Tuloverovelat		38	34
		2 588	1 781
Myytäväenä oleviksi luokiteltuihin varoihin liittyvät velat		4	–
Velat yhteensä		7 912	6 703
Oma pääoma ja velat yhteensä		15 389	13 812

Liitetiedot ovat osa tätä tilinpäätöstä.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma										
Milj. euroa	Liite	Osake- pääoma	Omat osak- keet	Muunto- erot	Arvon- muutos ja muut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallatto- mien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2010		890	-	-164	141	1 145	4 574	6 586	16	6 602
Kauden voitto/tappio		-	-	-	-	-	561	561	-	561
Muuntoerot		-	-	288	-	-	-	288	-	288
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn netto- sijoituksen suojaus, veroilla vähennettynä		-	-	-69	-	-	-	-69	-	-69
Rahavirran suojaukset, veroilla vähennettynä		-	-	-	-70	-	-	-70	-	-70
Myytavissä olevat sijoitukset		-	-	-	15	-	-	15	-	15
Osuus osakkuusyritysten muun laajan tuloksen eristä		-	-	-	-	-	9	9	-	9
Kauden laaja tulos yhteensä		-	-	219	-55	-	570	734	-	734
Osakeperusteisten maksujen kustannus, veroilla vähennettynä		-	-	-	8	-	3	11	-	11
Maksettu osinko	15	-	-	-	-	-	-234	-234	-	-234
Muut erät		-	-	-	-4	-	-	-4	-	-4
Liiketoimet omistajien kanssa, yhteensä		-	-	-	4	-	-231	-227	-	-227
Oma pääoma 31.12.2010	27	890	-	55	90	1 145	4 913	7 093	16	7 109
Oma pääoma 1.1.2011		890	-	55	90	1 145	4 913	7 093	16	7 109
Kauden voitto/tappio		-	-	-	-	-	457	457	-	457
Muuntoerot		-	-	112	-	-	-	112	-	112
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn netto- sijoituksen suojaus, veroilla vähennettynä		-	-	-6	-	-	-	-6	-	-6
Rahavirran suojaukset, veroilla vähennettynä		-	-	-	22	-	-	22	-	22
Myytavissä olevat sijoitukset		-	-	-	2	-	-	2	-	2
Osuus osakkuusyritysten muun laajan tuloksen eristä		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kauden laaja tulos yhteensä		-	-	106	24	-	457	587	-	587
Osakeanti		-	-2	-	-	54	-	52	-	52
Osakeperusteisten maksujen kustannus, veroilla vähennettynä		-	-	-	16	-	-3	13	-	13
Maksettu osinko	15	-	-	-	-	-	-286	-286	-	-286
Muut erät		-	-	-	-1	-	3	2	-	2
Liiketoimet omistajien kanssa, yhteensä		-	-2	-	15	54	-286	-219	-	-219
Oma pääoma 31.12.2011	27	890	-2	161	129	1 199	5 084	7 461	16	7 477

Liitetiedot ovat osa tätä tilinpäätöstä.

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. euroa	Liite	1.1. – 31.12.	
		2011	2010
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tilikauden voitto/tappio		457	561
Oikaisut tilikauden voittoon/tappioon	5	792	740
Saadut korot		7	4
Maksetut korot		-72	-92
Saadut osingot		37	1
Muut rahoituserät, netto		-13	-16
Maksetut verot		-94	-77
Käyttö pääoman muutos	5	-73	-139
Liiketoiminnan nettorahavirrat		1 041	982
Investointien rahavirrat			
Käyttöomaisuusinvestoinnit		-286	-241
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankituilla rahavaroilla	5	-17	-
Osakkuusyritysosakkeiden hankinnat		-1	-4
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset		32	55
Tytäryritysten luovutukset		3	-
Osakkuusyritysosakkeiden luovutukset		1	-
Myytäviksi olevien sijoitusten luovutukset		141	1
Pitkäaikaisten saamisten lisäykset		-4	-6
Investointien nettorahavirrat		-131	-195
Rahoituksen rahavirrat			
Pitkäaikaisten velkojen nostot		801	167
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset		-1 149	-855
Lyhytaikaisten velkojen lisäykset ja vähennykset, netto		-7	-23
Maksetut osingot		-286	-234
Muut rahoituksen rahavirrat		-30	-21
Rahoituksen nettorahavirrat		-671	-966
Rahavarojen muutos			
		239	-179
Rahavarat tilikauden alussa		269	438
Rahavarojen muuntoero		-13	10
Rahavarojen muutos		239	-179
Rahavarat tilikauden lopussa		495	269

Liitetiedot ovat osa tätä tilinpäätöstä.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

(Liitetiedoissa kaikki luvut ovat miljoonia euroja, ellei muutoin ilmoitettu.)

1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Jäljempänä on lueteltu merkittävimmät tilinpäätösperiaatteet, joita on sovellettu konsernitilinpäätöksen laatimisessa.

Päätoiminnot

UPM-Kymmene Oyj ("emoyhtiö" tai "yhtiö") yhdessä sen tytäryritysten kanssa ("UPM tai "konserni") on maailmanlaajuisesti toimiva metsäteollisuuskonserni, jonka liiketoiminta painottuu erityisesti paino- ja kirjoituspaperien valmistukseen ja myyntiin. Konsernin liiketoiminta jakaantuu kolmeen ryhmään: Energia ja sellu, Paperi sekä Tekniset materiaalit. UPM raportoi taloudelliset tiedot seuraaville liiketoiminta-alueille (segmenteille): Energia, Sellu, Metsä ja sahat, Paperi, Tarrat, Vaneri sekä Muu toiminta. Toiminnot ovat keskittyneet Euroopan unioniin sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikkaan ja Aasiaan. Valmistusta konsernilla on yhteensä 16 maassa.

UPM-Kymmene Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Helsinki. Yhtiön rekisteröity osoite on Eteläesplanadi 2, 00101 Helsinki, mistä jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa.

Emoyhtiön osakkeet noteerataan NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä.

Hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 1. helmikuuta 2012 tämän konsernitilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan yhtiökokous päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Laatimisperusta

UPM:n konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan Unionissa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) ja IFRIC-tulkintojen mukaan.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta biologisia hyödykkeitä, myytävissä olevia sijoituksia sekä eräitä muita rahoitussuhteita ja -velkoja, jotka arvostetaan käypään arvoon. Osakeperusteiset maksut on kirjattu käypään arvoon niiden myöntämishetkellä.

Tilinpäätöksen laatiminen edellyttää laskenta-arvioiden ja oletusten käyttämistä, jotka vaikuttavat taseen laatimishetken varojen ja velkojen määriin, ehdollisten varojen ja velkojen raportointiin sekä tuottojen ja kulujen määriin raportointikaudella. Laskenta-arvioita on käytetty tilinpäätöksessä raportoitujen erien suuruutta määrittäessä, mm. tiettyjen omaisuuserien realisointivuutta, aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden taloudellisia pitoaikoja sekä tuloveroja ja muita eräitä määrittäessä. Arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen parhaaseen näkemykseen, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista. Lisäksi tilinpäätöstä laadittaessa johto joutuu käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Merkittävää harkintaa ja merkittäviä arvioita ja oletuksia edellyttävät tilinpäätöksen alueet on esitetty liitetiedossa 2.

Konsolidointiperiaatteet

Tytäryhtiöt

UPM:n konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö UPM-Kymmene Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöiksi katsotaan ne yhtiöt, joiden äänivallasta UPM-Kymmene Oyj omistaa joko suoraan tai välillisesti enemmän kuin 50 % tai sillä muuten on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Arvioitaessa onko konsernilla toisessa yhtiössä määräysvalta, otetaan huomioon sellaisen potentiaalisen äänivallan olemassaolo ja vaikutus, joka on tarkasteluhetkellä toteutettavissa käyttämällä oikeus tai suorittamalla vaihto.

Liiketoimintojen yhdistäminen käsitellään hankintamenetelmällä. Tytäryhtiön hankinnasta maksettava vastike määritetään luovutettujen varojen, vastattavaksi otettujen velkojen ja liikkeeseen laskettuihin oman pääoman ehtoisten instrumenttien hankintahetken käypään arvoon. Luovutettu vastike sisältää ehdollisesta velkajärjestelystä johtuvan omaisuuserän tai velan käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot on kirjattu kuluksi. Hankinnan kohteen yksilöitävissä olevat varat, velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa kirjataan hankinta-ajankohdasta käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen nettovarallisuudesta.

Määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistetun osuuden käypä arvo yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta, merkitään taseeseen liikearvoksi. Jos määrä on pienempi kuin hankinnan kohteen yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden käypä arvo ja kyseessä on edullinen kauppa, kirjataan erotus tulosvaikutteisesti (ks. "Aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet" kohta Liikearvo).

Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lukien, jona konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryhtiöt siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäiset saamiset ja velat, sisäisten toimitusten realisointimattomat katteet sekä sisäinen voitontojako eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna viitteitä luovutetun omaisuuserän arvonalentumisesta. Tytäryritysten noudattamat tilinpäätöksen laatimisperiaatteet on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin noudattamia periaatteita.

Jos konsernin määräysvalta tytäryhtiössä lakkaa arvostetaan mahdollinen jäljelle jäävä osuus käypään arvoon ja kirjanpitoarvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti.

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Osakkuusyhtiöt ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta joissa sillä ei ole määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta syntyy yleensä silloin, kun konserni omistaa 20–50 % äänimäärästä. Yhteisyritykset ovat yrityksiä, joissa konserni on sopimukseen perustuvalla järjestelyllä sitoutunut jakamaan taloudellisia ja liiketoiminnallisia periaatteita koskevan määräysvallan muiden osapuolien kanssa.

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä lasketaan pääomaosuusmenetelmää käyttäen ja ne on alun perin kirjattu hankintameno. Tämän metodin mukaan konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tilikauden voitosta tai tappiosta esitetään tuloslaskelmassa ja osuus muussa laajassa tuloksessa tapahtuneista muutoksista esitetään muun laajan tuloksen erissä. Taseessa esitetään konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen nettovarallisuudesta yhdessä hankinnasta syntyneen liikearvon (vähennettynä mahdollisilla kertyneillä arvonalennuksilla) kanssa vähennettynä yksittäisiin sijoituksiin tehdyillä arvonalennuksilla. Konsernin ja sen osakkuus- ja yhteisyritysten välisistä realisoitumattomista voitoista ja tappioista eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaava osuus. Konsernin ja sen osakkuus- ja yhteisyritysten välisistä realisoitumattomista voitoista ja tappioista eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaava osuus, jollei tappio anna viitteitä omaisuuserän arvonalentumisesta. Osakkuus- ja yhteisyritysten tilinpäätösten laatimisperiaatteita on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Pääomaosuusmenetelmän soveltaminen lopetetaan, kun sijoituksen kirjanpitoarvo osakkuus- tai yhteisyrityksessä on laskenut nolleen, ellei konsernilla ole syntynyt velvoitteita tai ellei se ole taannut osakkuus- tai yhteisyrityksen velvoitteita.

Määräysvallattomien omistajien osuudet

Tilikauden voiton jakautuminen emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään tuloslaskelman yhteydessä ja määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eränä taseessa oman pääoman osana.

Määräysvallattomien omistajien kanssa toteutuneita liiketoimia käsitellään samalla tavalla kuin konsernin omistajien kanssa toteutuneita. Kun määräysvallattomilta omistajilta ostetaan osakkeita, maksetun vastikkeen ja tytäryrityksen nettovarallisuudesta hankitun osuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Myös voitot tai tappiot osakkeiden myynnistä määräysvallattomille omistajille kirjataan omaan pääomaan.

Ulkomaan rahan määräiset tapahtumat

Kunkin tytäryhtiön tilinpäätökseen sisältyvät erät mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yhtiön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös esitetään euroissa, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat muunnetaan toimintavaluutaksi käyttäen tapahtumapäivinä vallinneita valuuttakursseja. Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat muunnetaan toimintavaluutaksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssseja. Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen saamisten ja velkojen muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, paitsi silloin kun realisoitumaton erä täyttää rahavirran tai nettovestoinnin suojauslaskennan kriteerit, se kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Liiketapahtumista aiheutuvat kurssierot sisältyvät vastaaviin eriin tuloslaskelman liikevoiton yläpuolelle ja rahoitusvaroista sekä -veloista aiheutuvat kurssierot esitetään omana eränä tuloslaskelmassa sekä nettomääräisinä kokonaisrahoituskuiluissa.

Tytäryhtiöiden, joiden toimintavaluutta poikkeaa konsernin esittämisenvaluutasta, tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi vuosineljännes-ten keskikursseja käyttäen ja taseet tilinpäätöspäivän kurssseja käyttäen. Kauden tuloksen muuntaminen eri kurssilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa muuntoeron, joka kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoitusten muuntamisesta ja tällaisten nettosijoitusten suojaukseksi määritetyistä lainoista ja muista valuuttainstrumenteista syntyvät kurssierot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Kun ulkomaisesta yksiköstä luovutaan osaksi tai kun se myydään, omaan pääomaan kertyneet muuntoerot merkitään tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Rahoitusjohdannaiset ja suojauslaskenta

Rahoitusjohdannaiset kirjataan sopimuksentekohetkellä taseeseen niiden hankintameno (= käypä arvo), jonka jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan tai taseeseen riippuen siitä sovelletaanko johdannaisen suojauslaskentaa sekä suojattavan erän luonteesta. Suojaussopimukset jaetaan sopimushetkellä kolmeen ryhmään: käyvän arvon suojaukseen, jolla suojataan taseessa olevan saatavan tai velan käypää arvoa tai kiinteähintaista sitoumusta, rahavirran suojaukseen, jolla suojataan ennustettua erittäin todennäköistä tapahtumaa tai rahavirran vaihtelua toimintavaluutassa ja ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaukseen. Rahoitusjohdannaisen käypä arvo esitetään pitkäaikaisissa rahoitusvaroissa tai rahoitusveloissa, jos eräpäivään on yli 12 kuukautta, ja lyhytaikaisissa rahoitusvaroissa tai rahoitusveloissa, jos eräpäivään on alle 12 kuukautta.

Konserni soveltaa käyvän arvon suojausta kiinteäkorkoisten velkojen korkoriskin suojauksessa. Niiden johdannaisinstrumenttien käyvän arvon muutokset, jotka täyttävät käyvän arvon suojauslaskennan kriteerit ja ovat myös tehokkaita etu- ja jälkikäteisen tarkasteltuna, kirjataan tuloslaskelmaan rahoituseriin. Samoin niihin liittyvien suojauskohteiden korkoriskistä aiheutuva käyvän arvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Lainojen tasearvot ja lainoihin kohdistuvien suojausinstrumenttien käyvät arvo sisällytetään korollisiin varoihin ja velkoihin. Johdannaissopimukset, jotka täyttävät käyvän arvon suojauslaskennan kriteerit, erääntyvät suojattavien lainojen eräpäivinä. Jos suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty, suojattavan lainan kirjanpitoarvon oikaisuksi kirjattu suojattavasta riskistä johtuva erä kirjataan tulokseen efektiivisen koron menetelmää käyttäen lainan eräpäivään mennessä.

Rahavirran suojausta varten tehtyjen johdannaisoppimusten tehokkaiden osuuksien käypien arvojen muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Omaan pääomaan kertyneet suojausvoitot kirjataan tulokseen samalla kaudella kun suojauslaskennan kohde kirjataan tuloslaskelmaan (esim. kun konsernin suojattu ulkoinen valuuttamääräinen myynti kirjataan). Erääntyneen suojausinstrumentin voitto tai tappio on taseen oman pääoman suojausrahastossa jaksotettuna vielä keskimäärin kuukauden, kunnes konsernin ulkoinen myynti toteutuu. Mikäli suojattu ennakoitu liiketoimi johtaa rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän kirjaamiseen (esim. käyttöomaisuus), omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot siirretään

kyseisen omaisuuserän alkuperäiseen hankintamenuun ja ne kirjataan poistojen mukana tulokseen.

Kun rahavirran suojaukseksi tehty suojausinstrumentti eräännyy, se myydään tai kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes kiinteä sopimus tai ennustettu myynti toteutuu. Kuitenkin, jos kiinteän sopimuksen tai ennustetun myynnin ei enää oleteta toteutuvan, suojausinstrumentista omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus kirjataan rahavirran suojauksen tavoin. Suojaukseen käytetään valuuttaterminisopimuksia, joiden käyvän arvon muutokset spot-hinnan muutoksen osalta kirjataan muun laajan tuloksen muuntoeroihin. Valuuttatermiinien korkoeron muutos kirjataan välittömästi tuloslaskelman rahoituseriin. Kertyneet arvostustulokset puretaan muuntoeroista tuloslaskelmaan silloin kun ulkomaisesta yksiköstä luovutaan kokonaan tai osittain.

Konserni dokumentoi suojaussuhteen syntyessä suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suojaussuhteen sekä riskinhallintatavoitteensa ja strategiansa erilaisille suojaustapahtumille. Tässä prosessissa suojausjohdannaiset kohdistetaan suojaamaan tiettyjä varoja ja velkoja, sitovia sopimuksia tai ennustettuja liiketapahtumia. Konserni dokumentoi myös, sekä suojausta aloitettaessa että jatkuvasti siitä eteenpäin, arvionsa siitä vastaako suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos erittäin tehokkaasti suojattavien rahavirtojen tai muiden suojattavien erien käyvän arvon muutosta.

Konsernilla on suojauslaskennan ulkopuolella johdannaissopimuksia, jotka ovat konsernin rahoituspolitiikan mukaan tehokkaita taloudellisia suojausinstrumentteja, mutta jotka eivät täytä suojauslaskennan vaatimuksia. Nämä johdannaissopimukset luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaroiksi tai -veloiksi. Tällaisten johdannaissuhteiden käypien arvojen muutokset kirjataan välittömästi tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin tuotoihin tai rahoituseriin.

Segmenttiraportointi

Toimintasegmentit raportoidaan ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa yhdenmukaisella tavalla. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tuloksen arvioinnista, on nimetty toimitusjohtaja.

Segmenttiraportoinnissa noudatetaan konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Kustannukset ja tuotot sekä omaisuus- ja velkerät on jaettu segmenteille yhtenäisin periaattein. Kaikki segmenttien väliset liiketapahtumat perustuvat markkinahintoihin, ja kaikki segmenttien väliset myynnit eliminoidaan konsolidoinnin yhteydessä.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) luokitellaan myytävänä oleviksi ja arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan ja myynti on erittäin todennäköinen. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetetut toiminnot on yhteisön osa, josta on luovuttu tai joka on

luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka edustaa erillistä merkittävää liiketoiminta-aluetta tai maantieteellistä toiminta-aluetta, on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä merkittävstä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta, tai on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen. Lopetetun toiminnon tulos verojen jälkeen esitetään omana eränä konsernin tuloslaskelmassa.

Tuloutusperiaate

Konsernin myyntituotot muodostuvat pääasiassa energian, sellun, puun ja sahatavaran, paperien ja tarralaminaattien sekä vanerin myynnistä.

Suoritteiden myynti tuloutetaan kun on todennäköistä, että liike-toimeen liittyvä taloudellinen hyöty koituu yhteisön hyväksi, liiketoimeen kohdistuvat menot ja tuotot ovat määritettävissä luotettavasti sekä seuraavien ehtojen täytyttyä: myyntisopimuksesta on olemassa todiste, myydyt tavarat on toimitettu tai palvelu on suoritettu, myyntihinta on kiinteä tai luotettavasti määriteltävissä ja perintäkelpoisuus on kohtuullisesti varmistettu. Toimituksen ei katsota tapahtuneen ennen kuin tuote on toimitettu asiakkaalle ja myytyjen tuotteiden omistukseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle eikä konsernilla ole enää hallinto-oikeutta eikä määräysvaltaa tuotteeseen. Tuloutuksen ajankohta on pitkälti riippuvainen tavarantoimituksessa käytetyistä toimitusehdoista. Konsernin toimitusehdot perustuvat Incoterms 2010-toimituslausekkeeseen, joka on Kansainvälisen kauppakamarin julkaisema, virallinen toimituslausekekoelma kauppaehtojen tulkitsemiseen. Toimitettuna tullattuna ("DDP") ja Toimitettuna määräraikalla ("DAP") -lausekkeiden mukaiset myynnit tuloutetaan kun tavarat on toimitettu sovittuun määräraikkaan. Vapaasti rahdinkuljettajalla ("FCA"), Kulut ja Rahti maksettuina ("CPT") sekä Kuljetus ja vakuutus maksettuina ("CIP") -lausekkeiden mukaisissa myynneissä tavaroiden myynti tuloutetaan, kun tavarat on toimitettu ulkopuoliselle kuljettajalle.

Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu.

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan välillisillä veroilla, myynnin oikaisuerillä sekä niiden myyntien kurssieroilla, joihin sovelletaan suojauslaskentaa. Myytävien tuotteiden jakelukustannukset kirjataan tuloslaskelmassa liiketoiminnan kuluihin.

Osinkotuotot kirjataan silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Korkotuotot kirjataan käyttämällä efektiivisen koron menetelmää.

Tuloverot

Konsernin veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikauden tulokseen perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisten verojen muutokset.

Laskennallinen verovelka tai -saaminen lasketaan velkamenetelmän mukaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan synny, kun se johtuu liikearvon alkuperäisestä kirjaamisesta; tai kun omaisuuserä tai velka merkitään alun perin kirjanpitoon ja kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen ja se ei vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajankohtana. Laskennalliset verovelat ja -saamiset on määritetty käyttäen niitä verokantoja (ja soveltaan niitä verolakeja), joista on säädetty, tai joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä ja joiden odotetaan olevan voimassa sillä tilikaudella, jolla omaisuuserä realisoidaan tai velka suoritetaan.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista, jotka liittyvät tytäryrityksiin, osakkuusyrityksiin sekä yhteisyrityksiin tehtyihin sijoituksiin lukuun ottamatta tilanteissa, joissa emoyrityksellä on oikeus määrätä väliaikaisen eron purkautumisajankohta, ja joissa väliaikainen ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Kertaluonteiset erät

Tietyt taloudelliset tunnusluvut on raportoitu ilman kertaluonteisia eräitä. Näissä konsernitilinpäätöksessä esitettävissä johdetuissa tunnusluvuissa on eliminoitu tuloslaskelmasta tiettyjen merkittävien liiketapahtumien vaikutus, joiden katsotaan olevan luonteeltaan epätavallisia tai harvinaisia. Konserni katsoo, että johdetut tunnusluvut parantavat toiminnan useiden aikajaksojen vertailukelpoisuutta. Mitkään näistä tunnusluvuista, joista on eliminoitu kertaluonteiset erät, eivät ole IFRS-raportoinnissa käytettäviä tunnuslukuja, eikä niitä voi verrata muiden yhtiöiden vastaavalla tavoin nimettyihin tunnusluviin.

Sellu- ja Paperi-segmenteissä liiketapahtuman (tuotto tai kulu) katsotaan olevan kertaluonteinen, jos vaikutus ylittää verojen jälkeen lasketussa tulos per osake -tunnusluvussa yhden sentin (0,01 euroa) ja jos se aiheutuu omaisuuden arvonalentumisista, omaisuuden myynneistä tai rakennejärjestelyistä, tai se liittyy lainsäädäntömuutoksiin tai oikeudenkäynteihin. Muissa segmenteissä liiketapahtuman vaikutus katsotaan merkittäväksi, jos se on ennen veroja suurempi kuin miljoona euroa.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon. Ne aineettomat hyödykkeet joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan poistoina kuluksi tuloslaskelmaan seuraaviin arvioituihin taloudellisiin vaikutusaikoihin perustuen:

Tietokoneohjelmistot	3–5 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	5–10 vuotta

Liikearvosta ja muista aineettomista hyödykkeistä, joilla arvioidaan olevan rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata säännönmukaisia poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Liikearvo

Liikearvo on määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistetun osuuden hankinta-ajankohdan käypä arvo yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun tytäryhtiön tai osakkuus- tai yhteisyrityksen yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden käyvästä arvosta hankinta-ajankohdasta. Tytäryhtiön hankinnasta syntyvä liikearvo on kirjattu aineettomiin hyödykkeisiin. Osakkuus- ja yhteisyrityksien hankinnasta syntyvä liikearvo sisältyy osakkuus- ja yhteisyrityssijoituksiin ja se testataan arvonalentumisen varalta osana osakkuus- tai yhteisyrityssijoitusta. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla.

Rahavirtaa tuottavat yksiköt, joille liikearvoa on kohdistettu, testataan mahdollisen arvonalentumisen varalta vuosittain tai useammin mikäli on viitteitä siitä, että yksikön arvo on alentunut. Arvonalentumistappio kirjataan, kun rahavirtaa tuottavasta yksiköstä kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo. Arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään olosuhteissa.

Tutkimus ja kehitys

Tutkimus- ja kehitysmenot kirjataan kuluksi toteutumishetkellä poikkeuksina tietyt kehitysmenot, jotka aktivoidaan silloin, kun on todennäköistä, että kehityshanke tuottaa vastaista taloudellista hyötyä ja menot voidaan luotettavasti mitata. Aktivoidut kehitysmenot poistetaan niiden oletetun taloudellisen vaikutusajan aikana, joka ei yleensä ylitä viittä vuotta.

Tietokoneohjelmat

Tietokoneohjelmien ylläpitomenot sekä menot, jotka liittyvät sisäisesti kehitettyjen ohjelmistojen alustaviin projektivaiheisiin kirjataan kuluksi toteutumishetkellä. Sisäisesti kehitettyjen ohjelmistojen kehitysvaiheeseen liittyvät kehitysmenot aktivoidaan aineettomiin hyödykkeisiin. Aktivoidut kehitysmenot sisältävät materiaalin ja palveluiden välittömät ulkoiset menot sekä osuuden ohjelmistojen kehitysryhmien yleiskustannuksista. Aineettomiin hyödykkeisiin aktivoidut ohjelmistojen kehityskustannukset poistetaan tasapoistoina taloudellisen pitoajan kuluessa.

Muut aineettomat hyödykkeet

Erillisinä hankitut patentit, tavaramerkit ja lisenssit, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, esitetään taseessa kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettynä alkuperäiseen hankintamenoonsa. Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut sopimuksiin perustuvat asiakassuhteet tai muut aineettomat hyödykkeet kirjataan hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Hankintameno kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Päästöoikeudet

Konserni osallistuu kasviuonepäästöjen vähentämiseen tärkeisiin hallitusohjelmiin. Hallituksilta vastikkeetta saadut päästöoikeudet on kirjattu aineettomiksi hyödykkeiksi hankintahetken käypään arvoon. Päästöoikeuksista ei tehdä poistoja, mutta ne kirjataan korkeintaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan. Julkisina avustuksina saadut päästöoikeudet on kirjattu taseeseen tuloennakoiksi ja tulotettu systemaattisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin ajalla, jolle vastaavat päästöoikeudet on myönnetty. Toteutuneita päästöjä vastaavat kulut on kirjattu tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin kuluihin ja esitetty taseen varauksissa. Päästöoikeudet ja niihin liittyvät varaukset kirjataan pois taseesta, kun ne toimitetaan velvoitteiden kattamiseksi tai myydään. Mahdolliset myyntivoitot tai -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Konserniyhtiöiden hankkima aineellinen käyttöomaisuus arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon. Hankittujen tytäryhtiöiden aineellinen käyttöomaisuus arvostetaan hankintahetken käypään arvoon. Poistot lasketaan tasapoistoina, ja kirjanpitoarvoa oikaistaan mahdollisilla arvonalentumisilla. Aineellinen käyttöomaisuus esitetään taseessa hankintamenuon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla.

Vieraan pääoman menot, jotka johtuvat ehdot täyttävän hyödykkeen rakentamisesta aktivoidaan käyttöomaisuuteen siltä ajalta, joka tarvitaan investointikohteen valmistamiseksi aiotuun käyttöön. Muut rahoituskulut kirjataan kuluksi.

Maa-alueista ei tehdä poistoja. Muiden aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistot perustuvat seuraaviin arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin:

Rakennukset	25–40 vuotta
Raskaat koneet	15–20 vuotta
Kevyet koneet ja laitteet	5–15 vuotta

Arvioidut taloudelliset pitoajat tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, poistoajkoja muutetaan vastaavasti.

Myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon tai käsitellään erillisenä hyödykkeenä vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintamenu on luotettavasti määritettävissä. Uudella korvattujen hyödykkeiden kirjanpitoarvo kirjataan pois taseesta. Muut korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet. Kooltaan merkittävät uudistus- ja parannushankkeet poistetaan kyseisen hyödykkeen jäljellä olevan vaikutusajan loppuun mennessä tai seuraavan uudistus- tai parannushankkeen alkuun mennessä, riippuen siitä kumpi on aiemmin.

Käyttöomaisuuden luovutuksista ja käytöstä poistamisesta johtuvat voitot ja tappiot lasketaan saatujen myyntituottojen ja tasearvon erotuksena. Myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät tuloslaskelmassa liikevoittoon. IFRS 5 -standardin mukaisesti lopetetuiksi toimintoiksi luokitellut käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan niiden tasearvoon tai sitä alempaan, myyntikustannuksilla vähennettyyn käypään arvoon.

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset kirjataan käypään arvoon, kun avustuksen saaminen ja kaikkien siihen liittyvien ehtojen täytyminen on kohtuullisen varmaa. Aineellisen käyttöomaisuuden hankintaan liittyvät julkiset avustukset on vähennetty hyödykkeen hankintamenusta ja kirjattu pienentämään hyödykkeestä kirjattavia poistoja. Muut julkiset avustukset on kirjattu tuloslaskelmaan tuottoina niille tilikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut syntyvät.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt sisältävät sijoituksia kiinteistöihin, kuten asuinhuoneistoja ja muita tiloja, jotka ovat kolmansien osapuolien käytössä.

Sijoituskiinteistöjä käsitellään pitkäaikaisena sijoituksena ja ne arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon. Poistot lasketaan tasapoistoina, ja kirjanpitoarvoa oikaistaan mahdollisilla arvonalentumistappioilla. Taloudelliset pitoajat ovat samat kuin aineellisilla käyttöomaisuushyödykkeillä. Sijoituskiinteistöt esitetään taseessa

hankintamenuon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla.

Biologiset hyödykkeet

Biologiset hyödykkeet (kasvava puusto) arvostetaan käypään arvoon vähennettynä arvioiduilla myyntiin liittyvillä menoilla. Varsinaisen puuston, pois lukien nuoret taimikot, käypä arvo perustuu odotettavissa olevien, jatkuvien puustosta saatavien ja aiheutuvien rahavirtojen nykyarvoon. Nuorten taimikoiden arvo perustuu niiden toteutuneisiin perustamiskustannuksiin. Jatkuvat toiminnot, joita ovat hakkuut ja puuston kasvatus yhden kiertoajan kuluessa, perustuvat konsernin metsätalouden ohjeistukseen. Laskelmissa otetaan huomioon puuston tuleva kasvu, metsien ympäristönsuojelliset rajoitukset ja muut tekijät. Hakkuutulojen ja metsien kasvatuskustannusten laskenta perustuu ajankohdan vallitsevaan hinta- ja kustannustasoon sekä konsernin näkemykseen tulevasta hinta- ja kustannuskehityksestä.

Kasvun ja hakkuiden sekä hintojen, diskonttauskoron, kustannusten ja muiden tekijöiden aiheuttamat muutokset puuston käyvässä arvossa sisältyvät tuloslaskelmassa liikevoittoon.

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat on luokiteltu seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja saamiset ja myytävissä olevat sijoitukset. Luokittelu tapahtuu alkuperäisen hankinnan yhteydessä rahoitusvarojen käyttötarkoituksen perusteella.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoituksen rahavirtoihin ovat lakanneet tai siirretty toiselle osapuolelle ja konserni on siirtänyt omistukseen liittyvät riskit ja edut olennaisilta osin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja. Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat on arvostettu käypään arvoon. Kaikki käyvän arvon muutoksista johtuvat voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Konserni ei ole luokitellut rahoitusvaroja alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi (käyvän arvon vaihtoehdon soveltaminen).

Lainat ja saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin, elleivät ne eräänny 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä. Yhtiön myöntämät lainat, joilla on määrätty eräpäivä, arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen, ja joilla ei ole määrättyä eräpäivää, arvostetaan hankintamenuon. Lainasaamisille tehdään arvonalennus, mikäli tasearvo on suurempi kuin arvioitu kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Myyntisaamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon. Myöhemmin ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon vähennettynä arvonalentumisella. Myyntisaamisista kirjataan arvonalennus tuloslaskelmaan, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että konserni ei tule saamaan kaikkia saamisiaan täysimääräisenä alkuperäisin ehdoin. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, velallisen todennäköinen konkurssi sekä maksusuorituksen viivästyminen yli 90 päivää ovat viitteitä myyntisaamisten arvonalentumisesta. Aiemmin kirjatuista arvonalennustappioista myöhemmin takaisinsaadut määrät kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelmaan.

Myytävikissä olevat sijoitukset ovat johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, jotka on nimenomaisesti määritelty tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu muuhun ryhmään. Myytävissä olevat sijoitukset sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitettu alle 12 kuukauden ajan tilinpäätöspäivästä lähtien, jolloin ne sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin. Myytävissä olevien sijoitusten ostot ja myynnit kirjataan kirjanpitoon selvityspäivänä, jolloin omaisuuserä siirtyy konsernille tai jona konserni siirtää sen toiselle osapuolelle. Sijoitukset merkitään alun perin kirjanpitoon niiden hankintamenoa sisältäen transaktiomenot, ja ne arvostetaan myöhemmin käypään arvoon.

Myytävikissä oleviksi luokiteltujen sijoitusten realisoitumattomat käyvän arvon muutokset merkitään muuhun laajaan tulokseen. Kun myytävissä oleviksi luokiteltu arvopaperi myydään tai siitä kirjataan arvonalennus, omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmaan myytävissä olevien sijoitusten nettovoittoihin tai -tappioihin.

Konserni arvioi aina tilinpäätöspäivänä, onko joidenkin rahoitussuhteiden tai niiden ryhmän arvonalentuminen objektiivisesti todennettavissa. Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen alentuminen alle hankintahinnan huomoidaan arvonalentumista määrittäessä. Kun arvonalentuminen todetaan, kirjataan kumulatiivinen tappio, joka lasketaan hankintahinnan ja nykyisen käyvän arvon erotuksena vähennettynä aikaisemmin kirjatuilla arvonalentumisilla, pois omasta pääomasta tuloslaskelmaan. Myytävissä oleviin sijoituksiin luokiteltujen oman pääoman ehtoisten sijoitusten arvonalentumistappiota ei peruuteta tuloksen kautta.

Muiden kuin rahoitusvarojen arvonalentumiset

Omaisuudesta, jolla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata säännönmukaisia poistoja vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Säännönmukaisin poistoin poistettavaa omaisuutta arvioidaan aina kun on muutoksia olosuhteissa tai viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo saattaisi olla alentunut. Arvonalentumistappiona kirjataan määrä, jolla omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Arvonalentumisen arviointia varten konsernin omaisuus jaetaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolle, eli sille alimmalle yksikkötasolle, jonka rahavirrat ovat erotettavissa muista rahavirroista.

Muiden kuin rahoitusvarojen, lukuun ottamatta liikearvoa, aikaisemmin kirjattua arvonalentumistappiota arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja se perutaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mitä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman aikaisemmin kirjattuja arvonalentumistappioita.

Vuokrasopimukset

Käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa konsernille, vuokralle ottajana siirtyy olennainen osa omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingopimuksiksi. Rahoitusleasingso-

pimukset merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana varoiksi ja velaksi määrään, joka vastaa vuokraoikeuden käypää arvoa tai tätä alemmaa vähimmäisvuokrien nykyarvoa.

Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen. Vastaavat leasingvuokravastuut rahoituskustannuksella vähennettynä sisältyvät muihin pitkäaikaisiin korollisiin velkoihin. Rahoituksen korko kirjataan tuloslaskelmaan leasingopimuksen aikana siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingopimuksella hankitut omaisuuserät poistetaan joko omaisuuden taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle olennaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella, vuokralle ottajana, suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai sitä alempana nettorealisoituarvoon. Hankintameno määritetään joko FIFO-menetelmää (first-in, first-out) tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen vaihto-omaisuuden luonteesta riippuen. Valmiiden ja keskenäisten tuotteiden hankintamenoa sisällytetään raaka-aineiden ostomenot, välittömät valmistuspalkat, muut välittömät valmistusmenot sekä osuus valmistuksen yleiskustannuksista (normaalitoiminta-asteeseen perustuen) mutta ei vieraan pääoman menoja. Nettoarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta vähennettynä arvioiduilla tuotteiden valmiiksi saattamisen kustannuksilla ja myyntikustannuksilla.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Pankeista saadut shekkitililuotot sisältyvät taseen lyhytaikaisiin velkoihin.

Omat osakkeet

Kun joku konserniyhtiöstä hankkii emoyhtiön omia osakkeita, vähennetään emoyhtiön omistajille kuuluvaa omaa pääomaa määrällä, joka muodostuu maksetusta vastikkeesta mukaan lukien välittömät transaktiomenot verojen jälkeen kunnes omat osakkeet mitätöidään tai lasketaan uudelleen liikkeelle. Jos ostetut omat osakkeet lasketaan uudelleen liikkeelle, saatu vastike, vähennettynä transaktiomenoilla verojen jälkeen, merkitään emoyhtiön omistajille kuuluvaan omaan pääomaan.

Korolliset velat

Korolliset velat kirjataan alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Seuraavina kausina ne arvostetaan jakotettuun hankintamenoa käyttäen efektiivisen koron menetelmää; hankintamenoa (vähennettynä transaktiokuluilla) ja efektiivisen koron menetelmän tuottaman tasearvon välinen erotus kirjataan tulosvaikutteisesti velan juoksuaikana. Konserni ei ole luokitellut korollisia velkoja alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi (käyvän arvon vaihtoehto).

Suurin osa korollisista veloista on suojauslaskennan kohteena käyvän arvon suojauksessa. Suojauslaskennan kohteena olevien

lainojen korkoriskistä aiheutuva käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Suojauslaskennasta luovutaan, mikäli suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty. Tällöin suojauksen kohteena olleen velan tasearvoon ei enää tehdä käyvän arvon muutoksia ja suojauslaskennan voimassaoloaikana kertyneet käypien arvojen muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin käyttäen hyväksi uutta efektiivistä korkokantaa.

Korolliset velat sisältyvät pitkäaikaisiin rahoitusvelkoihin elleivät ne eräänny suoritettavaksi 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

Työsuhde-etuudet

Eläke-etuudet

Konsernilla on eri puolilla maailmaa erilaisia eläkejärjestelyjä, jotka noudattavat eri maiden paikallisia säännöstöjä ja käytäntöjä. Osa näistä järjestelyistä on etuus pohjaisia, jolloin niissä määritellään eläketurva koskevat etuudet, työkyvyttömyyskorvaukset ja työsuhteen irtisanomisen yhteydessä maksettavat etuudet. Eläke-edut määrittyvät yleensä henkilöstön palvelusajan ja loppupalkan perusteella. Eläkejärjestelyt rahoitetaan yleensä joko suorituksina eläkevakuutusyhtiöille tai eläkesäätiöille vakuutusmatemaattisiin eläkevastuulaskelmiin perustuen. Lisäksi konsernilla on maksupohjaisia järjestelyjä. Suurin osa Suomen eläkejärjestelyistä luokitellaan maksupohjaisiksi.

Etuus pohjaisissa järjestelyissä taseeseen kirjattuna eläkevastuuna esitetään tulevien eläkemaksujen nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen tilinpäätöspäivän käyväällä arvolla ja oikaistuna kirjaamattomilla vakuutusmatemaattisilla voitoilla tai tappioilla sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvilla menoilla. Eläkevastuun laskevat riippumattomat vakuutusmatemaattiset vuosittain. Vastuu määritetään käyttäen ennakoitua etuus oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (projected unit credit method); eläkevastuun nykyarvo saadaan diskonnoitamalla arvioitujen rahavirrat nykyarvoonsa käyttäen korkona yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa, jotka on laskettu liikkeelle samassa valuutassa kuin eläkevastuu tullaan suorittamaan. Joukkovelkakirjalainojen maturiteetti vastaa olennaisilta osin laskettavan eläkevastuun maturiteettia. Eläkemenot kirjataan tuloslaskelman henkilöstökuluihin jaksottaen kustannukset työntekijöiden palvelusajalle. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot, jotka syntyvät kokemusperusteisista tarkistuksista sekä muutoksista vakuutusmatemaattisissa oletamisissa, kirjataan tuloslaskelmaan henkilöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle siltä osin kuin ne ylittävät suuremman seuraavista: 10 % järjestelyyn kuuluvien varojen käyvästä arvosta tai 10 % eläkevastuusta. Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä sinä aikana, jonka kuluessa ne vapaakirjautuvat. Mikäli etuudet vapaakirjautuvat välittömästi, ne kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Etuus pohjaisen järjestelyn supistamisesta tai veloitteen täyttämisestä johtuvat voitot tai tappiot kirjataan, kun supistaminen tai täyttäminen tapahtuu. Järjestelyn supistamisesta tai veloitteen täyttämisestä johtuvat voitot tai tappiot sisältävät mahdolliset muutokset etuus pohjaisen järjestelyn veloitteeseen ja järjestelyyn kuuluvien varojen käypään arvoon, kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kirjaamattomat menot.

Maksupohjaisissa eläkejärjestelyissä eläkemaksut suoritetaan vakuutusyhtiölle, jonka jälkeen konsernilla ei ole enää muita maksuvelvoitteita. Konsernin suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee.

Muut työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Muutamit konsernin yhtiöt ovat järjestäneet eläkeläisilleen terveydenhuoltoon liittyviä sekä muita etuuksia. Terveystuottoon liittyvän etuuden saamisen ehtona on tavallisesti työskentely eläkeikään asti ja tietty vähimmäispalveluskausia. Arvioitujen järjestelyjen kustannukset jaksotetaan työssäoloajalle käyttäen samaa laskentata-
paa, jota sovelletaan etuus pohjaisien eläkejärjestelyjen laskennassa. Vastuun laskevat yhtiöstä riippumattomat vakuutusmatemaattiset.

Osakeperusteiset maksut

Konsernin pitkän aikavälin kannustepalkkioina konserni on myöntänyt optio-oikeuksia ylimmälle johdolle sekä avainhenkilöille. Lisäksi ylimmälle johdolle oli vuosille 2008–2010 perustettuna osakepalkkiojärjestelmä. Vuodesta 2011 konsernin pitkän aikavälin kannustepalkkiot muodostuvat osakepalkkiojärjestelmästä ylimmälle johdolle ja pitkän aikavälin palkkiojärjestelmästä muille avainhenkilöille. Nämä palkitsemisohjelmat kirjataan suoritustavasta riippuen joko omana pääomana tai käteisvaroina maksettavina osakeperusteisina liiketoimina. Henkilöstölle myönnettyjen optioiden ja osakkeiden käyvät arvot kirjataan henkilöstösivukulukuksi oikeuden syntymisajanjakson aikana.

Myönnetty optiot arvostetaan käypään arvoon Black-Scholes optiohinnoittelumallilla myöntämispäivänä. Optioehtoihin liittyvät ei-markkinaperusteiset ehdot on sisällytetty toteutettavien optioiden arvioitua lukumäärään. Toteutettavien optioiden arvioitu lukumäärä tarkastetaan neljännesvuosittain ja mahdollisten muutosten vaikutukset kirjataan tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan.

Optioita toteutettaessa saatavat maksut vähennettynä niistä välittömästi johtuvilla transaktiomenoilla kirjataan omaan pääomaan.

Osakepalkkiojärjestelmän perusteella ylimpää johtoa palkitaan yhtiön osakkeilla riippuen konsernin taloudellisesta menestyksestä. Osakkeen käypä arvo on sen markkinahinta myöntöpäivänä. Suoritus tapahtuu osakkeiden ja käteisvarojen yhdistelmänä, johon konserni voi käyttää hallussa olevia omia osakkeita tai ostaa ne markkinoilta.

Varaukset

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa taloudellisen menetyksen ja veloitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Mikäli konserni odottaa varauksen tulevan katetuksi, esimerkiksi vakuutus sopimuksesta, saatava korvaus merkitään taseeseen erillisenä saatavana, mutta vain, jos korvauksen saaminen on käytännöllisesti katsoen varmaa.

Uudelleenjärjestely- ja henkilöstökuluvaraukset

Uudelleenjärjestelyt kirjataan kaudelle, jolloin konserni tulee laillisesti tai tosiasiallisesti velvolliseksi maksusuoritukseen ja kun suunnitelma uudelleenjärjestelystä on julkistettu. Työsuhteen päättymiseen liittyvät korvaukset kirjataan, kun konsernin suunnitelma on ilmoitettu järjestelyn piirissä oleville työntekijöille. Konsernin jatkuvaan liiketoimintaan liittyvistä kuluista ei tehdä varauksia etukäteen.

Ympäristökuluvaukukset

Vuosikuluiksi kirjataan menot, jotka syntyvät korjattaessa olosuhteita, jotka johtuvat aikaisempien tilikausien toiminnoista ja jotka eivät enää kerrytä tuloja nykyhetkellä tai tulevaisuudessa. Ympäristökustannusten varaukset kirjataan perustuen nykyisiin tulkintoihin ympäristönsuojelulaeista ja -säännöksistä, kun on todennäköistä, että velvoite on aiheutunut ja kyseisen velvoitteen arvo on kohtuullisesti arvioitavissa. Varauksiin ei sisällytetä kolmannen osapuolen korvauksia.

Päästöoikeudet

Aiheutuneista päästöistä syntyvät päästöoikeuksien palautusvelvoitteet kirjataan varauksiin vastuun syntyhetkellä. Päästöoikeuksien varaukset on kirjattu omistettujen päästöoikeuksien kirjanpitoarvoihin perustuen. Jos päästöjä toteutuu päästöoikeuksia enemmän, arvostetaan ylimenevä osuus tilinpäätöspäivän markkinahintaan.

Osinko

Konsernin tilinpäätöksessä osingonjako emoyhtiön omistajille on kirjattu velaksi sille raportointikaudelle, jonka aikana emoyhtiön osakkeenomistajat ovat hyväksyneet osingon jaettavaksi.

Osakekohtainen tulos

Laimentamattoman osakekohtaisen tuloksen laskennassa käytetään tilikauden painotettua keskimääräistä osakemäärää. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden keskimääräistä lukumäärää oikaistaan optioiden laimennusvaikutuksella.

Uusien ja uudistettujen IFRS-standardien, tulkintojen sekä standardien muutosten käyttöönotto

Vuonna 2011 voimaantulleet uudet ja uudistetut IFRS-standardit, tulkinnat sekä standardien muutokset

Vuonna 2011 konserni on ottanut käyttöön seuraavat uudet, uudistetut ja muutetut standardit ja tulkinnat:

Uudistettu IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä -standardi tuli voimaan 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Uudistettu standardi yksinkertaistaa julkiseen valtaan sidoksissa olevia yhteisöjä koskevia liitetietovaatimuksia ja täsmentää lähipiirin määritelmää. Uudistetulla standardilla ei ole ollut vaikutusta konsernitalinpäätökseen.

IAS 32 Rahoitusinstrumentit: esittämistapa – liikkeeseen laskettujen oikeuksien luokittelu -standardin muutos tuli voimaan 1.2.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutos selventää, kuinka kirjanpidossa olisi käsiteltävä tiettyjä oikeuksia, kun liikkeeseen lasketut instrumentit ovat muun valuutan kuin liikkeeseenlaskijan toimintavaluutan määräisiä. Jos tällaisia instrumentteja lasketaan liikkeeseen tasasuhteisesti liikkeeseenlaskijan olemassa oleville osakkeenomistajille kiinteää määrää käteisvaroja vastaan, ne olisi luokiteltava omaksi pääomaksi, vaikka niiden toteutushinta ilmaistaan muun valuutan kuin liikkeeseenlaskijan toimintavaluutan määräisenä. Muutoksella ei ole ollut vaikutusta konsernitalinpäätökseen.

Muutos IFRIC 14 IAS 19 Vähimmäisrahoitustarvainten mukaisia suorituksia koskevat ennakkomaksut -tulkinta tuli voimaan 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutoksen tarkoitus on korjata IFRIC 14 -tulkinnan ei-toivottu seuraus IAS 19:ssa. Muutoksella ei ole ollut vaikutusta konsernitalinpäätökseen.

IFRIC 19 Velan maksaminen liikkeeseen lasketuilla omilla oman pääoman ehtoisilla instrumenteilla -tulkinta tuli voimaan 1.7.2010

tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Tulkinta selventää kirjanpitokäsittelyä sellaisissa tilanteissa, joissa velan ehdot neuvotellaan uudelleen ja uusien ehtojen seurauksena velka maksetaan liikkeeseen lasketuilla omilla oman pääoman ehtoisilla instrumenteilla. IFRIC 19 vaatii voiton tai tappion kirjaamista tilikauden tulokseen IAS 39:n mukaisesti kun velka on suoritettu laskemalla liikkeeseen omia oman pääoman ehtoisia instrumentteja. Tulkinnan käyttönotolla ei ole ollut vaikutusta konsernitalinpäätökseen.

Vuonna 2010 julkistetut, IFRS-standardeihin tehdyt parannukset (Annual Improvements to IFRSs) tulivat pääsääntöisesti voimaan 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Vuosittaisen parannusten kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireiset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Julkaistut 11 muutosta koskevat yhteensä kuutta standardia ja yhtä tulkintaa. Muutoksilla ei ole ollut vaikutusta konsernitalinpäätökseen.

Myöhemmin voimaan tulevat uudet ja uudistetut standardit, tulkinnat ja muutokset olemassa oleviin standardeihin, joita konserni ei ole ottanut käyttöön ennen niiden pakollista voimaantuloa

Seuraavat standardit, tulkinnat ja olemassa olevien standardien muutokset on julkaistu ja niitä on noudatettava 1.1.2012 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla tai tätä myöhemmin. Konserni ei ole ottanut niitä käyttöön ennakkoarvioitavasti.

Muutos IFRS 7 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot: rahoitusvarojen siirrot -standardiin tulevat voimaan 1.7.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutos edellyttää lisäliitetietoja siirretyistä rahoitusvaroista syntyvistä riskipositioista. Muutos laajentaa yksityiskohtaiset liitetietovaatimukset koskemaan myös sellaisia rahoitusvarojen siirtoja, jotka on pystytty kirjaamaan pois taseesta kokonaisuudessaan mutta joihin siirtäjällä on edelleen säilynyt jatkuva intressi. Muutoksen ei odoteta vaikuttavan konsernitalinpäätökseen.

IAS 12 Tuloverot -standardin muutos tulee voimaan 1.1.2012 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. IAS 12 vaati aikaisemmin yhteisöä arvioimaan, mikä osa taseessa käypään arvoon arvostetun erän kirjanpitoarvosta on kerrytettävissä jatkuvasta käytöstä ja mikä osa omaisuuserän myynnistä. Muutoksen mukaan tiettyjen käypään arvoon arvostettujen omaisuuserien kirjanpitoarvon oletetaan lähtökohtaisesti kertyvän omaisuuserän myynnistä. Oletus soveltuu laskennallisiin veroihin, jotka syntyvät sijoituskiinteistöistä, aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä ja aineettomista hyödykkeistä, jotka arvostetaan käyvän arvon mallilla tai uudelleenarvostusmallilla. Standardilla muutoksella ei odoteta olevan vaikutusta konsernitalinpäätökseen. Standardin muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit – luokittelu ja arvostaminen -standardi edustaa ensimmäistä vaihetta IASB:n projektissa, jonka tarkoituksena on korvata IAS 39 uudella rahoitusinstrumenttistandardilla. Standardi käsittelee rahoitusinstrumenttien luokittelua ja arvostamista. Erä arvostusperusteet on säilytetty, mutta niitä on yksinkertaistettu määräämällä rahoitusvaroille kaksi arvostusryhmää: jaksotettu hankintameno ja käypä arvo. Luokittelu riippuu yhteisön liiketoimintamallista ja rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtojen ominaispiirteistä. IAS 39:ään sisältyvä ohjeistus rahoitusvarojen arvon alentumisesta ja suojauslaskennasta jää edelleen voimaan. Uuden standardin mukaan rahoitusvelkojen kirjaamisen ja arvostamisen tulisi pysyä samana lukuun ottamatta niitä rahoitusvelkoja, joihin sovelletaan käyvän arvon optiota. IASB on julkistanut luonnoksen IFRS

9-standardin pakollisen voimaantulopäivän siirtämisestä 1.1.2015 tai sen jälkeen alkaville tilikausille, ennenaikaisen käyttöönoton ollessa edelleen sallittu. IFRS 9-standardin käyttöönotolla odotetaan olevan joitakin vaikutuksia konsernin rahoitusvarojen tilinpäätösperiaatteisiin. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRS 10 Konsernitilinpäätös -standardi tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. IFRS 10-standardi rakentuu olemassa oleville periaatteille, määrittäessään määräysvallan ratkaisevaksi tekijäksi, kun määritellään, tuleeko yhteisö yhdistellä konsernitilinpäätökseen. Lisäksi standardi antaa lisäohjeistusta määrittelyn tueksi tapauksissa, joissa määräysvaltaa on vaikea arvioida. Konserni on selvittämässä uuden standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRS 11 Yhteisjärjestelyt -standardi tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. IFRS 11-standardi sisältää ohjeistusta siitä kuinka yhteisjärjestelyjä käsitellään, pohjautuen realistisemmin järjestelystä johtuviin oikeuksiin ja velvoitteisiin eikä sen oikeudelliseen muotoon. IFRS 11-standardin mukaan yhteisjärjestely luokitellaan, joko yhteiseksi toiminnoksi tai yhteisyritykseksi, riippuen järjestelyn osapuolten oikeuksista ja velvoitteista. Yhteisyritysten suhteellinen yhdistely ei ole enää sallittua. Konserni on selvittämässä uuden standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRS 12 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä -standardi tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. IFRS 12-standardi on uusi standardi, joka kattaa kaiken tyyppisiä osuuksia koskevat liitetietovaatimukset. Standardi koskee yhteisjärjestelyjä, osakkuusyrityksiä, erityistä tarkoitusta varten luotuja sijoitusvälineitä ja muita taseen ulkopuolisia välineitä. Konserni on selvittämässä uuden standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRS 13 Käyvän arvon määrittäminen -standardi tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. IFRS 13-standardin tarkoituksena on lisätä yhdenmukaisuutta ja vähentää monimutkaisuutta. Standardi sisältää täsmällisen käyvän arvon määrittelyn sekä käyvän arvon määrittämistä ja liitetietoja koskevat vaatimukset, jotka koskevat kaikkia IFRS-standardeja. Käyvän arvon käyttöä ei laajenneta, vaan sen sijaan annetaan ohjeistusta sen määrittämisestä, kun sen käyttö sallitaan tai sitä vaaditaan muissa IFRS-standardeissa. Standardilla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Uudistettu IAS 27 Erillistilinpäätös -standardi tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Uudistettu standardi sisältää erillistilinpäätöstä koskevat vaatimukset, jotka ovat jääneet jäljelle, kun määräysvaltaa koskevat kohdat on sisällytetty uuteen IFRS 10:een. Uudistettu standardi ei ole relevantti konsernin tilinpäätökselle. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Uudistettu IAS 28 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä -standardi tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Uudistettu standardi sisältää vaatimukset sekä osakkuus- että yhteisyritysten käsittelystä pääomaosuusmenetelmällä IFRS 11-standardin julkaisemisen seurauksena. Standardilla ei odoteta olevan vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Muutos IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen - muut laajan tuloksen erät tulee voimaan 1.7.2012 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla.

Keskeisin muutos on vaatimus muiden laajan tuloksen erien ryhmittelemisestä sen mukaan, ovatko ne mahdollisesti tulevaisuudessa kirjattavissa tulosvaikutteisiksi (luokittelun muutoksista johtuvat oikaisut). Standardin muutos tulee vaikuttamaan muiden laajan tuloksen erien esitystapaan tulevissa konsernitilinpäätöksissä. Standardin muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Muutos IAS 19 Työsuhde-etuudet -standardiin tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutos poistaa "putkimenetelmän" soveltamisen mahdollisuuden, sekä määrittelee rahoitusmenon veloitteen ja järjestelyyn kuuluvien varojen nettoerälle. Konserni on selvittämässä standardin muutoksen vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardin muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Tulkinta IFRIC 20 Pintamaan poistamisesta aiheutuvat menot avolouhoksen tuotantovaiheessa tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Tulkinta ei ole merkityksellinen konsernin toiminnolle. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Muutos IAS 32 Rahoitusvaroihin kuuluvan erän ja rahoitusvelan vähentäminen toisistaan tulee voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutos selvittää säännöksiä, jotka koskevat rahoitusvaroihin kuuluvan erän ja rahoitusvelan vähentämistä toisistaan. Konserni on selvittämässä standardin muutoksen vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardin muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Muutos IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot – Rahoitusvaroihin kuuluvan erän ja rahoitusvelan vähentäminen toisistaan tulee voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutos laajentaa nykyisiä liitetietovaatimuksia niin että yhteisöjen tulee antaa numeerista tietoa taseessa nettomääräisesti esitetyistä rahoitusinstrumenteista sekä niistä rahoitusinstrumenteista, jotka ovat 'master netting' tai vastaavanlaisen sopimusjärjestelyn alaisia huolimatta siitä vaikka ne on esitetty taseessa bruttomääräisinä. Konserni on selvittämässä standardin muutoksen vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardin muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

2 Johdon harkintaa edellyttävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

Arvon alentumistestaus

Konsernissa testataan arvonalentumisen varalta vähintään vuosittain liikearvo, keskeneräisiä aineettomia hyödykkeitä, ja aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen käyttöaika. Muun pitkäaikaisen omaisuuden arvonalentumistestauksia tehdään silloin, kun on viitteitä siitä, että omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Arvioina testauksissa käytetään tulevia diskontattuja rahavirtoja, jotka voidaan saada omaisuuserän käytöllä ja sen mahdollisella myymisellä. Mikäli omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää omaisuuden kerryttävissä olevan rahavirran tai käyvän arvon, kirjataan erotuksesta arvonalennuskulu. Toteutuneet rahavirrat voivat poiketa arvioituista diskontatuista tulevista rahavirroista, koska yhtiön omaisuuserien pitkä taloudellinen käyttöaika, tuotteiden ennustettujen myyntihintojen, tuotantokustannusten sekä laskelmissa käytetyn diskonttauskoron muutokset voivat johtaa merkittävien arvonalennuskulujen kirjaamiseen. Lisätietoja arvonalentumistestauksesta on esitetty liitetiedossa 16.

Biologiset hyödykkeet

Konserni omistaa noin 1,2 miljoonaa hehtaaria metsäaluetta ja plantaaseja, joiden kasvava puusto (biologiset hyödykkeet) arvostetaan tilinpäätöshetkellä käypään arvoon. Varsinaisen puuston, pois lukien nuoret taimikot, käypä arvo perustuu odotettavissa olevien, jatkuvien puustosta saatavien ja aiheutuvien rahavirtojen nykyarvoon. Käyvän arvon määrittämiseen vaikuttavat mm. yhtiön arvio puuston kasvusta, hakkuista ja hintakehityksestä sekä diskonttauskorke, joiden muuttuminen voi johtaa huomattavaan biologisten hyödykkeiden arvonmuutoskirjaukseen konsernin tuloslaskelmassa. Biologiset hyödykkeet on esitetty liitetiedossa 20.

Työsuhde-etuudet

Konsernilla on erilaisia eläkejärjestelyjä työntekijöidensä eläkkeelle jäämisen tai työsuhteen päättymisen varalta. Työsuhde-etuuksiin liittyvien kulujen ja velkojen laskennassa käytetään useita tilastollisia ja muita vakuutusmatemaattisia oletuksia kuten diskonttauskorke, eläkejärjestelyjen varojen odotettu tuotto sekä arvioidut tulevat palkkatason muutokset. Käytetyt tilastolliset tekijät voivat poiketa huomattavasti toteutuneesta kehityksestä johtuen mm. muuttuneesta yleisestä taloudellisesta tilanteesta, henkilökunnan palvelusajan pituudesta sekä muiden tekijöiden muutoksista. Toteutuneet tuotot ja kulut, jotka poikkeavat oletuksista sekä muutokset oletuksissa kerrytetään ja kirjataan tuloslaskelmaan jaksottaen tuotot ja kulut henkilöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle siltä osin kuin ne ylittävät suuremman seuraavista: 10 % eläkejärjestelyyn kuuluvien varojen käyvästä arvosta tai 10 % eläkevastuusta. Huomattavat erot toteutumissa tai huomattavat muutokset oletuksissa voivat merkittävästi vaikuttaa etuus pohjaisiin velvoitteisiin ja kuluihin tulevissa tilikausissa. Eläkevelvoitteet on esitetty liitetiedossa 29.

Ympäristövaraukset

Konsernin toiminta perustuu pääosin raskaaseen prosessiteollisuuteen, mikä edellyttää laajojen tehdaslaitosten rakentamista. Tuotannossa käytetään muiden raaka-aineiden ohella huomattavasti mm. kemikaaleja, vettä ja energiaa. Yhtiön toimintaa säätelevät lukuisat ympäristöön liittyvät lait ja määräykset. Konserni pyrkii toimimaan mm. jätevesien sekä ilmapäästöjen ja kaatopaikkajätteiden käsittelyssä ympäristöön liittyvien säädösten mukaisesti. Yhtiö on kirjanpidossaan varautunut toiminnalle tavanomaisiin ympäristönsuojeluun liittyviin kustannuksiin. Odottamattomat tapahtumat tuotantoprosesseissa ja jätteiden käsittelyssä voivat aiheuttaa yhtiölle merkittäviä menetyksiä liiketoiminnassa sekä lisäkustannuksia. Varaukset on esitetty liitetiedossa 30.

Tuloverot

Johdon arviointia edellytetään määrittäessä tuloverojen ja laskennallisten verosaamisten ja verovelkojen määrää. Konserni arvioi tilinpäätösten yhteydessä laskennallisten verosaamisten kirjausperusteet. Tätä varten arvioidaan, miten todennäköisesti tytäryhtiöillä on kerrytettävissä verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömät verotukselliset tappiot tai käyttämättömät verotukseen liittyvät hyvitykset voidaan hyödyntää. Ennusteissa käytettävät tekijät voivat poiketa toteutuneista, mikä voi johtaa merkittäviin verosaamisten kulukirjauksiin tuloslaskelmassa. Tuloverot on esitetty liitetiedossa 13 ja laskennalliset verot liitetiedossa 28.

Oikeudelliset vastuut

Johdon arviointia edellytetään parhaillaan käynnissä oleviin oikeudenkäynteihin liittyvien varausten arvostamisessa ja kirjaamisessa. Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Oikeudenkäyntien vaikeasti ennakoitavasta luonteesta johtuen oikeudenkäynnin todellinen kustannus voi poiketa merkittävästi alkuperäisestä arviosta. Oikeudelliset vastuut on esitetty liitetiedossa 39.

Myytävisissä olevat sijoitukset

Konsernin myytävissä olevat sijoitukset koostuvat sijoituksista noteeraamattomiin osakkeisiin. Konsernin omistus Oy Metsä-Botnia Ab:stä on arvostettu käypään arvoon perustuen sijoituksen odotettavissa olevien rahavirtojen diskontattuun arvoon. Johdon arviossa käytetyt tekijät voivat poiketa toteutuneista, mikä voi johtaa myytävissä olevan sijoituksen arvon merkittävään muutokseen. Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat on esitetty liitetiedossa 3 ja myytävissä olevat sijoitukset liitetiedossa 22.

3 Rahoitusriskien hallinta

Konserni altistuu liiketoiminnassaan useille rahoitusriskeille: valuutta-, korko-, luotto- ja likviditeettiriskeille.

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on suojata konsernia rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta ja siten turvata omalta osaltaan konsernin tuloskehitys. Rahoitustoiminnon tavoitteet ja limitit on määritelty yhtiön hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa.

Rahoitusriskien hallinnassa käytetään erilaisia rahoitusinstrumentteja rahoituspolitiikan asettamisessa rajoissa. Käytössä on vain instrumentteja, joiden markkina-arvoa ja riskiprofiilia voidaan jatkuvasti ja luotettavasti seurata.

Rahoituksen hoito ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty konsernin rahoitus- ja riskienhallintaosastolle. Keskityksen tavoitteena on tehokas riskienhallinta, kustannussäästöt ja kassanhallinnan optimointi.

Valuuttariski

Konserni altistuu valuuttariskille, joka syntyy valuuttamääräisistä tulevaisuudessa suoritettavista kaupallisista maksuista, taseessa olevista valuuttamääräisistä veloista ja saatavista sekä translaatorisistä, joka aiheutuu sijoituksista ulkomaisiin tytäryhtiöihin. Suurimmat valuuttariskit liittyvät Yhdysvaltojen dollariin, Ison-Britannian puntaan ja Japanin jeniin.

Konsernin valuuttariskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa valuuttakurssimuutosten aiheuttama epävarmuutta rahavirroissa, tuloksessa ja taseessa suojaamalla sovittuihin ja ennustettuihin liiketoimiin liittyviä sekä taseeseen sisältyviä valuuttariskejä.

Transaktioriski

Konserni suojaa erittäin todennäköiset ulkomaanvaluutan määräiset valuuttavirrat rullaavasti seuraavan 12 kuukauden ajalta yksiköiden ennusteiden perusteella. Rahoituspolitiikan mukaan riskineutraalina suojaustasona pidetään 50 %:n suojausastetta. Yksittäisiä erittäin

todennäköisiä ulkomaanvaluuttamääräisiä valuuttavirtoja on suojattu myös yli 12 kuukauden pituisilla sopimuksilla poiketen samalla riskineutraalista suojaustasosta. Suojausinstrumentteina on käytetty valuuttatermiinejä. Suurin osa valuuttavirran suojaukseksi solmituista johdannaissopimuksista täyttää suojauslaskennan kriteerit. Konsernin ennustetusta 12 kuukauden valuuttavirrasta oli 31.12.2011 suojattuna 51 (51) %. Alla olevassa taulukossa on esitetty valuuttavirran suojausten nimellisarvot 31.12.2011 ja 31.12.2010.

Suojausten nimellisarvo

Valuutta	2011	2010
	Milj. euroa	Milj. euroa
USD	377	319
JPY	305	235
GBP	284	232
AUD	42	57
Muut	11	60
Yhteensä	1 019	903

Konsernitasolla ulkoiset suojaukset on määritelty nimenomaisen ulkomaanvaluutanmääräisen myynnin valuuttariskin suojausiksi brutto-periaatteella.

Konsernin taseessa on valuuttamääräisiä varoja ja velkoja, esimerkiksi lainoja ja talletuksia, ostovelkoja ja myyntisaamia sekä kassavaroja muissa valuutoissa kuin konsernin esittämivaluutassa. Periaatteena ja tavoitteena on suojautua tältä taseriskiltä täydellisesti rahoitusinstrumenttien avulla. Rahoituspolitiikan mukaan konsernilla voi kuitenkin olla suojaamattomia tasepositioita. 31.12.2011 konsernin korollisista tase-eristä oli suojaamatta 24 (17) miljoonaa euroa. Taseessa olevia korottomia myyntisaamia ja ostovelkoja oli tilinpäätöshetkellä suojattu 511 (319) miljoonan euron edestä.

Translaatoriski

Translaatoriski muodostuu sijoituksista ulkomaisiin tytäryhtiöihin. Tilinpäätöshetkellä konserni on suojautunut näiden yhtiöiden omaan pääomaan liittyvältä valuuttariskiltä vain Kanadassa. Sijoituksia muihin maihin ei ole suojattu.

Herkkyyks valuuttariskille

Jos euro olisi heikentynyt/vahvistunut 10 % Yhdysvaltojen dollaria vastaan 31.12.2011 muiden muuttujien pysyessä muuttumattomina, konsernin tulos ennen veroja olisi ollut 1 (5) miljoonaa euroa suurempi/pienempi taseriskin vuoksi. Vaikutus omaan pääomaan olisi ollut 43 (41) miljoonaa euroa pienempi/suurempi johtuen pääosin ennustettujen valuuttavirtojen suojaamiseen käytetyistä rahoitusinstrumenteista.

Jos euro olisi heikentynyt/vahvistunut 10 % Ison-Britannian puntaa vastaan 31.12.2011 muiden muuttujien pysyessä muuttumattomina, konsernin tulos ennen veroja olisi ollut 0 (0) miljoonaa euroa suurempi/pienempi taseriskistä johtuen. Vaikutus omaan pääomaan olisi ollut 28 (23) miljoonaa euroa pienempi/suurempi johtuen pääosin ennustettujen valuuttavirtojen suojaamiseen käytetyistä rahoitusinstrumenteista.

Jos euro olisi heikentynyt/vahvistunut 10 % Japanin jeniä vastaan 31.12.2011 muiden muuttujien pysyessä muuttumattomina, konsernin tulos ennen veroja olisi ollut 11 (8) miljoonaa euroa pie-

nempi/suurempi. Vaikutus omaan pääomaan olisi ollut 18 (15) miljoonaa euroa pienempi/suurempi johtuen pääosin ennustettujen valuuttavirtojen suojaamiseen käytetyistä rahoitusinstrumenteista.

Herkkyyks valuuttariskille laskettiin seuraavien oletusten perusteella:

- Valuuttakurssimuutos on 10 %.
- Suurin osa niistä rahoitusinstrumenteista, jotka eivät ole johdannaisia, kuten rahavarat, myyntisaatatavat, korolliset velat ja ostovelat ovat joko suoraan toimintavaluutassa tai ovat käännetty siihen johdannaissopimuksilla. Avoin tasepositio on hyvin pieni ja sen vuoksi kurssimuutoksilla on hyvin pieni vaikutus tai ei lainkaan vaikutusta tuloslaskelmaan.
- Omaan pääomaan vaikuttavat ne rahavirran suojaamiseksi solmitut johdannaiset, joiden suojaussuhde on tehokas.
- Tulokseen vaikuttavat ne johdannaiset, joiden suojaussuhde ei ole tehokas tai joihin ei sovelleta suojauslaskentaa.
- Laskennassa ei ole mukana ennustettuja valuuttamääräisiä tulevia rahavirtoja.

Korkoriski

Konsernin korollinen velka altistaa konsernin korkoriskille eli korkoliikkeiden aiheuttamalle uudelleenhinnoittelu- ja käyvän arvon korkoriskille. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on suojautua korkoliikkeiden aiheuttamilta ylimääräisiltä kustannuksilta.

Korkoriskin hallinta perustuu rahoituspolitiikassa määriteltyyn nettovelan 6 kuukauden keskimääräiseen korkosidonnaisuusaikaan. Tämän lyhyen korkosidonnaisuusajan pohjana on oletamus tuottoikärien keskimääräisestä positiivisuudesta. Lyhyt korkosidonnaisuusaika siis vähentää korkokustannuksia pitkällä aikavälillä. Korkosidonnaisuusaika voi vaihdella 3 ja 12 kuukauden välillä. 31.12.2011 keskimääräinen korkosidonnaisuusaika oli 6 (6) kuukautta. Nettovelan keskimääräisen korkosidonnaisuusajan muuttamiseen konserni käyttää korkojohdannaisia.

Konsernin lainavaltuuttojen jakauma vastaa emoyhtiön ja tytäryhtiöiden toimintavaltuuttojen määräistä lainausta. Korollisten nettovelkojen nimellisarvot mukaan lukien johdannaiset jakaantuivat 31.12.2011 ja 31.12.2010 valuutoittain seuraavasti:

Valuutta	2011	2010
	mrd euroa	mrd euroa
EUR	4,2	3,7
USD	0,3	0,4
CNY	0,1	0,1
CAD	-0,8	-0,7
Muut	-0,2	-0,2
Yhteensä	3,6	3,3

Valtaosa pitkäaikaisista lainoista ja niitä suojaavista korkojohdannaisista on suojauslaskennan piirissä.

Herkkyyks korkoriskille

Jos konsernin nettovelan korot olisivat olleet 1 prosenttiyksikön korkeammat/matalammat 31.12.2011 muiden muuttujien pysyessä muuttumattomina, konsernin tulos ennen veroja olisi ollut 9 (9) miljoonaa euroa pienempi/suurempi johtuen pääasiassa suuremmista/pienemmistä vaihtuvakorkoisten lainojen koroista. Oma pääoma olisi pysynyt muuttumattomana.

Herkkyys korkoriskille laskettiin seuraavien oletusten perusteella:

- Korkomuutoksen oletetaan olevan 1 prosenttiyksikön suuruinen yhdensuuntainen muutos kaikissa korkokäyrän pisteissä.
- Käyvän arvon suojauksessa korkoriskistä aiheutuva suojauskohteiden käyvän arvon muutokset kumoavat melkein täydellisesti suojattavien instrumenttien käypien arvojen muutokset tuloslaskelmassa. Mahdollinen tehoton osuus vaikuttaa tilikauden tulokseen.
- Kiinteäkorkoiset jaksotettuun hankintameno arvoistettavat lainat, jotka eivät ole mukana käyvän arvon suojauksessa eivät altistu tässä tarkoitettulle korkoherkkyydelle.
- Vaihtuvakorkoiset jaksotettuun hankintameno arvoistetut lainat, joita ei ole määritelty suojattaviksi instrumenteiksi ovat mukana herkkyyksianalyyseissä.
- Markkinakorkojen muutoksista aiheutuvat korkojohdannaisten käyvän arvon muutokset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, vaikuttavat rahoitustuottoihin tai -kuluihin ja ovat sen vuoksi mukana herkkyyksianalyyseissä.

Likviditeetti- ja jälleenrahoitusriski

Konserni pyrkii säilyttämään hyvän maksuvalmiuden kaikissa olosuhteissa tehokkaalla kassanhallinnalla ja sijoittamalla vain helposti rahaksi realisoitaviin kohteisiin. Lyhytaikaiseen rahoitukseen konserni käyttää yritystodistusohjelmia. Pitkäaikaisia sitovia luottolimiittejä käytetään rahoituksen varmistamiseen kaikissa olosuhteissa sekä yritystodistusohjelmien varajärjestelyinä.

Jälleenrahoitusriskit minimoidaan huolehtimalla lainasalkun tasapainoisesta rahavirtapohjaisesta erääntymisaikataulusta sekä lainojen riittävän pitkistä maturiteetista. Tilinpäätöshetkellä lainojen keskimaturiteetti oli 6,3 (6,4) vuotta.

Osa konsernin lainasopimuksista sisältää sopimusvakuuden (kovenantin) liittyen konsernin taseeseen. Tämän sopimusvakuuden mukaan velkaantumisaste (gearing) ei saa ylittää 110 % (velkaantumisaste 31.12.2011 oli 48 %).

Rahavarat sekä vahvistetut luottolimitit

Milj. euroa	2011	2010
Pankkitilit	445	203
Muut rahavarat	50	66
Vahvistetut luottolimitit	1 400	1 825
joista käytössä	-	-
Muut käytössä olevat luottolimitit	-24	-34
Pitkäaikaisien lainojen lyhennysten rahavirta	-852	-276
Käytettävissä oleva likviditeetti	1 019	1 784

Tärkeimmät käytössä olevat rahoitusohjelmat ovat:

Vahvistamattomat:

- Kotimainen yritystodistusohjelma 1 000 miljoonaa euroa

Vahvistetut:

- Revolving Credit Facility 500 miljoonaa euroa (erääntyy 2016)

Lainojen sopimukseen perustuva erääntymisanalyysi on esitetty liitetiedossa 31.

Luottoriski

Vastapuoliriski

Konsernin pankkien ja rahoituslaitosten kanssa tekemiin rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään tehdyn sopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Rahoituspolitiikan mukaan johdannaisinstrumentteja ja kassavarojen sijoituksia saa tehdä vain tietyin luottokelpoisuuden omaavien vastapuolten kanssa. Luottokelpoisuusvaatimuksen lisäksi konserni minimoi vastapuoliriskinsä tekemällä sopimuksia useiden johtavien pankkien ja rahoituslaitosten kanssa. Konsernirahoitus valvoo jatkuvasti vastapuolten luottokelpoisuutta.

Operatiivinen luottoriski

Operatiiviseen toimintaan liittyvän luottoriskin hallinnan periaatteet on määritelty konsernin luottoriskin hallintapolitiikassa ja luottoriskiä valvotaan systemaattisesti. Avoinna olevia myyntisaamisia, myyntisaamisten keskimääräistä maksuaikaa ja erääntyneitä myyntisaamisia seurataan kuukausittain.

Konsernin myyntisaamisiin ja muihin saamisiin liittyviä luottoriskikeskittymiä pienentää laaja ja maantieteellisesti jakautunut asiakaskunta. Asiakkaiden luottolimiittejä ja heidän taloudellista tilaansa seurataan jatkuvasti. Pääsääntöisesti saatavat turvataan luottotappiovakuutuksilla. Tietyillä markkinoilla luottoriskiä pienennetään käyttämällä remburseja, ennakkomaksuja ja pankkitakuuta. Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 26. Konsernilla ei ole tiedossa merkittäviä asiakassaamisten luottoriskikeskittymiä. Konsernin kymmenen suurinta asiakasta muodostivat noin 16 (17) %, noin 240 (215) miljoonaa euroa, konsernin myyntisaamista 31.12.2011. Vastuusitoumuksiin liittyvistä luottoriskeistä on kerrottu liitetiedossa 39.

Sähkön hintariski

UPM suojaa sekä sähkön tuotantoaan että kulutustaan markkinoilla. UPM:n herkkyys sähkön markkinahinnalle on riippuvainen niin tuotantomäärästä, kulutuksesta kuin suojausasteesta.

Pohjoismaisilla markkinoilla hintariskiä hallitaan tekemällä sähköjohdannaissopimuksia. Suojaamisen lisäksi UPM käy kauppaa omaan lukuun termiineillä ja futuureilla. Johdannaispositioiden riskejä seurataan päivätasolla. Avoinna oleva maksimiriski on rajoitettu Value-at-Risk limiitein. Myös kaupankäynnin kumulatiivinen tappio on rajoitettu.

Sähköhinnan herkkyyksianalyysi

Herkkyysanalyysi on tehty 31.12.2011 position mukaisesti. Herkkyys vaihtelee suojaus- ja kaupankäyntipositioiden muuttuessa. Hintariski on laskettu ainoastaan johdannaispositioiden muuttuessa. Herkkyysanalyysi on laskettu erikseen suojauslaskennassa olevan ja ei-suojauslaskennassa olevan volyymin osalta. Analyysissä on oletettu, että sähkötermiinien noteeraus NASDAQ OMX:ssä muuttuisi yhden euron per MWh ajanjaksolla, jolla UPM:llä on johdannaisia.

Milj. euroa	Vaikutus	2011	2010
+/- 1 euroa/MWh sähkötermiinien noteerauksessa			
Vaikutus voittoon ennen veroja	+ / -	1,1	1,9
Vaikutus omaan pääomaan	+ / -	2,6	3,1

Pääomariskin hallinta

Pääoman hallinnassa konsernin tavoitteena on varmistaa joustavan pääomarakenteen ylläpito, mikä mahdollistaa konsernin toiminnan pääomamarkkinoilla.

Tyydyttävän oman ja vieraan pääoman tasapainon mittarina konserni käyttää korollisten nettovelkojen ja oman pääoman suhdetta, velkaantumisastetta (gearing). Riittävän joustavuuden varmistamiseksi tavoitteeksi on asetettu velkaantumisaste, jonka on oltava selvästi alle hyväksyttävän 110 %:n enimmäisarvon.

Oheisessa taulukossa on esitetty konsernin oma pääoma, korolliset velat ja velkaantumisaste.

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	7 461	7 093
Määräysvallattomien omistajien osuus	16	16
Oma pääoma yhteensä	7 477	7 109
Pitkäaikaiset korolliset velat	3 750	3 648
Lyhytaikaiset korolliset velat	883	330
Korolliset velat yhteensä	4 633	3 978
Oma pääoma ja velat yhteensä	12 110	11 087
Korolliset velat yhteensä	4 633	3 978
- Korolliset rahoitusvarat yhteensä	-1 041	-692
Korolliset nettovelat	3 592	3 286
Velkaantumisaste (gearing), %	48	46

Rahoitusinstrumenttien käyvän arvon arvioiminen

Rahoitusjohdannaisten käyvät arvot on arvioitu seuraavasti: korko-terminien ja -futuuriin käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinahintoihin; valuuttatermiinien käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän termiinhintoihin; valuuttaoptiot arvostetaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan; koron- ja valuutanvaihtosopimukset arvostetaan arvioituun tulevien rahavirtojen nykyarvoon, ja hyödykejohdannaiset arvostetaan tilinpäätöspäivän markkinahintoihin.

Arvioidessaan johdannaisten, joille ei ole saatavissa markkinahintaa (kuten kytketyt johdannaiset), käypää arvoa, konserni käyttää soveltuvia arvostusmenetelmiä ja taustaoletuksia, jotka perustuvat kyseisten tilinpäätöspäivien markkinanoteerauksiin. Tunnistettuja kytkettyjä johdannaista seurataan konsernissa ja niiden käypien arvojen muutokset kirjataan tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin tuotuihin.

Listattujen arvopapereiden käyvät arvot perustuvat julkisiin hintanoteerauksiin.

Listamattomat arvopaperit, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määriteltävissä, merkitään taseeseen hankintamenon suuruisina. Myytävissä olevat sijoitukset on esitetty liitetiedossa 22.

Seuraavassa taulukossa esitetään käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit arvostusmenetelmän mukaan jaoteltuina. Käytetyt tasot on määriteltävä seuraavasti:

- Taso 1: täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla
- Taso 2: muut syöttötiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina)

- Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat syöttötiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat syöttötiedot).

Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat ja -velat

Milj. euroa	Käyvät arvot 31.12.2011			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Varat				
Kaupankäyntijohdannaiset	1	190	-	191
Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	64	384	-	448
Myytävissä olevat sijoitukset	-	-	147	147
Muut saamiset	-	-	3	3
31.12.	65	574	150	789

Milj. euroa	Käyvät arvot 31.12.2010			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Velat				
Kaupankäyntijohdannaiset	3	123	-	126
Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	30	133	-	163
31.12.	33	256	-	289

Milj. euroa	Käyvät arvot 31.12.2010			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Varat				
Kaupankäyntijohdannaiset	14	161	-	175
Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	-	306	-	306
Myytävissä olevat sijoitukset	-	-	220	220
31.12.	14	467	220	701

Milj. euroa	Käyvät arvot 31.12.2010			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Velat				
Kaupankäyntijohdannaiset	20	121	-	141
Muut velat	-	-	3	3
Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	42	107	-	149
31.12.	62	228	3	293

Täsmäytyslaskelma tason 3 mukaan käypään arvoon arvostettavista rahoitusvaroista ja -veloista 31.12.2011

Milj. euroa	Myyntävissä olevat sijoitukset			Muut saamiset	Muut velat	Yhteensä
	Myyntävissä olevat sijoitukset	Muut saamiset	Muut velat			
Alkusaldo	220	-	-3	-	-	217
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-	-
Siirrot tasolta 3	-	-	-	-	-	-
Voitot ja tappiot	-	-	-	-	-	-
Tuloslaskelmassa	-75	3	3	-	-	-69
Laajassa tuloslaskelmassa	2	-	-	-	-	2
Loppusaldo	147	3	-	-	-	150

Täsmäytyslaskelma tason 3 mukaan käypään arvoon arvostettavista rahoitusvaroista ja -veloista 31.12.2010

Milj. euroa	Myytävissä olevat sijoitukset			Muut velat	Yhteensä
	Myytävissä olevat sijoitukset	Muut saamiset	Muut velat		
Alkusaldo	205	-	-4	-	201
Siirrot tasolle 3	-	-	-	-	-
Siirrot tasolta 3	-	-	-	-	-
Voitot ja tappiot	-	-	-	-	-
Tuloslaskelmassa	-	1	-	-	1
Laajassa tuloslaskelmassa	15	-	-	-	15
Loppusaldo	220	-	-3	-	217

4 Segmentti-informaatio

Konsernin johto on määritellyt toimintasegmentit perustuen raportteihin, joita konsernin ylin operatiivinen päätöksentekijä säännöllisesti seuraa. Konsernin toimitusjohtaja on määritellyt konsernin ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi.

Konsernin toimintasegmentit on organisoitu tuotteiden perusteella.

Yhtiön toiminta jakaantuu kolmeen ryhmään: Energia ja sellu, sisältäen raportoitavina segmentteinä Energia-segmentin, Sellu-segmentin sekä Metsä ja sahat -segmentin; Paperi, jonka tiedot raportoidaan Paperi-segmenttiinä sekä Tekniset materiaalit, joka sisältää Tarrat-segmentin ja Vaneri-segmentin. Muu toiminta sisältää konsernin kehitysüksiköt (puumuovikomposiittiyksikkö ProFi, RFID-tunnisteet, biopoltoaineet), logistiikkapalvelut ja konsernin palvelutoiminnot.

Raportoitavat segmentit

Energia

Energia-segmenttiin kuuluvat UPM:n vesivoimalaitokset sekä osuudet energiayhtiöissä, lähinnä osakkuusyhtiö Pohjolan Voima Oy:ssä sekä Kemijoki Oy:ssä. Tehtaiden lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitokset kuuluvat Sellu- ja Paperi-segmentteihin.

Sellu

Sellu-segmenttiin kuuluvat konsernin sellutehtaat. Raportoitava Sellu-segmentti muodostuu yhdistellyistä sellutoiminnot Suomi ja sellutoiminnot Uruguay operatiivisista segmenteistä.

Metsä ja sahat

Metsä ja sahat -segmenttiin kuuluvat metsät, puunhankinta ja sahat ja jatkojalostus.

Paperi

Paperi-segmenttiin kuuluvat konsernin paperitehtaat, jotka tuottavat aikakauslehti-, sanomalehti-, hieno- ja erikoispapereita. Paperituo-

tannon vuosikapasiteetti on noin 13 miljoonaa tonnia, sisältäen elokuussa 2011 hankittujen Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n paperitehtaat.

Tarrat

Tarrat -segmenttiin kuuluvat tarralaminaattitehtaat, sekä leikkuu ja jakeluterminaalit.

Vaneri

Vaneri-segmenttiin kuuluvat vaneritehtaat. Segmentin vuosikapasiteetti on noin 1 miljoonaa kuutiometriä.

Muu toiminta

Muu toiminta sisältää konsernin kehitysüksiköt (puumuovikomposiittiyksikkö ProFi, RFID-tunnisteet, biopoltoaineet), logistiikkapalvelut ja konsernin palvelutoiminnot. Konsernin palvelutoiminnot laskuttavat liiketoiminta-alueita sovitujen palvelusopimusten mukaisesti.

Kustakin segmentistä raportoitava informaatio vastaa konsernin toimitusjohtajan segmenttien tuloksellisuuden arvioimiseksi sekä resurssien kohdentamiseksi käyttämää konsernin sisäistä raportointia.

Segmenttien tuloksellisuuden arviointi perustuu ensisijaisesti segmentin liikevoittoon. Segmenttien liikevoitto on määritellyt konsernin tilinpäätöstä vastaavalla tavalla. Segmenttien väliset myynnit tapahtuvat markkinahintaan.

Konsernin toimitusjohtajalle raportoitavien varojen ja velkojen arvostusperiaatteet ovat konsernin tilinpäätösperiaatteiden mukaiset. Varat ja velat kohdistetaan segmenteille segmentin toimintojen perusteella. Kohdistamattomat varat ja velat muodostuvat muista myytävissä olevista sijoituksista, kuin energiaosakkeista, pitkäaikaisista rahoitusvaroista, laskennallisista verosaamisista ja -veloista, muista pitkäaikaisista varoista, tuloverosaamisista ja -veloista, rahavaroista, myytävänä oleviksi luokitelluista varoista ja varoihin liittyvistä veloista, eläkevelvoitteista, varauksista, korollisista veloista ja muista veloista.

Segmenttikohtaiset tiedot 1.1.–31.12.2011

Milj. euroa							Eliminoinnit ja		Konserni
	Energia	Sellu	Metsä ja sahat	Paperi	Tarrat	Vaneri	Muu toiminta	täsmätykset	
Myynti konsernin ulkopuolelle	177	543	771	6 984	1 149	357	87	–	10 068
Konsernin sisäinen myynti	275	1 105	880	200	1	19	101	–2 581	–
Myynti yhteensä ¹⁾	452	1 648	1 651	7 184	1 150	376	188	–2 581	10 068
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	77	1	2	2	–	–	–	–	82
Liikevoitto	278	423	52	–315	68	–7	–40	–	459
Voitot myytävissä olevista sijoituksista, netto									71
Rahoituskulut, netto									–113
Tuloverot									40
Tilikauden voitto/tappio									457
Kertaluonteiset erät liikevoitossa ²⁾	86	–	2	–299	–	–7	–5	–	–223
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eräiä	192	423	50	–16	68	0	–35	–	682
Varat ³⁾	459	2 736	1 959	6 234	632	274	334	–184	12 444
Osakkuus- ja yhteisyritykset ³⁾	585	4	7	109	–	7	5	–	717
Kohdistamattomat varat									2 228
Varat yhteensä									15 389
Velat ⁴⁾	22	182	125	609	119	22	45	–184	940
Kohdistamattomat velat									6 972
Velat yhteensä									7 912
Muut erät									
Poistot	3	139	21	524	33	18	11	–	749
Arvonalentumiset	–	–	–	79	–	–	–	–	79
Investoinnit ⁵⁾	4	95	18	995	21	31	15	–	1 179
Investoinnit ilman yritys- ja osakehankintoja	4	95	18	159	18	31	15	–	340
Sijoitettu pääoma, 31.12. ⁶⁾	1 022	2 558	1 841	5 735	513	258	294	–111	12 110
Sijoitettu pääoma, keskimäärin	956	2 396	1 812	5 437	486	253	287	–28	11 599
Sijoitetun pääoman tuotto, ilman kertaluonteisia eräiä % ⁷⁾	20,1	17,7	2,8	–0,3	14,0	0,2	–12,2	–	5,8
Henkilöstö vuoden lopussa	96	1 441	2 638	13 877	2 629	2 586	642	–	23 909
Henkilöstö keskimäärin	88	1 481	2 734	12 956	2 574	2 663	571	–	23 067

¹⁾ Konsernin liikevaihto koostuu pääosin tavaroiden myynnistä.

²⁾ Energia-segmentin vuoden 2011 kertaluonteinen tuotto 86 miljoonaa euroa liittyy osakkuusyhtiö Pohjolan Voima Oy:n myyntivoittoon Fingrid Oyj:n osakkeiden myynnistä. Metsä ja sahat -segmentin kertaluonteiset erät sisältävät 1 miljoonan euron tuoton muutoksesta Ison-Britannian eläkejärjestelyissä sekä 1 miljoonan euron tuoton rakennejärjestelyihin liittyvien varausten peruutuksista. Paperi-segmentin kertaluonteiset erät sisältävät Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n hankinnasta johtuvan 28 miljoonan euron kertaluonteisen tuoton sekä hankintaan liittyviä ja muita hankintakuluja yhteensä 29 miljoonaa euroa. Lisäksi Paperi-segmentin kertaluonteiset erät sisältävät 5 miljoonan euron tuoton muutoksesta Ison-Britannian eläkejärjestelyissä, lähinnä Myllykosken ja Albbbruckin tehtaiden sulkemisiin liittyviä rakennejärjestelykuluja yhteensä 298 miljoonaa euroa, josta pitkäaikaisten varojen arvonalennuksien osuus oli 68 miljoonaa euroa ja 5 miljoonaa euroa muita rakennejärjestelykuluja. Tarrat-segmentin kertaluonteiset erät sisältävät 2 miljoonaa euroa Euroopan toimintojen rakennejärjestelykuluja sekä 2 miljoonan euron tuoton muutoksesta Ison-Britannian eläkejärjestelyissä. Vaneri-segmentin kertaluonteisiin erisiin sisältyy 4 miljoonan euron kulut Suomen toimintojen rakennejärjestelyistä ja 3 miljoonaa euroa omaisuuden nettomyyntitappioita. Muun toiminnan kertaluonteiset erät sisältävät 5 miljoonan euron kulut rakennejärjestelyistä.

³⁾ Segmentin varat sisältävät liikearvon, muut aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, sijoituskiinteistöt, biologiset hyödykkeet, sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin, myytävissä olevat sijoitukset, vaihto-omaisuuden sekä myyntisaamiset.

⁴⁾ Segmentin velat sisältävät ostovelat ja saadut ennakot.

⁵⁾ Investoinnit sisältävät liiketoimintojen yhdistämisestä syntyneen liikearvon, muut aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, sijoituskiinteistöt, biologiset hyödykkeet sekä sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin sekä muihin osakkeisiin.

⁶⁾ Segmentin sijoitettu pääoma on segmentin varat vähennettynä segmentin veloilla. Eliminoinnit sisältävät kohdistamattomat varat ja kohdistamattomat korottomat velat.

⁷⁾ Sijoitetun pääoman tuotto-prosentin laskentakaava; segmentit: Liikevoitto ilman kertaluonteisia eräiä/Sijoitettu pääoma (keskimäärin) x 100, konserni: (Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut–kertaluonteiset erät)/(Oma pääoma + korolliset velat (keskimäärin)) x 100.

Segmenttikohtaiset tiedot 1.1.–31.12.2010

Milj. euroa							Eliminoinnit ja		Konserni
	Energia	Sellu	Metsä ja sahat	Paperi	Tarrat	Vaneri	Muu toiminta	täsmäy- tykset	
Myynti konsernin ulkopuolelle	231	397	721	6 109	1 098	332	36	-	8 924
Konsernin sisäinen myynti	336	1 301	800	160	2	15	142	-2 756	-
Myynti yhteensä ¹⁾	567	1 698	1 521	6 269	1 100	347	178	-2 756	8 924
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	7	-	3	1	-	-	-3	-	8
Liikevoitto	237	577	218	-272	88	-17	-76	-	755
Voitot myytävissä olevista sijoituksista, netto									1
Rahoituskulut, netto									-121
Tuloverot									-74
Tilikauden voitto/tappio									561
Kertaluonteiset erät liikevoitossa ²⁾	-	-	37	-18	1	1	3	-	24
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä	237	577	181	-254	87	-18	-79	-	731
Varat ³⁾	472	2 517	1 919	5 705	647	260	330	-216	11 634
Osakkuus- ja yhteisyritykset ³⁾	446	40	5	72	-	6	4	-	573
Kohdistamattomat varat									1 605
Varat yhteensä									13 812
Velat ⁴⁾	31	102	125	493	143	24	51	-216	753
Kohdistamattomat velat									5 950
Velat yhteensä									6 703
Muut erät									
Poistot	6	148	21	530	36	19	9	-	769
Arvonalentumiset	-	-	-	-3	-2	-	1	-	-4
Investoinnit ⁵⁾	3	43	15	163	8	20	5	-	257
Investoinnit ilman yritys- ja osakehankintoja	3	43	15	158	8	20	5	-	252
Sijoitettu pääoma, 31.12. ⁶⁾	886	2 455	1 799	5 284	504	242	283	-366	11 087
Sijoitettu pääoma, keskimäärin	882	2 473	1 709	5 465	509	243	278	-482	11 077
Sijoitetun pääoman tuotto, ilman kertaluonteisia eriä % ⁷⁾	26,9	23,3	10,6	-4,6	17,1	-7,4	-28,4	-	6,4
Henkilöstö vuoden lopussa	72	1 413	2 735	11 901	2 543	2 737	468	-	21 869
Henkilöstö keskimäärin	70	1 503	2 852	12 260	2 563	2 972	469	-	22 689

¹⁾ Konsernin liikevaihto koostuu pääosin tavaroiden myynnistä.

²⁾ Metsä ja sahat -segmentin vuoden 2010 kertaluonteisiin eriin sisältyy 33 miljoonan euron myyntivoitto metsämaiden rasitesopimuksesta Minnesotassa. Muut kertaluonteiset erät, 4 miljoonaa euroa, liittyvät myyntivoittoon ja varausten peruutuksiin Suomen sahajien rakennejärjestelyistä. Paperi-segmentin kertaluonteiset erät sisältävät 4 miljoonaa euroa Myllykosken yrityskauppaan liittyviä kuluja, sekä nettona 14 miljoonaa euroa rakennejärjestelykuluja, joista arvonlennusten palautuksia 3 miljoonaa euroa. Tarrat-segmentin kertaluonteiset erät sisältävät 2 miljoonaa euroa arvonlennusten palautuksia ja 1 miljoonaa euroa rakennejärjestelykuluja. Vaneri-segmentin kertaluonteiset tuotot sisältävät myyntivoittoa 1 miljoonaa euroa liittyen omaisuuden myyntiin Suomessa. Muun toiminnan kertaluonteiset tuotot muodostuvat pääosin 3 miljoonaan euron myyntivoitosta liittyen omaisuuden myyntiin Suomessa.

³⁾ Segmentin varat sisältävät liikearvon, muut aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, sijoituskiinteistöt, biologiset hyödykkeet, sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin, myytävissä olevat sijoitukset, vaihto-omaisuuden sekä myyntisaamiset.

⁴⁾ Segmentin velat sisältävät ostovelat ja saadut ennakot.

⁵⁾ Investoinnit sisältävät liiketoimintojen yhdistämisestä syntyneen liikearvon, muut aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, sijoituskiinteistöt, biologiset hyödykkeet sekä sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin sekä muihin osakkeisiin.

⁶⁾ Segmentin sijoitettu pääoma on segmentin varat vähennettynä segmentin veloilla. Eliminoinnit sisältävät kohdistamattomat varat ja kohdistamattomat korottomat velat.

⁷⁾ Sijoitetun pääoman tuotto-% laskentakaava; segmentti: Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä/Sijoitettu pääoma (keskimäärin) x 100, konserni: (Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut-kertaluonteiset erät)/(Oma pääoma + korolliset velat (keskimäärin)) x 100.

Maantieteellisiä alueita koskevat tiedot

Myynti konsernin ulkopuolelle asiakkaan sijainnin mukaan

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Saksa	1 793	1 371
Iso-Britannia	1 132	1 011
Suomi	836	809
Ranska	556	504
Muut EU-maat	2 050	1 923
Muu Eurooppa	561	533
Yhdysvallat	999	969
Kanada	54	54
Kiina	545	479
Uruguay	44	27
Muu maailma	1 498	1 244
Yhteensä	10 068	8 924

Varat yhteensä maittain

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Saksa	3 175	2 308
Iso-Britannia	630	607
Suomi	7 088	6 453
Ranska	362	422
Muut EU-maat	376	460
Muu Eurooppa	129	134
Yhdysvallat	623	581
Kanada	167	178
Kiina	807	802
Uruguay	1 747	1 616
Muu maailma	285	251
Yhteensä	15 389	13 812

Investoinnit maittain

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Saksa	718	24
Iso-Britannia	9	15
Suomi	269	125
Ranska	8	10
Puola	6	3
Muu Eurooppa	15	19
Pohjois-Amerikka	60	24
Kiina	8	4
Uruguay	78	21
Muu maailma	8	12
Yhteensä	1 179	257

5 Yrityshankinnat ja -myynnit sekä rahavirtalaskelman liitetiedot

Yrityshankinnat

UPM sai Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n ("Myllykoski") yrityskaupan päätökseen 1.8.2011. Myllykoski Oyj ja Rhein Papier GmbH muodostuivat kuudesta painopaperitehtaasta Saksassa ja Suomessa. Yhteenlaskettu vuosittainen paperikapasiteetti oli 2,6 miljoonaa tonnia. Hankintaan sisältyi lisäksi 50 %:n osuus Yhdysvalloissa sijaitsevasta Madison Paper -painopaperitehtaasta. Kaup-

paan sisältyi myös Myllykoski Oyj:n 0,8 %:n omistusosuus energia-yhtiö Pohjolan Voima Oy:stä sekä M-real Oyj:n 35 %:n omistusosuus Myllykoski Paper Oy:stä.

Hankinnan rahoittamiseksi UPM laski liikkeelle viisi miljoonaa uutta osaketta, joista 4,8 miljoonaa osaketta oli suunnattu Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n omistajille, ja otti 800 miljoonaa euroa pitkäaikaisia lainoja. UPM arvioi, että kaupalla on välitön myönteinen vaikutus rahavirtaan ja myönteinen vaikutus tulokseen osaketta kohti vuonna 2012. Vuosittaisten synergiaetujen arvioidaan olevat noin 200 miljoonaa euroa.

Jos kauppa olisi toteutunut 1.1.2011, UPM:n tammi-joulukuun 2011 liikevaihto olisi ollut 10 848 miljoonaa euroa ja tilikauden voitto 439 miljoonaa euroa. Nämä luvut on laskettu käyttäen konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita ja oikaisemalla tytäryrityksen tulosta ottamalla huomioon poistot jotka olisi tehty, jos aineelliset ja aineettomat hyödykkeet olisi arvostettu käypään arvoon 1.1.2011 alkaen, sekä näiden poistojen verovaikutukset.

Tietoja raportointikauden konsernituloslaskelmaan sisältyvästä hankinnan kohteen hankinta-ajankohdan jälkeisestä voitosta tai tappiosta ei esitetä, koska tiedon esittäminen ei olisi käytännössä mahdollista. Hankitut liiketoiminnot on integroitu konsernin toimintoihin hankinta-ajankohdasta lähtien eikä asiaankuuluvaa tietoa ole siksi saatavilla.

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenvedo luovutetusta vastikkeesta sekä hankinta-ajankohtana 1.8.2011 hankituista varoista ja vastattavaksi otetuista veloista kirjatut määrät:

Milj. euroa	1.8.2011
Luovutettu vastike	
Rahavarat	17
Oman pääoman ehtoiset instrumentit (4,8 miljoonaa osaketta)	52
Luovutettu vastike yhteensä	69

Hankituista varoista ja vastattavaksi otetuista veloista kirjatut määrät

Asiakassuhteet ja muut aineettomat hyödykkeet (liite 17)	78
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet (liite 18)	656
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä (liite 21)	108
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	6
Muut pitkäaikaiset varat	2
Vaihto-omaisuus	138
Myyntisaamiset ja muut saamiset	186
Rahavarat	-
Eläkevelvoitteet	-66
Varaukset	-13
Korolliset velat	-772
Ostovelat ja muut velat	-196
Laskennalliset verovelat, netto (liite 28)	-30
Yksilöitävissä oleva nettovarallisuus yhteensä	97
Edullisesta kaupasta syntyvä voitto	28
	69

Luovutettuun vastikkeeseen sisältyvien liikkeeseen laskettujen 4,8 miljoonan osakkeen käypä arvo 52 miljoonaa euroa perustui UPM:n osakkeen kaupankäyntimäärillä painotettuun keskimurssiin NASDAQ OMX Helsingissä 29.7.2011.

Hankintaan liittyvät menot 15 miljoonaa euroa sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin.

Edullisesta kaupasta kirjattiin 28 miljoonan euron voitto liiketoiminnan muihin tuottoihin. Voiton syntymiseen vaikutti hankitun yhtiön heikko taloudellinen tilanne, johon olivat johtaneet epäsuotuisat paperimarkkinat sekä vaikea rahoitusympäristö vuoden 2010 aikana.

Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypään arvoon sisältyvien myyntisaamisten käypä arvo on 178 miljoonaa euroa. Myyntisaamisten bruttomäärä on 183 miljoonaa euroa, josta 5 miljoonaa euroa odotetaan olevan perimiskelvotonta.

Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo on alustava ja riippuvainen lopullisista arvonmäärityksistä.

UPM:n BIC-konserniin kuuluvan Guntacin tarralaminaatin valmistus- ja leikkuutuotannon hankinta Brasiliassa saatiin päätökseen 10.5.2011. Yhtiöt julkistivat kaupan helmikuussa 2011. Guntac sijaitsee Rio de Janeirossa ja työllistää noin 35 työntekijää. Guntacin tarramateriaalituotannon yhdistämisellä UPM Rafflataciin konserni odottaa edelleen laajentavansa tuotteiden saatavuutta yhteistyössä paikallisten etikettipainajien kanssa Brasiliassa ja koko Etelä-Amerikan alueella.

Jos Guntacin liiketoiminta olisi yhdistelty konserniin 1.1.2011 alkaen, se olisi kasvattanut konsernin liikevaihtoa 4 miljoonalla eurolla. Konserni kirjasi hankinnasta liiketoiminnan muuksi tuotoksi merkitykseltään vähäisen edullisesta kaupasta syntyvän kertaluonteisen voiton.

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenveto liiketoiminnasta luovutetusta vastikkeesta sekä hankinta-ajankohtana kirjatuista hankituista nettovaroista:

Milj. euroa	10.5.2011
Luovutettu vastike, rahavarat, yhteensä	3
Aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet (liite 17)	1
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja muut varat (liite 18)	2
Yksilöitävissä oleva nettovarallisuus yhteensä	3
Edullisesta kaupasta syntyvä voitto	0

Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo on alustava ja riippuvainen lopullisista arvonmäärityksistä.

Vuonna 2010 ei tehty yrityshankintoja.

Yritysmyyntit

Heinäkuussa 2011 UPM myi venäläisen hakkuu-yhtiön ZAO Tihvinsky Komplexny Lespromkhozin International Paperille.

Vuonna 2010 ei tehty yritysmyyntejä.

Konsernin rahavirtalaskelman liitetiedot

Oikaisut kauden voittoon/tappioon

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos ja hakuut	-64	-149
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	-82	-8
Poistot ja arvonalentumiset	828	765
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot ja -tappiot, netto	-81	-52
Edullisesta kaupasta kirjattu voitto	-28	-
Rahoituskulut, netto	113	121
Verot	-40	74
Rakennejärjestelyvarausten muutos	177	-36
Muut oikaisut	-31	25
Yhteensä	792	740

Käyttöpääoman muutos

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Vaihto-omaisuus	13	-145
Lyhytaikaiset saamiset	-109	-78
Lyhytaikaiset korottomat velat	23	84
Yhteensä	-73	-139

6 Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot	21	55
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	4	7
Muut vuokratuotot	10	6
Saadut päästöoikeudet (liite 7)	23	32
Suojauslaskennan ulkopuolella olevat johdannaiset	-23	-54
Valuuttakurssivoitot ja -tappiot	16	22
Muut erät ¹⁾	35	8
Yhteensä	86	76

¹⁾ Vuonna 2011 sisältää edullisesta yritysostosta syntyneen voiton 28 miljoonaa euroa.

7 Liiketoiminnan kulut

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	13	-41
Valmistus omaan käyttöön	-12	-8
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 663	4 859
Rahavirran suojauslaskennassa olevat johdannaiset	5	-
Ulkopuoliset palvelut ¹⁾	808	665
	6 476	5 524

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	1 015	950
--------------------	-------	-----

Osakeperusteiset maksut (liite 37)

	15	13
--	----	----

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Henkilösivukulut		
Eläkekulut – etuusperusteiset järjestelyt (liite 29)	19	35
Eläkekulut – maksupohjaiset järjestelyt	182	119
Työsuhteen päättymisen jälkeinen terveydenhuolto (liite 29)	1	1
Muut henkilösivukulut ²⁾	130	114
	332	269
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokratkulut	53	48
Päästöoikeuskulut (liite 6)	10	21
Pitkäaikaisten varojen luovutustappiot	9	3
Muut liiketoiminnan kulut ³⁾	1 102	858
	1 174	930
Liiketoiminnan kulut yhteensä	9 013	7 637

¹⁾ Ulkopuoliset palvelut muodostuvat pääasiassa myytyjen tuotteiden jakelukustannuksista.

²⁾ Muihin henkilösivukuluihin sisältyy pääasiassa lakisääteisiä sosiaalikuluja, mutta ei eläkekuluja.

³⁾ Muut liiketoiminnan kulut sisältävät mm. energia- ja kunnossapitokuluja, palveluja sekä yhtiön hallintoon liittyviä kuluja.

Liiketoiminnan kuluihin sisältyvät tutkimus- ja kehitysmenot olivat 50 (45) miljoonaa euroa.

Julkiset avustukset

Vuonna 2011 konserni kirjasi julkisia avustuksia pitkäaikaisten varojen vähennykseksi 1 (2) miljoonaa euroa. Avustus liittyi kierrätyslaitokseen Ilossa-Britanniassa. Vuonna 2011 liiketoiminnan kuluja vähennykseksi kirjatut julkiset avustukset, yhteensä 9 (10) miljoonaa euroa, liittyivät pääosin tutkimus- ja kehityshankkeisiin. Lisäksi konserni sai julkisena avustuksena päästöoikeuksia, liite 17.

Hallituksen ja konsernin johtajiston palkat ja palkkiot

Vuoden 2011 varsinaisen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti yhtiön toimivaan johtoon kuulumattomille hallituksen jäsenille on maksettu palkkioita seuraavasti: hallituksen puheenjohtajalle on maksettu palkkiona 175 000 (175 000) euroa vuodessa, hallituksen varapuheenjohtajalle sekä tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle 120 000 (120 000) euroa vuodessa kullekin ja muille jäsenille 95 000 (95 000) euroa vuodessa. Vuonna 2011 ja 2010 60 % palkkion määrästä on maksettu rahana ja 40 %:a vastaavalla osuudella hallituksen jäsenille on hankittu yhtiön osakkeita. Vuonna 2011 hallituksen puheenjohtajalle luovutettiin 4 976 (5 320) yhtiön osaketta, hallituksen varapuheenjohtajalle sekä tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle kullekin 3 412 (3 648) osaketta ja muille hallituksen jäsenille, paitsi Jussi Pesoselle, 2 701 (2 888) osaketta kullekin.

Hallituksen jäsenten osakeomistus (kpl) ja palkkiot

	Osakeomistus		Palkkiot (1000 euroa)	
	31.12.2011 ¹⁾	2011	2011	2010
Hallituksen jäsenet				
Björn Wahlroos, puheenjohtaja	228 513		175	175
Berndt Brunow, varapuheenjohtaja	285 799		120	120
Matti Alahuhta	47 192		95	95
Karl Grotenfelt	43 053		120	120
Wendy E. Lane	18 850		95	95
Ursula Ranin	17 772		95	95
Veli-Matti Reinikkala	22 022		95	95
Robert J. Routs	5 589		95	95
Jussi Pesonen, toimitusjohtaja	195 294		–	–
Yhteensä	864 084		890	890

¹⁾ Yllä esitetyt osakeomistukset sisältävät perheenjäsenten sekä/tai määräysvalta-yhteisöjen omistamat osakkeet.

Konsernin johtajiston palkat, palkkiot ja muut etuudet

1 000 euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Toimitusjohtaja Jussi Pesonen		
Palkat ja etuudet		
Palkka	1 034	1 044
Kannustepalkkiot	1 140	19
Osakepalkkiot	899	1 844
Etuudet	23	22
Yhteensä	3 096	2 929
Eläkekulut		
Lakisääteinen työeläkejärjestelmä	396	188
Vapaaehtoinen lisäeläkejärjestely	663	648
Yhteensä	1 059	836

Johtajiston jäsenet (lukuun ottamatta toimitusjohtajaa)

Palkat ja etuudet		
Palkka	3 155	3 072
Kannustepalkkiot	2 076	487
Osakepalkkiot	2 805	5 042
Luontaisedut	137	136
Yhteensä	8 173	8 737
Eläkekulut		
Lakisääteinen työeläkejärjestelmä	847	546
Vapaaehtoinen lisäeläkejärjestely	405	381
Yhteensä	1 252	927

Toimitusjohtajan ja johtajiston jäsenten kokonaisansiot koostuvat peruspalkasta ja eduista, lyhyen aikavälin kannustepalkkioista ja pitkän aikavälin kannustepalkkioista osakepalkkiojärjestelmien ja optio-ohjelmien perusteella.

Toimitusjohtajan ja johtajiston lyhyen aikavälin kannustepalkkiot on sidottu konsernin tai liiketoimintaryhmän ennalta määrättyjen taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen ja johtajiston jäsenen henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen. Vuotuinen kannustepalkkion enimmäismäärä on 100 % johtoryhmän jäsenen perusvuosipalkasta ja 70 % johtajiston jäsenen perusvuosipalkasta. Toimitusjohtajan vuotuisen kannustepalkkion enimmäismäärä on 150 % perusvuosipalkasta.

Konsernin johtajiston osakeperusteisten maksujen kirjatut kulut olivat 4,3 (8,5) miljoonaa euroa, josta osakeoptioiden kulut 4,0 (2,7) miljoonaa euroa ja osakepalkkiot 0,3 (5,8) miljoonaa euroa.

Toimitusjohtajasopimuksen mukaisesti toimitusjohtaja Jussi Pesosen eläkeikä on 60 vuotta. Toimitusjohtajan tavoite-eläke on 60 %

viimeisen kymmenen työvuoden keskimääräisestä indeksoidusta ansiosta laskettuna Suomen lakisääteisen eläkejärjestelmän mukaan. Eläkeiän alentamisesta 60 vuoteen aiheutuvat kulut katetaan lakisääteistä työeläkettä täydentävällä vapaaehtoisella etuusperusteisella lisäeläkkeellä. Mikäli toimitusjohtaja lopettaa yhtiön palveluksessa ennen 60 vuoden ikää, hänellä on täysi vapaakirjaoikeus vapaaehtoisesta eläkevakuutuksen mukaiseen ansaittuun eläkkeeseen. Muiden johtajiston jäsenten eläkeikä on 63 vuotta. Toimitusjohtajan etuus-pohjaisen eläkejärjestelyn kulut vuonna 2010 olivat 0,3 (0,3) miljoonaa euroa ja muiden johtajiston jäsenten kulut olivat 0,2 (0,2) miljoonaa euroa.

Mikäli yhtiö irtisanoo toimitusjohtajan toimitusuhteen, hänelle maksetaan 24 kuukauden peruspalkkaa vastaava irtisanomiskorvaus irtisanomisajalta maksettavan kuuden kuukauden palkan lisäksi. Jos toimitusjohtaja irtisanoutuu itse, irtisanomisajalta maksettavan palkan lisäksi ei makseta erorahaa. Johtajiston muiden jäsenten irtisanomiskorvaus vastaa 12 kuukauden palkkaa, minkä lisäksi heille maksetaan irtisanomisajalta kuuden kuukauden palkka lukuun ottamatta tilannetta, jossa irtisanomisilmoitus on annettu työntekijästä johtuvista syistä.

Jos yhtiön määräysvallassa tapahtuu toimi- tai työsopimuksissa määritely muutos, jokainen konsernin johtajiston jäsen voi irtisanoa työsopimuksensa yhden kuukauden tai toimitusjohtajan kohdalla kolmen kuukauden kuluessa määräysvallan muutoksen aiheuttaneesta tapahtumasta lukien ja saada 24 kuukauden peruspalkkaansa vastaavan korvauksen.

Tilintarkastajan palkkiot

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Tilintarkastus	2,7	2,4
Tilintarkastukseen liittyvät palvelut	0,1	0,1
Veroneuvonta	0,9	1,3
Muut palvelut	1,0	0,3
Yhteensä	4,7	4,1

8 Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos ja hakkuut

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Biologisten hyödykkeiden hakkuut	-98	-102
Käyvän arvon muutos ¹⁾	162	251
Yhteensä	64	149

¹⁾ Vuonna 2010 sisältää muutoksen arvioidussa hakkuiden ajoituksessa.

9 Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Pohjolan Voima Oy ¹⁾	77	6
Muut	5	2
Yhteensä	82	8

¹⁾ Vuonna 2011 sisältää Fingrid Oyj:n osakkeiden myynnin 86 miljoonaa euroa.

10 Poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Poistot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä		
Rakennukset	102	102
Koneet ja kalusto	555	576
Muut aineelliset hyödykkeet	26	32
	683	710
Poistot sijoituskiinteistöistä		
Rakennukset	2	2
Poistot aineettomista hyödykkeistä		
Aineettomat oikeudet	23	20
Muut aineettomat hyödykkeet	41	37
	64	57
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvonalentumiset		
Rakennukset	4	-
Koneet ja kalusto	4	-
Muut aineelliset hyödykkeet	56	1
	64	1
Aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset		
Aineettomat oikeudet	8	-
Muut aineettomat hyödykkeet	7	-
	15	-
Arvonalentumisten peruutukset		
Koneet ja kalusto	-	-5
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	828	765

UPM julkisti 31.8.2011 suunnitelman aikakauslehtipaperikapasiteettinsa sopeuttamisesta maailmanlaajuisen asiakaskuntansa tarpeisiin. UPM käynnisti yhteistoimintaneuvottelut, jotka koskivat 1,2 miljoonan tonnin aikakauslehtipaperikapasiteetin pysyvää vähentämistä Suomessa, Saksassa ja Ranskassa sekä 110 000 tonnin sanomalehtipaperikapasiteetin sulkemista Saksassa. Suunnitelman mukaan UPM kirjasi Paperi-segmentissä 68 miljoonan euron aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisen.

Arvonalentumisten peruutukset vuonna 2010 liittyvät aiempina vuosina alaskirjattuihin koneisiin ja kalustoon Paperi- ja Tarrat-segmenteissä.

11 Nettovoitot myytävissä olevista sijoituksista

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Käypien arvojen muutokset	3	-
Myynnin yhteydessä realisoituneet nettovoitot ¹⁾	68	1
Yhteensä	71	1

¹⁾ Vuonna 2011 sisältää 68 miljoonan euron verovapaan myyntivoiton Oy Metsä-Botnia Ab:n 6,7 % osakeosuuden myynnistä.

12 Rahoituskulut

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Valuuttakurssivoitot ja -tappiot sekä käyvän arvon muutokset		
Suojauslaskennan ulkopuolella olevat johdannaiset	60	197
Käyvän arvon suojauslaskennassa olevien johdannaisten käyvän arvon muutos	76	113
Käyvän arvon suojauslaskennassa suojattujen lainojen korkoriskistä aiheutuva käyvän arvon muutos	-95	-116
Kurssierot jaksotettuun hankintamenoon kirjatusta veloista	-59	-126
Kurssierot lainoista ja saamisista	-15	-72
Yhteensä	-33	-4

Korko- ja muut rahoituskulut

Korkokulut jaksotettuun hankintamenoon kirjatusta veloista	-190	-207
Korkotuotot johdannaisista	107	121
Korkotuotot lainoista ja saamisista	7	4
Voitot ja tappiot osakkuus- ja yhteisyritysten myynneistä	-4	-
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	26	-
Muut rahoituskulut	-26	-35
Yhteensä	-80	-117

Liikevoittoon sisältyvät johdannaissopimuksista johtuvat nettovoitot ja -tappiot

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Rahavirran suojauslaskennassa olevat johdannaiset	12	-47
Suojauslaskennan ulkopuolella olevat johdannaiset	-23	-54
Yhteensä	-11	-101

Konsernin tuloslaskelmaan sisältyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Liikevaihto	3	-41
Liiketoiminnan muut tuotot	16	22
Nettorahoituserät	2	-4
Yhteensä	21	-23

13 Tuloverot

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Tilikauden ja edellisten tilikausien tuloverot		
Tuloverot toiminnasta	102	55
Laskennallisten verojen muutos (liite 28)	-142	19
Tuloverot yhteensä	-40	74

Tuloveron täsmäytyslaskelma

Voitto ennen veroja	417	635
Suomen lakisääteisen verokannan 26 % vero	108	165
Suomen ja ulkomaiden verokantojen välinen ero	-8	-9
Vähennyskelvottomat kulut ja verovapaat tulot	-75	-44
Verotuksessa vähennyskelvottomat tappiot	3	1
Osakkuusyritysten tulokset	-21	-2
Verolainsäädännön muutos	-35	-4
Muutos laskennallisten verosaamisten hyödynnettävyydessä	-11	-26
Muut	-1	-7
Tuloverot yhteensä	-40	74

Efekttiivinen verokanta -9,6 % 11,7 %

Voitto ennen veroja vuosina 2011 ja 2010 sisältää verovapailla alueilla toimivien tytäryhtiöiden tuloa.

Voitto ennen veroja vuonna 2011 sisältää 68 miljoonan euron verovapaan myyntivoiton Oy Metsä-Botnia Ab:n 6,7 % osakeosuuden myynnistä, sekä 25 miljoonan euron verovapaan osingon Metsä-Botnialta. Lisäksi voitto ennen veroja sisältää Myllykoski Oyj:n ja Rhein Papier GmbH:n hankitaan liittyvän 28 miljoonan euron edullisesta kaupasta syntyvän voiton. Verolainsäädännön muutos sisältää 5 miljoonaa euroa tuottoa liittyen verokannan muutokseen Iossa-Britanniassa sekä 30 miljoonaa euroa tuottoa liittyen verokannan muutokseen Suomessa.

Vuoden 2010 tuloveroihin vaikuttivat muutokset laskennallisten verosaamisten arvioidussa hyödynnettävyydessä. Muutos johtui pääosin erikoistalousalueella toimivan Puolan tytäryhtiön 23 miljoonan euron verohyvityksen kirjaamisesta. Verolainsäädännön muutos sisältää 3 miljoonaa euroa tuottoa liittyen verokannan muutokseen Iossa-Britanniassa.

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

Milj. euroa	1.1. – 31.12.			
	2011		2010	
	Ennen veroja	Vero jälkeen	Ennen veroja	Vero jälkeen
Muuntoerot	112	-	112	288
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus	-6	-	-6	-93
Rahavirran suojaukset	31	-9	22	-94
Myytävissä olevat sijoitukset	2	-	2	15
Osuus osakkuusyritysten muun laajan tuloksen eristä	-	-	-	9
Muut laajan tuloksen erät	139	-9	130	125
			48	173

14 Tulos/osake

	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto/tappio, milj. euroa	457	561
Keskimääräinen painotettu osakemäärä, 1 000 kpl	521 965	519 970
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	0,88	1,08

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärää oikaistaan optioiden vaikutuksella.

Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto/tappio, milj. euroa	457	561
Tulos laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemista varten, milj. euroa	457	561
Keskimääräinen painotettu osakemäärä, 1 000 kpl	521 965	519 970
Optioiden vaikutus ¹⁾	1 935	1 351
Keskimääräinen painotettu osakemäärä, laimennettu, 1 000 kpl	523 900	521 321
Laimennettu osakekohtainen tulos, euroa	0,87	1,08

¹⁾ Laimennusvaikutus on laskettu, jotta voidaan määritellä niiden osakkeiden lukumäärä, jotka olisivat olleet hankittavissa käypään arvoon (osakkeiden vaihdon keskihinnalla) liikkeeseen laskettujen osakeoptioiden markintähintaan perustuen. Edellä mainittua osakkeiden lukumäärää verrataan niiden osakkeiden lukumäärään, jotka olisivat liikkeeseen laskettuna, mikäli kaikki optioilla merkittävissä olevat osakkeet olisi merkitty. Laimennettun osakekohtaisen tuloksen laskennassa ei ole huomioitu 13,1 (13,6) miljoonaa optioilla merkittävissä olevaa osaketta, koska niillä ei ole ollut laimentavaa vaikutusta.

15 Osakekohtainen osinko

Vuonna 2011 maksetut osingot olivat 286 miljoonaa euroa (0,55 euroa osaketta kohden) ja vuonna 2010 234 miljoonaa euroa (0,45 euroa osaketta kohden). Vuodelta 2011 hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,60 euroa osaketta kohti, jota vastaava kokonaisosinko on 315 miljoonaa euroa.

16 Liikearvo

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 602	1 597
Muuntoerot	–	5
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 602	1 602
Kertyneet arvonalentumiset 1.1.	–580	–580
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 022	1 017
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 022	1 022

Liikearvo segmentteittäin

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Sellu	202	202
Metsä ja sahat	1	1
Paperi	799	799
Tarrat	7	7
Vaneri	13	13
Yhteensä	1 022	1 022

Arvonalentumistestaus

Yhtiö laatii arvonalentumistestauslaskelmat toimintasegmenttien tasolla vuosittain. Keskeisiä oletuksia laskelmissa ovat liiketoiminnan kasvunäkymät, tuotteiden hinnat, kustannuskehitys ja käytetty diskonttaus korko.

Liiketoiminnan kasvunäkymät perustuvat yleisiin kyseistä liiketoimintaa koskeviin ennusteisiin. Laskelmissa on käytetty kymmenen vuoden ennusteita, koska yhtiön liiketoiminnalle on luonteenomaista pääomavaltaisuudesta johtuva pitkäjänteisyys sekä markkinoiden syklisyys. Tuotteiden hintaennusteissa ja kustannuskehityksessä on otettu huomioon johdon seuraavalle vuodelle laatimat budjetit sekä yhdeksälle seuraavalle vuodelle tehdyt arviot. Suurimmassa rahavirtaa tuottavien yksikköjen ryhmässä, Paperissa, on käytetty 0 %:n reaalisuusvuoletusta sille ajanjaksolle, joka ei sisälly johdon laatimaan viimeiseen ennusteeseen. Ennusteissa on otettu huomioon konsernin viimeaikainen kannattavuuskehitys. Lisäksi konsernin tekemät investointipäätökset ja kannattavuusohjelmat sekä kyseistä alaa tuntevien asiantuntijoiden näkemykset pitkän ajan kysyntä- ja hintakehityksestä on huomioitu arvioita laadittaessa. Diskonttauskorkojen määrittämisessä on käytetty laskenta-ajankohdan keskimääristä pääomakustannusta ottaen huomioon liiketoimintakohtaiset riskit. Vuoden 2011 testauksissa ennen veroja määriteltynä diskonttauskorkona on käytetty Paperissa 9,68 (8,65) % ja Sellussa (Suomen toiminnot) 11,22 (11,30) %.

Rahavirtaa tuottavien yksikköjen ryhmille kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty yksiköiden käyttöarvojen perusteella. Myytävien tuotteiden arvioidut hinnat ovat tärkeimpiä oletuksia Paperi-segmentin arvonalentumistestauksissa. Vuoden 2011 lopussa yli 1,4 %:n hypoteettinen tuotteiden hintojen lasku johtaisi liikearvon arvonalentumiseen. Laskelmissa käytettäviä muita keskeisiä oletustekijöitä ovat sellu-, jakelu- ja henkilöstökustannukset. Konserni uskoo, ettei mikään jokseenkin mahdollinen muutos muissa keskeisissä oletuksissa johtaisi kirjanpitoarvoa pienempään kerrytettävään rahamäärään.

Sellu-segmentissä kerrytettävissä oleva rahamäärä on herkin sellun myyntihinnalle ja puuraaka-ainekustannukselle. Vuoden 2011 lopussa selluhintojen yli 13,5 %:n lasku Sellun Suomen toiminnoissa ja selluhintojen yli 4,0 %:n lasku Sellun Uruguayn toiminnoissa johtaisi liikearvon arvonalentumiseen. Konserni uskoo, ettei mikään mahdollinen muutos puuraaka-ainekustannuksissa johtaisi kirjanpitoarvoa pienempään kerrytettävään rahamäärään.

17 Muut aineettomat hyödykkeet

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	464	458
Lisäykset	2	2
Yrityshankinnat	56	-
Vähennykset	-	-3
Yritysmyyntit	-4	-
Siirrot erien välillä	-	-1
Muuntoerot	4	8
Hankintameno 31.12.	522	464
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-189	-170
Poistot	-23	-20
Yrityshankinnat	-5	-
Vähennykset	1	3
Yritysmyyntit	4	-
Muuntoerot	-1	-2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-213	-189
Kirjanpitoarvo 1.1.	275	288
Kirjanpitoarvo 31.12.	309	275
Muut aineettomat hyödykkeet ¹⁾		
Hankintameno 1.1.	583	560
Lisäykset	21	32
Yrityshankinnat	59	-
Vähennykset	-4	-19
Yritysmyyntit	-1	-
Siirrot erien välillä	-6	6
Muuntoerot	1	4
Hankintameno 31.12.	653	583
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-470	-448
Poistot	-42	-38
Yrityshankinnat	-38	-
Arvonalentumiset	-7	-
Vähennykset	3	19
Yritysmyyntit	1	-
Siirrot erien välillä	15	-
Muuntoerot	-2	-3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-540	-470
Kirjanpitoarvo 1.1.	113	112
Kirjanpitoarvo 31.12.	113	113
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	9	7
Lisäykset	14	6
Yrityshankinnat	1	-
Siirrot erien välillä	-9	-4
Hankintameno 31.12.	15	9
Kirjanpitoarvo 1.1.	9	7
Kirjanpitoarvo 31.12.	15	9

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Päästöoikeudet		
Hankintameno 1.1.	27	16
Lisäykset ²⁾	26	41
Yrityshankinnat	6	-
Vähennykset ja veloitteen täyttäminen	-30	-30
Hankintameno 31.12.	29	27
Arvonalentumiset	-8	-
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-8	-
Kirjanpitoarvo 1.1.	27	16
Kirjanpitoarvo 31.12.	21	27
Muut aineettomat hyödykkeet yhteensä	458	424

¹⁾ Muut aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin aktivoituista tietokoneohjelmista.

²⁾ Lisäykset sisältävät vastikkeetta saadut päästöoikeudet.

Vedenkäyttöoikeudet

Aineettomiin oikeuksiin sisältyy Energia-segmenttiin kuuluvien vesi-voimalaitosten vedenkäyttöoikeuksia 189 (189) miljoonaa euroa. Voimalaitosten vedenkäyttöoikeuksilla arvioidaan olevan rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, koska yhtiöllä on sopimusperusteisesti oikeus hyödyntää vesivarjoja voimalaitosten energiantuotannossa. Vedenkäyttöoikeuksien arvot testataan vuosittain arvonalentumisen varalta kunkin vesivoimalaitoksen odotettavissa olevien rahavirtojen perusteella.

18 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	617	591
Lisäykset	65	13
Yrityshankinnat	59	-
Vähennykset	-16	-7
Siirrot erien välillä	4	-
Muuntoero	10	20
Hankintameno 31.12.	739	617
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.		
Yrityshankinnat	-8	-
Arvonalentumiset	-4	-
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-12	-
Kirjanpitoarvo 1.1.	617	591
Kirjanpitoarvo 31.12.	727	617
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	3 207	3 145
Lisäykset	16	8
Yrityshankinnat	445	-
Vähennykset	-6	-14
Yritysmyyntit	-3	-
Siirrot erien välillä	-35	9
Muuntoero	24	59
Hankintameno 31.12.	3 648	3 207

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-1 702	-1 592
Poistot	-102	-101
Yrityshankinnat	-323	-
Arvonalentumiset	-4	-
Vähennykset	4	11
Yritysmuunnokset	3	-
Siirrot erien välillä	63	-1
Muuntoero	-9	-19
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-2 070	-1 702

Kirjanpitoarvo 1.1.	1 505	1 553
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 578	1 505

Koneet ja kalusto

Hankintameno 1.1.	12 937	12 712
Lisäykset	101	58
Yrityshankinnat	2 791	-
Vähennykset	-149	-109
Yritysmuunnokset	-2	-
Siirrot erien välillä	257	38
Muuntoero	121	238
Hankintameno 31.12.	16 056	12 937

Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-9 483	-8 894
Poistot	-555	-575
Yrityshankinnat	-2 333	-
Arvonalentumiset	-56	-1
Arvonalentumisten peruutukset	-	5
Vähennykset	138	106
Yritysmuunnokset	2	-
Siirrot erien välillä	-66	3
Muuntoero	-73	-127
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-12 426	-9 483

Kirjanpitoarvo 1.1.	3 454	3 818
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 630	3 454

Muut aineelliset hyödykkeet

Hankintameno 1.1.	871	876
Lisäykset	7	5
Yrityshankinnat	60	-
Vähennykset	-8	-23
Siirrot erien välillä	2	3
Muuntoero	4	10
Hankintameno 31.12.	936	871

Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-707	-687
Poistot	-27	-31
Yrityshankinnat	-37	-
Vähennykset	8	18
Siirrot erien välillä	-4	-
Muuntoero	-3	-7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-770	-707

Kirjanpitoarvo 1.1.	164	189
Kirjanpitoarvo 31.12.	166	164

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	120	41
Lisäykset	113	133
Yrityshankinnat	4	-
Vähennykset	-1	-
Siirrot erien välillä	-97	-55
Muuntoero	2	1
Hankintameno 31.12.	141	120

Kirjanpitoarvo 1.1.	120	41
Kirjanpitoarvo 31.12.	141	120

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet yhteensä	6 242	5 860
--	--------------	--------------

Rahoitusleasingjärjestelyt

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasing-sopimuksilla hankittua omaisuutta:

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno	28	-
Kertyneet poistot	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	28	-

Koneet ja kalusto

Hankintameno	158	51
Kertyneet poistot	-35	-39
Kirjanpitoarvo 31.12.	123	12

Muut aineelliset hyödykkeet

Hankintameno	1	-
Kertyneet poistot	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	1	-

Vuokratut hyödykkeet yhteensä	152	12
--------------------------------------	------------	-----------

Rakennusaikaiset korot

Vuonna 2011 pitkäaikaiseen omaisuuteen aktivoidut vieraan pääoman menot olivat 0 (0) miljoonaa euroa. Poistot aktivoiduista vieraan pääoman menoista olivat 7 (8) miljoonaa euroa vuonna 2011. Vuosina 2011 ja 2010 myytyyn omaisuuteen ei liittynyt vieraan pääoman aktivoituja menoja.

Käytetty keskimääräinen korkokanta 1,76 (1,50) %, edustaa hankkeiden rahoittamiseen käytetyn lainan kustannuksia.

Myytävänä oleviksi luokitellut varat

22.12.2011 UPM ja SMARTRAC N.V. sopivat RFID-liiketoiminnan myynnistä SMARTRAC:ille. Vastineena kaupasta UPM saa OEP Technologie B.V.:n kautta 10,6 % välillisen osuuden SMARTRAC:sta. Kauppa vaatii kilpailuviranomaisten hyväksynnän, ja se odotetaan saatavan päätökseen vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä.

Sopimuksen seurauksena UPM:n RFID-yhtiöt, UPM RFID Oy, UPM RFID Inc. ja UPM Raflatrac RFID Co. Ltd, jotka kuuluvat Muuhun toimintaan, luokiteltiin myytävänä oleviksi varoiksi ja niihin liittyviksi veloiksi 31.12.2011:

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Aineettomat hyödykkeet	1	-
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	8	-
Vaihto-omaisuus	7	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset	7	-
Rahavarat	1	-
Varat, yhteensä	24	-
Laskennalliset verovelat	1	-
Ostovelat ja muut velat	3	-
Velat, yhteensä	4	-

19 Sijoituskiinteistöt

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Hankintameno 1.1.	75	72
Lisäykset	8	-
Siirrot erien välillä	-8	3
Hankintameno 31.12.	75	75
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-53	-50
Poistot	-2	-2
Siirrot erien välillä	19	-1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-36	-53
Kirjanpitoarvo 1.1.	22	22
Kirjanpitoarvo 31.12.	39	22

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot määritetään vuosittain 31.12. konsernin tekemän arvion perusteella, ja ne vastaavat toimivien markkinoiden markkina-arvoa oikaistuna kiinteistöjen luonteesta johtuvilla tekijöillä.

Suomessa sijaitsevien sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.2011 oli 33 (17) miljoonaa euroa ja muissa maissa sijaitsevien sijoituskiinteistöjen 11 (13) miljoonaa euroa.

Tuloslaskelmaan kirjatut erät

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Vuokratuotot	4	7
Välittömät hoitokulut sijoituskiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa	3	5

Tuleviin korjauksiin tai sijoituskiinteistöjen hankintaan liittyviä sopimusvelvoitteita ei ollut.

Kaikki sijoituskiinteistöihin kuuluva varallisuus on vuokrattu kolmansille osapuolille muilla vuokrasopimuksilla.

20 Biologiset hyödykkeet

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
1.1.	1 430	1 293
Lisäykset	51	8
Vähennykset	-38	-32
Biologisten hyödykkeiden hakuut	-100	-102
Käyvän arvon muutos	164	250
Muuntoerot	6	13
31.12.	1 513	1 430

Käyvän arvon laskelmissa käytetty diskonttauskorko ennen veroja on vuonna 2011 7,50 (7,50) % Suomen metsien arvoon ja 10 (10) %:n korko Urugwayn metsien arvoon. Yhden prosenttiyksikön lasku (nou-su) käytetyssä diskonttauskorossa olisi kasvattanut (pienentänyt) biologisten hyödykkeiden käypää arvoa noin 220 miljoonaa euroa. Diskonttauskoron lisäksi muita keskeisiä oletuksia ovat puuston kasvu ja puun hinnat.

21 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
1.1.	573	553
Lisäykset	1	13
Yrityshankinnat	108	-
Vähennykset	-3	-
Osuus tuloksista verojen jälkeen (liite 9)	82	8
Saadut osingot	-11	-1
Siirrot erien välillä	-37	-
Muuntoerot	4	-
31.12.	717	573

Osuuksiin osakkuusyrityksissä sisältyy 31.12.2011 liikearvoa 52 (52) miljoonaa euroa, josta 51 (51) miljoonaa euroa liittyy Pohjolan Voima Oy:n osakkeisiin.

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Osuuksiin osakkuusyrityksissä sisältyvät myynti- ja takaisinvuokraussopimukset		
Hankintameno	12	10
Kertyneet lisäykset/vähennykset	-1	2
Kirjanpitoarvo 31.12.	11	12

Osakkuus- ja yhteisyritykset

	Konsernin omistusosuus %		Kirjanpitoarvo, milj. euroa	
	2011	2010	2011	2010
Osakkuusyritykset				
Austria Papier Recycling Ges.m.b.H., AT	33,30	33,30	-	-
Oy Keskuslaboratorio-Centrallaboratorium Ab, FI	43,81	38,65	1	1
Paperinkeräys Oy, FI	33,09	22,98	5	3
Pohjolan Voima Oy, FI	44,03	43,09	643	531
Powest Oy, FI ¹⁾	10,30	9,98	4	14
RETS Timber Oy Ltd, FI	50,00	50,00	6	4
Steveco Oy, FI	40,19	34,32	3	3
Muut			14	11
31.12.			676	567
Yhteisyritykset				
Kainuun Voima Oy, FI	50,00	50,00	6	6
Madison Paper Industries, US	50,00	-	35	-
31.12.			41	6
Osakkuus- ja yhteisyritykset yhteensä 31.12.			717	573

¹⁾ Yhtiön osuus Powest Oy:n äänivallasta on 0,63 (0,61) %. Yhtiöllä on oikeus 52,87 (51,22) %:n osuuteen Powest Oy:n osingosta.

Pohjolan Voima Oy:llä ("PVO") on 58,47 %:n osakeomistusosuus Teollisuuden Voima Oyj:ssä ("TVO"), joka omistaa ja käyttää ydinvoimaloita Olkiluodossa, Suomessa. Ydinvoimalan toiminta aiheuttaa mahdollisia kustannuksia ja vastuuta liittyen ydinvoimalan käytöstä poistamiseen ja purkamiseen sekä käytetyn polttoaineen varastointiin ja loppusijoitukseen. Toimintaa säätelevät kansainvälinen, Euroopan unionin sekä paikallinen ydinvoiman käyttöä koskeva lainsäädäntö ja hallinnolliset määräykset. Suomen ydinvoimain mukaan ydinlaitoksen käyttäjä on ankarassa vastuussa vahingoista, jotka aiheutuvat ydintapahtumasta käyttäjän ydinlaitoksessa tai tapahtuvat ydinpolttoaineiden kuljetuksen aikana. Ydinvoimaloita omistavien ja käyttävien voimayhtiöiden osakkeenomistajat eivät ole vastuussa ydinvoimain mukaan. Suomessa käytetyn polttoaineen käsittelystä, varastoinnista ja loppusijoituksesta, vähä- ja keskiaktiivisen jätteen käsittelystä ja ydinvoimalan käytöstä poistamisesta tulevaisuudessa aiheutuvat kustannukset ovat käyttäjän vastuulla. Käyttäjälle aiheutuvat ydinvoimalan käytöstä poistamiseen ja purkamiseen sekä käytetyn polttoaineen varastointiin ja loppusijoitukseen liittyvät kustannukset korvataan valtion perustamasta rahastosta, johon ydinvoimaloiden käyttäjät suorittavat vuosittaisen maksuosuuden. PVO:n ja TVO:n osakassopimusten nojalla UPM on velvollinen kantamaan suhteellisen osuutensa kustannuksista, jotka liittyvät ydinvoimalan käytöstä poistamiseen ja purkamiseen sekä käytetyn polttoaineen varastointiin ja loppusijoitukseen PVO:lta hankitun sähkön hinnan kautta. Mainittuun rahastoon maksettujen varojen on tarkoitus olla riittäviä kattamaan arvioituvat tulevat kustannukset. Mikäli todelliset kustannukset poikkeaisivat rahastoiduista varoista, tällä olisi vastaava vaikutus konserniin. Rahaston varat on arvostettu alimpaan seuraavista määristä: ydinvoimalan käytöstä poistamiseen liittyvän vastuun määrään, käytetyn polttoaineen varastointiin ja loppusijoitukseen liittyvän vastuun määrään tai UPM:n osuuteen rahaston nettovaroista.

Konsernin omistusosuutta vastaavat määrät tärkeimpien osakkuus- ja yhteisyritysten varoista, veloista, liikevaihdosta ja tuloksesta on laskettu pääomaosuusmenetelmää käyttäen ja ne eritellään alla olevassa taulukossa. Kaikki osakkuus- ja yhteisyritykset ovat listamattomia.

2011 Milj. euroa	Varat	Velat	Liike-	Voitto/
			vaihto	Tappio
Osakkuus- ja yhteisyritykset				
Pohjolan Voima Oy, FI	1 440	796	498	77
Muut	174	101	364	5
Yhteensä	1 614	897	862	82
2010				
Milj. euroa	Varat	Velat	Liike-	Voitto/
			vaihto	Tappio
Osakkuus- ja yhteisyritykset				
Pohjolan Voima Oy, FI	1 397	865	456	6
Muut	138	96	295	2
Yhteensä	1 535	961	751	8

Konsernin omistusosuutta vastaavat määrät yhteisyritysten varoista ja veloista sekä liikevaihdosta ja tuloksesta, jotka on laskettu pääomaosuusmenetelmää käyttäen, eritellään alla olevassa taulukossa.

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Osuuksiin yhteisyrityksissä liittyvät varat ja velat		
Pitkäaikaiset varat	56	30
Lyhytaikaiset varat	19	4
Pitkäaikaiset velat	-15	-18
Lyhytaikaiset velat	-18	-9
Varat netto	42	7
1.1. - 31.12.		
Milj. euroa	2011	2010
Osuuksiin yhteisyrityksissä liittyvät tuotot ja kulut		
Liikevaihto	46	14
Kulut	-45	-14
Tulos	1	-
Yhteisyritysten palveluksessa oleva henkilöstö keskimäärin	254	42

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

Milj. euroa	1.1. - 31.12.	
	2011	2010
Myynti osakkuus- ja yhteisyrityksille	153	153
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	356	341
Saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	29	22
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	36	38
Lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä ¹⁾		
1.1.	14	14
Tilikauden aikana myönnettyt lainat	-	4
Lainojen takaisinmaksut	-4	-4
31.12.	10	14

¹⁾ Osakkuus- ja yhteisyrityksille myönnettyt lainat sisältävät sekä lyhyt- että pitkäaikaisia saamia.

22 Myytävissä olevat sijoitukset

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
1.1.	333	320
Vähennykset	-101	-2
Käyvän arvon muutokset	28	15
31.12.	260	333

31.12.2011 myytävissä olevat sijoitukset koostuvat vain sijoituksista noteeraamattomiin osakkeisiin.

30.6.2011 konserni myi noin 6,7 % Oy Metsä-Botnia Ab:n osakkeista Metsä-Botnialle. Metsä-Botnian lunastamien osakkeiden mitätöinnin jälkeen UPM omistaa Metsä-Botniasta 11 %.

31.12.2011 jäljellä olevan Metsä-Botnia omistuksen arvo oli 147 miljoonaa euroa. Käypä arvo perustuu odotettavissa olevien rahavirtojen diskontattuun arvoon. 5 %:n lasku (nousu) diskontatussa rahavirta-analyyssissä käytetyssä sellun myyntihinnassa olisi pienentänyt (kasvattanut) arvoa noin 58 miljoonaa euroa.

Noteeraamattomat osakkeet, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, on kirjattu hankintameno määräisinä. Näiden arvopapereiden käypää arvoa koskevien järkevien arvioiden vaihteluväli on merkittävä ja erilaisten arvioiden todennäköisyyksiä ei pystytä kohtuullisesti arvioimaan. Kemijoki Oy:n osakkeiden käypää arvoa ei voi luotettavasti määrittää, koska yhtiöjärjestykseen sisältyvä lunastuslauseke rajoittaa käypään arvoon perustuvaa osakkeiden myyntiä muille kuin nykyisille omistajille. Toistaiseksi konsernilla ei ole aikomusta luopua tästä sijoituksesta.

Merkittävimmät myytävissä olevat sijoitukset

	Osakkeiden lukumäärä	Konsernin omistusosuus %	Kirjanpitoarvo, milj. euroa	
			2011	2010
Oy Metsä-Botnia Ab	8 373	11,00	147	220
Kemijoki Oy	100 797	4,13	106	106
Muut			7	7
Myytävissä olevien sijoitusten kirjanpitoarvo 31.12.			260	333

23 Pitkäaikaiset rahoitusvarat

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Lainasaamiset osakkuusyrityksiltä	5	5
Muut lainasaamiset	23	22
Johdannaissopimukset	387	296
31.12.	415	323

Muihin lainasaamisiin liittyvä maksimiluottoriski on niiden kirjanpitoarvo.

24 Muut pitkäaikaiset varat

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt (liite 29)	193	172
Muut pitkäaikaiset varat	45	39
31.12.	238	211

25 Vaihto-omaisuus

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Aineet ja tarvikkeet	603	547
Keskeneräiset tuotteet	40	46
Valmiit tuotteet/tavarat	745	662
Ennakkomaksut	41	44
31.12.	1 429	1 299

26 Myyntisaamiset ja muut saamiset

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Myyntisaamiset	1 463	1 244
Lainasaamiset	8	30
Muut saamiset	221	146
Johdannaissopimukset	252	185
Siirtosaamiset	59	56
31.12.	2 003	1 661

Myyntisaamisten ikäjakauma

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Erääntymättömät	1 258	1 123
Erääntyneet 1–30 päivää	124	79
Erääntyneet 31–90 päivää	44	21
Erääntyneet yli 90 päivää	37	21
31.12.	1 463	1 244

Arvioidessaan myyntisaamisten realisointiarvoa konserni huomioi myyntisaamisten luottokelpoisuudessa tapahtuneet muutokset. Tilinpäätöshetkellä ei ole viitteitä siitä, että maksuvelvolliset eivät pystyisi täyttämään velvoitteitaan liittyen myyntisaamisiin, jotka eivät ole erääntyneet tai joiden arvo ei ole alentunut. Myyntisaamisista kirjattu arvonalentuminen oli vuonna 2011 9 (0) miljoonaa euroa ja se sisältyy muihin liiketoiminnan kuluihin. Myyntisaamisten arvonalentumiskirjaus tehdään, kun on olemassa perusteltu näyttö, että konserni ei tule saamaan erääntyneitä saamisiaan.

Myyntisaamisiin ja muihin saamisiin liittyvä maksimiluottoriski, ottamatta huomioon luottotappioriskiä pienentäviä eriä, on niiden kirjanpitoarvo.

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Henkilöstökulut	3	7
Välilliset verot	8	16
Muut	48	33
31.12.	59	56

27 Oma pääoma

Osakepääoma

Milj. euroa	Osakkeiden lukumäärä (1 000)	Osake- pääoma
1.1.2010	519 970	890
31.12.2010	519 970	890
Osakeanti	5 000	–
Merkitty optioilla	3	–
31.12.2011	524 973	890

Osakkeet

31.12.2011 yhtiön osakkeiden lukumäärä oli 524 972 838. Jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Yhtiön osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Osakeyhtiölain mukaisesti sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää osakkeiden merkintähinnan, jollei yhtiö nimenomaisesti ole toisin päättänyt.

Omat osakkeet

Maaliskuun 22. päivänä 2010 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen hankkimaan enintään 51 000 000 omaa osaketta. Valtuutus on voimassa 18 kuukautta yhtiökokouksen päätöksestä lukien.

31.12.2011 yhtiön hallussa oli 211 481 omaa osaketta eli 0,04 % osakemäärästä. Osakkeet palautuivat osakeannin yhteydessä vastikkeetta yhtiön haltuun, osana Myllykoski-yrittäiskauppaan liittyviä sopimusjärjestelyjä.

Vuoden 2010 lopussa yhtiön hallussa ei ollut omia osakkeita.

Valtuudet osakkeiden lukumäärän korottamiseen

Maaliskuun 22. päivänä 2010 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään osakeannista ja/tai yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta seuraavin ehdoin: (i) Valtuutuksen nojalla hallitus voi antaa uusia osakkeita ja luovuttaa yhtiön hallussa olevia omia osakkeita enintään 25 000 000 kappaletta. Tähän lukuun sisältyvät myös ne osakkeet, jotka voidaan antaa erityisten oikeuksien nojalla. (ii) Uudet osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet voidaan antaa ja yhtiöllä olevat omat osakkeet luovuttaa yhtiön osakkeenomistajille siinä suhteessa, kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla. Valtuutus on voimassa 22.3.2013 saakka.

Myllykosken yrittäiskauppaan liittyen UPM päätti viiden miljoonan uuden osakkeen suunnatusta osakeannista. Nämä osakkeet rekisteröitiin kaupparekisteriin 3.8.2011.

Maaliskuun 27. päivänä 2007 pidetyn varsinaisen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti UPM:llä on kolme optiosarjaa, jotka oikeuttavat haltijansa merkitsemään yhteensä enintään 15 000 000 yhtiön osaketta. Optio-ohjelmien 2007A-, 2007B- ja 2007C-optiot oikeuttavat kukin merkitsemään yhteensä enintään 5 000 000 osaketta.

Edellä mainittujen lisäksi hallituksella ei ole muita voimassa olevia osakeantivaltuuksia eikä vaihtovelkakirjalainan tai optio-oikeuksien liikkeeseenlaskuvaltuuksia.

Vuonna 2011 300 osaketta merkittiin optio-ohjelman 2007A kautta ja 2 450 osaketta optio-ohjelman 2007B kautta.

Mikäli kaikki jäljellä olevat 14 997 250 vuoden 2007 optio-oikeutta merkitään yhtiön osakkeiden lukumäärä voi nousta 14 997 250 osakkeella, eli 2,86 %.

Osakeantivaltuutuksella ja optio-oikeuksilla tehtävillä merkinnöillä yhtiön osakkeiden lukumäärä voi nousta yhteensä 6,67 %, eli 34 997 250 osakkeella 559 970 088 osakkeeseen.

Lunastusvelvollisuuslauseke

UPM-Kymmene Oyj:n yhtiöjärjestyksen 12 §:n mukaan osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, yksin tai toisen osakkeenomistajan kanssa, saavuttaa tai ylittää 33 1/3 prosenttia tai 50 prosenttia yhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien vaatimuksesta näiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit yhtiöjärjestyksen 12 §:ssä tarkemmin määrätyn edellytyksin.

Lunastusvelvollisuuslausekkeen määräysten muuttamista tai poistamista tarkoittava yhtiökokouksen päätös on pätevä vain, mikäli sitä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kolme neljännessä annetuista äänistä ja kokouksessa edustettuina olevista osakkeista.

Arvonmuutos- ja muut rahastot

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Myytävässä olevien sijoitusten arvonmuutosrahasto	38	36
Suojausrahasto	-39	-61
Vararahasto	53	53
Ylikurssirahasto	50	50
Osakeperusteiset maksut	27	12
31.12.	129	90

Suojausrahaston muutos

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Suojausrahasto 1.1.	-61	9
Kirjattu suojausrahastoon	31	-139
Siirretty liikevaihtoon	6	48
Siirretty liiketoiminnan kuluihin	-4	–
Siirretty rahoituskuluihin	-2	–
Siirretty aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	–	-3
Verot kirjauksesta suojausrahastoon	-9	36
Verot siirroista tuloslaskelmaan	–	-12
Suojausrahasto 31.12.	-39	-61

Muiden laajan tuloksen erien erittely

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Muuntoerot	112	288
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus	-6	-69
Rahavirran suojaukset		
voitot/tappiot käypään arvoon arvostamisesta	22	-103
luokittelun muutos	-	33
	22	-70
Myytävisissä olevat sijoitukset		
voitot/tappiot käypään arvoon arvostamisesta	28	15
luokittelun muutos	-26	-
	2	15
Osuus osakkuusyritysten muun laajan tuloksen eristä	-	9
Muut laajan tuloksen erät	130	173

28 Laskennalliset verot

Täsmäytyslaskelma laskennallisen verosaamisen ja -velan muutoksista tilikaudella 2011

Milj. euroa	1.1.2011	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Muuntoerot	Yritysmyynnit ja -ostot	31.12.2011
Laskennalliset verosaamiset						
Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	27	23	-	2	25	77
Vaihto-omaisuus	26	-3	-	-	-	23
Eläkevelvoitteet ja varaukset	75	18	-	-	6	99
Muut väliaikaiset erot	36	-8	-	-	14	42
Käyttämättömät verotukselliset tappiot ja hyvitykset	377	30	-	-	-	407
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	541	60	-	2	45	648
Laskennalliset verovelat						
Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	537	-84	-	2	27	482
Biologiset hyödykkeet	227	5	-	-	-	232
Eläkevelvoitteet ja varaukset	45	2	-	-	-	47
Muut väliaikaiset erot	2	-5	9	-	48	54
Laskennalliset verovelat yhteensä	811	-82	9	2	75	815
Laskennalliset verot taseessa						
Laskennalliset verosaamiset	359	115	-	2	32	508
Laskennalliset verovelat	629	-27	9	2	62	675
Nettoverovelka	270	-142	9	-	30	167

Laskennalliset verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan, mikäli on olemassa laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata tilikauden verotettavaan tuloon perustuvia verovelkoja tilikauden verotettavaan tuloon perustuvia verosaamia vastaan ja milloin laskennalliset verot liittyvät samaan veronsaajaan.

Täsmäytyslaskelma laskennallisen verosaamisen ja -velan muutoksista tilikaudella 2010

Milj. euroa	1.1.2010	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Muuntoerot	Yritysmyynti- ja -ostot	31.12.2010
Laskennalliset verosaamiset						
Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	117	-91	-	1	-	27
Vaihto-omaisuus	20	6	-	-	-	26
Eläkeveloitteet ja varaukset	90	-16	-	1	-	75
Muut väliaikaiset erot	3	33	-	-	-	36
Käyttämättömät verotukselliset tappiot ja hyvitykset	318	36	-	23	-	377
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	548	-32	-	25	-	541
Laskennalliset verovelat						
Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	608	-74	-	3	-	537
Biologiset hyödykkeet	213	14	-	-	-	227
Eläkeveloitteet ja varaukset	28	17	-	-	-	45
Muut väliaikaiset erot	20	30	-48	-	-	2
Laskennalliset verovelat yhteensä	869	-13	-48	3	-	811
Laskennalliset verot taseessa						
Laskennalliset verosaamiset	287	47	-	25	-	359
Laskennalliset verovelat	608	66	-48	3	-	629
Nettoverovelka	321	19	-48	-22	-	270

Laskennalliset verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan, mikäli on olemassa laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata tilikauden verotettavaan tuloon perustuvia verovelkoja tilikauden verotettavaan tuloon perustuvia verosaamia vastaan ja milloin laskennalliset verot liittyvät samaan veronsaajaan.

Konsernilla oli 31.12.2011 verotuksellisia liiketappioita 1 381 (1 263) miljoonaa euroa, joista yhtiö on kirjannut laskennallista verosaamista. Verotuksellisista liiketappioista 638 (476) miljoonaa euroa aiheutui Saksan tytäryhtiöistä ja 606 (643) miljoonaa euroa Kanadan tytäryhtiöstä. Saksassa liiketappiot eivät vanhene. Muissa maissa liiketappiot vanhenevat eri aikoina ja eri suuruisina. Ne liiketappiot, joiden käyttöön liittyy epävarmuutta ja joista ei siksi ole kirjattu laskennallista verosaamista, olivat 187 (166) miljoonaa euroa vuonna 2011. Nämä aiheutuvat etupäässä Kanadan tytäryhtiöstä. Erikoistalousalueella toimivan Puolan tytäryhtiön verohyvityksistä on kirjattu 15 (23) miljoonan euron laskennallinen verosaaminen.

Laskennallista verovelkaa ei ole kirjattu suomalaisten tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden jakamatta olevista voittovaroista, koska useimmissa tapauksissa nämä tulokset siirretään konsernille ilman veroseuraamuksia.

Lisäksi konserni ei kirjaa laskennallista verovelkaa muiden kuin suomalaisten tytäryritystensä jakamatta olevista voittovaroista sikäli kuin kyseiset tulot on tarkoitus investoida pysyvästi kyseisiin liiketoimintoihin.

29 Eläkeveloitteet

Konsernilla on maissa, joissa se toimii useita etuusperusteisia ja maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, joiden osalta noudatetaan kyseisten maiden paikallisia säännöstöjä ja käytäntöjä.

Suomen merkittävin eläkejärjestelmä on TyEL, jossa etuudet määrittyvät suoraan etuudensaajan ansioiden mukaan. TyEL-eläkevaikutus on pääosin järjestetty eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja niitä käsitellään maksupohjaisina eläkejärjestelyinä.

Suomen henkilöstöstä noin 7 % on vakuutettu yhtiön omissa eläkesäätiöissä. Kaikki säätiöiden kautta hoidetut järjestelyt luokitellaan etuusperusteisiksi.

Ulkomaiset eläkejärjestelyt sisältävät sekä etuusperusteisia että maksupohjaisia järjestelyjä. Maailmanlaajuisesti noin yksi kolmasosa konsernin henkilöstöstä kuuluu etuusperusteisten järjestelyjen piiriin.

Etuusperusteiset järjestelyt

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Velvoitteiden nykyarvo	1 132	1 033
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-584	-596
	548	437
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-299	-230
Nettovelka	249	207
Muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet	39	45
Muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet – yrityshankinnat	9	-
Etuusperusteiset varat taseen varoissa (liite 24)	193	172
Velka taseessa yhteensä	490	424

Eläke-etuudet

Taseessa esitettävät erät

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	633	597
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	479	414
	1 112	1 011
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-584	-596
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-297	-226
Nettovelka	231	189

Tuloslaskelmaan merkityt erät

Milj. euroa	1.1. - 31.12.	
	2011	2010
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	9	10
Korkomenot	48	46
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	-38	-34
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	11	13
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	-11	-
Yhteensä sisältyy henkilöstökuluihin (liite 7)	19	35

Järjestelyyn kuuluvien varojen toteutunut tuotto oli 4 (69) miljoonaa euroa.

Etuspohjaisista järjestelyistä johtuvan veloitteen nykyarvon muutos

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Etuspohjaisesta järjestelystä johtuva velvoite 1.1.	1 011	973
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	9	10
Korkomenot	48	46
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	34	15
Maksetut etuudet	-45	-44
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	-11	-
Yrityshankinnat	57	-
Muuntoerot	9	11
Etuspohjaisesta järjestelystä johtuva velvoite 31.12.	1 112	1 011

Järjestelyihin kuuluvien varojen käyvän arvon muutos

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 1.1.	596	540
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	38	34
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-43	35
Työnantajan maksusuoritukset järjestelyyn	31	24
Maksetut etuudet	-45	-44
Muuntoerot	7	7
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 31.12.	584	596

Arvioidut maksusuoritukset konsernin etuspohjaisiin eläkejärjestelyihin vuonna 2012 ovat 32 miljoonaa euroa.

Järjestelyihin kuuluvien varojen jakauma sijoitusryhmittäin

	31.12.	
	2011	2010
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	55%	60%
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	32%	30%
Kiinteistöt	8%	7%
Rahamarkkinasijoitukset	5%	3%
Yhteensä	100%	100%

Suomen eläkejärjestelyn varoihin sisältyy yhtiön osakkeita käyvältä arvoltaan 0,5 (0,7) miljoonaa euroa.

Työsuhteen päättymisen jälkeinen terveydenhuolto

Konsernilla on Yhdysvalloissa terveydenhuoltoetuuksjärjestelyjä, jotka ovat rahastoimattomia. Järjestelyjen käsittely ja arviointi ovat samantyyppiset kuin etuspohjaisissa eläkejärjestelyissä.

Taseessa esitettävät erät

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	20	22
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-2	-4
Nettovelka	18	18

Tuloslaskelmaan merkityt erät

Milj. euroa	1.1. - 31.12.	
	2011	2010
Korkomenot	1	1
Yhteensä sisältyy henkilöstökuluihin (liite 7)	1	1

Etuspohjaisista järjestelyistä johtuvan veloitteen nykyarvon muutos

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Etuspohjaisesta järjestelystä johtuva velvoite 1.1.	22	21
Korkomenot	1	1
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-2	-
Työntekijöiden maksusuoritukset järjestelyyn	1	2
Maksetut etuudet	-3	-4
Muuntoerot	1	2
Etuspohjaisesta järjestelystä johtuva velvoite 31.12.	20	22

Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvän arvon muutos

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 1.1.	-	-
Työntekijöiden maksusuoritukset järjestelyyn	1	2
Työnantajan maksusuoritukset järjestelyyn	2	2
Maksetut etuudet	-3	-4
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 31.12.	-	-

Arvioidut maksusuoritukset konsernin työsuhteen jälkeisiin terveydenhuoltojärjestelyihin vuonna 2012 ovat 2 miljoonaa euroa.

Eläke-etuudet ja työsuhteen päättymisen jälkeinen terveydenhuolto

Tärkeimmät vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.

	Suomi		Saksa		Iso-Britannia		Itävalta		USA		Muut maat	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Diskonttaus korko %	4,25	4,40	4,25	4,40	4,90	5,40	4,25	4,40	4,25	4,50	4,23	4,74
Inflaatioaste %	2,00	2,00	2,00	2,00	2,20	3,50	2,00	2,00	3,00	3,00	2,00	2,00
Varojen tuotto-odotus %	6,14	6,53	N/A	N/A	6,10	6,71	N/A	N/A	N/A	N/A	4,02	4,31
Vuotuinen, tuleva palkankorotus-olettamus %	3,25	3,25	2,50	2,50	N/A	N/A	2,50	2,50	N/A	N/A	2,73	2,74
Tulevat eläkkeiden korotukset %	2,63	2,63	2,00	2,00	3,25	3,25	1,25	1,25	N/A	N/A	1,00	1,00
Arvioitu jäljellä oleva työssöaika vuosina	12,1	12,1	12,9	13,4	N/A	N/A	8,2	8,2	8,8	8,6	8,1	8,9

Eläkejärjestelyihin kuuluvien varojen painotettu keskimääräinen tuotto-odotus on määritetty perustuen järjestelyihin kuuluvien varojen tavoitejakamaan, historialliseen markkinakäyttäytymiseen, asianmukaisiin talusanalyysiin, eri sijoitusryhmien odotettuun tuottoon, varianssiin ja korrelaatioon.

Yhdysvalloissa työsuhteen päättymisen jälkeisten etuusvastuiden määrittämisessä käytetty terveydenhuoltokulujen oletettu kasvupro-

senti oli 8,4 % vuonna 2010 ja 8,2 % vuonna 2011. Tämän jälkeen kasvuprosentin oletetaan laskevan vuosittain 0,2 %, kunnes se laskee 4,5 %:iin vuonna 2029 pysyen kyseisellä tasolla.

Terveydenhoitokulujen oletetun kasvuprosentin korotus prosenttiyksiköllä lisää työsuhteen päättymisen jälkeisistä etuuksista johtuvaa velvoitetta miljoonalla eurolla ja alentaminen vastaavasti pienentää velvoitetta miljoonalla eurolla.

Etuus pohjaiset eläkejärjestelyt ja työsuhteen päättymisen jälkeiset terveydenhuoltojärjestelyt taseessa 31.12.2011

Milj. euroa	Suomi	Saksa	Iso-Britannia	Itävalta	USA	Muut maat	Yhteensä
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	277	-	330	-	-	26	633
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	-	420	-	40	20	19	499
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-312	-	-258	-	-	-14	-584
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-97	-57	-133	-9	-2	-1	-299
Nettovelka	-132	363	-61	31	18	30	249

Etuus pohjaiset eläkejärjestelyt ja työsuhteen päättymisen jälkeiset terveydenhuoltojärjestelyt taseessa 31.12.2010

Milj. euroa	Suomi	Saksa	Iso-Britannia	Itävalta	USA	Muut maat	Yhteensä
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	274	-	298	-	-	25	597
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	-	356	-	39	22	19	436
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-334	-	-248	-	-	-14	-596
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-63	-56	-98	-9	-4	-	-230
Nettovelka	-123	300	-48	30	18	30	207

Eläkejärjestelyjen ja työsuhteen päättymisen jälkeisten terveydenhuoltojärjestelyjen rahoitusasema

Milj. euroa	31.12.				
	2011	2010	2009	2008	2007
Etuus pohjaisen veloitteen nykyarvo	1 132	1 033	994	918	1 203
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	584	596	540	573	753
Alijäämä	548	437	454	345	450
Kokemusperusteiset tarkistukset järjestelyjen velkoihin	-2	-10	14	-13	21
Kokemusperusteiset tarkistukset järjestelyjen varoihin	-43	35	58	-153	8

30 Varaukset

Milj. euroa	Uudelleen- järjestely- varaukset	Henkilöstö- kulu- varaukset	Ympäristökulu- varaukset	Päästö- oikeudet, varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2010	55	69	20	15	32	191
Muuntoero	-	-	-	-	1	1
Uudet varaukset ja varausten lisäykset	18	14	3	22	-	57
Käytetyt varaukset	-34	-25	-5	-15	-9	-88
Käyttämättömien varausten peruutukset	-4	-6	-	-	-1	-11
31.12.2010	35	52	18	22	23	150
1.1.2011	35	52	18	22	23	150
Muuntoero	-	-	-	-	-	-
Uudet varaukset ja varausten lisäykset	140	81	3	13	8	245
Yrityshankinnat	-	2	6	3	-	11
Käytetyt varaukset	-26	-14	-4	-22	-4	-70
Käyttämättömien varausten peruutukset	-2	-3	-	-1	-4	-10
31.12.2011	147	118	23	15	23	326

Varaukset

Uudelleenjärjestelyvarauksiin sisältyy pääasiallisesti suljettujen tehtaiden purkamiseen liittyviä kuluja. Henkilöstökuluvaraukset liittyvät toimintojen uudelleenjärjestelyihin pääasiallisesti Saksassa ja Suomessa. Suomessa varauksiin sisältyy työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkejärjestelyitä. Työttömyyseläkevaraus kirjataan 2-3 vuotta ennen eläkkeen myöntämistä ja maksamista.

Vuoden 2011 varaukset liittyvät pääasiassa toimenpiteisiin painopaperiliiketoiminnan pitkän aikavälin kilpailukyyn parantamiseksi. 31.8.2011 UPM julkisti suunnitelman kapasiteetin sopeuttamiseksi vastaamaan asiakaskuntansa tarpeita. Suunnitelman mukaan kapasiteettia vähennetään 1,3 miljoonaa tonnia. UPM on päättänyt sulkea Myllykosken tehtaan (kapasiteetti 600 000 tonnia) Suomessa sekä Albrückenin tehtaan (320 000 tonnia) ja Ettringenin paperikone 3:n (110 000 tonnia) Saksassa. Lisäksi Ranskassa sijaitsevan Stracelin tehtaan (280 000 tonnia) myyntiä tai siirtämistä UPM:n paperiliiketoimintaryhmästä suunnitellaan.

Vuonna 2010 UPM ei kirjannut merkittäviä uusia varauksia.

Ympäristökuluvaraukset sisältävät vanhoihin tehdasalueisiin ja kaatopaikkojen maisemointiin liittyviä velvoitteita.

Konserni osallistuu kasviuonekaasujen vähentämiseen tähtäviin hallitusohjelmiin. Vuonna 2011 konserni on kirjannut aiheuttamistaan päästöistä 15 (22) miljoonan euron varauksen kattaakseen päästöoikeuksien palautusvelvoitteen päästöoikeuksia toimittamalla. Konsernilla on hallussaan aineettomiin oikeuksiin kirjattuna 21 (27) miljoonan euron arvosta päästöoikeuksia.

Jako pitkä- ja lyhytaikaisiin varauksiin

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Pitkäaikaiset varaukset	119	81
Lyhytaikaiset varaukset	207	69
Yhteensä	326	150

31 Korolliset velat

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Pitkäaikaiset korolliset velat		
Joukkovelkakirjalainat	1 525	2 041
Lainat rahoituslaitoksilta	1 125	406
Eläkelainat	554	761
Ostovelat	-	8
Rahoitusleasingvelat	185	94
Johdannaissopimukset	114	117
Muut velat	247	222
	3 750	3 649

Lyhytaikaiset korolliset velat

Pitkäaikaisten velkojen lyhytaikainen osuus	852	286
Lyhytaikaiset lainat	-	11
Johdannaissopimukset	6	10
Muut velat	25	23
	883	330
Korolliset velat yhteensä	4 633	3 979

Korollisten velkojen sopimuksiin perustuvien lyhennysten ja korkokulujen rahavirrat 31.12.2011

Milj. euroa	2012	2013	2014	2015	2016	2017+	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat							
Lyhennykset	636	–	387	–	–	882	1 905
Korot	115	77	77	56	56	322	703
	751	77	464	56	56	1 204	2 608
Lainat rahoituslaitoksilta							
Lyhennykset	58	100	16	304	207	541	1 226
Vahvistetut luottolimiitit	–	–	–	–	–	–	–
Korot	34	23	26	30	21	27	161
	92	123	42	334	228	568	1 387
Eläkelainat							
Lyhennykset	141	141	74	74	74	148	652
Korot	28	22	17	13	10	9	99
	169	163	91	87	84	157	751
Rahoitusleasingvelat							
Lyhennykset	16	91	11	55	3	25	201
Korot	7	7	1	1	1	3	20
	23	98	12	56	4	28	221
Muut velat							
Lyhennykset	1	2	2	2	2	213	222
Korot	–	–	–	–	–	–	–
	1	2	2	2	2	213	222
Koronvaihtosopimukset (velat)							
Lyhennykset	4	3	12	4	6	71	100
Korot	4	2	3	4	5	2	20
	8	5	15	8	11	73	120
Lyhytaikaiset velat							
Lyhennykset	25	–	–	–	–	–	25
Korot	–	–	–	–	–	–	–
	25	–	–	–	–	–	25
Takaukset, lyhennykset	6	–	–	–	–	–	6
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset, pl. luottolimiitit	852	334	490	435	286	1 809	4 206

Korollisten velkojen sopimuksiin perustuvien lyhennysten ja korkokulujen rahavirrat 31.12.2010

Milj. euroa	2011	2012	2013	2014	2015	2016+	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat							
Lyhennykset	–	636	–	374	–	850	1 860
Korot	112	112	75	75	53	364	791
	112	748	75	449	53	1 214	2 651
Lainat rahoituslaitoksilta							
Lyhennykset	70	60	97	14	24	210	475
Vahvistetut luottolimiitit	–	–	–	–	–	–	–
Korot	12	10	11	10	11	3	57
	82	70	108	24	35	213	532
Eläkelainat							
Lyhennykset	157	151	150	83	83	250	874
Korot	37	30	24	18	15	20	144
	194	181	174	101	98	270	1 018
Rahoitusleasingvelat							
Lyhennykset	4	3	3	4	1	83	98
Korot	3	4	4	4	3	4	22
	7	7	7	8	4	87	120
Muut velat							
Lyhennykset	45	1	2	1	1	210	260
Korot	7	6	6	6	6	83	114
	52	7	8	7	7	293	374
Koronvaihtosopimukset (velat)							
Lyhennykset	–	–	–	14	–	90	104
Korot	1	3	6	6	9	113	138
	1	3	6	20	9	203	242
Lyhytaikaiset velat							
Lyhennykset	34	–	–	–	–	–	34
Korot	–	–	–	–	–	–	–
	34	–	–	–	–	–	34
Takaukset, lyhennykset	7	–	–	–	–	–	7
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset, pl. luottolimiitit	276	851	252	476	109	1 603	3 567

Luvut perustuvat tilinpäätöspäivän valuuttakursseihin ja korkoihin.

Yllä esitettyjen rahavirtaperusteisten lyhennysten ja niitä vastaavien tase-erien ero muodostuu pääosin tase-eriin sisällyvistä käyvän arvon oikaisuksista.

Korollisiin velkoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat

	Korko- %	Alkuperäinen lainan määrä, milj.	31.12.	
			2011 Milj. euroa	2010 Milj. euroa
Kiinteäkorkoiset				
1997–2027	7,450	USD 375	414	352
2000–2030	3,550	JPY 10 000	119	105
2002–2012	6,125	EUR 600	600	616
2002–2014	5,625	USD 500	420	405
2002–2017	6,625	GBP 250	346	320
2003–2018	5,500	USD 250	227	207
			2 126	2 005
Vaihtuvakorkoiset				
2002–2012	2,123	EUR 25	25	25
2002–2012	2,702	EUR 11	11	11
			36	36
Yhteensä 31.12.			2 162	2 041
Lyhytaikainen osuus			637	–
Pitkäaikainen osuus			1 525	2 041

Pitkäaikaisten lainojen käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojauslaskennasta aiheutuva kumulatiivinen käyvän arvon oikaisu on yhteensä 345 (250) miljoonaa euroa, mikä on lisännyt lainojen tasearvoa.

Vastaavasti suojaukseen käytettyjen johdannaissopimusten positiivinen käypä arvo saamisissa ilman kertynyttä korkoa on 364 (288) miljoonaa euroa. Käyvän arvon suojauksen tehostomasta osuudesta aiheutunut tilikauden tulosvaikutus oli tappiota 19 miljoonaa euroa (tappiota 3 miljoonaa euroa).

Korolliset nettovelat

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Korolliset velat yhteensä	4 633	3 979
Korolliset rahoitusvarat		
Pitkäaikaiset		
Lainasaamiset	14	13
Johdannaiset	357	282
Muut saamiset	29	19
	400	314
Lyhytaikaiset		
Lainasaamiset	6	9
Muut saamiset	8	4
Johdannaiset	132	97
Rahavarat	495	269
	641	379
Korolliset rahoitusvarat yhteensä	1 041	693
Korolliset nettovelat	3 592	3 286

Rahoitusleasingvelat

31.12.2011 konsernilla on yksi myynti- ja takaisinvuokraussopimuksella hankittu voimalaitos ja toinen rahoitusleasingsojimuksella hankittu voimalaitos, joiden tuottamaa energiaa käytetään omassa tuotannossa. Konsernilla on myös rahoitusleasingsojimuksella hankittu jäteveden käsittelylaitoksen käyttöoikeus.

Konserni on lisäksi vuokrannut pitkäaikaisilla sopimuksilla tiettyjä aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä.

Vähimmäisleasingmaksut

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Enintään 1 vuosi	23	7
1–5 vuotta	170	26
Yli 5 vuotta	28	87
	221	120
Tulevat rahoituskulut	–20	–22
Rahoitusleasingvelat – Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo	201	98

Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Enintään 1 vuosi	16	4
1–5 vuotta	160	11
Yli 5 vuotta	25	83
Yhteensä	201	98

32 Muut velat

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Johdannaissopimukset	19	24
Muut	60	46
Yhteensä	79	70

33 Ostovelat ja muut velat

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Saadut ennakot	8	7
Ostovelat	903	713
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	28	32
Siirtovelat	466	440
Johdannaissopimukset	150	139
Muut lyhytaikaiset velat	112	86
Yhteensä	1 667	1 417

Ostovelat ja muut velat erääntyvät 12 kuukauden kuluessa.

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Henkilöstökulut	192	182
Korkokulut	74	71
Välilliset verot	16	20
Muut ¹⁾	184	167
Yhteensä	466	440

¹⁾ Muodostuu pääasiassa asiakashyvytyksistä.

34 Rahoitusinstrumentit ryhmittäin

2011 Milj. euroa Tase-erä	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja velat	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitus- varat	Suojaus- laskennan alaiset johdan- naiset	Jaksotettuun hankinta- menoon arvostetut rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpito- arvot	Käyvät arvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Myytavissä olevat sijoitukset	-	-	260	-	-	260	260	22
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Lainasaamiset	-	28	-	-	-	28	28	23
Johdannaissopimukset	5	-	-	382	-	387	387	23
						415	415	23
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset								
Myyntisaamiset ja muut saamiset	3	1 689	-	-	-	1 692	1 692	26
Siirtosaamiset	-	59	-	-	-	59	59	26
Johdannaissopimukset	186	-	-	66	-	252	252	26
						2 003	2 003	
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	194	1 776	260	448	-	2 678	2 678	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Pitkäaikaiset korolliset velat								
Pitkäaikaiset korolliset velat	-	-	-	-	3 636	3 636	3 467	31
Johdannaissopimukset	94	-	-	20	-	114	114	31
						3 750	3 581	31
Muut velat								
Muut velat	-	-	-	-	60	60	60	32
Johdannaissopimukset	1	-	-	18	-	19	19	32
						79	79	32
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Lyhytaikaiset korolliset velat								
Korolliset velat	-	-	-	-	877	877	877	31
Johdannaissopimukset	6	-	-	-	-	6	6	31
						883	883	31
Ostovelat ja muut velat								
Ostovelat ja muut velat	-	-	-	-	1 051	1 051	1 051	33
Siirtovelat	-	-	-	-	466	466	466	33
Johdannaissopimukset	25	-	-	125	-	150	150	33
						1 667	1 667	
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	126	-	-	163	6 090	6 379	6 210	

2010 Milj. euroa Tase-erä	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja velat	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitus- varat	Suojaus- laskennan alaiset johdan- naiset	Jaksotettuun hankinta- menoon arvostetut rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpito- arvot	Käyvät arvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Myytavissä olevat sijoitukset	-	-	333	-	-	333	333	22
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Lainasaamiset	-	27	-	-	-	27	27	23
Johdannaissopimukset	17	-	-	279	-	296	296	23
						323	323	23
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset								
Myyntisaamiset ja muut saamiset	-	1 420	-	-	-	1 420	1 420	26
Siirtosaamiset	-	56	-	-	-	56	56	26
Johdannaissopimukset	158	-	-	27	-	185	185	26
						1 661	1 661	
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	175	1 503	333	306	-	2 317	2 317	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Pitkäaikaiset korolliset velat								
Pitkäaikaiset korolliset velat	-	-	-	-	3 532	3 532	3 401	31
Johdannaissopimukset	96	-	-	21	-	117	117	31
						3 649	3 518	31
Muut velat								
Muut velat	1	-	-	-	45	46	46	32
Johdannaissopimukset	17	-	-	7	-	24	24	32
						70	70	32
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Lyhytaikaiset korolliset velat								
Korolliset velat	-	-	-	-	320	320	320	31
Johdannaissopimukset	10	-	-	-	-	10	10	31
						330	330	31
Ostovelat ja muut velat								
Ostovelat ja muut velat	2	-	-	-	836	838	838	33
Siirtovelat	-	-	-	-	440	440	440	33
Johdannaissopimukset	18	-	-	121	-	139	139	33
						1 417	1 417	
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	144	-	-	149	5 173	5 466	5 335	

Pitkäaikaisten velkojen käyvät arvot on arvioitu seuraavasti:

Noteerattujen joukkovelkakirjalainojen käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinahintoihin. Kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten lainojen käyvät arvot perustuvat arvioitujen tulevien maksujen diskontattuun nykyarvoon.

Lyhytaikaisten rahoitusvarojen ja velkojen kirjanpitoarvon katsotaan olevan lähellä käypää arvoa.

35 Rahoitusjohdannaiset

Rahoitusjohdannaisten käyvät nettoarvot

Milj. euroa	31.12.			
	2011 Positiiviset käyvät arvot	2011 Negatiiviset käyvät arvot	2011 Käyvät netto- arvot	2010 Käyvät netto- arvot
Koronvaihtosopimukset				
Käyvän arvon suojauslaskenta	319	–	319	262
Suojauslaskennan ulkopuolella	63	–	63	66
Valuuttatermiinisopimukset				
Rahavirran suojauslaskenta	20	–76	–56	–18
Nettosijoitusten suojauslaskenta	–	–37	–37	–49
Suojauslaskennan ulkopuolella	69	–28	41	38
Valuuttaoptiosopimukset				
Suojauslaskennan ulkopuolella	–	–	–	–
Valuutanvaihtosopimukset				
Rahavirran suojauslaskenta	–	–20	–20	–21
Käyvän arvon suojauslaskenta	45	–	45	26
Suojauslaskennan ulkopuolella	57	–95	–38	–65
Hyödykejohdannaissopimukset				
Rahavirran suojauslaskenta	65	–30	35	–42
Suojauslaskennan ulkopuolella	1	–3	–2	–6
Korkotermiinisopimukset				
Suojauslaskennan ulkopuolella	–	–	–	–
Yhteensä	639	–289	350	191

Johdannaissopimusten nimellisarvot

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Koronvaihtosopimukset	2 315	2 478
Valuuttatermiinisopimukset	4 560	3 993
Valuuttaoptiosopimukset	28	8
Valuutanvaihtosopimukset	841	800
Hyödykesopimukset	278	275
Korkotermiinisopimukset	3 456	2 442

36 Tärkeimmät tytäryritykset 31.12.2011

Tytäryrityksen nimi ja rekisteröintimaa	Konsernin omistusosuus %
Blandin Paper Company, US	100,00
Forestal Oriental S.A., UY	100,00
Gebrüder Lang GmbH Papierfabrik, DE	100,00
Lignis GmbH & Co. KG, DE	74,90
MD Papier GmbH, DE	100,00
Myllykoski Sales GmbH, DE	100,00
Myllykoski Paper Oy, FI	100,00
Nordland Papier GmbH, DE	100,00
NorService GmbH, DE	100,00
nortrans Speditionsgesellschaft mbH, DE	100,00
Papierfabrik Albbbruck GmbH, DE	100,00
PT UPM Raflatac Indonesia, ID	100,00
Rhein Papier GmbH, DE	100,00
STAG-Wasserkraft Ges.m.b.H., AT	100,00
Steyrermühl Sägewerksgesellschaft m.b.H. Nfg KG, AT	100,00
Technical Services Paper GmbH, DE	100,00
Tilhill Forestry Ltd, UK	100,00
OOO UPM-Kymmene, RU	100,00
UPM (China) Co., Ltd, CN	100,00
UPM-Kymmene (UK) Ltd, UK	100,00

Tytäryrityksen nimi ja rekisteröintimaa

Tytäryrityksen nimi ja rekisteröintimaa	Konsernin omistusosuus %
UPM-Kymmene A/S, DK	100,00
UPM-Kymmene AB, SE	100,00
UPM-Kymmene Austria GmbH, AT	100,00
UPM-Kymmene B.V., NL	100,00
OOO UPM-Kymmene Chudovo, RU	100,00
UPM-Kymmene France S.A.S., FR	100,00
UPM-Kymmene Inc., US	100,00
UPM-Kymmene India PVT Ltd, IN	100,00
UPM-Kymmene Japan K.K., JP	100,00
UPM-Kymmene Kagit Urunleri Sanoy ve Ticaret Ltd. Sti, TR	99,99
UPM-Kymmene NV/SA, BE	99,60
UPM-Kymmene Otepää AS, EE	100,00
UPM-Kymmene Pty. Ltd., AS	100,00
UPM-Kymmene S.A., ES	100,00
UPM-Kymmene S.r.l., IT	100,00
UPM-Kymmene Seven Seas Oy, FI	100,00
UPM-Kymmene Wood Oy, FI	100,00
UPM AS, EE	100,00
UPM Asia Pacific Pte. Ltd, SG	100,00
UPM GmbH, DE	100,00
UPM Manufatura e Comércio de Produtos Florestais Ltda, BR	100,00
UPM S.A., UY	91,00
UPM Sales GmbH, DE	100,00
UPM Silvesta Oy, FI	100,00
UPM Sähkönsiirto Oy, FI	100,00
UPM Raflatac (Changshu) Co., Ltd, CN	100,00
UPM Raflatac (S) Pte Ltd, SG	100,00
UPM Raflatac s.r.l., AR	100,00
UPM Raflatac Canada Holdings Inc., CA	100,00
UPM Raflatac Co., Ltd, TH	100,00
UPM Raflatac Iberica S.A., ES	100,00
UPM Raflatac Inc., US	100,00
UPM Raflatac Ltd, UK	100,00
UPM Raflatac Mexico S.A. de C.V., ME	100,00
UPM Raflatac NZ Limited, NZ	100,00
UPM Raflatac Oy, FI	100,00
UPM Raflatac Pty Ltd, AU	100,00
UPM Raflatac RFID (Guangzhou) Co. Ltd, CN	100,00
UPM Raflatac Sdn. Bhd., MY	100,00
UPM Raflatac South Africa (Pty) Ltd, ZA	100,00
UPM Raflatac Sp.z.o.o., PL	100,00
UPM RFID Inc., US	100,00
UPM RFID Oy, FI	100,00
Werla Insurance Company Ltd, UK	100,00

Taulukko sisältää tytäryritykset, joiden liikevaihto on yli 2 miljoonaa euroa.

37 Osakeperusteiset maksut

Osakeoptiot

Varsinainen yhtiökokous 31.3.2005 hyväksyi hallituksen ehdotuksen optio-oikeuksien antamisesta konsernin avainhenkilöille. Optio-oikeuksien määrä oli 9 000 000 kappaletta ja niillä oli merkittävässä UPM-Kymmene Oy:n osakkeita yhteensä enintään 9 000 000 kappaletta. Optio-oikeuksista 3 000 000 oli merkitty tunnuksella 2005F, 3 000 000 tunnuksella 2005G ja 3 000 000 tunnuksella 2005H. Optio-oikeuksilla tapahtuva osakkeiden merkintäaika oli optio-oikeudella 2005F 1.10.2006 – 31.10.2008, optio-oikeudella

2005G 1.10.2007 – 31.10.2009 ja optio-oikeudella 2005H 1.10.2008 – 31.10.2010.

2005H-optioiden merkintäaika päättyi 31.10.2010. Koko merkintäaikana yhtään osaketta ei merkitty 2005H-optioilla. Merkintäajan päättyessä merkintähinta oli 19,30 euroa osakkeelta.

Varsinainen yhtiökokous 27.3.2007 hyväksyi hallituksen ehdotuksen optio-oikeuksien antamisesta konsernin avainhenkilöille. Optio-oikeuksien määrä on enintään 15 000 000 kappaletta ja niillä voi merkitä UPM-Kymmene Oyj:n osakkeita yhteensä enintään 15 000 000 kappaletta. Optio-oikeuksista 5 000 000 on merkitty tunnuksella 2007A, 5 000 000 tunnuksella 2007B ja 5 000 000 on merkitty tunnuksella 2007C. Optio-oikeuksilla tapahtuva osakkeiden merkintäaika on optio-oikeudella 2007A 1.10.2010 – 31.10.2012, optio-oikeudella 2007B 1.10.2011 – 31.10.2013 ja optio-oikeudella 2007C 1.10.2012 – 31.10.2014.

Osakkeen merkintähinta on UPM-Kymmene Oyj:n osakkeen vaihdolla painotettu keskimääräinen NASDAQ OMX Helsingin pörssissä optio-oikeudella 2007A ajalla 1.4. – 31.5.2008, eli 12,40 euroa osakkeelta, optio-oikeudella 2007B ajalla 1.4. – 31.5.2009, eli 6,24 euroa osakkeelta, ja optio-oikeudella 2007C ajalla 1.4. – 31.5.2010, eli 10,49 euroa osakkeelta.

Osakepalkkiot

Yhtiön hallitus hyväksyi helmikuussa 2011 uudet pitkän aikavälin kannustepalkkiot: osakepalkkiojärjestelmän ylimmälle johdolle ja pitkän aikavälin palkkiojärjestelmän muille avainhenkilöille.

Osakepalkkiojärjestelmä on suunnattu johtajistolle ja muissa keskeisissä tehtävissä toimiville johtajille. Osakepalkkiojärjestelmässä annettavien osakkeiden määrä perustuu konsernin tulokehitykseen kolmen vuoden ansainta-aikana. Ansaitut osakkeet luovutetaan ansaintajakson päätyttyä. Järjestelmän ensimmäisen ansaintajakson 2011–2013 ansaintakriteereitä ovat konsernin liiketoiminnan rahavirta ja osakekohtainen tulos (EPS). Järjestelmän perusteella maksettavien osakkeiden enimmäismäärä ansaintajakson 2011–2013 ajalta on 872 500 osaketta. Vuonna 2011 38 henkilöä oli järjestelmän piirissä.

Pitkän aikavälin palkkiojärjestelmä on suunnattu muille yrityksen avainhenkilöille. Osakekannusteet perustuvat järjestelmään osallistuvien vuosittaisiin. Järjestelmä koostuu yhden vuoden ansaintajakson ja kahden vuoden rajoitusajasta. Rajoitusajaksi aikana, ennen osakkeiden luovuttamista, ansaittiin osakepalkkio-osakkei-

siin lisätään rajoitusajaksi aikana kertyneet mahdolliset osinkotuotot sekä muut osakkeenomistajille jaetut pääomat. Ensimmäinen pitkän aikavälin palkkiojärjestelmä alkoi vuoden 2011 alussa, ja ansaitut osakkeet luovutetaan keuhällä 2014. Järjestelmän perusteella maksettavien osakkeiden lukumäärä perustuu UPM:n vuosituloksen julkistamista välittömästi seuraavien viiden kauppapäivän kaupankäyntimäärillä painotettuun yhtiön osakkeen keskimääräiseen. Vuoden 2011 lopun osakekurssilla, 8,51 euroa, laskettuna maksettavien osakkeiden määrä ansaintajakson 2011 ajalta olisi noin 300 000 osaketta. Vuonna 2011 521 henkilöä oli järjestelmän piirissä.

Yllä mainittujen osakepalkkioiden enimmäismäärät on ilmaistu palkkioiden bruttoarvona. Osakepalkkiosta vähennetään asianmukainen vero ennen kuin osakkeet toimitetaan järjestelmien piirissä oleville.

Vuosille 2008–2010 yhtiön pitkän aikavälin kannustepalkkiot sisälsivät myös osakepalkkiojärjestelmän perusteella myönnettyjä osakkeita. Osakepalkkiojärjestelmä sisälsi kolme vuoden mittaista ansaintajaksoa vuosille 2008, 2009 ja 2010.

Annettavien palkkio-osakkeiden määrä perustui hallituksen ennalta kullekin ansaintajaksolle asettamien taloudellisten tavoitteiden toteutumiseen. Osakepalkkiojärjestelmän mukaan avainhenkilöille annettavien osakkeiden enimmäismäärä oli yhteensä 1 250 000 osaketta. Yhtiö suoritti myös aiheutuvien verojen määrää vastaavan rahakorvauksen.

Osakepalkkiojärjestelmän perusteella annettuihin palkkio-osakkeisiin liittyy kahden vuoden luovutusrajoitus ja velvollisuus pääsääntöisesti palauttaa osakkeet työsuhteen päättyessä luovutusrajoituksen aikana.

Vuoden 2010 ansaintajakson taloudelliset tavoitteet perustuivat liiketoiminnan rahavirran kehitykseen. Asetetusta tavoitteesta toteutui 46,4 %, jonka perusteella vuonna 2011 yhteensä 224 112 osaketta annettiin 29 avainhenkilölle. Tästä määrästä yhtiön toimitusjohtajalle annettiin 32 480 osaketta ja muille johtajiston jäsenille yhteensä 101 384 osaketta.

Vuoden 2009 ansaintajakson taloudelliset tavoitteet perustuivat liiketoiminnan rahavirran kehitykseen. Tavoitteiden toteututtua täysimääräisesti yhteensä 462 500 osaketta annettiin vuonna 2010 29 avainhenkilölle. Tästä määrästä yhtiön toimitusjohtajalle annettiin 70 000 osaketta ja muille johtajiston jäsenille yhteensä 197 500 osaketta.

Myönnettyjen osakeoptioiden määrien muutokset

	2011		2010	
	Keskimääräinen toteutushinta, euroa	Optioiden määrä	Keskimääräinen toteutushinta, euroa	Optioiden määrä
Ulkona olevat 1.1.	9,69	13 549 000	11,74	11 913 000
Myönnettyt optiot	–	–	10,49	4 850 000
Palautetut optiot	8,00	–108 500	7,88	–342 000
Toteutetut optiot	6,91	–2 750	–	–
Rauenneet optiot	–	–	19,30	–2 872 000
Ulkona olevat 31.12.	9,71	13 437 750	9,69	13 549 000
Toteutettavissa olevat optiot 31.12.		8 635 750		4 253 000

Painotettu keskimääräinen jäljellä oleva voimassaoloaika oli 22 ja 35 kuukautta vuosien 2011 ja 2010 lopussa.

Ulkona olevat osakeoptio-ohjelmat 31.12.2011

Ohjelma/ Optioiden jako	Tunnus	Toteutushinta		Optioiden kokonaismäärä	Myönnetty määrä	Toteutusaika	Oikeuden syntyminen
		1.1.	31.12.				
2007/2010	C	10,49	10,49	5 000 000	4 850 000	1.10.2012–31.10.2014	1.10.2012
2007/2009	B	6,24	6,24	5 000 000	4 743 000	1.10.2011–31.10.2013	Oikeus ansaittu
2007/2009	A	12,40	12,40	5 000 000	4 372 000	1.10.2010–31.10.2012	Oikeus ansaittu
				15 000 000	13 965 000		

Optioiden käyvän arvon määrittämisessä vuosina 2011 ja 2010 jaetuille optioille on käytetty Black-Scholes-arvostusmallia ja seuraavia painotettuja keskimääräisiä oletuksia:

	2011	2010
Osakkeen kurssi, EUR	–	12,22
Toteutushinta, EUR	–	10,49
Volatiliteetti ¹⁾	–	44 %
Riskitön korko	–	1 %
Oletetut vuosittaiset osingot	–	4 %
Odotettu option ikä, vuotta	–	4

¹⁾ Volatiliteetti on hintamuutosten mittari ilmaistuna ko. arvopaperin hinnan standardipoikkeamana tarkasteluajanjaksona. Laskelmissa volatiliteetit perustuvat kolmen ja neljän vuoden jaksoihin. Volatiliteetti raportoidaan vuotuisena prosenttilukuna.

Optioiden arvioituna palautumana on käytetty vuonna 2010 3 %.

38 Liiketoimet lähipiirin kanssa

Hallitus ja konsernin johtajisto

UPM:llä ei ole ollut merkittäviä liiketapahtumia hallituksen ja konsernin johtajiston jäsenten, heidän läheisten perheenjäsentensä tai organisaatioiden kanssa, joihin hallituksen ja konsernin johtajiston jäsenillä tai näillä läheisillä on määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta. Hallitukselle tai konsernin johtajiston jäsenille ei ollut myönnetty lainoja 31.12.2011 ja 31.12.2010. Hallituksen ja konsernin johtajiston osake- ja optio-omistukset on esitetty sivuilla 82 ja 85. Hallituksen ja konsernin johtajiston palkat ja palkkiot on esitetty liitetiedossa 7.

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Konserni hankkii suurimman osan Suomessa sijaitsevien tuotantolaitostensa tarvitsemasta energiasta omistamiltaan ja vuokraamiltaan voimalaitoksilta sekä omistamalla osuuksia energiayhtiöistä, jotka oikeuttavat sen saamaan niiltä sähköä ja lämpöä. Merkittävä osa konsernin ostamasta sähköstä tulee suomalaiselta energiantuottajalta Pohjolan Voima Oy:ltä, jonka osakekannasta konserni omistaa 44,03 %, ja suomalaiselta vesivoimantuottajalta Kemijoki Oy:ltä, jonka osakkeista 4,13 % on konsernin omistuksessa. Pohjolan Voima Oy on myös enemmistöosakkaana Teollisuuden Voima Oy:ssä, joka on toinen Suomen kahdesta ydinvoimayhtiöstä. Näiden energiaostojen yhteissumma vuonna 2011 oli 266 (263) miljoonaa euroa. Yhtiöiden yhtiöjärjestysten ja niihin liittyvien osakassopimusten mukaisesti konsernin maksamat hinnat perustuvat tuotantokustannuksiin, jotka ovat yleensä markkinahintoja alhaisempia. Sisäinen myynti konsernin segmenteille pohjautuu kulloinkin voimassa olevaan markkinahintaan.

UPM sai päätökseen suomalaisen Myllykoski Oyj:n ja saksalaisen Rhein Papier GmbH:n yritystoston 1.8.2011. Järjestelyyn sisältyi 50 %:n suora ja 10 %:n välillinen sijoitus Madison Paperi Industries -paperiyhtiöön ("Madison") Yhdysvalloissa. UPM huomioi yhtiön kirjanpidossaan yhteisyrityksenä pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Madisonin vuotuinen valmistuskapasiteetti on 200 000 tonnia SC-aikakauslehtipaperia. Ajalla 1.8.–31.12.2011 UPM:llä ei ollut liiketapahtumia Madisonin kanssa.

Konsernin osti vuonna 2011 lähes 620 000 tonnia (540 000) keräyspaperia osakkuus- ja yhteisyrityksiltä. Suomessa konserni ottaa osaa valmistajan vastuuseen kierrätyspaperin keräämisessä 33,1 %:n omistuksellaan Paperinkeräys Oy:ssä. Itävallassa keräyspaperiyhtiö Austria Papier Recycling G.m.b.H:ssa konsernilla on 33,3 %:n omistus ja Italiassa keräyspaperiyhtiö LCI s.r.l:ssä 50 %:n omistus. Ostot näiltä kolmelta yhtiöltä vastaavat noin 70 % (80 %) kaikista keräyspaperiostoista osakkuus- ja yhteisyrityksiltä. Keräyspaperin ostot perustuvat markkinahintoihin.

Konsernin osakkuus- ja yhteisyritykset sekä liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa on esitetty liitetiedossa 21.

Eläkesäätöt

Konsernilla on Suomessa Kymin Eläkesäätö, joka on erillinen juridinen yksikkö. Säätiön eläkejärjestelyiden piiriin kuuluu noin 7 % Suomen henkilöstöstä. Yhtiö maksoi vuonna 2011 säätiölle kannatusmaksuina 10 (9) miljoonaa euroa. Säätiö hallinnoi ja sijoittaa kannatusmaksuina kerättyjä eläkevastuun katteena olevia varoja. Säätiön varojen käypä arvo 31.12.2011 oli 275 (294) miljoonaa euroa, josta 49 % oli sijoitettu oman pääoman ehtoihin instrumentteihin, 33 % vieraan pääoman ehtoihin instrumentteihin ja 18 % kiinteistöihin ja rahamarkkinasijoituksiin.

Konsernilla on Ison-Britanniassa kaksi eläkejärjestelyä, jotka toimivat yhtiöstä erillisten ja riippumattomien säätiöiden hallinnoina. Toisen säätiön etuusjärjestelyt ovat luonteeltaan joko etuuspohjaisia tai maksupohjaisia. Toisen säätiön järjestelyt ovat luonteeltaan etuuspohjaisia. Molempien säätiöiden etuuspohjaiset järjestelyt suljettiin 2007 vuoden lopussa ja senhetkiset jäsenet siirtyivät konsernin maksupohjaisen järjestelyn piiriin. Yhtiö maksoi vuonna 2011 etuusjärjestelyihin kannatusmaksuina 5 (0) miljoonaa euroa. Säätiöiden varojen käypä arvo 31.12.2011 oli 258 miljoonaa euroa, josta 61 % oli sijoitettu oman pääoman ehtoihin instrumentteihin, 32 % vieraan pääoman ehtoihin instrumentteihin ja 7 % kiinteistöihin ja rahamarkkinasijoituksiin.

Tytäryhtiöt

Konsernin tärkeimmät tytäryhtiöt on esitetty liitetiedossa 36.

39 Vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset

Konserni on vastaajana tai kantajana useissa sen toimintaan liittyvissä oikeusmenettelyissä, joissa on esitetty enimmäkseen kaupallisia asioista johtuvia korvausvaateita.

UPM on osakkaana rakenteilla olevassa Suomen viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa, osakkuusyhtiönsä Pohjolan Voima Oy:n kautta. Pohjolan Voima Oy on Teollisuuden Voima Oyj:n ("TVO") enemmistöosakas 58,47 %:n omistusosuudella. UPM:n epäsuora osuus Olkiluoto 3:n kapasiteetista on noin 30 %. Alkuperäinen sopivu voimalan käynnistysaika oli kesä 2009, mutta rakentaminen on viivästynyt. AREVA-Siemens vastaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta kiinteähintaisen avaimet käteen -sopimuksen perusteella. Yhtiö on arvioinut TVO:lle, että yksikkö aloittaa sähköntuotannon elokuussa 2014.

TVO:n mukaan AREVA-Siemens aloitti joulukuussa 2008 Olkiluoto 3:n viivästymistä ja siihen liittyviä kustannuksia koskevan välimiesmenettelyn. Kesäkuussa 2011 AREVA-Siemens toimitti päivitetyn kannekirjelmän, johon sisältyy määrältään päivitetty ja yksilöity vaatimus välillisine kustannuksineen ja viivästyskorkoineen. Päivitetty rahamääräinen vaatimus on yhteensä noin 1,9 miljardia euroa. TVO on todennut laitostoimittajan vaateen perusteettomaksi. Vastavasti TVO toimitti huhtikuussa 2009 vastavaatimuksen kuluista ja tappioista, joita TVO kärsii viivästymisestä ja muista virheistä toimittajan takia. TVO:n vastavaatimuksen arvo oli noin 1,4 miljardia euroa. TVO päivittää vastavaatimuksensa välimiesmenettelyn aikana. Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia ja osapuolten vaatimusten määrät voivat vielä muuttua.

Uruguayssa on vireillä Fray Bentosin sellutehtaaseen liittyvä riita-asia Uruguayn hallitusta vastaan.

Metsähallitus nosti 31.3.2011 vahingonkorvauskanteen UPM:ää ja kahta muuta suomalaista metsäyhtiötä vastaan. Kanne liittyy Markkinaoikeuden 3.12.2009 antamaan päätökseen, jossa vastaajien todettiin syyllistyneen kilpailusääntöjen rikkomiseen raakapuumarkkinoilla. Metsähallitus vaatii tällä hetkellä yhteisvastuullisesti kolmelta yhtiöltä yhteensä pääomaltaan enintään 159,4 miljoonan euroa, josta vaihtoehtoisesti erikseen UPM:ltä 22,6 miljoonan euron vahingonkorvausta Metsähallitukselle syntyneestä väitetystä vahingosta mainituissa kilpailurikkomuksissa. Pääomaan liittyvien vaateiden lisäksi Metsähallitus esittää arvonlisäveroon ja korkoihin liittyviä vaatimuksia. Vuoden 2011 lopussa 52 suomalaista kuntaa, seurakuntaa, yksityishenkilöä ja yhtiötä toimittivat vahingonkorvauksiin, arvonlisäveroon ja korkoihin liittyviä kanteita UPM:ää ja kahta muuta suomalaista metsäyhtiötä vastaan. Nämä kanteet ovat pääomaltaan yhteensä 44,4 miljoonaa euroa, josta kantajat vaativat vaihtoehtoisesti erikseen UPM:ltä 22,1 miljoonaa euroa. Lisäksi eräät yksityishenkilöt ja yhtiöt ovat toimittaneet vahingonkorvauksiin, arvonlisäveroon ja korkoihin liittyviä kanteita UPM:ää ja kahta muuta suomalaista metsäyhtiötä vastaan. Näiden kanteiden yksityiskohdat eivät ole vielä UPM:n tiedossa. UPM pitää vaatimuksia täysin perusteettomina.

Muut vastuusitoumukset

UPM tekee tavanomaiseen liiketoimintaansa liittyen erilaisia sopimuksia, joiden perusteella tarjotaan taloudellisia tai suoritustakeita kolmansille osapuolille. Niiden maksujen enimmäismäärät, joista UPM on vastuussa, on sisällytetty alla olevaan taulukkoon kohtaan "Muut vastuusitoumukset".

Konserni on myös tehnyt sopimuksia tarjotakseen rahoitus- tai suoritustakeita kolmansille osapuolille tiettyjen sellaisten yhtiöiden puolesta, joissa konsernilla on määräysvallaton osuus. Tällaisia sopimuksia tehdään ensisijaisesti näiden yhtiöiden luottokelpoisuuden tukemiseksi tai parantamiseksi. Konsernilla ei ole näihin takuisiin liittyviä vakuuksia tai muita korvauksia. Niiden maksujen enimmäismäärät, joista UPM on vastuussa osakkuusyritystensä puolesta, on merkitty alla olevaan taulukkoon kohtaan "Takaukset osakkuusyritysten puolesta". Konsernilla on periaate olla antamatta takauksia kolmansien osapuolten puolesta.

Eräät UPM:n erityisesti Saksassa sijaitsevat tytäryhtiöt myöntävät tavanomaiseen liiketoimintaansa liittyen kaupallisia takuita asiakkailleen tarkoituksenaan auttaa näitä asiakkaita hankkimaan tavaraa tytäryhtiöltä. Konsernilla ei ole näistä vakuuksia, mutta konsernin luottoriskivakuutus kattaa nämä kaupalliset vastuut. Nämä takuut erääntyvät yhdessä vuodessa. Näiden takuiden perusteella suurimmat mahdollisesti maksettaviksi tulevat takuusummat olivat 31.12.2011 9 (14) miljoonaa euroa. Ne sisältyvät taulukon "Muut vastuusitoumukset"- kohdassa ilmoitettuihin summiin.

Vastuusitoumukset

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Omien velkojen vakuudeksi		
Kiinnitykset ja pantit	709	764
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Takaukset	6	7
Muiden puolesta		
Takaukset	5	2
Muut vastuusitoumukset		
Vuokrasopimusvastuut, erääntyminen seuraavien 12 kuukauden aikana	54	28
Vuokrasopimusvastuut, erääntyminen yli 12 kuukauden kuluttua	343	80
Muut vastuusitoumukset	87	164
Yhteensä	1 204	1 045
Kiinnitykset ja pantit	709	764
Takaukset	11	9
Vuokrasopimusvastuut	397	108
Muut vastuusitoumukset	87	164
Yhteensä	1 204	1 045

Omien sitoumusten vakuudeksi annettuun kiinnitettyyn omaisuuteen kuuluu aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä, teollisuuskiinteistöjä ja metsämaata.

Osakkuus- ja yhteisyrityksiin liittyvät vastuusitoumukset

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Omistussuutta vastaava osuus yhteisyritysten vastuusitoumuksista	23	22
Omistussuutta vastaava osuus yhteisyritysten ehdollisista veloista	5	5
Omistussuutta vastaava osuus osakkuusyritysten ehdollisista veloista ¹⁾	143	329

¹⁾ Sisältää kiinnityksiä ja pantteja 23 (29) miljoonaa euroa muita vuokrasopimuksia 0 (180) miljoonaa euroa ja muita vastuusitoumuksia 120 (120) miljoonaa euroa.

Muut vuokrasopimukset, joissa konserni vuokralle ottajana

Konserni vuokraa toimisto-, tuotanto- ja varastotiloja erilaisilla ei purettavissa olevilla muilla vuokrasopimuksilla. Tietyissä sopimuksissa on jatko-optiot eripituisia ajanjaksoja varten.

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten vastaiset vähimmäisvuokrat

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Alle vuoden	54	28
1–2 vuotta	47	23
2–3 vuotta	35	17
3–4 vuotta	32	10
4–5 vuotta	29	9
Yli 5 vuotta	200	21
Yhteensä	397	108

Keskeneräisiin investointeihin liittyvät merkittävimmät sitoumukset, joita ei ole kirjattu kirjanpitoon

Milj. euroa	Kokonaiskustannus	Sitoumukset 31.12.	
		2011	2010
Arkkituotanto/Plattling	19	19	–
Arkkituotanto/Kymi	16	12	–
Koivusellun happivalkaisu/Kymi	13	12	–
PK 8 uusinta/Tervasaari	20	10	17
Arkkituotannon laajennus/Changshu	10	9	–

40 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Yhtiön johdolla ei ole tiedossa olennaisia tilikauden päättymisen jälkeisiä tapahtumia.

Emoyhtiön tilinpäätös (suomalainen tilinpäätöskäytäntö)

Tuloslaskelma

Milj. euroa	Liite	1.1. – 31.12.	
		2011	2010
Liikevaihto	1	4 238	4 124
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		29	33
Valmistus omaan käyttöön		8	6
Liiketoiminnan muut tuotot	2	165	79
Materiaalit ja palvelut			
Aineet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana		-2 466	-2 404
Varastojen muutos		-6	21
Ulkopuoliset palvelut		-317	-304
		-2 789	-2 687
Henkilöstökulut	3		
Palkat ja palkkiot		-395	-388
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-73	-73
Muut henkilösivukulut		-23	-21
		-491	-482
Poistot ja arvonalentumiset	4		
Suunnitelman mukaiset poistot		-284	-299
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä		-	2
		-284	-297
Liiketoiminnan muut kulut		-387	-346
Liikevoitto		489	430
Rahoitustuotot ja -kulut			
Tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista			
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä		6	69
Tuotot osuuksista omistusyhteisyriksissä		11	1
Tuotot muista osakkeista ja osuuksista		26	-
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä		12	1
Muut korko- ja rahoitustuotot			
Muut korkotuotot saman konsernin yrityksiltä		7	7
Muut korkotuotot muilta		3	1
Muut rahoitustuotot saman konsernin yrityksiltä		1	3
Muut rahoitustuotot muilta		1	-
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
Korkokulut saman konsernin yrityksille		-38	-38
Korkokulut muille		-65	-60
Muut rahoituskulut saman konsernin yrityksille		-11	-76
Muut rahoituskulut muille		-64	-49
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-111	-141
Voitto ennen satunnaisia erä		378	289
Satunnaiset erät	5		
Satunnaiset tuotot		19	14
Satunnaiset kulut		-41	-93
Satunnaiset erät yhteensä		-22	-79
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		356	210
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron muutos		73	57
Tuloverot	6	-70	-25
Tilikauden voitto		359	242

Rahavirtalaskelma

Milj. euroa	Liite	1.1. – 31.12.	
		2011	2010
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto ennen satunnaisia erä		378	289
Rahoitustuotot ja -kulut		111	141
Oikaisut liikevoittoon	1	127	226
Käyttöpääoman muutos	2	15	-83
Maksetut korot		-98	-101
Saadut osingot		43	11
Saadut korot		10	10
Muut rahoituserät		-27	32
Maksetut verot	3	-65	-45
Liiketoiminnan rahavirta		494	480
Investointien rahavirta			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-135	-131
Luovutustulot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä		60	62
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin		-26	-53
Luovutustulot osakkeista ja osuuksista		162	23
Investoinnit muihin sijoituksiin		-911	-5
Luovutustulot muista sijoituksista		14	15
Investointien rahavirta		-836	-89
Rahoituksen rahavirta			
Pitkäaikaisten velkojen nostot		801	142
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset		-213	-332
Lyhytaikaisten velkojen lisäykset tai vähennykset		295	-78
Osakeanti		52	-
Maksetut osingot		-286	-234
Saadut ja maksetut konserniavustukset		-80	2
Rahoituksen rahavirta		569	-500
Rahavarojen muutos			
Rahavarat tilikauden alussa		187	296
Rahavarojen muutos		227	-109
Rahavarat tilikauden lopussa		414	187
Emoyhtiön rahavirtalaskelman liitetiedot			
1 Oikaisut liikevoittoon			
Poistot		284	299
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot		-140	-52
Arvonalentumiset pysyvistä vastaavista		-	-2
Pakollisten varausten muutos		-17	-19
Yhteensä		127	226
2 Käyttöpääoman muutos			
Vaihto-omaisuus		-22	-67
Lyhytaikaiset saamiset		19	-72
Lyhytaikaiset korottomat velat		18	56
Yhteensä		15	-83
3 Pysyvien vastaavien luovutuksista ja satunnaisista eristä johtuvat verot on netotettu ao. kohdassa.			

Tase

Milj. euroa	Liite	31.12.	
		2011	2010
Vastaavaa			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	7		
Aineettomat oikeudet		6	5
Muut pitkävaikutteiset menot		230	238
Ennakkomaksut		14	13
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		250	256
Aineelliset hyödykkeet	8		
Maa- ja vesialueet		1 026	1 035
Rakennukset ja rakennelmat		492	516
Koneet ja kalusto		1 068	1 209
Muut aineelliset hyödykkeet		53	55
Ennakkomaksut ja keskeneneräiset hankinnat		37	29
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		2 676	2 844
Sijoitukset	9		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		4 762	4 776
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		942	44
Osuudet omistusyhteisyrityksissä		435	435
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		3	3
Muut osakkeet ja osuudet		231	270
Muut saamiset		15	16
Sijoitukset yhteensä		6 388	5 544
Pysyvät vastaavat yhteensä		9 314	8 644
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet		229	235
Valmiit tuotteet/tavarat		303	274
Ennakkomaksut		35	36
Vaihto-omaisuus yhteensä		567	545
Lyhytaikaiset saamiset	10		
Myyntisaamiset		110	106
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		1 180	1 194
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		16	12
Lainasaamiset		1	19
Muut saamiset		76	36
Siirtosaamiset		38	39
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä		1 421	1 406
Rahat ja pankkisaamiset		414	187
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		2 402	2 138
Vastaavaa yhteensä		11 716	10 782

Milj. euroa	Liite	31.12.	
		2011	2010
Vastattavaa			
Oma pääoma			
Osakepääoma	11	890	890
Arvonkorotusrahassto		532	538
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		1 199	1 145
Edellisten tilikausien voitto		1 843	1 889
Tilikauden voitto		359	242
Oma pääoma yhteensä		4 823	4 704
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Poistoero		797	870
Pakolliset varaukset			
Eläkevaraukset	12	33	39
Muut pakolliset varaukset		40	51
Pakolliset varaukset yhteensä		73	90
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Joukkovelkakirjalainat	13	1 269	1 860
Lainat rahoituslaitoksilta		1 082	295
Eläkelainat		472	643
Saadut ennakot		1	1
Velat saman konsernin yrityksille		21	21
Muut velat		209	194
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		3 054	3 014
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Joukkovelkakirjalainat	14	636	–
Lainat rahoituslaitoksilta		35	48
Eläkelainat		134	147
Saadut ennakot		4	2
Ostovelat		229	227
Velat saman konsernin yrityksille		1 664	1 396
Velat omistusyhteisyrityksille		33	37
Muut velat		60	64
Siirtovelat		174	183
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		2 969	2 104
Vieras pääoma yhteensä		6 023	5 118
Vastattavaa yhteensä		11 716	10 782

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

(Liitetiedoissa kaikki luvut ovat miljoonia euroja, ellei muutoin ilmoitettu.)

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitosäännöstä noudattaen. Merkittävimmät erot konsernin ja emoyhtiön laatimisperiaatteissa liittyvät rahoitusjohdannaisten, biologisten hyödykkeiden, etuusperusteisten eläkejärjestelyiden ja arvonorotusten merkitsemiseen taseeseen sekä laskennallisten verojen kirjaamiseen. Ks. konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, liite 1.

1 Liikevaihto

Konsernin yhtiörakenteesta johtuen emoyhtiön liikevaihdon erittelyä segmenteittäin ja markkina-alueittain ei ole laadittu.

2 Liiketoiminnan tuotot

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Pysyvien vastaavien myyntivoitot	146	56
Vuokratuotot	15	17
Päästöoikeuksien myynti ¹⁾	3	4
Muut	1	2
Yhteensä	165	79

¹⁾ Päästöoikeuksien kirjanpitokäsittely perustuu nettomenettelyyn.

3 Henkilöstökulut

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten palkat ²⁾	4	4
Muut palkat ja palkkiot	391	384
Yhteensä	395	388

²⁾ Ks. konsernin tilinpäätöksen liitetieto 7.

	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Henkilöstö keskimäärin	7 289	7 458

Konsernin yhtiörakenteesta johtuen emoyhtiön henkilöstöä keskimäärin ei ole eritelty segmenteittäin.

4 Poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	4	3
Muut pitkävaikuttavat menot	32	30
Rakennukset ja rakennelmat	36	36
Koneet ja kalusto	205	221
Muut aineelliset hyödykkeet	7	9
Yhteensä	284	299
Arvonalentumiset		
Pysyvien vastaavien hyödykkeet	-	-2
Yhteensä	284	297

5 Satunnaiset erät

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Satunnaiset tuotot		
Saadut konserniavustukset	19	14
Yhteensä	19	14
Satunnaiset kulut		
Annetut konserniavustukset	-41	-93
Yhteensä	-41	-93
Satunnaiset erät yhteensä	-22	-79

6 Tuloverot

Milj. euroa	1.1. – 31.12.	
	2011	2010
Tilikauden tuloverot varsinaisesta toiminnasta	70	25
Yhteensä	70	25

Laskennalliset verot

Emoyhtiön laskennallisia verosaamisia ja -velkoja ei ole merkitty taseeseen. Laskennallinen verovelka muodostuu pääosin poistoerästä, johon sisältyvä laskennallinen verovelka 31.12.2011 oli 195 (226) miljoonaa euroa. Arvonkorotuksista ei ole erotettu laskennallista verovelkaa. Arvonkorotuksen kohteen myynnistä realisoituvaa potentiaalinen tulovero on 169 (181) miljoonaa euroa.

7 Aineettomat hyödykkeet

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	15	16
Lisäykset	12	17
Vähennykset	-9	-18
Hankintameno 31.12.	18	15
Kertyneet poistot 1.1.	-10	-11
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2	4
Tilikauden poistot	-4	-3
Kertyneet poistot 31.12.	-12	-10
Kirjanpitoarvo 31.12.	6	5
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	462	439
Lisäykset	17	17
Vähennykset	-4	-13
Siirrot erien välillä	8	19
Hankintameno 31.12.	483	462
Kertyneet poistot 1.1.	-224	-208
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	3	14
Tilikauden poistot	-32	-30
Kertyneet poistot 31.12.	-253	-224
Kirjanpitoarvo 31.12.	230	238
Ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	13	7
Lisäykset	13	25
Vähennykset	-4	-
Siirrot erien välillä	-8	-19
Kirjanpitoarvo 31.12.	14	13

8 Aineelliset hyödykkeet

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	502	508
Lisäykset	5	3
Vähennykset	-8	-9
Hankintameno 31.12.	499	502
Arvonkorotukset 1.1.	533	541
Arvonkorotusten vähennykset	-6	-8
Arvonkorotukset 31.12.	527	533
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 026	1 035
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	1 163	1 155
Lisäykset	6	7
Vähennykset	-2	-4
Siirrot erien välillä	6	5
Hankintameno 31.12.	1 173	1 163
Kertyneet poistot 1.1.	-647	-614
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2	3
Tilikauden poistot	-36	-36
Kertyneet poistot 31.12.	-681	-647
Kirjanpitoarvo 31.12.	492	516

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	5 209	5 210
Lisäykset	46	33
Vähennykset	-98	-38
Siirrot erien välillä	18	4
Hankintameno 31.12.	5 175	5 209
Kertyneet poistot 1.1.	-4 000	-3 818
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	98	37
Tilikauden poistot	-205	-221
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	-	2
Kertyneet poistot 31.12.	-4 107	-4 000
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 068	1 209
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	195	203
Lisäykset	3	1
Vähennykset	-	-9
Siirrot erien välillä	1	-
Hankintameno 31.12.	199	195
Kertyneet poistot 1.1.	-140	-136
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	1	5
Tilikauden poistot	-7	-9
Kertyneet poistot 31.12.	-146	-140
Kirjanpitoarvo 31.12.	53	55
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	29	10
Lisäykset	33	27
Siirrot erien välillä	-25	-8
Kirjanpitoarvo 31.12.	37	29

9 Sijoitukset

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	5 250	5 233
Lisäykset	25	49
Vähennykset	-39	-32
Hankintameno 31.12.	5 236	5 250
Kertyneet poistot 1.1.	-474	-474
Kertyneet poistot 31.12.	-474	-474
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 762	4 776

Merkittävät emoyhtiön tytäryhtiöt on lueteltu konsernin liitetiedossa 36.

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Hankintameno 1.1.	44	55
Lisäykset	910	3
Vähennykset	-12	-14
Kirjanpitoarvo 31.12.	942	44

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	332	327
Lisäykset	-	5
Hankintameno 31.12.	332	332
Arvonkorotukset 1.1.	103	103
Arvonkorotukset 31.12.	103	103
Kirjanpitoarvo 31.12.	435	435

Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Hankintameno 1.1.	3	2
Lisäykset	-	1
Kirjanpitoarvo 31.12.	3	3

Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	209	210
Vähennykset	-39	-1
Hankintameno 31.12.	170	209
Arvonkorotukset 1.1.	61	61
Arvonkorotukset 31.12.	61	61
Kirjanpitoarvo 31.12.	231	270

Muut saamiset		
Hankintameno 1.1.	16	9
Lisäykset	-	8
Vähennykset	-1	-1
Kirjanpitoarvo 31.12.	15	16

Yhtiön toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenillä ei ollut 31.12.2011 eikä 31.12.2010 lainaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

11 Oma pääoma

Milj. euroa	Osake- pääoma	Arvon- korotus- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Edellisten tilikausien voitto	Oma pääoma yhteensä
Tasearvo 1.1.2010	890	546	1 145	2 123	4 704
Osingonjako	-	-	-	-234	-234
Arvonkorotukset	-	-8	-	-	-8
Tilikauden voitto	-	-	-	242	242
Tasearvo 31.12.2010	890	538	1 145	2 131	4 704
Tasearvo 1.1.2011	890	538	1 145	2 131	4 704
Osakeanti	-	-	54	-2	52
Osingonjako	-	-	-	-286	-286
Arvonkorotukset	-	-6	-	-	-6
Tilikauden voitto	-	-	-	359	359
Tasearvo 31.12.2011	890	532	1 199	2 202	4 823

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma 31.12.		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	1 199	1 145
Edellisten tilikausien voitto	1 843	1 889
Tilikauden voitto	359	242
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma 31.12.	3 401	3 276

10 Lyhytaikaiset saamiset

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Myyntisaamiset	613	625
Lainasaamiset	678	705
Muut saamiset	77	36
Siirtosaamiset	53	40
Yhteensä 31.12.	1 421	1 406

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	1	3
Korkotuotot	19	9
Johdannaissopimukset	-	1
Tuloverot	16	20
Muut	17	7
31.12.	53	40

Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	487	511
Lainasaamiset	677	682
Muut saamiset	1	-
Siirtosaamiset	15	1
31.12.	1 180	1 194

Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Myyntisaamiset	16	8
Lainasaamiset	-	4
31.12.	16	12

12 Pakolliset varaukset

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Eläkevaraukset	33	39
Uudelleenjärjestelyvaraukset	11	20
Ympäristövaraukset	13	14
Muut varaukset	16	17
Yhteensä 31.12.	73	90

13 Pitkäaikainen vieras pääoma

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Joukkovelkakirjalainat	1 269	1 860
Lainat rahoituslaitoksilta	1 082	295
Eläkelainat	472	643
Saadut ennakot	1	1
Muut velat	230	215
Yhteensä 31.12.	3 054	3 014

Velat saman konsernin yrityksille

Muut velat	21	21
Yhteensä 31.12.	21	21

Pitkäaikaisten velkojen erääntymisajat

2–5 vuoden aikana		
Joukkovelkakirjalainat	387	1 010
Lainat rahoituslaitoksilta	544	88
Eläkelainat	337	424
Saadut ennakot	1	1
Velat saman konsernin yrityksille	21	21
	1 290	1 544

yli 5 vuoden kuluttua

Joukkovelkakirjalainat	882	850
Lainat rahoituslaitoksilta	538	207
Eläkelainat	135	219
Muut velat	209	194
	1 764	1 470

Yhteensä 31.12.	3 054	3 014
------------------------	--------------	--------------

Joukkovelkakirjalainat

	Korko %	Alkuperäinen lainan määrä, milj.	31.12.	
			Milj. euroa	Milj. euroa
Kiinteäkorkoiset				
1997–2027	7,450	USD 375	290	281
2000–2030	3,550	JPY 10 000	100	92
2002–2012	6,125	EUR 600	600	600
2002–2014	5,625	USD 500	387	374
2002–2017	6,625	GBP 250	299	290
2003–2018	5,500	USD 250	193	187
			1 869	1 824
Vaihtuvakorkoiset				
2002–2012	2,123	EUR 25	25	25
2002–2012	2,702	EUR 11	11	11
			36	36
Yhteensä 31.12.			1 905	1 860
Lyhytaikainen osuus			636	–
Pitkäaikainen osuus			1 269	1 860

14 Lyhytaikainen vieras pääoma

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Joukkovelkakirjalainat	636	–
Lainat rahoituslaitoksilta	35	48
Eläkelainat	134	147
Saadut ennakot	4	2
Ostovelat	322	317
Muut velat	1 575	1 318
Siirtovelat	263	272
Yhteensä 31.12.	2 969	2 104

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Henkilöstökulut	95	96
Korkokulut	15	9
Johdannaissopimukset	139	152
Asiakashyvitykset	10	8
Muut	4	7
31.12.	263	272

Velat saman konsernin yrityksille

Ostovelat	68	58
Muut velat	1 507	1 249
Siirtovelat	89	89
31.12.	1 664	1 396

Velat omistusyhteisyrityksille

Ostovelat	25	32
Muut velat	8	5
31.12.	33	37

15 Vastuusitoumukset

Milj. euroa	31.12.	
	2011	2010
Kiinnitykset¹⁾		
Omien velkojen vakuudeksi	708	763

Takaukset

Lainatakaukset		
Konserniyhtiöiden puolesta	941	995
Omistusyhteisyritysten puolesta	6	7
Muut takaukset		
Konserniyhtiöiden puolesta	83	58

Muut vastuusitoumukset²⁾

Seuraavalla tilikaudella maksettavat leasingvastuut	25	60
Myöhemmin maksettavat leasingvastuut	129	134
Muut vastuut	1	79

¹⁾ Kohdentuvat pääosin eläkelainoihin.²⁾ Muut vastuusitoumukset liittyvät sähkön ostoihin ja tuotantokoneisiin.**Johdon eläkesitoumukset**

Ks. konsernin liitetieto 7.

Lähipiiriliiketoimet

Ks. konsernin liitetieto 38.

Johdannaissopimukset

Johdannaisten käyvät arvot ja nimellisarvot on esitetty konsernin liitetiedoissa 34 ja 35.

Tietoja osakkeista

Osakkeiden määrän muutokset 1.1.2007–31.12.2011

	Osakkeiden määrä, kpl
2006	
Osakkeiden määrä 31.12.2006	523 259 430
2007	
Merkitty optioilla	5 709 890
Mitätöity omia yhtiön hallussa olevia osakkeita	-16 400 000
Osakkeiden määrä 31.12.2007	512 569 320
2008	
Merkitty optioilla	7 400 768
Osakkeiden määrä 31.12.2008	519 970 088
2009	
Merkitty optioilla	-
Osakkeiden määrä 31.12.2009	519 970 088
2010	
Merkitty optioilla	-
Osakkeiden määrä 31.12.2010	519 970 088
2011	
Osakeanti	5 000 000
Merkitty optioilla	2 750
Osakkeiden määrä 31.12.2011	524 972 838

Vaihto pörsseissä

Yhtiön osakkeilla käydään kauppaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Yhdysvalloissa kauppaa käydään UPM:n osaketalletustodistuksilla, American Depositary Receipt -ohjelmassa (ADR) over-the-counter -markkinoilla (OTC).

Helsingin pörssissä UPM-Kymmene Oyj:n osakkeita vaihdettiin vuoden 2011 aikana 791,0 (790,5) miljoonaa kappaletta, 151,5 (152,0) % osakemäärästä. Kauden ylin noteeraus oli 15,73 euroa joulukuussa ja alin 7,34 euroa helmikuussa. Yhtiön osakkeiden vaihto Helsingin pörssissä oli 8 835 (8 243) miljoonaa euroa.

Vuonna 2011 yhtiön 2007A-optioita vaihdettiin 4,71 miljoonaa kappaletta, 8,98 miljoonalla eurolla (0,68 miljoonaa kappaletta ja 1,52 miljoonaa euroa) ja 2007B-optioita vaihdettiin 0,64 miljoonaa kappaletta 1,62 miljoonalla eurolla.

Omat osakkeet

31.12.2011 yhtiön hallussa oli 211 481 omaa osaketta eli 0,04 % osakemäärästä. Osakkeet palautuivat osakeannin yhteydessä vastikkeetta yhtiön haltuun, osana Myllykoski-yrityskauppaan liittyviä sopimusjärjestelyitä.

Vuoden 2010 lopussa yhtiön hallussa ei ollut omia osakkeita.

Hallituksen ja konsernin johtajiston osake- ja optio-omistus

Hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja omistivat vuoden lopussa 864 084 (801 049) kappaletta UPM-Kymmene Oyj:n osakkeita sisältäen lähipiirin ja määräysvalta-yhteisöjen omistuksen. Näiden osakkeiden osuus on koko osakekannasta 0,16 (0,15) % ja äänimäärästä 0,16 (0,15) %. Toimitusjohtaja Jussi Pesonen omisti vuoden lopussa 195 294 osaketta ja 800 000 kpl optioita, joiden perusteella UPM-Kymmene Oyj:n osakkeiden lukumäärä voi lisääntyä 800 000 kappaleella, mikä olisi 31.12.2011 ollut 0,15 % yhtiön osakkeista ja äänimäärästä.

Vuoden lopussa muut konsernin johtajiston jäsenet omistivat yhteensä 360 516 osaketta ja 2 467 800 kpl optioita, joiden perusteella UPM-Kymmene Oyj:n osakkeiden lukumäärä voi lisääntyä 2 467 800 kappaleella, mikä olisi 31.12.2011 ollut 0,47 % yhtiön osakkeista ja äänimäärästä.

Suurimmat rekisteröidyt osakkeenomistajat 31.12.2011

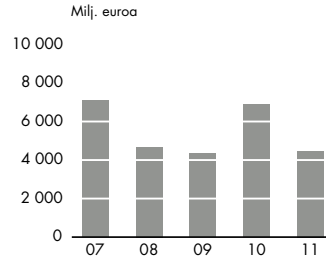
	Osakkeita 31.12.2011	% osakemäärästä	% äänimäärästä
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	21 353 560	4,07	4,07
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	16 441 899	3,13	3,13
Henkivakuutusyhtiö Mandatum	9 884 102	1,88	1,88
Valtion eläkerahasto	5 950 000	1,13	1,13
Svenska litteratursällskapet i Finland	3 831 302	0,73	0,73
Gustaf Serlachius (4 osakkeenomistajan edustajana)	3 815 870	0,73	0,73
Kuntien Eläkevakuutus	3 483 473	0,66	0,66
Etera Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö	3 100 000	0,59	0,59
OP-Delta sijoitusrahasto	2 840 000	0,54	0,54
Folketrygdfondet	2 362 697	0,45	0,45
Hallintarekisteröidyt ja ulkomaiset omistajat	272 213 225	51,85	51,85
Muut	179 696 710	34,23	34,23
Yhteensä	524 972 838	100,00	100,00

Yhtiö on vastaanottanut vuoden 2011 aikana seuraavat arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 §:n mukaiset ilmoitukset omistussuosien muutoksista: 8.4.2011 UPM on vastaanottanut ilmoituksen, jonka mukaan Norjan Pankin omistus UPM:stä on osakelainauksen jälkeen laskenut alle 5 %. 21.4.2011 UPM on vastaanottanut ilmoituksen, jonka mukaan Norjan Pankin omistus on noussut yli 5 % UPM:n osakepääomasta ja äänimäärästä.

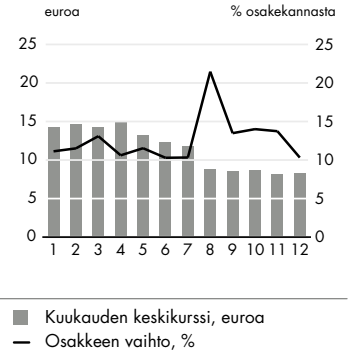
OSAKKEEN KURSSI 2011

MARKKINA-ARVO

KUUKAUDEN KESKIKURSSI JA OSAKKEIDEN VAIHTO 1-12/2011

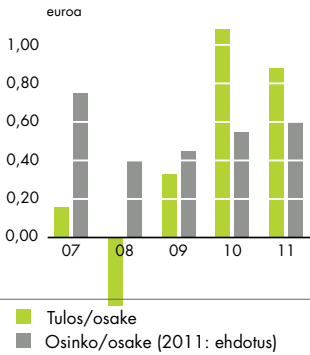

OSAKKEEN KURSSIKEHITYS 2007-2011

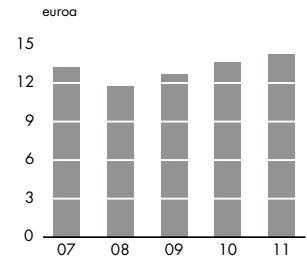
— UPM:n osakkeen kurssi kuukauden lopussa
 — MSCI (Morgan Stanley Capital International) Forest Products & Paper World Index

TULOS JA OSINKO PER OSAKE

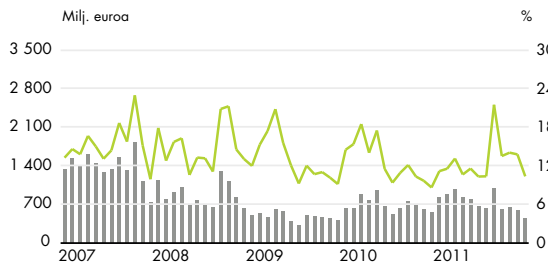

■ Tulos/osake
 ■ Osinko/osake (2011: ehdotus)

OMA PÄÄOMA PER OSAKE

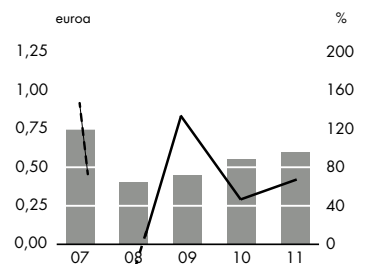

OSAKKEEN VAIHTO HELSINGIN PÖRSSISSÄ 2007-2011

■ UPM:n osakkeen kuukausivaihto NASDAQ OMX Helsinki, milj. euroa
 — UPM:n osakkeiden suhteellinen vaihto, %

OSINKO/OSAKE (EUROA) JA OSINKO/TULOS (%)

■ Osinko/osake (2011: ehdotus)
 — Osinko/tulos, % (2008: neg.)

Sivun kaaviot ovat tilintarkastamattomia

Osakeomistuksen jakauma 31.12.2011

Osakkeita kpl	Omistajat lukumäärä	%-osuus omistajista	Osakemäärä milj. kpl	%-osuus osakkeista
1 – 100	20 393	21,20	1,3	0,2
101 – 1 000	54 318	56,47	23,3	4,4
1 001 – 10 000	19 579	20,36	54,4	10,4
10 001 – 100 000	1 700	1,77	42,7	8,2
100 001 –	196	0,20	142,4	27,1
Yhteensä	96 186	100,00	264,1	50,3
Hallintarekisteröity			260,7	49,7
Arvo-osuuksiksi rekisteröimättä			0,2	0,0
Yhteensä			525,0	100,0

Omistuksen jakautuminen omistajaryhmittäin 31.12., %

	2011	2010	2009	2008	2007
Yksityiset yritykset	4,2	4,1	3,8	2,8	2,2
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	6,5	5,1	4,6	3,2	2,5
Julkisyhteisöt	11,3	9,8	8,5	8,1	6,4
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	6,3	6,4	6,3	6,0	6,0
Kotitaloudet	19,9	18,4	17,5	14,9	14,1
Ulkomaiset omistajat	51,8	56,2	59,3	65,0	68,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

UPM:n optio-ohjelmat

Optiot	Optioiden määrä	Osake määrä	Lunastushinta per osake		Merkintäaika	Käytetty optioita 2011
			liikkeeseen laskettaessa euroa	31.12.2011 euroa		
2007C	5 000 000	5 000 000	10,49	10,49	1.10.2012–31.10.2014	–
2007B	5 000 000	5 000 000	6,24	6,24	1.10.2011–31.10.2013	2 450
2007A	5 000 000	5 000 000	12,40	12,40	1.10.2010–31.10.2012	300

Tunnusluvut 2002–2011

Osakekohtaiset osakeantioikaistut tunnusluvut 2002–2011

	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Tulos per osake, euroa (laimennettu 2011: 0,87)	0,88	1,08	0,33	-0,35	0,16	0,65	0,50	1,76	0,60	0,96
Oma pääoma per osake, euroa	14,22	13,64	12,67	11,74	13,21	13,90	14,01	14,46	13,36	13,85
Osinko per osake, euroa	¹⁾ 0,60	0,55	0,45	0,40	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
Osinko per tulos, %	68,2	50,9	136,4	neg.	468,8	115,4	150,0	42,6	125,0	78,1
Efektiiivinen osinkotuotto, %	7,1	4,2	5,4	4,4	5,4	3,9	4,5	4,6	5,0	4,9
P/E-luku	9,7	12,2	25,2	neg.	86,4	29,4	33,1	8,9	24,8	15,9
Liiketoiminnan rahavirta per osake, euroa	1,99	1,89	2,42	1,21	1,66	2,32	1,63	1,90	2,40	2,73
Osingonjako, milj. euroa	¹⁾ 315	286	234	208	384	392	392	393	393	390
Kurssi kauden lopussa, euroa	8,51	13,22	8,32	9,00	13,82	19,12	16,56	16,36	15,12	15,30
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	4 466	6 874	4 326	4 680	7 084	10 005	8 665	8 578	7 917	7 960
Osakkeiden vaihto, milj. euroa ²⁾	8 835	8 243	5 691	10 549	16 472	16 021	11 358	9 731	9 117	10 827
Osakkeiden vaihto, 1 000 kpl	790 967	790 490	805 904	932 136	952 300	876 023	697 227	625 950	645 988	597 078
Osakkeiden suhteellinen vaihto, % osakemäärästä	151,5	152,0	155,0	180,1	182,1	167,4	133,6	119,5	123,4	115,1
Kurssi, alin, euroa	7,34	7,37	4,33	8,15	13,01	15,36	15,05	14,44	11,05	12,61
Kurssi, ylin, euroa	15,73	13,57	9,78	13,87	20,59	20,91	18,15	17,13	17,10	22,25
Kauden keskipurssi, euroa	11,17	10,43	7,06	11,32	17,30	18,29	16,29	15,55	14,11	18,13
Keskimääräinen osakemäärä, 1 000 kpl	521 965	519 970	519 955	517 545	522 867	523 220	522 029	523 641	523 130	518 935
Kauden lopun osakemäärä, 1 000 kpl	524 973	519 970	519 970	519 970	512 569	523 259	523 093	524 450	523 579	520 232

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat sivulla 167.

¹⁾ Ehdotus.

²⁾ Kaupankäynti NASDAQ OMX Helsingin pörssissä. Omien osakkeiden ostot sisältyvät osakevaihtoihin.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut 2002–2011

Milj. euroa	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Liikevaihto	10 068	8 924	7 719	9 461	10 035	10 022	9 348	9 820	9 787	10 417
EBITDA (käyttökate)	1 383	1 343	1 062	1 206	1 546	1 678	1 428	1 435	1 442	1 957
% liikevaihdosta	13,7	15,0	13,8	12,7	15,4	16,7	15,3	14,6	14,7	18,8
Liikevoitto, ilman kertaluonteisia eriä	682	731	270	513	835	725	558	470	429	963
% liikevaihdosta	6,8	8,2	3,5	5,4	8,3	7,2	6,0	4,8	4,4	9,2
Liikevoitto	459	755	135	24	483	536	318	685	368	861
% liikevaihdosta	4,6	8,5	1,7	0,3	4,8	5,3	3,4	7,0	3,8	8,3
Voitto/tappio ennen veroja	417	635	187	-201	292	367	257	556	425	710
% liikevaihdosta	4,1	7,1	2,4	-2,1	2,9	3,7	2,7	5,7	4,3	6,8
Tilikauden voitto/tappio	457	561	169	-180	81	338	261	920	312	500
% liikevaihdosta	4,5	6,3	2,2	-1,9	0,8	3,4	2,8	9,4	3,2	4,8
Vienti Suomesta ja ulkomaantoiminnot	9 252	8 139	7 054	8 515	9 170	9 102	8 397	8 791	8 697	9 475
Vienti Suomesta	4 313	3 882	3 442	4 371	4 546	4 644	4 006	4 301	4 539	4 759
Pitkäaikaiset varat	11 412	10 557	10 581	10 375	10 639	11 355	12 321	12 802	13 509	14 336
Vaihto-omaisuus	1 429	1 299	1 112	1 354	1 342	1 255	1 256	1 138	1 144	1 224
Muut lyhytaikaiset varat	2 524	1 956	1 912	2 040	1 972	1 859	1 964	1 887	1 938	2 064
Varat yhteensä	15 389	13 812	13 605	13 781	13 953	14 469	15 541	15 827	16 591	17 624
Oma pääoma yhteensä	7 477	7 109	6 602	6 120	6 783	7 289	7 348	7 612	7 029	7 237
Pitkäaikaiset velat	5 320	4 922	5 432	5 816	4 753	4 770	5 845	5 966	7 322	8 104
Lyhytaikaiset velat	2 588	1 781	1 571	1 828	2 417	2 410	2 348	2 249	2 240	2 283
Oma pääoma ja velat yhteensä	15 389	13 812	13 605	13 781	13 953	14 469	15 541	15 827	16 591	17 624
Sijoitettu pääoma vuoden lopussa	12 110	11 087	11 066	11 193	11 098	11 634	12 650	12 953	12 811	13 689
Oman pääoman tuotto, %	6,3	8,2	2,8	neg.	1,2	4,6	3,5	12,6	4,4	6,8
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,4	6,6	3,2	0,2	4,3	4,7	3,4	6,0	5,1	7,4
Liiketoiminnan rahavirta	1 041	982	1 259	628	867	1 215	853	997	1 258	1 418
Omavaraisuusaste, %	48,6	51,5	48,6	44,5	48,8	50,4	47,3	48,2	42,5	41,1
Velkaantumisaste, %	48	46	56	71	59	56	66	61	69	71
Korolliset nettovelat	3 592	3 286	3 730	4 321	3 973	4 048	4 836	4 617	4 874	5 135
Investoinnit	1 179	257	913	551	708	699	749	686	720	620
% liikevaihdosta	11,7	2,9	11,8	5,8	7,1	7,0	8,0	7,0	7,4	6,0
Investoinnit ilman yritysostoja	340	252	229	532	683	631	705	645	703	568
% liikevaihdosta	3,4	2,8	3,0	5,6	6,8	6,3	7,5	6,6	7,2	5,5
Henkilöstö kauden lopussa	23 909	21 869	23 213	24 983	26 352	28 704	31 522	33 433	34 482	35 579

Tunnuslukujen laskentaavat ovat sivulla 167.

Toimitukset ja tuotanto

	Toimitukset						Tuotanto (2002 – 2004)			
	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Sähkö (GWh)	8 911	9 426	8 865	10 167	10 349					
Sellu (1 000 t)	2 992	2 919	1 759	1 982	1 927					
Paperi yhteensä (1 000 t)	10 615	9 914	9 021	10 641	11 389	10 988	10 172	10 886	10 232	10 046
Sahatavara (1 000 m ³)	1 683	1 729	1 497	2 132	2 325	2 457	2 016	2 409	2 408	2 201
Vaneri (1 000 m ³)	656	638	567	806	945	931	827	969	936	905

Tiedot vuosineljänneksittäin 2010–2011

Milj. euroa	Q4/11	Q3/11	Q2/11	Q1/11	Q4/10	Q3/10	Q2/10	Q1/10	Q1-Q4/11	Q1-Q4/10
Liikevaihto	2 686	2 603	2 423	2 356	2 357	2 312	2 216	2 039	10 068	8 924
Liiketoiminnan muut tuotot	24	27	15	20	8	42	17	9	86	76
Liiketoiminnan kulut	-2 425	-2 527	-2 064	-1 997	-2 052	-1 938	-1 877	-1 770	-9 013	-7 637
Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos ja hakkuut	49	1	11	3	85	14	31	19	64	149
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	-2	1	84	-1	-1	-2	8	3	82	8
Poistot ja arvonalentumiset	-201	-264	-180	-183	-190	-190	-192	-193	-828	-765
Liikevoitto/tappio	131	-159	289	198	207	238	203	107	459	755
Voitot myytävissä olevista sijoituksista, netto	5	-2	68	-	-	-	1	-	71	1
Kurssierot ja käypien arvojen muutokset	-13	-4	-14	-2	2	-11	4	1	-33	-4
Korko- ja muut rahoituskulut, netto	-29	-23	-27	-1	-36	-28	-27	-26	-80	-117
Voitto/tappio ennen veroja	94	-188	316	195	173	199	181	82	417	635
Tuloverot	8	79	-21	-26	-29	-21	-12	-12	40	-74
Kauden voitto/tappio	102	-109	295	169	144	178	169	70	457	561
Jakautuminen:										
Emoyhtiön omistajille	102	-109	295	169	144	178	169	70	457	561
Määräysvallattomille omistajille	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	102	-109	295	169	144	178	169	70	457	561
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	0,20	-0,21	0,56	0,33	0,28	0,34	0,33	0,13	0,88	1,08
Laimennettu osakekohtainen tulos, euroa	0,19	-0,21	0,57	0,32	0,28	0,34	0,33	0,13	0,87	1,08
Tulos per osake ilman kertaluonteisia eriä, euroa	0,16	0,19	0,26	0,32	0,27	0,28	0,29	0,15	0,93	0,99
Keskimääräinen osakemäärä, laimentamaton (1 000)	524 790	523 128	519 970	519 970	519 970	519 970	519 970	519 970	521 965	519 970
Keskimääräinen osakemäärä, laimennettu (1 000)	526 154	523 184	523 080	523 182	522 193	521 742	521 333	520 018	523 900	521 321
Kertaluonteisia eriä liikevoitossa/tappiossa	-16	-295	88	-	-5	34	4	-9	-223	24
Liikevoitto/tappio ilman kertaluonteisia eriä	147	136	201	198	212	204	199	116	682	731
% liikevaihdosta	5,5	5,2	8,3	8,4	9,0	8,8	9,0	5,7	6,8	8,2
Kertaluonteiset erät rahoitusriisissä	-	-	68	-	-	-	-	-	68	-
Kertaluonteiset erät ennen veroja	-16	-295	156	-	-5	34	4	-9	-155	24
Voitto/tappio ennen veroja ilman kertaluonteisia eriä	110	107	160	195	178	165	177	91	572	611
% liikevaihdosta	4,1	4,1	6,6	8,3	7,6	7,1	8,0	4,5	5,7	6,8
Kertaluonteisten erien vaikutus veroihin	33	84	5	3	9	-5	14	3	125	21
Oman pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	4,6	5,6	7,4	9,3	8,0	8,6	8,9	4,6	6,7	7,5
Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %	4,6	4,6	6,6	7,8	7,5	6,8	7,3	4,3	5,8	6,4
EBITDA	301	331	372	379	318	384	353	288	1 383	1 343
% liikevaihdosta	11,2	12,7	15,4	16,1	13,5	16,6	15,9	14,1	13,7	15,0
Liikevaihto segmenteittäin										
Energia	112	104	108	128	153	124	116	174	452	567
Sellu	349	396	446	457	413	489	455	341	1 648	1 698
Metsä ja sahat	414	403	440	394	402	387	393	339	1 651	1 521
Paperi	1 976	1 895	1 666	1 647	1 656	1 672	1 540	1 401	7 184	6 269
Tarrat	287	292	293	278	276	284	280	260	1 150	1 100
Vaneri	88	87	107	94	91	83	97	76	376	347
Muu toiminta	52	58	43	35	42	45	51	40	188	178
Sisäinen liikevaihto	-592	-632	-680	-677	-676	-772	-716	-592	-2 581	-2 756
Liikevaihto, yhteensä	2 686	2 603	2 423	2 356	2 357	2 312	2 216	2 039	10 068	8 924
Liikevoitto/tappio segmenteittäin ilman kertaluonteisia eriä										
Energia	61	39	32	60	68	44	44	81	192	237
Sellu	36	84	143	160	132	199	162	84	423	577
Metsä ja sahat	29	1	18	2	79	31	52	19	50	181
Paperi	4	3	0	-23	-68	-64	-61	-61	-16	-254
Tarrat	15	15	19	19	16	24	24	23	68	87
Vaneri	1	-4	4	-1	-5	-3	-3	-7	0	-18
Muu toiminta	1	-2	-15	-19	-10	-27	-19	-23	-35	-79
Liikevoitto/tappio ilman kertaluonteisia eriä, yhteensä	147	136	201	198	212	204	199	116	682	731
% liikevaihdosta	5,5	5,2	8,3	8,4	9,0	8,8	9,0	5,7	6,8	8,2

Tunnuslukujen laskentakaavat

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Oman pääoman tuotto, %:

$$\frac{\text{Voitto ennen veroja} - \text{tuloverot}}{\text{Oma pääoma (keskiarvo)}} \times 100$$

Sijoitetun pääoman tuotto, %:

$$\frac{\text{Voitto ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Oma pääoma} + \text{korolliset velat (keskiarvo)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste, %:

$$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

Korolliset nettovelat:

Korolliset velat – korolliset varat – pörssiosakkeet

Velkaantumisaste, %:

$$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$$

EBITDA (käyttökate):

Liikevoitto + poistot + liikearvon poisto + arvonalentumiset +/- biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos +/- osuus osakkuusyritysten tuloksista +/- kertaluonteiset erät

Segmenttien sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), % (Toimintapääoma):

$$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Segmentin pitkäaikaiset varat} + \text{vaihto-omaisuus} + \text{myyntisaatavat} - \text{ostovelat (keskiarvo)}} \times 100$$

Osakekohtaiset osakeantioikaistut tunnusluvut

Tulos/osake:

Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto
Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakemäärä ilman omia osakkeita

Oma pääoma/osake:

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma
Tilinpäätöspäivän osakeantioikaistu osakemäärä

Osinko/osake:

Tilikauden osingonjako
Tilinpäätöspäivän osakeantioikaistu osakemäärä

Osinko/tulos, %:

$$\frac{\text{Osinko per osake}}{\text{Tulos per osake}} \times 100$$

Efekttiivinen osinkotuotto-%:

$$\frac{\text{Oikaistu osinko/osake}}{\text{Oikaistu kurssi 31.12.}} \times 100$$

P/E-luku:

Oikaistu kurssi 31.12.
Tulos/osake

Osakekannan markkina-arvo:

Osakkeiden lukumäärä x kaupantekokurssi 31.12.

Osakeantioikaistu kurssi kauden lopussa:

Pörssikurssi kauden lopussa
Osakeantikerroin

Osakeantioikaistu keskikurssi:

Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto
Tilikaudella vaihdettujen osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä

Liiketoiminnan rahavirta/osake:

Liiketoiminnan rahavirta
Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakemäärä ilman omia osakkeita

Keskeisiä euron kursseja kauden lopussa

	31.12.2011	30.9.2011	30.6.2011	31.3.2011	31.12.2010	30.9.2010	30.6.2010	31.3.2010
USD	1,2939	1,3503	1,4453	1,4207	1,3362	1,3648	1,2271	1,3479
CAD	1,3215	1,4105	1,3951	1,3785	1,3322	1,4073	1,2890	1,3687
JPY	100,20	103,79	116,25	117,61	108,65	113,68	108,79	125,93
GBP	0,8353	0,8667	0,9026	0,8837	0,8608	0,8600	0,8175	0,8898
SEK	8,9120	9,2580	9,1739	8,9329	8,9655	9,1421	9,5259	9,7135

Tilintarkastuskertomus

UPM-Kymmene Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet UPM-Kymmene Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2011. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnitellamme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta

perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 15. päivänä helmikuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Juha Wahlroos
KHT

Sanasto

Seuraavat termien selitykset eivät ole teknisiä määritelmiä, vaan niiden tarkoituksena on auttaa lukijaa ymmärtämään vuosikertomuksen terminologiaa.

AIKAKAUSLEHTIPAPERI

Pääosin mekaanisesta massasta valmistettu paperi, jota käytetään aikakauslehdissä, esitteissä, suoramyyntilehtisissä ja vastaavissa painotuotteissa.

BAT (BEST AVAILABLE TECHNOLOGY)

Paras käytettävissä oleva teknologia, jonka avulla voidaan toteuttaa teknisesti, taloudellisesti ja ekologisesti tehokkaimmat ja kehittyneimmät ratkaisut.

BHKP

Bleached hardwood kraft pulp. Valkaistu lehtipuuksella koivusta tai eukalyptuksesta.

BIODIESEL

Biomassasta valmistettu liikennepolttoaine, jolla voidaan korvata dieselpolttoainetta.

BIODIVERSITEETTI

Luonnon biologinen monimuotoisuus; luonnon kaikenlainen vaihtelu: erilaisten elinympäristöjen (biotooppien) lukumäärä, lajien määrä ja lajien sisäinen perinnöllinen vaihtelu.

BIOENERGIA

Biomassasta eli elävistä kasveista ja kasvien osista tuotettu energia.

BIOFORE

UPM:n luoma käsite, joka asemoi yhtiön uudella tavalla. Bio viestii suuntautumista tulevaisuuteen, kestäviä ratkaisuja ja hyvää ympäristösuorituskykyä. Fore viittaa metsään (forest) ja yhtiön asemaan innovaatioiden ja kehityksen edelläkävijänä (in the forefront).

BIOJALOSTAMO

Tuotantolaitos, jossa on biomassan muuttamiseen tarvittavat prosessit ja laitteistot polttoaineiden, energian ja jalostettujen kemikaalien valmistamiseen biomassasta.

BIOKEMIKAALIT

Biopohjaiset yhdisteet, joita voidaan erottaa metsäteollisuuden prosessien sivuvirroista ja hyödyntää erilaisissa lopputuotteissa kuten suojamateriaaleissa, liimoissa, muovissa ja korkealaatuisissa kemikaaleissa.

BIOKOMPOSIITTI

Polymeereistä, luonnonkuituista ja lisäaineista valmistettu yhdistelmäateriaali, jonka ainutlaatuisia ominaisuuksia hyödynnetään mm. kulkuvälineissä, pakkauksissa, rakennusmateriaaleissa ja huonekaluissa.

BIOMASSA

Eloperäinen (orgaaninen) materiaali, joka syntyy mikroeliöiden, kasvien tai eläinten kasvaessa. Metsäbiomassa viittaa kaikkeen metsän kasvun tuottamaan puumateriaaliin.

BIOPOLITTOAINEET

Biomassasta valmistettu nestemäinen tai kaasumainen polttoaine. Käytetään usein kuvaamaan liikenteen biopolttoaineita.

BIOTALOUS

Luonnonvaroja käyttävien biologisten tuotteiden ja prosessien keksimiseen, kehittämiseen, tuotantoon ja käyttöön liittyvä taloudellinen toiminta.

BIOÖLJY

Biomassasta valmistettu, energiakäyttöön tarkoitettu nestemäinen polttoaine, joka ei sovellu ajoneuvojen polttoaineeksi.

BSKP

Bleached softwood kraft pulp. Valkaistu havupuusella männystä ja kuusesta.

BTL, BTL-BIODIESEL

Biomass-to-liquid. Biomassasta valmistettu korkealaatuinen nestemäinen polttoaine kuten BTL-diesel. BTL-dieselillä korvataan dieselpolttoainetta liikenteessä. Tuotantoprosessissa biomassasta, kuten energiapuu,

muunnetaan nestemäiseksi kaasutuksen ja Fischer-Tropsch-synteesin avulla.

CHAIN OF CUSTODY (COC)

Aukoton dokumentaatioketju, joka takaa esimerkiksi puun alkuperän osoittavien tietojen luotettavuuden ja yhtenäisyyden.

CHP (LÄMMÖN JA SÄHKÖN YHTEISTUOTANTO)

Energia tuotetaan lämmön ja sähkön yhteistuotantona voimalaitoksessa. Lämpöä käytetään esimerkiksi teollisuudessa, kaukolämpönä tai prosessihöyrynä.

ECODESIGN (EKOSUUNNITTELU)

Tuotteet ja palvelut suunnitellaan ja kehitetään siten, että niiden ympäristövaikutus koko elinkaaren ajan on mahdollisimman vähäinen.

EKOTEHOKKUUS

Luonnonvarojen tuottavuuden parantaminen. Vähemmistä raaka-aineista ja energiasta ja pienemmästä määrästä jätettä tuotetaan enemmän tuotteita ja palveluja ja saadaan aikaan enemmän hyvinvointia.

EMAS

Eco-management and Audit Scheme. Yrityksille ja muille organisaatioille tarkoitettu vapaaehtoinen ympäristöasioiden hallintajärjestelmä niiden ympäristötoiminnan

parantamiseen sekä vuosittaiseen arviointiin ja raportointiin. Ympäristöselonteon hyväksyy ulkopuolinen akkreditoitu EMAS-todentaja.

ENERGIAPUU

Puu, jota ei voida käyttää korkean jalostustason tuotteissa mutta joka soveltuu polttoon tai muuhun energiakäyttöön mm. metsäenergia ja metsäteollisuuden sivutuotteet.

FIBRILLISELULOOSA

Fibrilliselluloosa kemiallisesti tuotetusta puumassasta. Se tarjoaa laajat mahdollisuudet erinomaisten materiaaliominaisuuksien saavuttamiseen erilaisissa lopputuotteissa, kuten paperissa, pakkauksissa, komposiittimateriaaleissa ja betonissa. Kuidun halkaisija on noin 100 nanometriä.

FISCHER-TROPSCH-MENETelmä

Synteesiprosessi, jossa synteettisestä kaasusta tuotetaan nestemäisiä polttoaineita.

GRI

Global Reporting Initiative. GRI:n raportointiviitekehys on globaalien yritysten eniten käyttämä vastuullisuusraportoinnin ohjeisto. Raportointiohjeiston periaatteiden ja toiminnan indikaattoreiden avulla yritykset arvioivat ja raportoivat taloudellisesta, sosiaalisesta ja ympäristöön liittyvästä toiminnastaan.

HIENOPAPERI

Kemiallisesta massasta valmistettu päällystetty tai päällystämätön puuvapaa paperi, jota käytetään vaativiin graafisiin painotöihin ja toimistopapereihin.

HIILIDIOKSIIDI, CO₂

Hiilen palamistuote. Fossiilista hiilidioksidipäästöjä syntyy fossiilista polttoaineista, kuten hiilestä, öljystä ja bensiinistä.

HIILIDIOKSIDINEUTRAALI ENERGIA

Energia, joka tuotetaan uusiutuvista ei-fossiilista energialähteistä, kuten biomassasta, kaatopaikkakaasusta sekä jätevedenkäsittelyssä syntyvistä kaasusta ja biokaasusta.

HIILIDIOKSIDITON ENERGIA

Energia, joka tuotetaan ei-fossiilista energialähteistä ilman palamista. Tällaisia lähteitä ovat esimerkiksi vesi, tuuli, aurinko, geoterminen lämpö tai ydinvoima.

HIILIJALANJÄLKI

Organisaation, toiminnan tai tuotteen aiheuttamien kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen (GHG-päästöjen), kuten hiilidioksidin, ilmaisin.

IRROKEPAPERI

Tarralaminaatin taustamateriaali. Siinä on tyypillisesti silikonipäällystys, joka mahdollistaa taustan irrottamisen liimasta ja pintamateriaalista ennen etiketin kiinnittämistä tuotteeseen.

ISO

Kansainvälinen standardisointijärjestö (International Organisation for Standardisation), jonka hyväksymiä standardeja ovat teollisuuden yleisesti käyttämät 9000-sarjan laatustandardit ja 14000-sarjan ympäristöstandardit.

KEHITTYNEET BIOPOLTTOAINEET

Nestemäisiä, ravinnoksi kelpaamattomista bioperäisistä raaka-aineista tuotettuja korkealaatuisia liikenteen polttoaineita.

KERÄYSPAPERI

Koittalouksilta, toimistoilta, painotaloilta ja jalostajilta uusiokäyttöön kerätty paperi, kartonki tai pahvi.

KERÄYSPAPERIN TALTEENOTTOASTE

Talteen otetun paperin määrän suhde kulutetun paperin määrään.

KIERRÄTYSKUITU TAI UUSIOKUITU

Keräyspaperista talteen otettu kuitu.

KESTÄVÄ KEHITYS

Kehitys, joka täyttää nykyisen yhteiskunnan tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta täyttää omia tarpeitaan. Kestävä kehitys jaetaan yleensä ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen kestävytyteen.

KHK, COD

Kemiallinen hapenkulutus, Chemical Oxygen Demand. Jäteveden sisältämien orgaanisten yhdisteiden hajoamisen aiheuttama, kemiallinen menetelmin määriteltävä hapenkulutus.

KUITU

Sellun ja paperin rakenteellinen perusyksikkö. Paperinvalmistuksessa tarvittavat kuidut saadaan pääasiassa havu- ja lehtipuista.

LAUHDEVOIMA

Energia, jota tuotetaan johtamalla höyryä turbiiniin, minkä jälkeen höyry jäähdytetään nesteeksi lauhduttimessa ja johdetaan takaisin kattilaan.

METSÄENERGIA

Energiatuotantoon soveltuvat hakkuutähteet, kannot sekä pienikokoiset raivaus- ja ensiharvennuspuut.

METSÄSERTIFIKOINTI

Riippumaton tarkastusprosessi, jossa määritetään vastuullisen metsänhoidon kriteerit. FSC ja PEFC ovat maailmanlaajuisesti sovellettavia metsäsertifiointijärjestelmiä.

FSC

Forest Stewardship Council, perustettu 1993.

PEFC

Programme for the Endorsement of Forest Certification, perustettu 1999.

MFS-PAPERI

Machine-Finished Speciality. Päällystämätön, konekiillotettu erikoispaperi, jossa raaka-aineena käytetään mekaanista massaa ja kierrätyskuitua. Se soveltuu sanomalehtien liitteisiin, sanoma- ja aikakauslehtiin, kirjoihin ja luetteloihin.

MÄNTYÖLJY

Sellutehtaan sivutuote. Biopolttaineiden raaka-aine.

NBSK

Northern bleached softwood kraft pulp. Valkaistu havupuusellu männystä ja kuusesta.

NER300

Euroopan komission, Euroopan investointipankin ja EU:n jäsenvaltioiden yhdessä hallinnoima investointiohjelma. Rahoitus on tarkoitettu esittelyhankkeille, joissa käytetään hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia sekä innovatiivisia uusiutuvia energialähteitä hyödyntävää teknologiaa. EU rahoittaa jokaisessa jäsenvaltiossa 1–3 hanketta.

OHSAS

Occupational Health and Safety Management System. Työterveyden ja turvallisuuden johtamisjärjestelmä.

PAINOPAPERI

Graafisessa teollisuudessa käytetty paperi. Painopaperit voivat olla päällystettyjä tai päällystämättömiä.

PINTAMATERIAALI

Tarralaminaatin ylin kerros. Pinta voi olla paperia, muovia tai muuta materiaalia, joka sidotaan liimakerrokseen, jolloin se muodostaa tarrarakenteen toiminnallisen osan.

PUUTUOTTEET

Puutuotteita ovat sahatarava, puujaloste- tuotteet sekä viilu- ja vanerituotteet.

PUUVAPAA PAPERI, KIRJOITUSPAPERI TAI HIENOPAPERI

Graafisessa teollisuudessa ja toimistoissa käytetyt paperit. Nämä paperit voivat olla päällystettyjä tai päällystämättömiä.

PYROLYYSI (KUIVATISLAUS)

Kiinteiden orgaanisten aineiden kemiallinen hajottaminen kuumentamalla. Avainprosessi bioöljyn tuottamiseen.

PÄÄLLYSTETTY HIENOPAPERI (WFC)

Käytetään myös nimitystä päällystetty puuvapaa paperi. Päällystetty hienopaperi sopii vaativiin painatuksiin.

PÄÄLLYSTÄMÄTÖN HIENOPAPERI (WFU)

Tunnetaan myös nimellä puuvapaa paperi. Paperia käytetään pääasiassa painatus- ja kirjoituspaperina, esimerkkinä A4-kopiopaperit.

PÄÄLLYSTETTY PAPERI

Paperi, joka on päällystetty toiselta puolelta tai molemmilta puolilta kaoliiniin tai karbonaattien ja lateksin seoksella, jolloin tuloksena on erittäin laadukas painopinta.

LWC-PAPERI

Light Weight Coated, kevyesti päällystetty paperi. LWC-paperin tärkeimpiä loppukäyttöalueita ovat laajalevikkiset aikakauslehdet, luettelot ja suoramyntimateriaalit.

MFC-PAPERI

Machine-Finished Coated, koneilla tehty päällystetty paperi. MFC-paperia käytetään erikoisaikakauslehtiin, kirjoihin, luetteloihin ja mainosmateriaaleihin.

MWC-PAPERI

Medium-Weight Coated, kaksoispäällystetty paperi. MWC-paperin nelipaino on suurempi. Pääkäyttöalueet ovat samat kuin LWC-paperiin.

PÄÄSTÖKAUPPA

Päästökaupan tavoitteena on vähentää päästöjä siellä, missä se voidaan tehdä kustannustehokkaimmin. Päästökauppa on ollut käytössä EU:ssa vuodesta 2005. EU:n päästökauppajärjestelmässä laitosten tuottamien tiettyjen kasvihuonekaasujen kokonaispäästöille on asetettu enimmäisarajat. Yritykset saavat tämän rajan puitteissa päästöoikeuksia, joita ne voivat tarpeen mukaan myydä tai ostaa markkinoilla. Kunkin vuoden lopussa yritysten on palautettava riittävästi oikeuksia kattamaan kaikki päästöt. Oikeuksien määrää supistetaan ajan kuluessa kokonaispäästöjen vähentämiseksi. EU:n päästökauppaan vuonna 2013 tehtävät muutokset tehostavat järjestelmää entistään. Tällöin aloitetaan mm. siirtyminen kohti päästöoikeuksien huutokauppaamista.

SANOMALEHTIPAPERI

Päällystämätön paperi, joka valmistetaan enimmäkseen mekaanisesta massasta tai keräyspaperista ja jota käytetään sanomalehdissä ja luetteloissa.

SC-PAPERI

Supercalendered paper. Superkalanteroitu paperi valmistetaan mekaanisesta ja kemiallisesta massasta, jossa täyteaineena on käytetty mineraalipigmenttiä, ja kiillotetaan superkalanterissa. SC-paperia käytetään laajalevikkisten aikakauslehtien painatukseen.

SELLU TAI MASSA

Yleisnimitys puu- tai kuitumassoille, joita käytetään paperin ja muiden tuotteiden kuten biokomposiittien ja fibrilliselluloosan valmistuksessa.

HAVUPUUMASSA

Havupuusta saatavan massan etu on sen pitkäkuituisuus, joka lisää paperin lujuutta.

KEMIALLINEN SELLU

Puukuidut on erotettu toisistaan keittämällä puuhaketta liuoksessa, joka on joko hapanta (sulfaatti) tai emäksistä (sulfiitti). Sulfaattia käytetään selvästi enemmän, ja se soveltuu lähes kaikille puutyypeille.

LEHTIPUUMASSA

Lehtipuusta saatava massa, jonka etuna ovat paperin painettavuutta parantavat lyhyet kuidut.

MEKAANINEN MASSA

Puukuidut on erotettu toisistaan mekaanisesti hiertämällä.

SIISTAUMASSA

Keräyspaperia, jota on käsitelty kemiallisesti painomusteen tai muiden ei-toivottujen tekijöiden poistamiseksi ja paperin kuitujen vapauttamiseksi.

SIISTAUS

Painovärin ja epäpuhtauksien poistaminen keräyspaperista.

SYVÄPAINATUS, KOHOPAINATUS

Syväpainatusten vastakohta on kohopainatus, jossa painettava kuva on telalla kohokuvana, kun taas syväpainatuksessa painotetaan on kaiverrettu painettava kuvio.

TARRALAMINAATTI

Pintamateriaalin, liiman ja irrokepaperin yhdistelmä, josta etiketit valmistetaan.

TARRAPAPERI

Tarroihiin käytetään sekä pinta- että irrokepaperia. Pintapapereilla edellytetään hyvää painettavuutta. Irrokepapereiden pinnan silikonointi taas mahdollistaa tarran helpon irtoamisen pohjapaperista.

TOISEN SUKUPOLVEN BIOPOLTO-AINEET (2G-BIOPOLTO-AINEET)

Toisen sukupolven biopoltoaineet vähentävät tehokkaasti liikenteen hiilidioksidipäästöjä verrattuna nykyisiin kaupallises- sa tuotannossa oleviin ensimmäisen sukupolven biopoltoaineisiin. Toisen sukupolven biopoltoaineen tuotanto on kestävä ja tarjoaa entistä suurempia etuja ympäristölle. Raaka-aineena käytetään lignoselluloosaa ja jätteitä.

TUOTE-ETIKETOINTI

Tuote-etiketöissä on usein korkealaatuinen, monivärinen painatus, joka vahvistaa tuotteen brändiä ja näkyvyyttä (esim. vinvokkeet, kosmetiikka ja luksustuotteet).

UUSIUTUVA ENERGIA

Uusiutuvat, ei-fossiiliset energialähteet: tuulienergia, aurinkoenergia, geotermi- nen energia, aaltovoima, vuorovesiener- gia, vesivoima, metsä- ja muu biomass, puutyypeille.

kaatopaikkakaasut sekä jätevedenkäsittelyssä syntyvät kaasut ja biokaasut.

YESIJALANJÄLKI

Ilmaisee puhtaan veden kokonaismäärän, joka käytetään tuotettaessa yksilön tai yhteisön kuluttamat tai liiketoiminnan tuottamat tavarat ja palvelut.

VETYKÄSITELLYT BIOPOLTOAINEET

Biopoltoaineita, jotka on tuotettu vetykäsitellyllä ruoantuotantoon soveltumattomista nesteistä, kuten rasvoista, öljyistä ja metsäteollisuuden sivuvirroista.

YIP ELI INFORMAATIOETIKETOINTI

Variable Information Printing. Informaatioetiketöinnissä (esim. Punnitustiedot, päiväykset, viivakoodit) käytetään joko täysin painamattomia tai esipainettuja etikettejä, joihin tulostetaan muuttuvat tiedot VIP-tulostusmenetelmällä kuten kopiokoneella tai lämpö-, laser- tai mustesuihkutulostuksella.

YMPÄRISTÖMERKKI

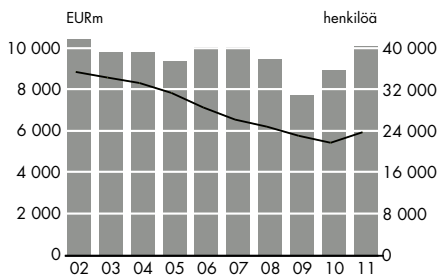
Euroopan ympäristömerkki on vuonna 1992 perustettu vapaaehtoinen järjestelmä. Se kannustaa yrityksiä markkinoimaan sellaisia tuotteita ja palveluita, jotka täyttävät tuotteen tai palvelun koko elinkaaren ympäristövaikutuksia koskevat vaatimukset.

YVA

Ympäristövaikutusten arviointimenettelysä (YVA) arvioidaan hankkeen vaikutukset ympäristöön. Arvioinnissa otetaan huomioon luontoa koskevat, yhteiskunnalliset ja taloudelliset näkökohdat.

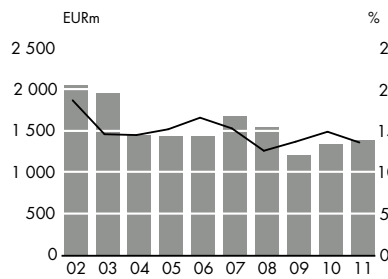
Avaintietoja 2002–2011

LIKEVAIHTO JA HENKILÖSTÖ

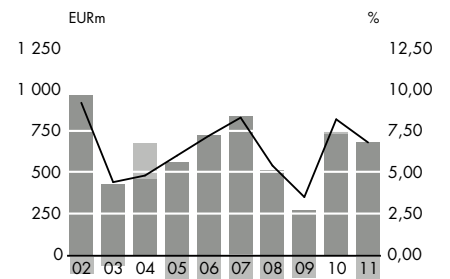
■ Liikevaihto
— Henkilöstö

EBITDA (KÄYTTÖKATE)

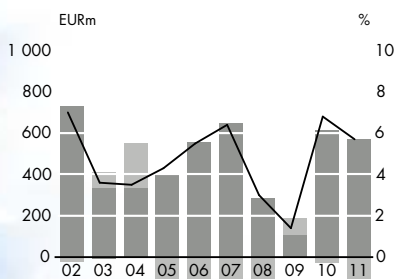
■ EBITDA
— % liikevaihdosta

LIKEVOITTO

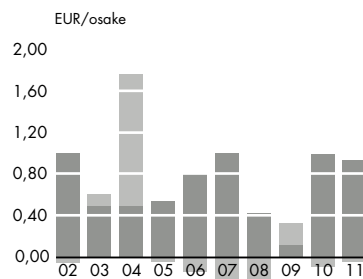
■ Kertaluonteiset erät
■ Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä
— % liikevaihdosta ilman kertaluonteisia eriä

VOITTO ENNEN VEROJA

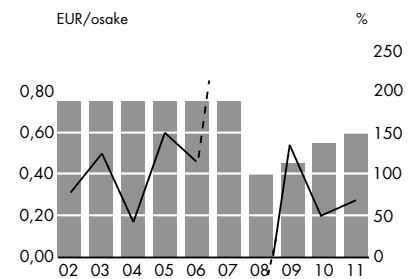
■ Kertaluonteiset erät
■ Voitto ennen veroja ilman kertaluonteisia eriä
— % liikevaihdosta

OSAKEKOHTAINEN TULOS

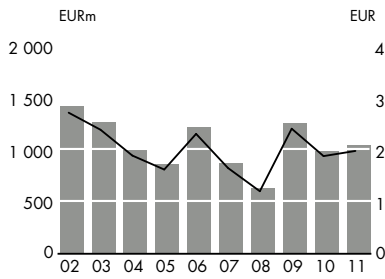
■ Kertaluonteiset erät
■ ilman kertaluonteisia eriä

OSAKEKOHTAINEN OSINKO

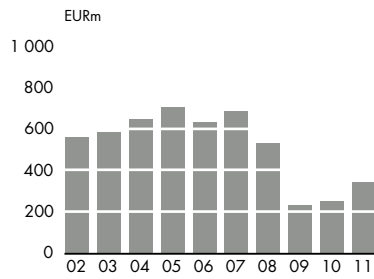
■ Osakekohtainen osinko, EUR
— Osinko/tulos, %

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA

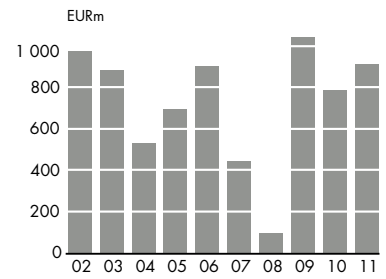

■ Liiketoiminnan rahavirta
— Osaketta kohti, EUR

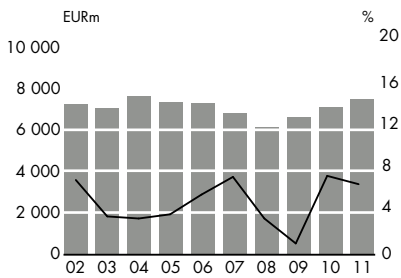
INVESTOINNIT ILMAN YRITYSHANKINTOJA

RAHAVIRTA INVESTOINTIEN JÄLKEEN

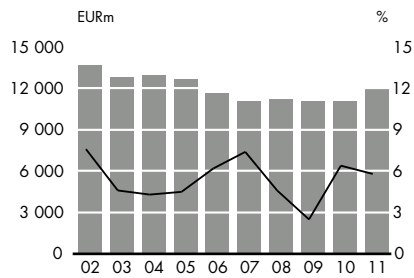

OMA PÄÄOMA JA OMAN PÄÄOMAN TUOTTO

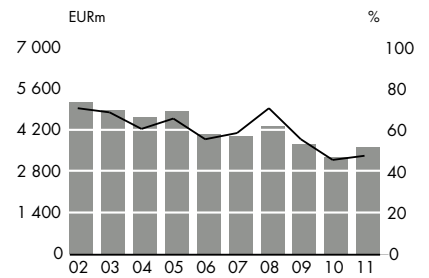
■ Oma pääoma
— Oman pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %

SIOJITETTU PÄÄOMA JA SIOJITETUN PÄÄOMAN TUOTTO

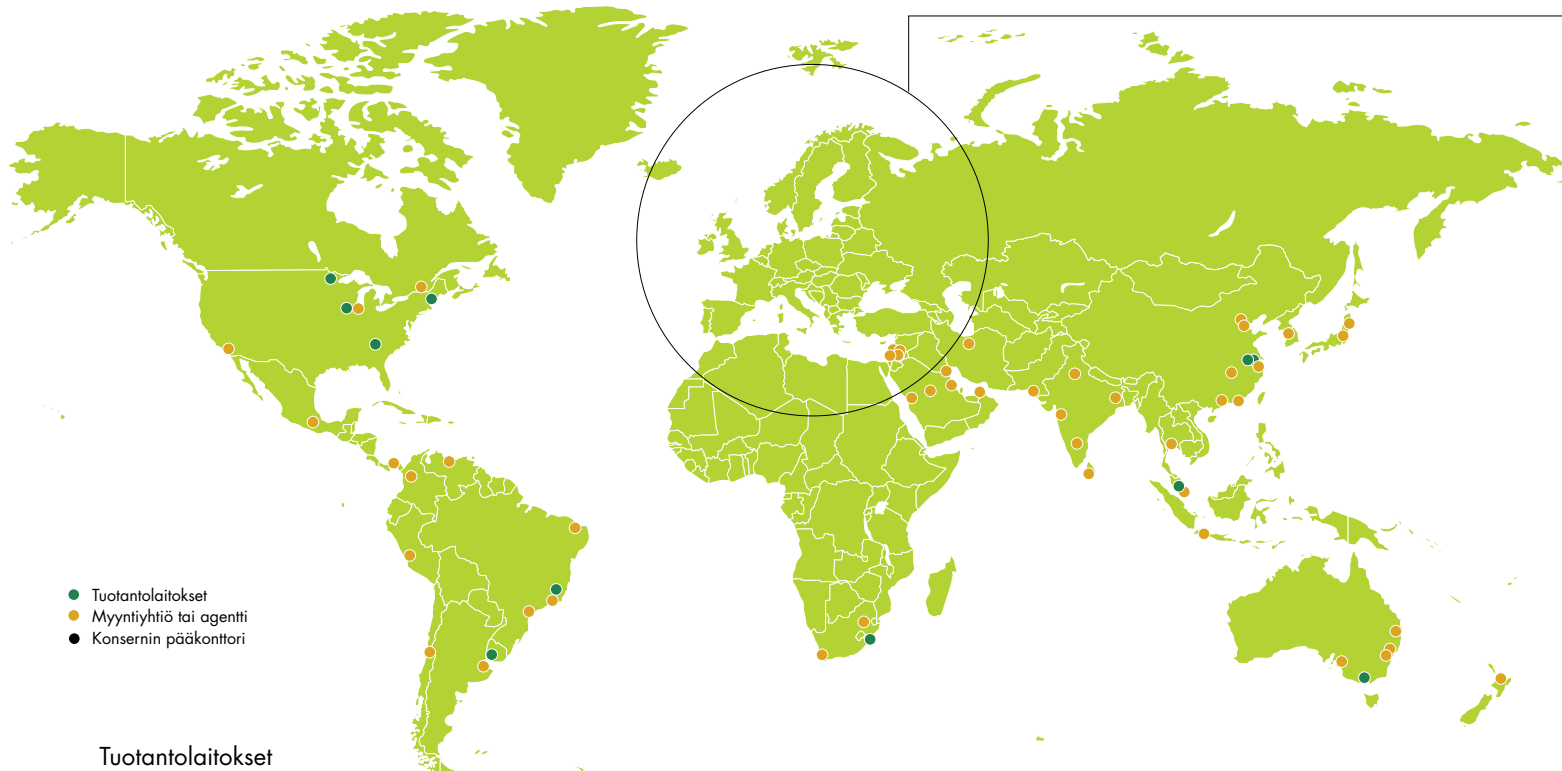
■ Sijoitettu pääoma
— Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaluonteisia eriä, %

KOROLLISET NETTOVELAT JA VELKAANTUMISASTE

■ Korolliset nettovelat
— Velkaantumisaste, %

Tuotantolaitokset ja myyntiverkosto

- Tuotantolaitokset
- Myyntiyhtiö tai agentti
- Konsernin pääkonttori

Tuotantolaitokset

AUSTRALIA

Tarralaminaattitehdas
UPM Raflatac, Melbourne

BRASILIA

Tarralaminaattitehdas
UPM Raflatac, Rio de Janeiro

ESPANJA

Tarralaminaattitehdas
UPM Raflatac, Polinyà
(Barcelona)

ETELÄ-AFRIKKA

Tarralaminaattitehdas
UPM Raflatac, Pinetown
(Durban)

ISO-BRITANNIA

Paperitehtaot
UPM Caledonian Paper, Irvine
Shotton Paper, Shotton

Tarralaminaattitehdas

UPM Raflatac, Scarborough

ITÄVALTA

Paperitehdas
UPM Steyremühl

Saha

UPM Steyremühl

KIINA

Paperitehdas
UPM Changshu

Tarralaminaattitehdas

UPM Raflatac, Changshu

MALESIA

Tarralaminaattitehdas
UPM Raflatac, Johor

PUOLA

Tarralaminaattitehdas
UPM Raflatac, Kobierzyce
(Wrocław)

RANSKA

Paperitehtaot
UPM Docelles
UPM Chapelle Darblay,
Grand-Couronne
UPM Stracel, Strasbourg

Tarralaminaattitehdas

UPM Raflatac, Nancy

Jalostetehtas

UPM Aigrefeuille

SAKSA

Paperitehtaot
UPM Augsburg
UPM Ettringen
UPM Hürth
UPM Nordland Papier, Dörpen
UPM Plattling
UPM Schongau
UPM Schwedt

Puumuovikomposiittitehdas

UPM ProFi, Bruchsal (Karlsruhe)

SUOMI

Paperitehtaot
UPM Jämsänkoski (Jämsä)
UPM Kaipola (Jämsä)
UPM Kaukas (Lappeenranta)
UPM Kymi (Kouvola)
UPM Pietarsaari
UPM Rauma
UPM Tervasaari (Valkeakoski)

Sellutehtaot

UPM Kaukas (Lappeenranta)
UPM Kymi (Kuusankoski)
UPM Pietarsaari

Tarralaminaattitehdas

UPM Raflatac, Tampere

Vaneritehtaot

UPM Joensuu
UPM Jyväskylä
UPM Pellon (Ristiina)
UPM Savonlinna

Viilutehdas

UPM Kalso (Vuohijärvi)

Sahat

UPM Alholma (Pietarsaari)
UPM Kajaani
UPM Kaukas (Lappeenranta)
UPM Korkeakoski (Juupajoki)
UPM Seikku (Pori)

Jalostetehtaot

UPM Aureskoski (Parkano)
UPM Heinola
UPM Kaukas (Lappeenranta)

Puumuovikomposiittitehdas

UPM ProFi, Lahti

Vesivoimalaitokset

- Harjavalta
- Kallioinen
- Kaltimo
- Katerma
- Kelti
- Kuusankoski
- Tyrvää
- Voikkaa
- Äetsä

URUGUAY

Sellutehdas
UPM Fray Bentos

VENÄJÄ

Vaneri- ja viilutehdas
UPM Chudovo

Saha ja jalostetehtas

UPM Pestovo

VIRO

Otepään vaneritehdas

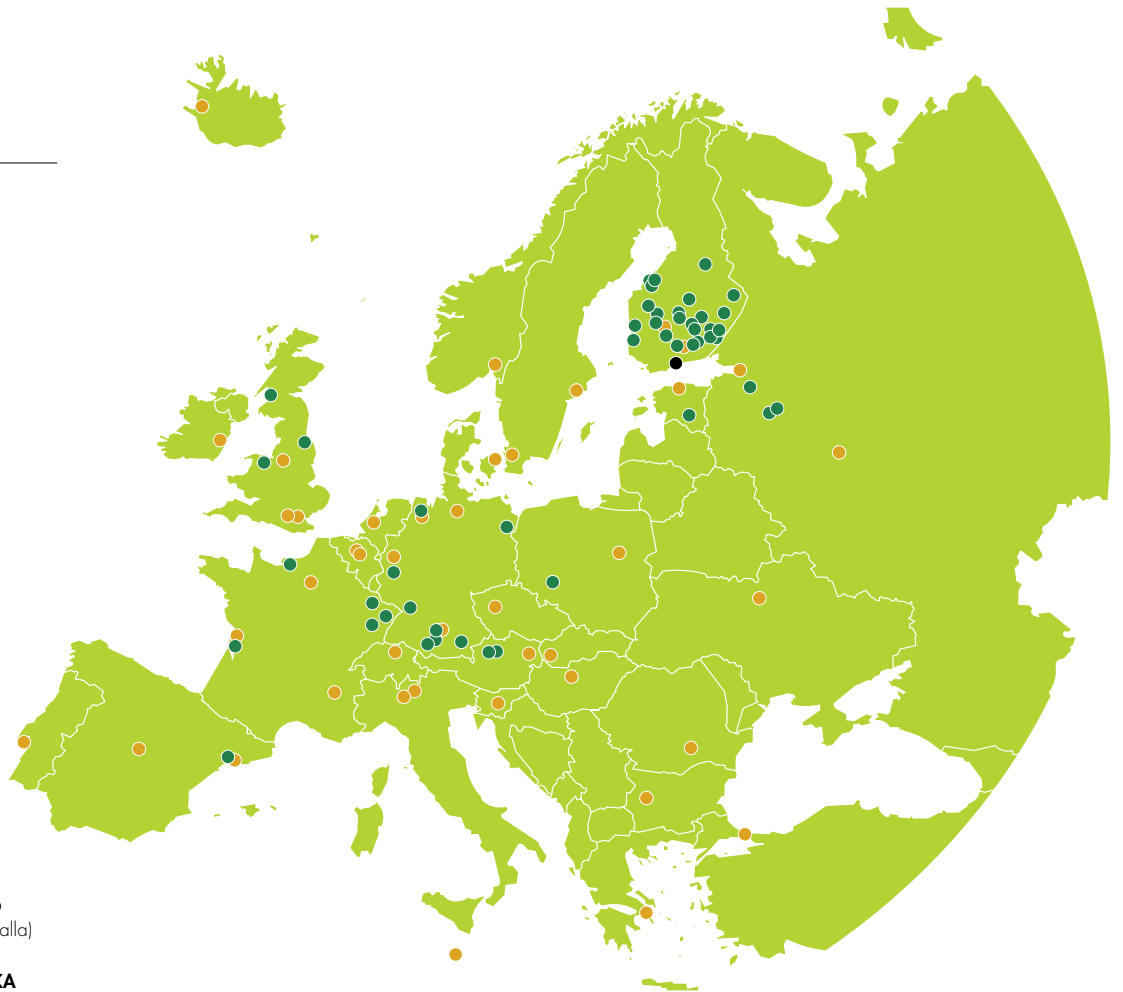
YHDYSVALLAT

Paperitehdas
Blandin, Grand Rapids, MN
UPM Madison, Madison, ME
(50 %)

Tarralaminaattitehtaot

UPM Raflatac, Mills River, NC
UPM Raflatac, Dixon, IL

Myyntiverkosto
(sijaintimaat lueteltu alla)

POHJOIS-AMERIikka

Kanada
Meksiko
Panama
Yhdysvallat

ETELÄ-AMERIikka

Argentiina
Brasilia
Chile
Kolumbia
Peru
Uruguay

EUROOPPA

Alankomaat
Belgia
Bulgaria
Espanja
Irlanti
Islanti
Iso-Britannia
Italia
Itävalta
Kreikka
Kypros
Malta
Norja
Portugali
Puola
Ranska

Romania
Ruotsi
Saksa
Slovakia
Slovenia
Suomi
Sveitsi
Tanska
Tšekki
Turkki
Ukraina
Unkari
Venäjä
Viro

AASIA

Arabiemiirikunnat
Hongkong
Indonesia
Intia
Iran
Israel
Japani

Jordania
Kiina
Korean tasavalta
Kuwait
Libanon
Pakistan
Saudi-Arabia
Singapore
Sri Lanka
Syyria
Thaimaa

AFRIKKA

Etelä-Afrikka

OSEANIA

Australia
Uusi-Seelanti

Yhteystietoja

Konsernihallinto

UPM

Eteläesplanadi 2
PL 380
00101 Helsinki
Puh. 02041 5111
Faksi 02041 5110
info@upm.com

UPM

Viestintä
Eteläesplanadi 2
PL 380
00101 Helsinki
Puh. 02041 50020
Faksi 02041 50308
info@upm.com

UPM

Sijoittajasuhteet
Eteläesplanadi 2
PL 380
00101 Helsinki
Puh. 02041 50033
Faksi 02041 50303
ir@upm.com

UPM

Ympäristöasiat
Eteläesplanadi 2
PL 380
00101 Helsinki
Puh. 02041 5111
Faksi 02041 5110
environment@upm.com

UPM

Yritysvastuu
Eteläesplanadi 2
PL 380
00101 Helsinki
Puh. 02041 50236
Faksi 02041 50707
cr@upm.com

Liiketoimintaryhmät

ENERGIA JA SELLU -LIIKETOIMINTARYHMÄ

UPM Energia
UPM Sellu
Eteläesplanadi 2
PL 380
00101 Helsinki
Puh. 02041 5111
Faksi 02041 50309
info@upm.com

UPM Metsä

Lempääläntie 20
PL 32
37601 Valkeakoski
Puh. 02041 6121
Faksi 02041 6120
metsaviestinta@upm.com

UPM Timber and UPM Living

Niemenkatu 16
PL 203
15141 Lahti
Puh. 02041 5113
Faksi 02041 5112
wood@upm.com
living@upm.com

PAPERI-LIIKETOIMINTARYHMÄ

Eteläesplanadi 2
PL 380
00101 Helsinki
Puh. 02041 5111
Faksi 02041 50509
paperinfo@upm.com

TEKNISET MATERIAALIT -LIIKETOIMINTARYHMÄ

Eteläesplanadi 2
PL 380
00101 Helsinki
Puh. 02041 5111
Faksi 02041 5110
info@upm.com

Tarrat

UPM Raflatac
Tesomankatu 31
PL 53
33101 Tampere
Puh. 02041 6143
Faksi 02041 6142
info@upmraflatac.com

UPM Vaneri ja

UPM ProFi
Niemenkatu 16
PL 203
15141 Lahti
Puh. 02041 5113
Faksi 02041 5112
wood@upm.com
profi@upm.com

> www.upm.fi

Varsinainen yhtiökokous

UPM-Kymmene Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään perjantaina 30.3.2012 klo 14.00 Helsingin Messukeskuksessa, osoite Messuaukio 1, 00520 Helsinki. Tarkemmat ilmoittautumisohjeet ovat yhtiökokouskutsussa ja yhtiön verkkosivuilla www.upm.fi/yhtiokokous.

Osinko

Hallitus on päättänyt esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2011 maksetaan osinkoa 0,60 euroa osakkeelta. Osinko maksetaan osakkaalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä 4.4.2012 on merkitty Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus esittää, että osinko maksetaan 13.4.2012.

Taloudelliset tiedotteet vuonna 2012

Vuonna 2012 UPM julkaisee osavuositiedotukset seuraavasti:

- Osavuositiedotus tammi–maaliskuulta 2012 julkaistaan 26.4.2012
- Osavuositiedotus tammi–kesäkuulta 2012 julkaistaan 7.8.2012
- Osavuositiedotus tammi–syyskuulta 2012 julkaistaan 25.10.2012

www.upm.fi

Kansi: UPM Finesse premium silk, 250 g/m².
Tilipöytä: UPM Fine, 90 g/m². Other pages: UPM Finesse premium silk, 135 g/m².
Painettu EU:n ympäristömerkin saaneille paperille. FI/12/2. Painotalo: Lönnberg Print.